

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการ
ออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น

โดย
นางสาวฉวีล หวังกุ่ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

หลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการ
ออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
หลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

PROFESSIONAL DEVELOPMENT MODEL TO ENHANCE TEACHER COMPETENCY
IN DESIGNING EDUCATION INNOVATIONS USING LOCAL IDENTITY TO
PROMOTE CREATIVITY AND INNOVATION SKILL OF
JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy CURRICULUM AND INSTRUCTION
Department of Curriculum and Instruction
Academic Year 2024
Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ	รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม ทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น
โดย	นางสาวถวิล หวังกุ่ม
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

.....คนบดีคณะศึกษาศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร. คณิต เขียววิชัย)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง)

620630021 : หลักสูตรและการสอน (กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ, สมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา, การสร้างสรรค์นวัตกรรม, อัตลักษณ์ท้องถิ่น

นางสาว ถวิล หวังกุ่ม: รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ 2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิธีการดำเนินการวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูจำนวน 10 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 180 คน ของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 10 โรงเรียน ที่ได้มาด้วยอาสาสมัคร(Volunteer Sampling) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา การทดสอบค่า(t-test dependent) และ F-test ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า 3SPE Model ประกอบด้วย 1) หลักการ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน 2) วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน 3) กระบวนการพัฒนาวิชาชีพมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ ขั้นที่ 4 ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ และขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล 4) การวัดและประเมินผลสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน และ 5) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพโดยทำให้เกิดความร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา และครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ชและการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ครูมีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับดี 3) ครูมีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้อยู่ในระดับดี 4) ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด 5) นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม อยู่ในระดับดี และ 6) หลังการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ (3SPE Model) ไปขยายผล พบว่า 6.1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6.2) ครูมีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นอยู่ในระดับดี 6.3) ครูมีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้อยู่ในระดับดี 6.4) ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด และ 6.5) นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม อยู่ในระดับดี

620630021 : Major CURRICULUM AND INSTRUCTION

Keyword : professional development model, educational innovation design competency, creativity and innovation, local identity

MISS Tavin WANGKUM : PROFESSIONAL DEVELOPMENT MODEL TO ENHANCE
TEACHER COMPETENCY IN DESIGNING EDUCATION INNOVATIONS USING LOCAL
IDENTITY TO PROMOTE CREATIVITY AND INNOVATION SKILL OF JUNIOR HIGH SCHOOL
STUDENTS Thesis advisor : Associate Professor Siriwan Vanichwatanavorachai, Ph.D.

This research aimed to: 1) develop a professional development model to enhance teachers' competencies in designing educational innovations utilizing local identities to promote creativity and innovation among lower secondary school students; and 2) evaluate the effectiveness of the professional development model in enhancing teachers' competencies in designing educational innovations based on local identities to foster students' creativity and innovation. The study employed a research and development (R&D) methodology. The sample consisted of 10 teachers and 180 lower secondary school students from 10 pilot schools participating in the Educational Innovation Area Project in Kanchanaburi Province, selected through volunteer sampling. The research instruments included a professional development model manual, a knowledge and understanding test, an evaluation form for competencies in designing educational innovations, an evaluation form for competencies in implementing innovations, a satisfaction questionnaire, and an evaluation form for students' creativity and innovation abilities. Data were analyzed using mean, standard deviation, content analysis, dependent t-test, and F-test.

The research findings were as follows:

1. The developed professional development model, "3SPE Model" comprised: (1) Principles: The model emphasized a systematic collaboration among teachers, administrators, and educational personnel to develop teachers' competencies in designing educational innovations using local identities to enhance students' creativity and innovation. (2) Objectives: To strengthen teachers' abilities in designing educational innovations utilizing local identities and to promote students' creativity and innovation skills. (3) Professional development process: consisting of five steps -Step 1: Jointly study and analyze problems; Step 2: Jointly set goals; Step 3: Jointly select professional development methods; Step 4: Collaboratively engage in professional development; and Step 5: Collaboratively evaluate outcomes. (4) Measurement and evaluation: focused on assessing teachers' competencies in designing educational innovations and students' creativity and innovation abilities. (5) Supporting factors: School administrators should prioritize professional development by fostering collaboration among teachers, administrators, and educational personnel. Additionally, teachers should possess knowledge and understanding of educational innovation design, coaching skills, and the ability to integrate technology for self-development.

2. The effectiveness of the professional development model found that 1) teachers had knowledge and understanding of educational innovation development using local characteristics after using the model, which was significantly higher than before using the model at a statistical level of .05. 2) teachers had the ability to design educational innovation using local characteristics after using the model at a good level. 3) teachers had the ability to apply educational innovation at a good level. 4) teachers had the highest level of satisfaction with the professional development model. 5) students had the ability to be creative and innovative at a good level. 6) after expanding the implementation of the professional development model (3SPE Model), it was found that 6.1) teachers had knowledge and understanding of educational innovation development using local characteristics after using the model, which was significantly higher than before using the model at a statistical level of .05. 6.2) teachers had the ability to design educational innovation using local characteristics at a good level. 6.3) teachers had the ability to apply educational innovation at a good level. 6.4) teachers had the highest level of satisfaction with the professional development model. 6.5) students had the ability to be creative and innovative at a good level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูง จากรองศาสตราจารย์ ดร. ศิวิวรรณ วณิชวัฒนวรชัย รองศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน รองศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบเนื้อหา และกระบวนการวิจัย ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อนิรุทธิ์ สติมัน รองศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ มุสิกเจริญ รองศาสตราจารย์ ดร.กรณย์พล วิวรรณมงคล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติคม คาวีรัตน์ อาจารย์ ดร.บุษบา สังข์วรรณะ นายศิวโรฒ จิตนิยม และนายจักรกฤษณ์ โพธิ์แพ่งพุ่ม ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบรูปแบบและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กรณย์พล วิวรรณมงคล รองศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ นางจันจิรา คุณที และนางสาวปณณช ทองศรี ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ที่ร่วมเป็น expert Coach

ขอขอบคุณครู ผู้บริหารและนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มขยายผล และขอขอบคุณเพื่อนพี่น้อง นักศึกษาปริญญาเอกภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบคุณครอบครัวที่เป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ถวิล หวังกุ่ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญรูปภาพ.....	ฒ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	11
คำถามการวิจัย.....	18
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	19
สมมติฐานการวิจัย.....	20
ขอบเขตของการวิจัย.....	20
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	21
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	24
บทที่ 2 บรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	25
1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development) ชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (Professional Learning Community) และการโค้ช.....	26
1.1 ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพ.....	27
1.2 กระบวนการขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพ.....	31
1.3 รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ.....	35

1.3.1 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community).....	52
1.3.2 การโค้ช (Coaching)	80
1.3.3 การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)	159
1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพ.....	163
2. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา	173
2.1 ความหมายของนวัตกรรมการศึกษา.....	173
2.2 ประเภทของนวัตกรรมการศึกษา	175
2.3 กระบวนการขั้นตอนการสร้าง/ออกแบบ/พัฒนานวัตกรรมการศึกษา.....	181
3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and Innovation)	186
3.1 ความหมายความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	186
3.2 องค์ประกอบของการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	188
3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	193
4. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น	197
4.1 ความหมายของอัตลักษณ์ท้องถิ่น.....	197
4.2 ประเภทของอัตลักษณ์	204
4.3 ความสำคัญของอัตลักษณ์.....	206
4.4 อัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดกาญจนบุรี.....	207
4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น	213
สรุปบทวนวรรณกรรม.....	218
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	224
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research (R1) การศึกษาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis)).	227
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development:D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development).....	248

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research:R2) ทดลองใช้ (Implementation :I).....	268
ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development:D2) ประเมินผล (Evaluation) และปรับปรุงรูปแบบการ พัฒนาวิชาชีพให้มีความสมบูรณ์	275
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	282
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	284
1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	284
1.2 ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของ ครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	314
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของ ครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถใน การสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	326
2.1 ผลการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้.....	326
2.2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	344
2.2.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพหลังการใช้รูปแบบ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	344
2.2.2 ผลการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดย ใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	345

2.2.3 ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	348
2.2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสอบถามความคิดเห็น ...	350
ตอนที่ 3 ผลการขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	359
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	380
สรุปผลการวิจัย	381
อภิปรายผลการวิจัย	384
ข้อเสนอแนะ	394
รายการอ้างอิง	396
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research: R 1).....	380
ภาคผนวก ข เอกสารประกอบการวิจัยขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1).....	393
.....	425
ภาคผนวก ค เอกสารประกอบการวิจัย(Research: R2) คู่มือการใช้รูปแบบ	425
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้	470
ภาคผนวก ฉ ภาพกิจกรรมตามขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3SPE Model	480
ประวัติผู้เขียน	488

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สังเคราะห์กระบวนการขั้นตอนในการพัฒนาวิชาชีพ	34
ตารางที่ 2 สังเคราะห์วิธีการพัฒนาวิชาชีพ	48
ตารางที่ 3 สังเคราะห์องค์ประกอบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	65
ตารางที่ 4 สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ.....	75
ตารางที่ 5 สังเคราะห์ขั้นตอนการโค้ช (Coaching)	96
ตารางที่ 6 วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรกับระดับความรู้.....	161
ตารางที่ 7 สังเคราะห์แนวคิดเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย	219
ตารางที่ 8 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา.....	234
ตารางที่ 9 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ...	237
ตารางที่ 10 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อการปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา	240
ตารางที่ 11 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	242
ตารางที่ 12 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1 การวิจัย(Research:R ₁) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis :A).....	244
ตารางที่ 13 ผังการสร้างแบบทดสอบ (Test blueprint) เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 40 คะแนน.....	255
ตารางที่ 14 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development:D ₁) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D)	267
ตารางที่ 15 แบบแผนการทดลอง.....	268
ตารางที่ 16 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ (3SPE Model) 5 ขั้นตอน ดังนี้	271

ตารางที่ 17 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R ₂) ทดลองใช้ (Implementation: I).....	274
ตารางที่ 18 ปฏิทินการดำเนินการขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ	277
ตารางที่ 19 สรุปการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development:D ₂) ประเมินผล (Evaluation: E) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ	280
ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์จุดเน้นด้านผู้เรียน ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัด กาญจนบุรี พ.ศ. 2566-2570	286
ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์(ผู้บริหาร) จำนวน 18 คน	291
ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครูจำนวน 76 คน)	302
ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา จากผู้ตอบ แบบสอบถามจำนวน 76 คน (ตั้งแต่ พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2566)	303
ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (นักเรียนจำนวน 313 คน).....	312
ตารางที่ 25 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD).....	318
ตารางที่ 26 ค่าความสอดคล้องของการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบด้านความสมเหตุสมผลเชิง ทฤษฎี และความเป็นไปได้ของรูปแบบ	323
ตารางที่ 27 ปฏิทินการนิเทศ ติดตาม การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา(โดยความสมัครใจ)	337
ตารางที่ 28 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลัง การใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ	344
ตารางที่ 29 ผลการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ ท้องถิ่น	345
ตารางที่ 30 นวัตกรรม/หน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ของครู	347

ตารางที่ 31 ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ ท้องถิ่นไปใช้กิจกรรมการเรียนรู้.....	348
ตารางที่ 32 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ.....	350
ตารางที่ 33 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมในแต่ละด้าน(นักเรียน 180 คน).....	355
ตารางที่ 34 นวัตกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนการสอน	357
ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลัง การใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ.....	365
ตารางที่ 36 ผลการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ ท้องถิ่นในแต่ละด้าน(ครูกลุ่มขยายผล).....	367
ตารางที่ 37 ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ ท้องถิ่นไปใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้าน (กลุ่มขยายผล).....	369
ตารางที่ 38 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ (กลุ่มขยายผล)	371
ตารางที่ 39 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรม การศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามรายชื่อ.....	417
ตารางที่ 40 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.....	419
ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การ พัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	420

- ตารางที่ 42 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กลุ่มขยายผล)..... 423
- ตารางที่ 43 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การ พัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น (กลุ่มขยายผล) 424

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	17
ภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพของ Loucks Horsley et al.,.....	31
ภาพที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มวิจัยหลักสูตรและการพัฒนาของมหาวิทยาลัยแห่งฮาวาย (CRDG).....	33
ภาพที่ 4 ขั้นตอนการโค้ช.....	90
ภาพที่ 5 วงจักรการโค้ช (A Coaching Cycle)	94
ภาพที่ 6 วงจรแห่งวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์	201
ภาพที่ 7 แผนที่อำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี	208
ภาพที่ 8 กรอบการดำเนินการวิจัย	226
ภาพที่ 9 การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี	301
ภาพที่ 10 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	311
ภาพที่ 11 ร่างรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	316
ภาพที่ 12 แสดงการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion : FGD) ออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting	321
ภาพที่ 13 รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model).....	326
ภาพที่ 14 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem) เชิญประชุมผู้บริหาร ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	329
ภาพที่ 15 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals) โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ระหว่างวันที่ 4-8 มีนาคม 2567 สถานที่: โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม	331

ภาพที่ 16 ระยะที่ 1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพของครูด้านการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	333
ภาพที่ 17 ระยะที่ 2 การวิพากษ์หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นของ ครูพร้อมทั้งกำหนดปฏิทินการลงพื้นที่ในเขต ติดตามการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้	336
ภาพที่ 18 การลงพื้นที่ในเขต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามปฏิทินที่กำหนด on-line on-site	341
ภาพที่ 19 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนได้นำเสนอนวัตกรรมการศึกษาและ ชิ้นงานที่เกิดจากนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูพัฒนาขึ้น	343
ภาพที่ 20 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 1 การศึกษาดูงาน “โรงเรียนต้นแบบในพื้นที่”	361
ภาพที่ 21 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals) โดยใช้กระบวนการชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ สถานที่: โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม	361
ภาพที่ 22 กิจกรรมขั้นตอนที่ 3 ระยะที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น	362
ภาพที่ 23 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 4.1 การประชุมการเตรียมความพร้อม (preparation) ก่อนสังเกต การสอนโดยใช้กระบวนการ PLC.....	363
ภาพที่ 24 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 4.2 การสังเกตชั้นเรียน(ครูกลุ่มขยายผล).....	364
ภาพที่ 25 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 4.3-4.4 กิจกรรม PLC หลังสังเกตชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback).....	364
ภาพที่ 26 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมร่วมมือกันประเมินผล โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินนวัตกรรมโดยคณะกรรมการ	365

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของประเทศไทยในศตวรรษที่ผ่านมาเน้นมุ่งผลิตคนที่มีความรู้ ทักษะจำนวนหนึ่งไปทำงานในโรงงาน และหน่วยธุรกิจในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นเรื่องล้าสมัย เพราะปัจจุบันนี้ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งทางด้านธรรมชาติ และวิถีการดำเนินชีวิต สังคมของมนุษย์เริ่มมีความเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น และยังคงเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างต่อเนื่อง การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคม ให้สมาชิกของสังคมเป็นคนมีคุณภาพ มีจิตสำนึก มีจิตวิญญาน มีอารยธรรมทางปัญญา และความมั่งคั่งทางจิตใจ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 49 ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้และความสามารถขั้นพื้นฐาน มีทักษะชีวิตและแก้ปัญหาได้ เพื่อรองรับเทคโนโลยี และสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการใช้แรงงานที่มีความรู้ทักษะ แนวคิดวิเคราะห์เป็น มีจินตนาการ และเรียนรู้อะไรใหม่ๆ ได้ดี ปรับตัวได้เก่ง แก้ปัญหาได้เก่ง การจัดการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ เพื่อพัฒนาพลเมืองที่ฉลาด รับผิดชอบ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ใช้เป็น มีความสามารถในการทำงาน แก้ไขปัญหา และแข่งขันทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

ปัจจุบันมีการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ของการศึกษาตลอดจนการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่จำเป็น 8 ประการ คือ 1) มีความรับผิดชอบ และพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ 2) มีทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ การที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาหรือได้รับการฝึกฝนทักษะในด้านการคิดอย่างมีระบบและส่งผลความสามารถคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ 4) มีทักษะในการสืบเสาะค้นหา 5) มีความกระตือรือร้น 6) มีทักษะพื้นฐานด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศ 7) มีทักษะในด้านการใช้ภาษาสากลหรือภาษาที่สอง และ 8) มีความสนใจในวัฒนธรรมต่าง ๆ ความตระหนักถึงความเป็นไปในโลก (สำนักมาตรฐานและพัฒนาการศึกษา, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา และ

ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดความรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ มีความรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การปฏิรูปการศึกษาจึงมีความ จำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันที่เอื้อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่าง เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลให้มากที่สุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต (กรมวิชาการ, 2543) สอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่ง ให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้: ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุก ระดับทุกประเภท พัฒนาระบบการศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญา สร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ แผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมี คุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 มุ่งเน้นให้ ประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต อีกทั้ง แผนพัฒนาการศึกษาภาคกลาง พ.ศ. 2566 -2570 มีการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการ พัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการ แก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 25 กำหนดให้สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาต้องปรับหลักสูตรให้ครอบคลุมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยต้องจัดสาระการเรียนรู้รายวิชา ให้หลากหลายและสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดหรือ ความสนใจของผู้เรียน และสภาพภูมิ สังคมอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทย ให้มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบ ความสำเร็จ ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุน ให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษา ที่ต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มี

ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ตลอดทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม กระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญ ต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการศึกษา ในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (เดชณ์ภรณ์ เนียมสวรรณ, 2558)

การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย เดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกันกล่าวคือจะไม่เป็นเพียงผู้รับต่อไป แต่ผู้เรียนต้องฝึกการเรียนรู้ จากการลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ฝึกฝนให้และอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้แบบ ใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อ ศิษย์ ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำหน้าที่ของครูแต่ละคน นั้นเอง จึงเป็นโจทย์สำคัญหนึ่งสำหรับผู้บริหารในปัจจุบันที่จะต้องวางแผนการจัดการที่ชัดเจนเพื่อ รองรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 (สุภคิจรา อ่อนสัมฤทธิ์ และคณะ, 2561) สถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นองค์กรที่เปิดรับความหลากหลายและความแตกต่างที่มากขึ้นพร้อม ๆ กัน กับความจำเป็นในการสร้างให้เกิดความเป็นเอกภาพในองค์กร เพราะเอกภาพในองค์กรคือหัวใจ ของความสำเร็จ การทำงานเป็นทีมคือเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมาย ด้วยเหตุนี้ การสร้างเอกภาพ การทำให้เกิดทีมในการทำงานจึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการบริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

การพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีงานวิจัยจำนวนมากยืนยันว่า การที่ครูมีความรู้ ทักษะที่เหมาะสม รวมถึงการเตรียมครูให้มีสมรรถนะที่ดีย่อมส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Darling Hammond, 1999; Brookfield & Stephen, 2017) แนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อ ส่งเสริมความเป็นมืออาชีพดังกล่าว คือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เนื่องจากชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่มของ ครูผู้สอนเพื่อร่วมมือร่วมพลัง เรียนรู้ร่วมกันและสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหลักคือเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพัฒนาการเรียนรู้และ

พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สอดคล้องกับ อารี สันทรวี (2561) การพัฒนาครูด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community) เป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญและเหมาะสมกับครูในการพัฒนาตามยุคสมัยนี้ ด้วยเทคนิคและยุทธวิธีที่ช่วยให้ครูได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกลุ่มเองตามความสนใจในการพัฒนาแก้ไขปัญหาและในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเชิงปฏิบัติและแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยเป็นการร่วมพัฒนานบทเรียนพร้อมกัน และช่วยให้ครูผู้สอนไม่โดดเดี่ยวในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีขนาดใหญ่ขึ้น จากในโรงเรียนสู่นอกโรงเรียน และเกิดเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับเชิงองค์ความรู้ที่เป็นแก่นของความรู้ และเกิดการพัฒนา ในทุกระดับองค์กรและส่วนงานการศึกษา การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นกระบวนการในการพัฒนาครูในช่วงตั้งแต่ปลายปี 2558 อย่างต่อเนื่องเพื่อจะทำให้เพิ่มสมรรถนะ ในการทำงานของทุกฝ่าย ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนการบริหาร และการปฏิรูปสถานศึกษาที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการรวมตัวรวมพลังของกลุ่มคนทางวิชาชีพที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นต่อตนเอง ต่อผู้เรียน และต่อวิชาชีพ การพัฒนาวิชาชีพที่มาจากการลงมือปฏิบัติบนฐานการทำงานจริงที่อิงพื้นที่การปฏิบัติงาน ภายใต้วัตถุประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจและแนวคิดร่วมกัน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาการศึกษาของชาติอย่างยั่งยืน ผ่านกระบวนการดำเนินงานในกระบวนการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนในสถานศึกษา (บุญชอบ จันทาพูน, สุวดี อุปสินใจ, สมเกียรติ ดุ่นแก้ว, และไพโรจน์ รัตนชูวงศ์, 2561)

บทบาทของครูในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนจากการเน้นที่การสอนของครูเป็นเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน และเปลี่ยนจากเน้นที่การเรียนของแต่ละบุคคล (Individual Learning) มาเป็นเน้นที่การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Team Learning) รวมทั้งเปลี่ยนจากการเรียนแบบเน้นการแข่งขันมาเป็นเน้นที่ความร่วมมือหรือช่วยเหลือแบ่งปันกัน จึงถือเป็นการเรียนรู้ร่วมกันไปกับกระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอนและสมาชิกที่อยู่ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีผลการวิจัยโดยตรงที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทางด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผลดีต่อครูผู้สอนคือลดความรู้สึกลดความเครียดในงานสอนของครูเพิ่มความรู้สึผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างชัดเจน จนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมมือกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน ถือเป็นพลังการเรียนรู้ที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น และผลดีต่อผู้เรียนคือสามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น อัตราการขาดเรียนลดลงและมีผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนในวิชาต่าง ๆ สูงขึ้น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการกระทำที่แสดงถึงการแบ่งปันหรือการแลกเปลี่ยนของครูแต่มุ่งให้ความสัมพันธ์ในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ความจริงใจของสมาชิกและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนและมุ่งเน้นไปที่การสะท้อนผลการปฏิบัติรวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งสิ่งที่ครูทำร่วมกัน นอกห้องเรียนในการวางแผนการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการเตรียมการสอนมีความสำคัญ เท่ากับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้สามารถปรับโครงสร้างของโรงเรียน พัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ (Seashore, Anderson & Riedel, 2003) สอดคล้องกับนักการศึกษาอีกหลายท่านที่สรุปเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไว้ว่าถึงแม้การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนจะเป็นเรื่องยาก แต่ทว่ากลับเป็นสิ่งที่ช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน และพัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน (Louis & Kruse, 1995; Hord, Roussin & Sommers, 2009) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยส่งเสริมสมรรถนะการสอนของครูได้ และช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (Annenberg Institute for school reform, 2013)

การพัฒนาวิชาชีพด้วยการโค้ช (Coaching) เป็นการส่งเสริม สนับสนุนและร่วมมือกันเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของตนเองและเพื่อนครู รวมทั้งพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร การจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญการกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอันดับแรกเพราะการเรียนรู้จะเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปชีวิตจะต้องเผชิญกับปัญหาใด ๆ เมื่อมีการเรียนรู้ย่อมนำพาชีวิตให้ดำรงอยู่ในสังคมต่อไปได้ การโค้ช (Coaching) เป็นการเรียนรู้และพัฒนาในวิชาชีพในสถานการณ์จริงเป็นวิธีการส่งเสริมและให้เวลา แก่ครูและเพื่อน ในการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับการศึกษาเป็นการพัฒนาการรู้คิด เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน วิธีโค้ชหรือรูปแบบของการโค้ชแต่ละแบบมีความแตกต่างกันในด้านการปฏิบัติตนของผู้โค้ช ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน คุณสมบัติเฉพาะด้าน โค้ชจึงมีหลายบทบาทและหน้าที่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยผู้ทำหน้าที่โค้ช คือ เพื่อนครู เพื่อนร่วมอาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนปฏิบัติงานร่วมกันที่เน้นความร่วมมือกันอย่างจริงจัง ยอมรับไว้วางใจซึ่งกันและกันแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์นั้นสามารถที่จะส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนอย่างต่อเนื่องให้แก่ครูได้เป็นอย่างดี และส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนในที่สุด การโค้ชเป็นกระบวนการแนะนำและสอนงานแบบรายบุคคลเพื่อพัฒนาทั้งด้านทักษะความรู้ และความสามารถในการทำงานปกติใช้กับผู้มีความสามารถในบางด้านที่ยังไม่สมบูรณ์ และเป็นวิธีในการกระตุ้นการทำงาน (Blanchard and Thacker, 2004) การโค้ชเป็นการชี้ให้เห็นแนวทางและการเรียนรู้ร่วมกันกับบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมักใช้เวลาในการส่งเสริมและสนับสนุนเป็น

เวลานานเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ การจัดองค์กรและการพัฒนาวิชาชีพมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง เน้นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน (Vincent, 2004) การโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้ชี้แนะ (coach) สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ชี้แนะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ภูมิใจในตนเองที่ได้แสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงาน กระบวนการโค้ชจึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจ (empowering process) (Mink and others, 1993) การโค้ชเป็นรูปแบบผู้ให้คำปรึกษาแนะนำที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่สะท้อนถึงโรงเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นจุดสนทนาที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้ครูผู้สอนสามารถขยายผลการเรียนการสอนที่เกิดผล เป็นรายบุคคลและความเป็นครูมืออาชีพของแต่ละคนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลสำเร็จของผู้เรียน (Julie Boyd in School Based Professional Learning, Reflective Practice and Coaching, 2000)

จากข้อมูลสารสนเทศแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2566-2570 กลุ่มนโยบายและแผนของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้และผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา (สทศ.) ประจำปีการศึกษา 2564 – 2566 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 50.12, 51.96 และ 55.18 ตามลำดับวิชาภาษาอังกฤษ 37.62, 34.04 และ 33.98 วิชาคณิตศาสตร์ 36.50, 25.72 และ 27.57 วิชาวิทยาศาสตร์ 33.94, 37.80 และ 38.84 ตามลำดับ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย 50.30, 50.42 และ 47.88 วิชาภาษาอังกฤษ 29.38, 28.49 และ 31.76 วิชาคณิตศาสตร์ 23.54, 22.33 และ 23.02 วิชาวิทยาศาสตร์ 30.67, 31.63 และ 28.59 ซึ่งในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา ส่วนในด้านการพัฒนาการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี นั้นพบว่า ครูผู้สอนร้อยละ 80 มีเทคนิควิธีการสอนไม่หลากหลาย จัดกิจกรรมไม่เอื้อต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนร้อยละ 70 มีประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถในด้านการผลิตสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ต่ำ ดังนั้นสื่อวัตกรรมการผลิตขึ้น ยังไม่สามารถพัฒนานักเรียนอย่างครอบคลุมและบูรณาการแบบองค์รวม เครื่องมือที่ครูใช้ส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทำให้ไม่แน่ใจว่าจะสามารถนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อีกทั้งยังพบว่ามีครูผู้สอนร้อยละ 56.80 จบการศึกษาไม่ตรงกับวิชาที่สอนจึงทำให้ครูขาดความมั่นใจในการสอน และการจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกันตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การออกแบบกิจกรรมและการวัดผลประเมินผล (เอกสารแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2566-2570)

จากเหตุผลดังกล่าวการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยน โดยต้องประยุกต์ใช้สื่อประกอบการสอนให้ทันสมัยในยุคดิจิทัล เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเกิดประสิทธิผล (อนามัย คำเนตร, 2561) มีการส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถของครูและผู้เรียน ทั้งการส่งเสริมให้มีการผลิต การสรรหา e-content, Learning applications รวมถึงแบบฝึก และแบบทดสอบที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพสำหรับการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการใช้ช่องทางการเรียนรู้ผ่านโลกดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) และผลลัพธ์ที่ควรเกิดกับผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Student Outcomes) ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวว่า ผู้เรียนควรมีสมรรถนะที่จำเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ความรอบรู้และสมรรถนะด้านอาชีพและทักษะชีวิต และทักษะสารสนเทศ สื่อมีเดียและเทคโนโลยี ดังนั้นการที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและฝึกฝนวิทยาการความรู้และทักษะต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะการใช้ชีวิตและอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศสื่อต่าง ๆ และเทคโนโลยีซึ่งล้วนเป็นทักษะสำคัญสำหรับพลเมืองโลก นอกจากนี้ยังต้องมีรูปแบบและวิธีการประเมินการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ เหล่านี้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นคุณสมบัติของคนหรือสิ่งหนึ่งและมีนัยขยายต่อไปว่าเป็นสมบัติเฉพาะของคนหรือสิ่งนั้น ที่ทำให้สิ่งนั้นโดดเด่นขึ้นมาหรือแตกต่างจากสิ่งอื่น แต่ในปัจจุบันความหมายนี้ได้แปรเปลี่ยนไป แนวโน้มทางทฤษฎียุคหลังสมัยใหม่ ประสิทธิ์ ลิขิธา (2547) ได้กล่าวไว้ว่า อัตลักษณ์ถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคม ครั้นเมื่อตกผลึกแล้วอาจมีความคงที่ปรับเปลี่ยน หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลง หรือแม้กระทั่งเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหลัก กล่าวโดยอีกนัยหนึ่ง อัตลักษณ์เป็นเรื่องของความเข้าใจและการรับรู้ที่เราเป็นใครและคนอื่นเป็นใคร นั่นคือเป็นการก่อปรขึ้นและดำรงอยู่ว่าเรารับรู้เกี่ยวกับตัวเราเองอย่างไร และคนอื่นรับรู้เราอย่างไรโดยมีกระบวนการทางสังคมในการสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีต่อคนหรือกลุ่มอื่น ๆ ด้วยอัตลักษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจกและอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม ในระดับปัจเจก บุคคลหนึ่งอาจมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเอง ในขณะที่อัตลักษณ์ร่วมก่อให้เกิดความสงบอยู่ร่วมกันของกลุ่มชน และไม่สามารถแยกออกจากการกระทำหรือละทิ้งสถานภาพของปัจเจกในกลุ่มได้ อัตลักษณ์ เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า "ฉันคือใคร" ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวเรากับคนอื่นโดยผ่านการมองตนเอง และการที่คนอื่นมองเรา อัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก ในตัวเรา และพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือเราจะต้อง

แสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือกความสำคัญของการแสดงตนก็คือ การระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่งและมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างไร และ "ฉันเป็นใคร" ในสายตาคนอื่น (นัทธนัย ประสานนาม, 2552) ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชนนั้นจึงมักแสดงออกให้เห็นผ่านประเพณี วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชาวชุมชนที่เป็นลักษณะเฉพาะของชุมชน ซึ่งถูกสร้างขึ้น บนพื้นฐานของความเหมือนกันและเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ในการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสู่โลกยุคเศรษฐกิจฐานความรู้และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นผู้มี ความคิดสร้างสรรค์และสามารถสร้างนวัตกรรมด้านอาชีพได้ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนเด็กไทยให้เติบโตเต็มตาม ศักยภาพ เป็นผู้มีความคิด รู้เท่าทันเทคโนโลยี รู้จักตัวเอง รู้จักเลือกและสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ชาญฉลาด ภาควิชาในบริบทของตนเอง มีคุณลักษณะของผู้ผลิตมองข้ามเทคโนโลยีใหม่ พัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับสังคม เป็นผู้กำหนดการเปลี่ยนแปลง มีทักษะในการออกแบบสินค้าหรือ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกสู่ตลาดสร้างสรรค์ผลผลิตหรือนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย เพื่อให้สามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557) การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สู่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ที่ตอบสนองความต้องการ ตรงกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นสื่อในการเรียน ผู้เรียนจะเกิดความรู้ ความเข้าใจ จากการเรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว สามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้ มีความสำนึกในท้องถิ่น รู้จักท้องถิ่นของตนเอง มีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความสามารถในการแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้ มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะอาชีพ มีพื้นฐานในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ รวมถึงเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป (อินทิรา พงษ์นาค, 2557) อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่มีความเชื่อมโยงกับทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาก็คือกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง หน่วยงาน องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ควรได้นำอัตลักษณ์ของตนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์กรหรือสังคมนั้น ๆ ต่อไป (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2550)

ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นความชำนาญหรือความสามารถในการใช้กระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้จินตนาการถ่ายทอด ใช้ทักษะในการสร้างสิ่งที่มีเอกลักษณ์ของตน จนทำให้เกิดสิ่งใหม่หรือนวัตกรรมที่ทำขึ้นใหม่หรือพัฒนาขึ้นซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของความคิด วิธีการ การกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ โดยอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน และอาจใหม่ในบริบทใดบริบทหนึ่งหรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562) การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมด้วยการเตรียมผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถคิด จินตนาการ ออกแบบ ประดิษฐ์สร้างสรรค์ ชิ้นงานวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ปรับปรุงแก้ไข ประเมิน

ประยุกต์ใช้และสร้างรายได้จากความรู้ ทักษะความสามารถ และประสบการณ์ของผู้เรียนด้วยองค์ความรู้ที่เกิดจากการประมวล และตกผลึกของข้อมูลสารสนเทศในระดับหนึ่งซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างนวัตกรรม อีกทั้งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้ตรงกับความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมให้แก่ผู้เรียนจึงมีความจำเป็นและควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (วิจารณ์ พานิช, 2555)

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ซึ่งมีวัตถุประสงค์การจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มาตรา 5 (1) คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อการดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอื่น มาตรา 5 (2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา ซึ่งหน่วยงานต้องส่งเสริมสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการศึกษาและมุ่งเน้นต้องการสร้างนวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของพื้นที่ มาตรา 20 (3) ประสานให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะให้การสนับสนุนทางเทคนิคในการทำสื่อการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้แบบใหม่ พัฒนาบุคลากร จัดระบบการประเมินและวัดผล และอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา มาตรา 20(5) ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษานำร่องอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพและบริบทในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มาตรา 20(8) เพิ่มขีดความสามารถให้แก่หน่วยงานทางการศึกษาเพื่อทำการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาหรือนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ จากการดำเนินการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ระหว่าง พ.ศ. 2562-2566 พบว่า ยังไม่มีการพัฒนาครูด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่วนใหญ่นวัตกรรมที่ครูสร้างขึ้นยังไม่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งไม่ตอบโจทย์เป้าหมายของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีที่ได้กำหนดภาพอนาคตผู้เรียนอีก 10 ปีข้างหน้าว่า ให้ผู้เรียนมีทักษะอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะภาษา มีคุณธรรม รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาช่วยการจัดการเรียนการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมและเป็นนวัตกรรม (แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2566-2570) (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องนำอัตลักษณ์ที่มีความโดดเด่นในท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ รักษา ต่อยอดความเป็นตัวตนของท้องถิ่นนั้น ๆ ให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และเป็นการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนอีกด้วย เช่น การนำวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นมาประดิษฐ์ของใช้ การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากใบสับปะรด การออกแบบเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ การเจียรไนนิล-พลอย การให้บริการด้านการท่องเที่ยวและ

โรงแรม มัคคุเทศก์ เป็นต้น สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องมีการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาครูผู้สอน และนักเรียนให้เกิดความตระหนักในความสำคัญ และเห็นคุณค่าการศึกษาด้านอาชีพ โดยบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการส่งเสริมทักษะอาชีพ ก็คือ "ครู" ถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้นำไปสู่การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพราะครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการส่งเสริม ปฏักฝังพฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัดที่แท้จริงของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ (ชนัท ธาตุทอง, 2551) โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามความจำเป็น และความต้องการของนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ มีบทบาทหน้าที่ในการนิเทศ ติดตาม ช่วยเหลือและพัฒนาครู จึงได้หาแนวทางในการนำพาและร่วมมือกับครูเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นควรมีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการสอนเป็นผู้โค้ช (Coach) ซึ่งอาจเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ (Expert Coaching) ให้การติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยส่งผลให้การสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) เป็นการพัฒนาศักยภาพในการเป็นครูที่มีอยู่ภายในที่นำไปสู่อนาคตซึ่งพัฒนาได้จากความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันกับบุคคลในอาชีพสองคนหรือมากกว่า ในกระบวนการมีการส่งเสริมให้นำไปสู่ความสำเร็จมากกว่าที่จะดำเนินการพัฒนาไปคนเดียว (Rolf, 2012) สำหรับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผสมผสานการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และการโค้ช
2. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
4. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น

1.แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และการโค้ช

การพัฒนาวิชาชีพ (professional development) เป็นงานในหน้าที่งานหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาบุคลากรหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน (Glickman, 2001) การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาตนเองและวิชาชีพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพให้มีความหลากหลาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของครู และเหมาะสมกับบริบทของครูแต่ละคน ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการหรือรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งมีนักการศึกษาได้เสนอแนะไว้ดังนี้ (Horsley and Associated, 1981; Joyce and Shower, 1987; Knowles , 1990; Gramston and Costa, 2002; Sparks and Horsley, 2003; Aseltine, Froynirz and Digilio, 2006; Zeppeda, 2008; Glickman and other, 2010) โดยสรุปพบว่าวิธีการพัฒนาวิชาชีพมีหลายรูปแบบและวิธีการ เช่น การจัดฝึกอบรม การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน ซึ่งช่วยให้ครูพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ พร้อมทั้งศึกษารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพของประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฟินแลนด์ พบว่า วิธีการพัฒนาวิชาชีพจะเป็นการอบรมให้ความรู้ การนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) การพัฒนาวิชาชีพด้วยวิธีการในแต่ละแบบนั้นผู้ทำหน้าที่พัฒนาวิชาชีพและผู้ร่วมพัฒนาวิชาชีพต้องเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้

นี้ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring)

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเรื่ององค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพ ของสุมนทนา จุลชาติ (2555), บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี (2556), จิราพร รอดพ่วง (2559), สมพร มณีอ่อน (2559), พัทธกร พูลบุญ (2563), มยุรี เจริญศิริ (2563), โดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ เป็นแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพ ซึ่งหลักการของรูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพจะมีส่วนชี้นำการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา และขั้นตอนกิจกรรมการดำเนินงานในรูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพ 2) วัตถุประสงค์ เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนางานวิชาชีพให้กับครู เป็นสิ่งที่ครูคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น 3) กระบวนการพัฒนางานวิชาชีพ เป็นส่วนที่ระบุถึงกิจกรรมการพัฒนางานวิชาชีพ ขั้นตอนต่าง ๆ เมื่อนำรูปแบบไปใช้ 4) การวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบว่ารูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด วิธีการพัฒนางานวิชาชีพเหมาะสมเพียงใด และ 5) ปัจจัยสนับสนุน เป็นสิ่งที่มีผลต่อการพัฒนางานวิชาชีพครู อาจเป็นการให้ความสำคัญกับการพัฒนางานวิชาชีพ ความร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา หรือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่จะทำให้เพิ่มสมรรถนะในการทำงานของทุกฝ่าย จากการรวมตัวร่วมพลังของกลุ่มคนทางวิชาชีพที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นต่อตนเอง ผู้เรียนและวิชาชีพ การพัฒนางานวิชาชีพที่มาจากการลงมือปฏิบัติบนฐานการทำงานจริงที่อิงพื้นที่การปฏิบัติงาน ภายใต้วัตถุประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจและแนวคิดร่วมกัน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาการศึกษาของชาติอย่างยั่งยืน (บุญชอบ จันทาพูน, สุวดี อุบปินใจ, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว และไพโรจน์ รัตนชูวงศ์, 2561) บทบาทของครูในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนจากการเน้นที่การสอนของครูเป็นเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน เปลี่ยนจากเน้นที่การเรียนของแต่ละบุคคลมาเป็นเน้นที่เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มและเปลี่ยนจากการเรียนแบบแข่งขันมาเป็นร่วมมือกัน (วิจารณ์ พานิช, 2555) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมุ่งเน้นให้สร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ความจริงใจของสมาชิกและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนและมุ่งเน้นไปที่การสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน เสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสิ่งที่ครูทำร่วมกันนอกห้องเรียนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้สามารถปรับโครงสร้างของโรงเรียน พัฒนางานวิชาชีพครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ (Seashore, Anderson & Riedel, 2003: online) สอดคล้องกับนักการศึกษาอีกหลายท่านที่กล่าวว่า การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนจะช่วยปรับปรุงการ

เรียนรู้ของนักเรียน พัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน (Hord, Roussin & Sommers, 2009)

ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นขั้นตอนในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem) วิเคราะห์ข้อมูลตนเอง/ สำนวนอาชีพ เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันประเมินตนเอง ศึกษาสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ปัญหา สำนวนอาชีพ สำนวนความต้องการจำเป็น วิเคราะห์นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา

2. ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals) วางแผนกระบวนการดำเนินการ การออกแบบและพัฒนา โดยร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแบบร่วมกันเป็นทีม

3. ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection profession development) สร้างเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. ร่วมใจปฏิบัติตามแผนการพัฒนา (Practice) พัฒนาตามแผนที่เลือกไว้ คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช (Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring)

5. ร่วมมือกันการประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นที่มีกระบวนการสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพและส่งเสริมบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็น การยอมรับความคิดเห็น การสนับสนุนซึ่งกันและกัน การติดตามประเมินผลเป็นระยะเพื่อนำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป

ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนจะมีกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง

การโค้ช (Coaching)

การโค้ช เป็นการพัฒนาวิชาชีพรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นกระบวนการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันของกลุ่มครูผู้สอนกับเพื่อนร่วมงานที่มีความเชี่ยวชาญมากกว่าเป็นผู้โค้ช หรือมีผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่เป็นผู้โค้ชในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมาย (Glatthorn, 1990; Wiles and Bondi, 2004; Sweeny, 2008) การสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับการศึกษา การฝึก และการพัฒนา การใช้ความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนของตนเองและการเรียนรู้ของผู้เรียน (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2556) การเป็นคู่คิดของผู้รับการโค้ช ในกระบวนการพัฒนาที่สร้างสรรค์ และกระตุ้นให้ผู้รับการโค้ชนำศักยภาพของตนเองเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงด้านดีที่เป็นรูปธรรม (Zepeda, 2008; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2557) ได้เสนอขั้นตอนการโค้ชประกอบด้วย 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre-observation Conference) 2) การ

สังเกตการสอน (Classroom Observation) และ 3) การประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post-observation Conference)

การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) เป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของบุคคลโดยใช้ผู้มีประสบการณ์ ความรู้ และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นผู้ดำเนินการโค้ช ซึ่งแตกต่างจากการโค้ชทั่วไปตรงที่มีการให้คำแนะนำเฉพาะเจาะจง การสะท้อนคิด และการร่วมมือที่มีเป้าหมายอย่างชัดเจน (Joyce & Showers, 2002; Knight, 2007) ผู้เชี่ยวชาญในการโค้ชจำเป็นต้องมีทั้งความสามารถในด้านเทคนิคและทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เช่น ความไว้วางใจ การสื่อสาร การตั้งคำถาม และการรับฟังอย่างลึกซึ้ง โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้รับการโค้ชเกิดการเรียนรู้และเติบโตจากภายใน ในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพต้องใช้กระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งกระบวนการนี้คือการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ

ปัจจุบันการศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะสูงจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง "การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ" (Expert Coaching) จึงได้รับความสนใจในฐานะกระบวนการที่ช่วยยกระดับความรู้ ทักษะ และทัศนคติของครูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยผู้วิจัยศึกษาแนวคิดของ (Glickman, Gordon and Ross-Gordon, 1995; Gottesman, B., 2000; Kathleen Gallacher, 2005) โดยมีขั้นตอนที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมก่อนการโค้ช (preparation) เป็นขั้นเตรียมการก่อนการโค้ชเพื่อสร้างความไว้วางใจ สร้างความสัมพันธ์สภาพที่ดีระหว่างผู้โค้ชและครูผู้รับการโค้ช ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายของการโค้ช แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดประสงค์ของ การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และเทคนิควิธีการสอน เพื่อพัฒนาศักยภาพ การจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการโค้ช

ขั้นตอนที่ 2 การสังเกต (observation) การสังเกตชั้นเรียนเป็นการที่ผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่โค้ชและผู้รับการโค้ชประชุมปรึกษาหารือกันก่อนการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และเก็บข้อมูลในชั้นเรียนของผู้รับการโค้ชและพฤติกรรมของการเรียนรู้ของนักเรียน ตามประเด็นที่กำหนดจากการประชุมก่อนการสังเกตการจัดการเรียนรู้ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร

ขั้นตอนที่ 3 หลังการโค้ช นำข้อมูลจากการสังเกตมาทำการวิเคราะห์ (analysis) ซึ่งเป็นขั้นตอนการสรุปภายหลังเสร็จสิ้นจากขั้นตอนการโค้ช เป็นกระบวนการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ผลลัพธ์ที่ผู้โค้ชและผู้รับการโค้ชได้กำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายร่วมกันในสิ่งที่ต้องการประสบความสำเร็จหรือไม่ร่วมกันอภิปรายว่ามีสิ่งใดที่ได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้นและสิ่งใดที่ยังต้องพัฒนา พร้อมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยที่ผู้โค้ชให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ชี้แนะและตั้ง

ศักยภาพของครูที่ได้รับการโค้ช สำหรับผู้รับการโค้ชนำผลจากการวิเคราะห์มาปรับปรุงแก้ไขทำความเข้าใจปัญหาและมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหานำไปสู่การวางแผนครั้งต่อไปเพื่อพัฒนาความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน

2. แนวคิด เกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

นวัตกรรมการศึกษา เป็นแนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อการเรียนการสอน หรือการบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น ซึ่งได้มีการทดลองและพัฒนาจนเป็นที่น่าเชื่อถือว่าสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (พิมพ์พรรณ เดชะคุปต์, 2544; ทิศนา แคมมณี, 2548; มาเรียม นิลพันธุ์ และศิริวรรณ วณิชวัฒนรัชย์, 2558; ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล, 2559;) นวัตกรรมทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 แบ่งออกเป็น 5 ประเภท เพื่อให้โรงเรียนสามารถพัฒนานวัตกรรมได้ตรงประเด็น ได้แก่ นวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมด้านสื่อสารการสอน นวัตกรรมด้านการวัดผลและการประเมินผล และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ในงานวิจัยนี้หมายถึง ครุณาอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านอาชีพมาสร้างเป็นหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรคและนวัตกรรมให้กับผู้เรียน

3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

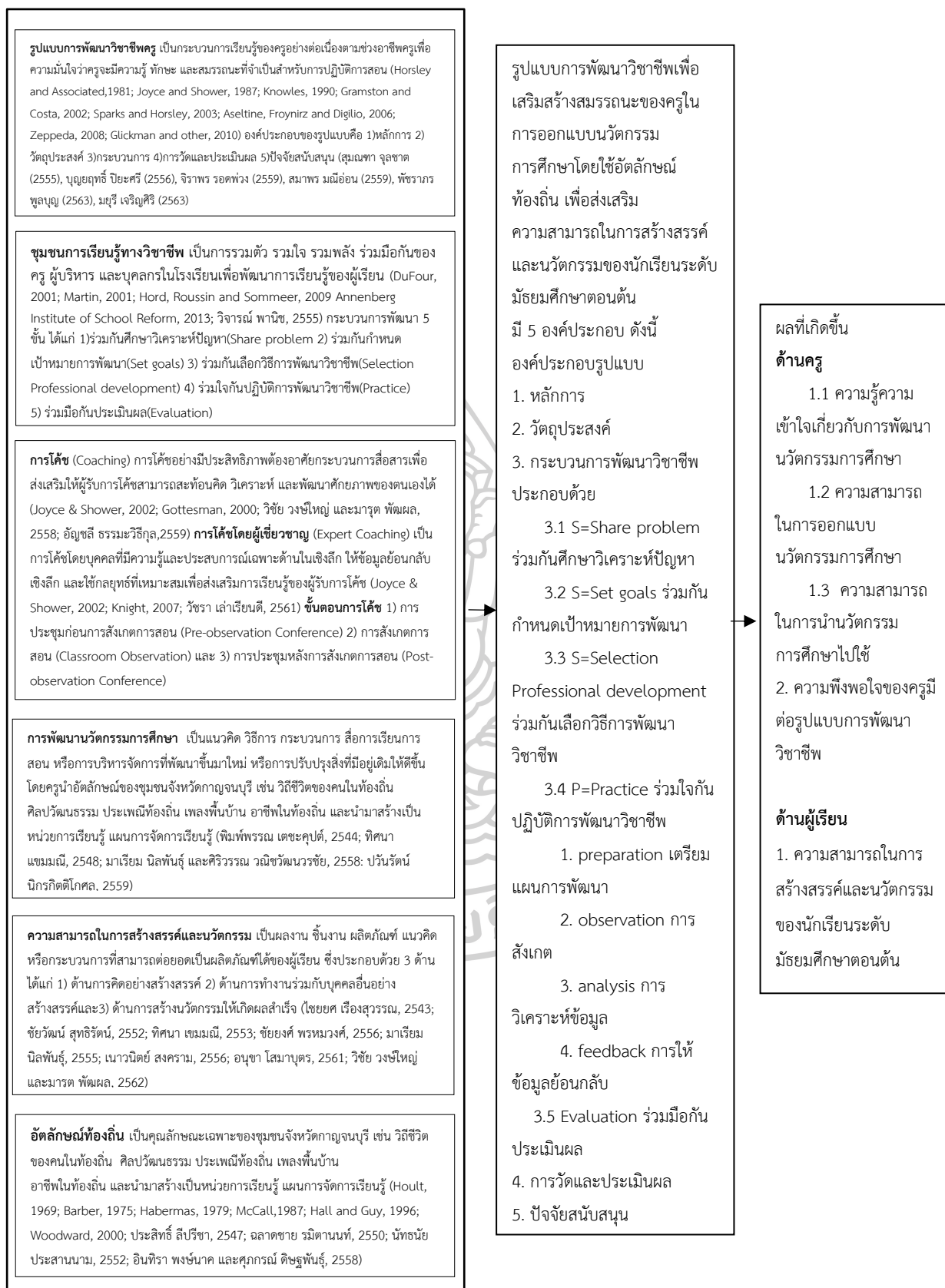
ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักศึกษาประกอบด้วย (The Partnership for 21st century learning, 2017; ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556; วิโรจน์ สารรัตน์, 2556; อนุชา โสมาบุตร, 2561; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2562) โดยสังเคราะห์ได้ว่าทักษะการสร้างสรรคและนวัตกรรม สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นี้จุดเน้นอยู่บนพื้นฐานแห่งการสร้างสรรค การคิดแบบมีวิจารณญาณ การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการทำงาน การพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่เต็มไปด้วยความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว และการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความมั่นใจในตนเอง รวมถึงการส่งเสริมให้มีการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสังคมของตนเอง อันเป็นการปลูกฝัง ความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อชุมชน (OECD, 2008: online) และการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมยังเป็นการเตรียมความพร้อมแรงงานรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก (Rogers, Singhal & Quinlan, 2014) ดังนั้นความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน คือความสามารถในการจัดทำบางสิ่งซึ่งเกิดจากการใช้ความรู้ ความคิด สร้างสิ่งใหม่ซึ่งอาจอยู่

ในรูปของผลิตภัณฑ์ แนวคิดกระบวนการ ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งในงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดที่ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมผู้เรียนของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) มาใช้ในการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์และ 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ

4. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ของนักการศึกษาประกอบด้วย (Hoult, 1969; Barber, 1975; Habermas, 1979; McCall, 1987; Hall and Guy, 1996; Woodward, 2000; นัทธนัย ประสานนาม, 2552) อัตลักษณ์สร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคม อาจมีความคงที่หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคม อัตลักษณ์มี 2 ระดับ คือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจกซึ่งบุคคลหนึ่งอาจมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเองและอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มเป็นการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ (ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2547) อัตลักษณ์ชุมชนเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่ก่อตัวขึ้นมา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต นำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้มีความโดดเด่น น่าสนใจ อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบ่งบอกความเป็นตัวตนของชุมชนเกิดการพัฒนาคืบไปกับการคำนึงถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม (อินทิรา พงษ์นาค และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์, 2558) ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชนนั้นจึงมักแสดงออกให้เห็นผ่านประเพณี วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชาวชุมชนที่เป็นลักษณะเฉพาะของชุมชน ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันและเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน (นัทธนัย ประสานนาม, 2552: ออนไลน์) ดังนั้นการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่ตอบสนองความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นสื่อในการเรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งการเรียนรู้ สำนึกรักในทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความสามารถในการแก้ปัญหา เรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะอาชีพ รวมถึงเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการโค้ช นวัตกรรมการศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบและกระบวนการอย่างไร

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับใด และเป็นอย่างไรในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครู หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบหรือไม่และอยู่ในระดับใด

2.2 ความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครู หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับใด

2.3 ความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ของครู หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับใด

2.4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับใด

2.5 ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้ของครูหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับใด

3. การนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปขยายผล มีผลเป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

ครุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูและนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาและเป็นโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 18 โรงเรียน ปีการศึกษา 2567 ครู จำนวน 627 คน นักเรียน จำนวน 2,101 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ครูของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 10 คน ที่ได้มาด้วยอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นครูประจำการ มีประสบการณ์ด้านการสอนอย่างน้อย 2 ปี เป็นผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านสามยอด จำนวน 1 คน โรงเรียนชุมชน-บ้านหนองฝ้าย จำนวน 1 คน โรงเรียนบ้านตลุงเหนือ จำนวน 1 คน โรงเรียนราษฎร์-บำรุงธรรม จำนวน 1 คน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า) จำนวน 1 คน โรงเรียนวัดดอนแสลบ จำนวน 1 คน โรงเรียนเขาดินวิทยาการ จำนวน 1 คน โรงเรียนบ้านวังลาน จำนวน 1 คน โรงเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะสงคราม จำนวน 1 คน และโรงเรียนอนุชนศึกษา จำนวน 1 คน ปีการศึกษา 2567

1.2.2 นักเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 180 คน

1.3 กลุ่มขยายผล

เป็นครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และเป็นโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 10 คน ที่ได้มาด้วยอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นครูประจำการ มีประสบการณ์ด้านการสอนอย่างน้อย 2 ปี

เป็นผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว จำนวน 2 คน โรงเรียนบ้านพุเลียบ จำนวน 2 คน โรงเรียนบ้านต้นมะพร้าว จำนวน 3 คน และโรงเรียนบ้านหนองสองห้อง จำนวน 3 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (Treatment Variable) คือ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบด้วย

2.2.1 ตัวแปรตามด้านครู คือ

2.2.1.1 ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา

2.2.1.2 ความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา

2.2.1.3 ความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาของครูไปใช้

2.2.1.4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

2.2.2 ตัวแปรตาม ด้านนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2.2.1 ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพครู การพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการพัฒนาวิชาชีพแบบต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และการใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านอาชีพเป็นเนื้อหาในการเรียนรู้

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้อยู่ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลองรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ ที่พัฒนาขึ้น รวมประมาณ 4 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง โครงสร้างทางความคิดที่แสดงองค์ประกอบต่างๆของการพัฒนาวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 4) การวัดและประเมินผล 5) ปัจจัยสนับสนุนการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งมี

องค์ประกอบเชิงกระบวนการ แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) S=Share problem ร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ 2) S=Set goals ร่วมกัน กำหนดเป้าหมายการพัฒนา 3) S= Selection Professional development ร่วมกันเลือกวิธีการ พัฒนาวิชาชีพ 4) P= Practice ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (mentor) เป็นผู้สังเกตร่วมในการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพและให้คำแนะนำ ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติในการพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน ดังนี้ 4.1) เตรียมแผนการพัฒนา(preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และ 5) E =Evaluation ร่วมมือกันประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพด้านผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา วิชาชีพ ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนจะมีการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert coaching) เพื่อให้การดำเนินการ พัฒนาวิชาชีพเกิดประสิทธิภาพตลอดกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

2. **การพัฒนาวิชาชีพ** หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันของครูและเพื่อนครูที่มีความสามารถ เท่าเทียมกันมีความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพเช่นเดียวกัน แครพและยอมรับซึ่งกันและกัน ร่วมกัน ทบทวนแผนการปฏิบัติ สังเกตการสอน วิเคราะห์ข้อมูล และการสะท้อนคิด และให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อให้งานด้านการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. **นวัตกรรมการศึกษา** หมายถึง แนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อการเรียนการสอน หรือ การบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น ซึ่งได้มีการทดลองและ พัฒนาจนเป็นที่น่าเชื่อถือว่าสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มากยิ่งขึ้น ในงานวิจัยนี้หมายถึง การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นมาสร้าง เป็นหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และ นวัตกรรมให้กับผู้เรียน

4. **อัตลักษณ์ท้องถิ่น** หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของชุมชนจังหวัดกาญจนบุรี เช่น วิถีชีวิต ของคนในท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน อาชีพในท้องถิ่น เช่น มัคคุเทศก์ การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า การจักสานจากไม้ไผ่ การเจียรไนนิล-พลอย สถานที่สำคัญ ในท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น สะพานข้ามแม่น้ำแคว สะพานมอญ อุทยาน ประวัติศาสตร์สงคราม 9 ท้า สุสานทหารสัมพันธมิตรดอนรัก ในงานวิจัยนี้ใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นด้าน อาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของผู้ประกอบการ เช่น การออกแบบลวดลายพลอย-นิล การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ การแปรรูปอาหาร การบริการ ท่องเที่ยว มาเป็นเนื้อหาในการสร้างและออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของ นักเรียน

5. **สมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา** หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และ

นวัตกรรมของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษา ความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา และความสามารถในการนำ นวัตกรรมการศึกษาไปใช้ รายละเอียดดังนี้

5.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา หมายถึง ระดับคะแนนจากการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้เป็นแบบปรนัยมีลักษณะแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก (multiple choice) จำนวน 20 ข้อ

5.2 ความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา หมายถึง ระดับความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ด้านการออกแบบนวัตกรรม 3) ด้านความคุ้มค่าและการนำไปใช้ 4) ด้านการประเมินผล และ 5) ด้านการเผยแพร่ โดยแบบประเมินมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ 3 ระดับ ได้แก่ ดี พอใช้ ควรปรับปรุง

5.3 ความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ หมายถึง ระดับความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและธรรมชาติของรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ และใช้ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนำเข้าสู่บทเรียน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3) ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นการประเมินพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรม โดยแบบประเมินมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ 3 ระดับ ได้แก่ ดี พอใช้ ควรปรับปรุง

6. ความพึงพอใจของครู หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย ด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ด้านการนำรูปแบบไปใช้ และ ด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ ประเมินโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

7. ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง ระดับความสามารถของผู้เรียนในการผลิตผลงาน หรือชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์ แนวคิดหรือกระบวนการที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ โดยประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และ 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ โดยแบบประเมินมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ 3 ระดับ ได้แก่ ดี พอใช้ ควรปรับปรุง

8. **ครู** หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2567

9. **นักเรียน** หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของครูกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2567

ประโยชน์ที่ได้รับ

ด้านผู้เรียน

1. นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมและนำเสนอผลงานหรือชิ้นงานได้อย่างสร้างสรรค์
2. นักเรียนเห็นความสำคัญของอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่นกาญจนบุรี

ด้านครู

1. ครูมีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ครูมีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

ด้านสถานศึกษา/หน่วยงานทางการศึกษา

สถานศึกษา/หน่วยงานทางการศึกษาใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา/เขตพื้นที่การศึกษา ในการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะของครูด้านการสร้างหรือออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนวัตกร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานักวิชาชีพ (Professional Development) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และการโค้ช
 - 1.1 ความหมายของการพัฒนานักวิชาชีพ
 - 1.2 กระบวนการขั้นตอนในการพัฒนานักวิชาชีพ
 - 1.3 รูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพ (Professional Development)
 - 1.3.1 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)
 - 1.3.2 การโค้ช (Coaching)
 - 1.3.3 การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักวิชาชีพ
2. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของนวัตกรรมการศึกษา
 - 2.2 ประเภทของนวัตกรรมการศึกษา
 - 2.3 กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
 - 3.1 ความหมายการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
 - 3.2 องค์ประกอบการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
 - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
4. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น
 - 4.1 ความหมายอัตลักษณ์ท้องถิ่น
 - 4.2 ความสำคัญของอัตลักษณ์ท้องถิ่น
 - 4.3 อัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
 - 4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และการโค้ช

วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา การศึกษาระดับปฐมวัย การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของรัฐ และเอกชนและการบริหารการศึกษา นอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนการศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศและการบริหารการศึกษา ในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ (พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546) คุณภาพของการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูเป็นสำคัญเพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุจุดหมายปลายทางได้ การปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับครู ด้วยเหตุนี้ ครูจึงต้องเป็นผู้นำ รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม มีการปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพได้เหมาะสมกับยุคสมัย นอกจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแล้วยังมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายในวิชาชีพครู เช่น นโยบายการปฏิรูปครู นโยบายของการผลิตและพัฒนาครู แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรฐานวิชาชีพครู มาตรฐานการศึกษา และปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทยและส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ทำให้ครูต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของครูให้มีลักษณะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาวิชาชีพจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจของบุคลากรทุกคนในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนครูที่ร่วมกันพัฒนาวิชาชีพ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติ การปฏิบัติงานในองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรด้วยกระบวนการและวิธีการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องที่ยึดหลักการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนามนุษย์ที่สอดคล้องกับพัฒนาการในแต่ละระดับหรือช่วงของชีวิตที่ต้องมีวิธีการพัฒนาที่แตกต่างกัน

1.1 ความหมายของการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development)

การพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development) เป็นการสร้างให้แต่ละบุคคลมีความตระหนักรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรู้ มีทักษะที่จะพัฒนางานในหน้าที่เพื่อเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาดังนั้นการพัฒนาวิชาชีพ โดยเฉพาะการพัฒนาครูให้มีคุณภาพจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งมีนักการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ ไว้ดังนี้

Collins (1987) ได้อธิบายความหมายของวิชาชีพไว้ว่า เป็นลักษณะของงาน (Job) ซึ่งปฏิบัติต้องได้รับฐานะสูงพิเศษจากสังคม งานเหล่านี้ ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการรักษาโรค กฎหมายหรือการให้การศึกษอบรม

Haycock (1998) ได้กล่าวถึงการพัฒนาวิชาชีพไปในทางเดียวกับ Zepeda (2008) ว่าการพัฒนาวิชาชีพเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาบุคลากร ให้เป็นครูมืออาชีพ มีการตรวจสอบการเรียนการสอน ที่เน้นการจัดเนื้อหาให้มีความกระชับให้มากที่สุด มีภาวะความเป็นผู้นำ การสอนและการเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน นั่นคือความสำคัญของการเป็นมืออาชีพ การเป็นครูที่มีคุณภาพที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของนักเรียน

Day (1999) มองการพัฒนาวิชาชีพในฐานะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครู โดยระบุว่า “การพัฒนาวิชาชีพไม่ใช่เพียงการเข้าร่วมอบรม แต่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง เพื่อสร้างอัตลักษณ์และความเชี่ยวชาญผ่านการสะท้อนคิดและการเรียนรู้จากประสบการณ์” ซึ่งชี้ให้เห็นว่าครูต้องเรียนรู้อย่างมีเป้าหมายและวิพากษ์ตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง สอดคล้องกับ Avalos (2011) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพควรเป็นกิจกรรมที่ครูมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย ไม่ใช่แค่เป็นผู้รับการพัฒนาเท่านั้น โดยกล่าวว่า “การพัฒนาวิชาชีพของครูคือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อปรับปรุงความรู้ ความสามารถ และความมุ่งมั่นในวิชาชีพ” สะท้อนว่ากระบวนการนี้ต้องกระตุ้นแรงจูงใจภายในของครู และส่งผลต่อคุณภาพการสอนในระยะยาว

Guskey (2002) มองว่าการพัฒนาวิชาชีพคือ “กระบวนการอย่างเป็นระบบที่ออกแบบมาเพื่อเปลี่ยนแปลงแนวคิด ความรู้ และทักษะของครู เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาวิชาชีพมิใช่แค่ความสามารถของครูเท่านั้น แต่ต้องเชื่อมโยงไปถึงผลลัพธ์ของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ยังเน้นว่าการเปลี่ยนแปลงของครูควรมาจากผลสะท้อนของการปฏิบัติจริง ไม่ใช่เพียงการเข้าร่วมอบรมหรือการฟังบรรยาย อีกทั้งการพัฒนาวิชาชีพยังมุ่งไปที่การพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยมีกระบวนการ ได้แก่ 1) มีเป้าหมายในการทำงาน (Intentional) 2) มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (ongoing) และ 3) การดำเนินงานเป็นระบบ (Systemic) ส่วนนิยามของการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานั้น Gordon (2004)

ได้ให้นิยามว่าเป็นการประสานองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมพลังอำนาจ (empowerment) ให้แก่นักการศึกษาเป็นรายบุคคล กลุ่ม องค์กร เพื่อให้สามารถดำเนินการในการพัฒนา หรือการดำเนินการนั้นเกี่ยวข้องกับ 1) การเสริมสร้างสมรรถนะให้แก่นักศึกษา 2) การดำเนินการหลักได้แก่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และ 3) มีเป้าหมายในการพัฒนาคือคุณภาพผู้เรียน

Bredeson (2003) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพ เป็นการดำเนินการให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริมให้มีการคิดทบทวนการทำงานและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดการทำงานและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การพัฒนาวิชาชีพนอกจากมีมิติเรื่องการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังมีมิติของการพัฒนาเรื่องบุคคล (personal development) ที่เน้นเรื่องการดำเนินชีวิต การแก้ปัญหาทางด้านจิตใจที่สัมพันธ์กับการทำงาน งานพัฒนาวิชาชีพจึงให้ความสำคัญกับทั้งสองมิตินี้ในอัตราส่วนที่แตกต่างกันไปตามประเภทของการพัฒนา เช่น การให้คำปรึกษา (counseling) มักเน้นการพัฒนา แก้ปัญหาเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ/อารมณ์ ส่วนการฝึกอบรม (training) เน้นการเพิ่มพูนความรู้/ทักษะในการทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาประกอบด้วย 1) การจัดโอกาสในการเรียนรู้ (Learning Opportunities) ให้บุคคลได้ทำงานตามสภาพจริง เป็นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงาน 2) การส่งเสริมให้ทบทวนและสะท้อนผลการทำงาน (Creative and Reflective Engagement) เพื่อให้แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการทำงาน และ 3) นำผลการทบทวน และสะท้อนผลการทำงานที่ได้ ไปพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น (Improved Practice)

Glickman ang other (2004) ได้กล่าวว่าการพัฒนาวิชาชีพเป็นกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูหรือบุคลากรในทุกด้าน ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบและความรู้ และความพึงพอใจในงานและอาชีพ ซึ่งช่วยส่งเสริมงานในวิชาชีพของตนเองให้เจริญก้าวหน้าและมีสมรรถภาพในการทำงานที่สูงขึ้นนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชรา เล่าเรียนดี (2554) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาในวิชาชีพทางการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้สำหรับครูหรือบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีความรู้ความสามารถมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพและส่งผลถึงการพัฒนาด้านคุณภาพของนักเรียนในที่สุด ส่วนทางด้าน Daring-Hammond, L.(2000) Brookfield, Stephen D. (1955) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์พบว่า มีผลการวิจัยจำนวนมากยืนยันว่า หากครูมีความรู้ ทักษะที่เหมาะสมและรวมถึงหากการเตรียมครูใหม่ให้มีสมรรถนะที่ดี ย่อมมีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

Randi & Zeichner (2004) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพ คือการเรียนรู้ของนักเรียนและครู และการพัฒนาวิชาชีพเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและเป็นตัวบ่งบอกถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูและโรงเรียน

Fullan (2007) ให้ความสำคัญกับบริบทและการเรียนรู้ร่วมกัน โดยระบุว่า “การพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ร่วมกันในบริบทของการเปลี่ยนแปลง” ซึ่งแตกต่างจากแนวทางแบบแยกส่วนในอดีต เขาเสนอว่าครูควรได้รับการสนับสนุนให้อยู่ในสภาพแวดล้อมของ "การเรียนรู้ในชุมชนวิชาชีพ" (Professional Learning Community) ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ของครูในฐานะผู้นำทางการเรียนรู้

Desimone (2009) เน้นโครงสร้างของการพัฒนาวิชาชีพที่มีคุณภาพสูง โดยเสนอกรอบองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ (1) เนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง (2) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (3) การเรียนรู้ต่อเนื่อง (4) การเชื่อมโยงกับการปฏิบัติจริง และ (5) ความร่วมมือกับเพื่อนครู ซึ่งสอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าการพัฒนาวิชาชีพที่มีคุณภาพ ต้องไม่ใช่เพียงกิจกรรมในเวลาสั้นๆ แต่ต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้ระยะยาวที่เน้นผลต่อการสอนจริง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2541) วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงสาขาหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อสังคม โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีขั้นสูงและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรมในปัจจุบันด้วยแล้ว วิชาชีพครูจึงมีความสำคัญมากขึ้นเพราะเป็นวิชาชีพที่พัฒนาคนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคม การพัฒนาครูจึงมีความจำเป็นเพื่อให้ครูทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านในสังคมและสามารถชี้นำสังคมได้ เพราะครู คือ ศูนย์กลางของการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวที่ว่า "Good education requires good teacher"

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อธิบายไว้ว่า วิชาชีพเป็นวิชาที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญ

วัชรา เล่าเรียนดี (2556) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูทุกระดับความรู้ ประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญ บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ผู้ทำหน้าที่นิเทศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร เนื้อหา สารวิชา การสอน การวิจัย และเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ผู้ดูแลให้คำปรึกษา (Mentor) ฯลฯ เพราะการพัฒนาในวิชาชีพของบุคลากรต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในการพัฒนาวิชาชีพนั้น จำเป็นต้องหมั่นเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ทักษะการคิดและ

ด้านอื่น ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และประยุกต์นำไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพของตน อย่างที่เรียกว่า "มืออาชีพ" (Professional) ซึ่ง Zepeda (2008) ได้ให้ความหมายของการเป็นมืออาชีพไว้ว่า ต้องประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้ 1) ความรู้และความสามารถที่ได้จากการศึกษาฝึกฝนอบรม อย่างเป็นทางการ 2) ได้รับความไว้วางใจจากชุมชนและเพื่อนร่วมวิชาชีพ และ 3) มีคุณธรรมและจริยธรรม มุ่งประโยชน์สาธารณะมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

นาริรัตน์ รัทวิจิตรกุล (2560) การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นกระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องตามช่วงอาชีพครูเพื่อความมั่นใจว่าครูจะมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้และการสอน

สมพงษ์ จิตระดับ (2561) การพัฒนาวิชาชีพคือกระบวนการเรียนรู้ของครูที่เกิดจากการมีส่วนร่วม การสะท้อนคิด และการลงมือปฏิบัติจริงในบริบทของตนเอง เพื่อก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้งในวิถีคิดและการจัดการเรียนรู้

มนตรี ก่ออารโย (2562) การพัฒนาวิชาชีพ คือ การพัฒนาตนของครูทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะทางวิชาชีพ โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอย่างมีความหมาย

วัชร เล่าเรียนดี (2563) “การพัฒนาวิชาชีพ” หมายถึง กระบวนการเสริมสร้างศักยภาพของครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การสะท้อนคิด การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน

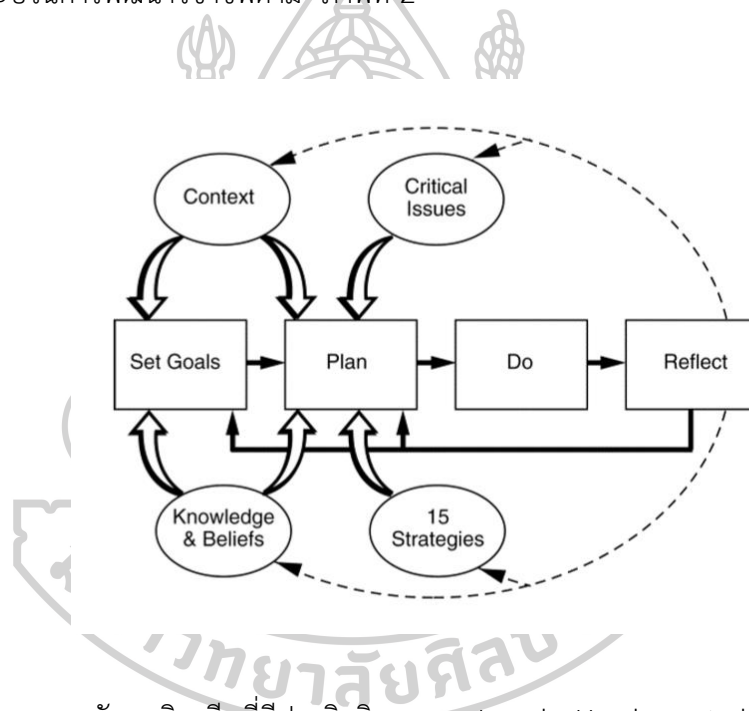
สิริพันธุ์ สุวรรณวงศ์(2564) การพัฒนาวิชาชีพครู คือ การส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง โดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน การสร้างนวัตกรรม และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในกระบวนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพการเป็นกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูหรือบุคลากรในทุกด้าน ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบและความรู้ และความพึงพอใจในงานและอาชีพ ซึ่งช่วยส่งเสริมงานในวิชาชีพของตนเองให้เจริญก้าวหน้าและมีสมรรถภาพในการทำงานที่สูงขึ้นนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสำคัญ โดยมีเป้าหมายในการทำงาน (Intentional) มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (ongoing) และต้องเป็นระบบ (Systemic) ในการพัฒนาวิชาชีพจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรง ร่วมใจของบุคลากรทุกคนในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนครูที่ร่วมกันพัฒนาวิชาชีพ จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

1.2. กระบวนการขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพ

เพื่อให้ได้กรอบกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ดังนี้

Loucks Horsley et al..(2001) ได้กล่าวถึง การออกแบบกรอบการพัฒนาวิชาชีพว่า เป็นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ นักพัฒนามืออาชีพที่ประสบความสำเร็จควรพิจารณาองค์ประกอบเหล่านี้เป็น"ปัจจัย" ที่สำคัญในการ ออกแบบการพัฒนาวิชาชีพ รวมทั้งได้วางแผนการออกแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมและเป้าหมายการเรียนรู้ของครู ซึ่ง Loucks Horsley et al.. ได้นำเสนอกระบวนการพัฒนาวิชาชีพตาม ภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพของ Loucks Horsley et al.,, ที่มา : Loucks Horsley et al.,, (2001).

สรุปการพัฒนาวิชาชีพ ของ Loucks-Horsley et al., (2001) ได้ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย (Set Goals) ในการกำหนดเป้าหมายต้องวิเคราะห์ความรู้ และ ความเชื่อของครู รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการกำหนดเป้าหมาย
2. การวางแผนการพัฒนา (Plan) โดยการกำหนดปัญหาสำคัญและกลยุทธ์ในการพัฒนา
3. ปฏิบัติตามแผน (Do) ลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
4. การไตร่ตรองสะท้อนผล (Reflect) นำผลการดำเนินงานที่ผ่านมาาร่วมกัน

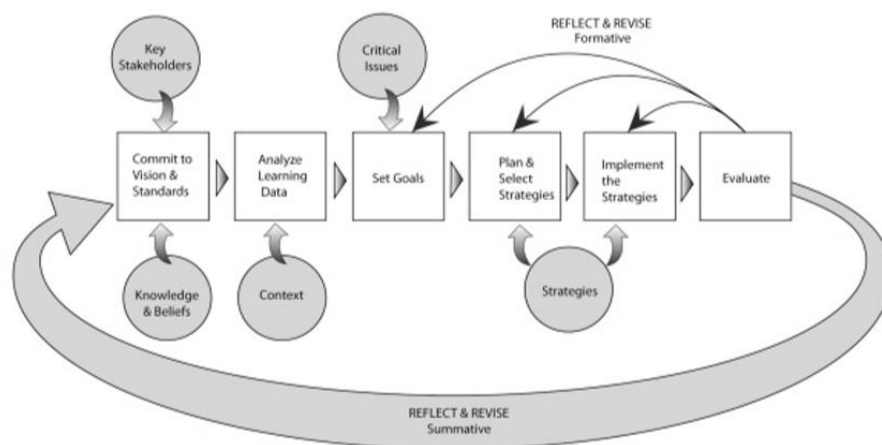
ไต่ตรงสะท้อนคิดเพื่อนำไปวางแผนต่อไป

Strang, Hall & Meyer (2002) จากศูนย์การประเมินหลักสูตรแห่งชาติ (National Center on Accessing the General Curriculum) ให้แนวคิดว่า แนวทางในการพัฒนาวิชาชีพและการปฏิบัติการสอนที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมาย (Set Goals) ตั้งเป้าหมาย สอดคล้องกับบริบทและมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูล (Analyze status) วิเคราะห์หลักการ ทฤษฎี วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการประเมินผล รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค
3. วางแผนการปรับใช้ (Apply UDL) (UDL=Universal Design for Learning) เขียนแผนการสอน ระบุวิธีการสอน ระบุสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน
4. การนำไปใช้ (Teach UDL Lesson) นำบทเรียนไปจัดการเรียนการสอน ประเมินความสำเร็จ ทบทวนบทเรียน/หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มวิจัยหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยฮาวาย (The university of Hawaii's Curriculum Research and Development Group (CRDG), 2012) ได้กล่าวถึงขั้นตอนหรือกระบวนการออกแบบการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. กำหนดคำมั่นสัญญาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนด
2. วิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ (Analyze Learning Data) ตามบริบท (Context)
3. กำหนดเป้าหมาย (Set Goals) จากปัญหาที่สำคัญ (Critical Issues)
4. วางแผนและเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสม (Plan and select Strategies)
5. นำแผนกลยุทธ์ไปใช้ (Implement the Strategies)
6. การประเมิน (Evaluate) ในการประเมินระหว่างการพัฒนาจะต้องมีการกระทำซ้ำและย้อนกลับไปดำเนินการในข้อ 3, 4 หรือ 5 เมื่อเกิดปัญหาใด ๆ ขึ้น (Reflect & Revise Formative) และจะต้องมีการกระทำซ้ำและย้อนกลับไปเริ่มต้นใหม่เมื่อสรุปผลแล้วเกิดปัญหาสำคัญ (Reflect & Revise Summative) ตามภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนานาวิชาชีฟที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มวิจัยหลักสูตรและการพัฒนาของมหาวิทยาลัยแห่งฮาวาย (CRDG)

ที่มา : The university of Hawaii's Curriculum Research and Development Group (CRDG), (2012).

Denham (2012) ได้นำเสนอขั้นตอนสำคัญในการพัฒนานาวิชาชีฟ 4 ขั้น คือ

1. ประเมินตนเอง (Self- Assessment) เป็นการประเมินตนเองเพื่อให้รู้ว่าตนเองคือใคร(Who am I?) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของกระบวนการนี้ การประเมินตนเองจะมีจุดเน้นอยู่ภายในของบุคคลที่จะพัฒนานาวิชาชีฟ เมื่อขั้นที่ 1 เสร็จแล้วผู้ที่ประเมินตนเองจะมีความคิดที่ดีทำให้ทราบว่าตนเองคือใครและอะไรคือสิ่งสำคัญที่สุดในชีวิต
 2. สำรวจอาชีพ (Career Exploration) เป็นขั้นตอนการสำรวจอาชีพเพื่อให้รู้ว่าจะไปทางไหน (Where am I Going?) ซึ่งในขั้นตอนนี้มุ่งเน้นสิ่งที่อยู่ภายนอกของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะรู้ว่าการเลือกอาชีพนั้นสิ่งสำคัญที่จะตระหนักถึงคือความสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะต้องพิจารณาและตรวจสอบอย่างละเอียดกับสิ่งที่สนับสนุนรวมทั้งสิ่งที่ไม่สนับสนุน
 3. การวางแผนพัฒนา (Action Plan) เป็นการวางแผนการพัฒนานาวิชาชีฟเพื่อจะให้ถึงเป้าหมายปลายทางที่กำหนดไว้ (How do I get there?)
 - 4.การปฏิบัติ (Career Management) และขั้นตอนสุดท้ายเป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดเพื่อให้การปฏิบัติและการรักษาการณ์ปดิดงานของตนให้ดีที่สุด
- จากกระบวนการขั้นตอนที่ศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการพัฒนานาวิชาชีฟเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สังเคราะห์กระบวนการขั้นตอนในการพัฒนาวิชาชีพ

Loucks- Horsley et al. (2001)	Strang, Hall & Meyer (2002)	Denham (2012)	University of Hawaii's "CRDG" (2012)	กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ผู้วิจัยสังเคราะห์
1. กำหนดเป้าหมาย (Set Goals)	1. กำหนดเป้าหมาย		1. กำหนดคำมั่นสัญญาเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์และมาตรฐานที่กำหนด	1. วิเคราะห์ข้อมูลตนเอง/ สํารวจอาชีพ เพื่อนํามา กำหนดวิสัยทัศน์
	2. วิเคราะห์ข้อมูล (Analyze status)	1. ประเมินตนเอง (Self-Assessment) 2. สํารวจอาชีพ (Career Exploration)	2. วิเคราะห์ข้อมูล	
			3. กำหนดเป้าหมาย (ที่วิฤต)	2. กำหนดเป้าหมายการพัฒนา
2.การวางแผนการพัฒนา (Plan)	3.วางแผนการปรับใช้ (Apply UDL)	3. การวางแผนพัฒนา (Action plan)	4. วางแผนและเลือกเทคนิควิธี	3. วางแผนและเลือกเทคนิควิธีการพัฒนา
3. ปฏิบัติตามแผน (DO)	4.การนำไปใช้ (Teach UDL Lesson)	4.การปฏิบัติตามแผน(Career Management)	5.นำแผนกลยุทธ์ไปใช้	4.ปฏิบัติตามแผนการพัฒนา
4. การประเมินผลและสะท้อนผลการพัฒนา(Reflect)			6. การประเมิน	5.ประเมินผลและสะท้อนผลการพัฒนา

จากการสังเคราะห์กระบวนการหรือขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพสรุปได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพ เป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งของการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่อง สามารถดำเนินการได้โดยโรงเรียนเป็นฐาน และหรือผู้นิเทศผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกในหน่วยงานต้นสังกัดให้ความร่วมมือ สนับสนุนและร่วมปฏิบัติงานร่วมกัน ของครูและเพื่อนครูที่มีความสามารถเท่าเทียมกันมีความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพเช่นเดียวกัน เคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน ร่วมกันทบทวนแผนการปฏิบัติ สังเกตการสอน วิเคราะห์ข้อมูล และ

การสะท้อนคิด และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้งานด้านการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยสรุปได้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลตนเอง/ สํารวจอาชีพ เพื่อนํามากำหนดวิสัยทัศน์ (Share problem) ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันประเมินตนเอง ศึกษาสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ปัญหา สํารวจอาชีพ สํารวจความต้องการจำเป็น วิเคราะห์นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อนํามากำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา
2. กำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา วางแผนกระบวนการดำเนินการ การออกแบบและพัฒนา โดยร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแบบร่วมกันเป็นทีม
3. วางแผนและเลือกเทคนิควิธีการพัฒนา (Selection profession development) ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา สร้างเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. ปฏิบัติตามแผนการพัฒนา (Practice) ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพตามวิธีการพัฒนาที่เลือกไว้ คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การชี้แนะ (Coaching) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การให้คำปรึกษาโดยรับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญ
5. การประเมินผล (Evaluation) ประเมินผลและสะท้อนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

1.3 รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ คือการนำเอาแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบวิธีการที่ดีที่สุดมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละท้องถิ่นและเขตพื้นที่ และมีการวัดประเมินผลที่สะท้อนถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน การพัฒนาวิชาชีพครุมีหลายแนวทางมีหลายรูปแบบ ทั้งการพัฒนานักศึกษาที่จะออกไปประกอบอาชีพครู และครูประจำการ เช่นโปรแกรมช่วยเหลือครูบรรจุใหม่ (Mentoring Program) เป็นการช่วยเหลือครูใหม่อย่างน้อยตลอดปีแรกของการทำงาน ผู้ให้การช่วยเหลือแนะนำอาจจะเป็นผู้นิเทศหรือครูที่มีประสบการณ์ในโรงเรียน โปรแกรมการฝึกอบรมทั้งแบบอบรมเข้มและอบรมเชิงปฏิบัติการต่าง ๆ การจัดทำเครือข่ายครูแกนนำ การโค้ชในรูปแบบต่าง ๆ (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2554) ในปัจจุบันรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครู เน้นให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองมากขึ้น เน้นการร่วมมือระหว่างครูและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ทำให้ครูสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนได้ จากการที่ครูได้รับข้อมูลย้อนกลับจากการปฏิบัติของตนเองและปรับปรุงการสอนของตนเองได้ในที่สุด ซึ่งรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการ ตามหลักการ

แนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัย ที่นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ นักการศึกษา หรือสถาบันองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้นำเสนอไว้ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพไว้ดังนี้

Zepeda (1956) ได้กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพช่วยให้ครูสามารถรู้ช่องว่าง หรือจุดที่ตัวเองต้องปรับปรุงแก้ไขและเข้าใจความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และครูจะรู้ว่าจะใช้วิธีการสอน หลักสูตร สื่อการสอนอะไรที่ตรงตามความต้องการหรือปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน และเป็นการเปรียบเทียบผลการทำงานที่ส่งผลต่อผู้เรียน ที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็น วิธีการ สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และผู้ร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาเปรียบเทียบสื่อการเรียนการสอน วิธีการสอน ที่สามารถตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียน และช่วยให้ครูสามารถเลือกหลักสูตร พัฒนาหลักสูตร กลยุทธ์การเรียนการสอน และการประเมินผลที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน การพัฒนาวิชาชีพสามารถเกิดขึ้นได้จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กรณีศึกษา การวิพากษ์วิจารณ์จากเพื่อน การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือเกิดจากกระบวนการวิจัยเป็นฐาน เพื่อสะท้อนผลการการพัฒนาวิชาชีพ และเป็นการสะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติโดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน จากมาตรฐาน จากผลการปฏิบัติงานตามสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ของครู การพัฒนาวิชาชีพไม่ใช่เป็นการเพิ่มภาระให้ครู แต่เป็นการพัฒนาวิชาชีพที่เสริมสร้างการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน

Sparks and Loucks-Horsley (1989) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาคณาจารย์ หรือพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งมีการนำไปใช้ และประสบผลสำเร็จ มีผลการวิจัย และหลักฐานสนับสนุน จำนวน 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) แบบรายบุคคล (Individual Guided Staff Development) 2) แบบการสังเกตและประเมินผล (Observation and Assessment) 3) แบบมีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงและพัฒนา (Involvement Development and Improvement Process) 4) แบบฝึกอบรม (Training) และ 5) แบบสืบเสาะ (Inquiry)

Darling- Hammond linda, (2000) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ผลการวิจัยสรุปได้ว่าถ้าครูมีความรู้มีทักษะที่เหมาะสมรวมถึงการเตรียมครูใหม่ให้มีสมรรถนะที่ดีย่อมมีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน แนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครู ต้องเน้นการพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนการสอน การประเมินผล การสังเกต และการสะท้อน (Reflection)

Higgins and Leat (2000) รูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาครู กระทำได้หลายแบบ ได้แก่ การให้ความรู้ การเป็นแบบอย่างในการทำงาน การสืบเสาะอย่างมีวิจารณญาณ การร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพครูควรกำหนดเป้าหมายแล้วใช้วิธีการที่เหมาะสมต่อการพัฒนานั้นจึงจะประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ

Similarly, Kazemi and Frank (2003) ได้กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ คือ การวิเคราะห์การทำงานของครูสามารถสะท้อนให้เห็นการจัดการเรียนการสอนของครูตามบทเรียนที่ได้จัดให้ผู้เรียน รวมถึงการแสดงความคิดเห็นของครูในการจัดการเรียนการสอนแต่ละวัน ซึ่งจะเป็นตัวสะท้อนการจัดการเรียนการสอนของครูและเป็นคำถามในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนในครั้งต่อไปที่จะสนองตอบความต้องการของผู้เรียน รวมถึงยังมีส่วนในการค้นหาวิธีการสอนที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีความเหมาะสมให้กับผู้เรียนในชั่วโมงต่อไป และยังช่วยให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่สนองตอบความต้องการในการสอนของครูว่าควรใช้วิธีการสอนอะไรเพื่อจะให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ ครูสามารถระบุวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนถึงความแตกต่างของผู้เรียนได้อีกทางหนึ่งในการฝึกทักษะการคิดให้กับผู้เรียน

Glickman and Others (2004) ได้มีการนำเสนอแบบแผนใหม่ๆสำหรับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อการพิจารณาเลือกดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การจัดโปรแกรมการช่วยเหลือครูบรรจุใหม่ (Mentoring Program) ครูใหม่ควรได้รับการช่วยเหลือด้านการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยตลอดปีแรกที่ได้รับการบรรจุ โดยผู้ให้การช่วยเหลือแนะนำ (Mentor) อาจเป็นผู้นิเทศหรือครูที่มีประสบการณ์ในโรงเรียน
2. โปรแกรมการพัฒนาเทคนิคและทักษะ (Skills Development) ซึ่งประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการทุกเดือน การช่วยเหลือกันอย่างเป็นกันเองระหว่างจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อช่วยในการถ่ายทอดความรู้และทักษะสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ
3. ศูนย์พัฒนาครู (Teacher Center) หมายถึง ศูนย์หรือสถานที่ ที่ครูสามารถจะมารวมพูดคุยปรึกษาหารือหรือสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ด้านการสอน วางแผนการใช้นวัตกรรมหรือผลิตสื่อ การเรียนการสอน
4. การฝึกอบรมครู (Inservice Training) โดยการเข้าร่วมฝึกอบรมแบบเข้มติดต่อกันหลายวัน ที่เกี่ยวกับทักษะหรือความรู้ที่ยากและซับซ้อน
5. จัดกลุ่มช่วยเหลือสนับสนุนฉันทเพื่อน (Study Groups and Solving) โดยครูในโรงเรียนเดียวกันเข้ากลุ่มศึกษา รวมกันแก้ปัญหา รวมกันใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ1 และให้การช่วยเหลือสนับสนุนกันและกัน
6. จัดเครือข่าย (Networks) โดยครูจากโรงเรียนต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ผลงาน เรื่องที่น่าสนใจร่วมกัน เรียนรู้โดยเครือข่าย Internet จากจดหมายข่าว โครงการร่วมมือกัน หรือสัมมนาเป็นครั้งคราว
7. ครูแกนนำ (Teacher Leadership) โดยการเข้าร่วมโครงการแกนนำเพื่อคอยช่วยเหลือเพื่อนครูที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยอาจจะมิบทบาทเป็นวิทยากร ครูพี่เลี้ยง ผู้เชี่ยวชาญ

(Expert หรือ Mentor) ผู้นำทีมการสอนหรือผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร ครูแกนนำนอกจากจะคอยช่วยเหลือครูอื่น ๆ ยังเป็นการพัฒนาในวิชาชีพของตัวเองอีกด้วย

8. ครูในฐานะนักเขียน(Teacher as Writer) การได้เขียนบทความต่าง ๆ ก่อให้เกิดผลดีต่อพัฒนาวิชาชีพได้

9. โครงการและกิจกรรมการเล่าประสบการณ์การเรียนการสอนแก่เพื่อนครู

10. การวางแผนการพัฒนาตนเอง (Self-Directed Planning) ครูควรมีโอกาสที่จะวางแผนโครงการพัฒนาตนเอง โดยการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และวางแผนปฏิบัติงานและประเมินผลงานตนเอง เช่น Cognitive Coaching สำหรับกลุ่มครูที่มีประสบการณ์ ใช้ Peer Coaching สำหรับครูและเพื่อนครูที่สอนวิชาเดียวกัน Collaborative Peer Coaching สำหรับครูตั้งแต่ 3 คน ขึ้นไป ร่วมกันพัฒนาด้านการสอน (Expert Coaching และ Mentoring) โดยผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ มากกว่าครู และใช้ Mirror Coaching โดยให้บุคลากรอื่น ๆ หรือครูคนอื่น ๆ ช่วยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสอนที่ต้องการให้เท่านั้น

11. จัดโปรแกรม Coaching แบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมในโรงเรียน

12. การร่วมมือกัน(Partnership) การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัยหรือธุรกิจต่าง ๆ โดยถือว่ามีความเท่าเทียมกัน มีสิทธิ มีความรับผิดชอบ ได้รับผลประโยชน์ และส่วนช่วยเหลือกันและกัน เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่สถานศึกษา สถาบันและหน่วยงานธุรกิจควรได้มีการร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทย

Diaz-Maioli (2004) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพโดยเน้นครูเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (establishing Learning community) คือการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูการทำงานร่วมกันเป็นทีม ในการพัฒนาวิชานี้ ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การทำงานเป็นกลุ่มร่วมมือกันพัฒนางาน

2. การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) คือการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำกับครูโดยการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อการพัฒนาครูซึ่งอาจเริ่มจากผู้แนะนำให้คำปรึกษาเป็นแบบอย่างการปฏิบัติที่ดี ต่อมาคือการฝึกปฏิบัติโดยมีผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำให้ความช่วยเหลือและสุดท้ายคือการพัฒนาให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้โดยอาศัยการสะท้อนผลจากผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ

3. การร่วมมือร่วมใจกันทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (collaborative action Research) คือการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจการพัฒนาวิชาชีพ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา โดยอาศัยการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกัน

4. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (peer coaching) คือการที่เพื่อนร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาวิชาชีพ โดยต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันวางแผน การสลับกันสังเกต การสอน การไตร่ตรองสะท้อนคิดถึงผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้น

5. การพัฒนาวิชาชีพโดยการเขียน (Professional Development through writing) คือการพัฒนาวิชาชีพโดยการเขียนสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เพื่อการพัฒนาโดยผู้สะท้อนผล จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ในการให้ข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ

6. การพัฒนาอย่างมีวิจารณ์ญาณแบบทีม (critical development teams) คือการใช้กลุ่มย่อยร่วมมือกันในการพัฒนาวิธีการสอนที่เป็นเลิศหรือร่วมมือกันในกลุ่มย่อยในการพัฒนางาน

7. การให้ความสำคัญกับการประชุมและสัมมนา (attending conference and seminars) คือ การให้ความสำคัญกับการให้ครูได้พัฒนาโดยการเข้าร่วมประชุมและสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้และความมุ่งมั่นในเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมต่อการพัฒนางาน

Department of Education and Training (2005) ได้กำหนดหลักการในการพัฒนาวิชาชีพภายใต้ความเชื่อที่ว่า "การพัฒนาวิชาชีพเป็นงานส่วนบุคคลที่ต้องพัฒนาตนเอง" (individual and self-improvement task) ที่ต้องก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้แก่ การเข้าร่วมประชุมสัมมนา (Seminars) การเสนอผลงานที่ประชุมวิชาการ (Conferences) เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติงาน (Workshops)

The National Education Association (2006) กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นวิธีการสอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาวิชาชีพ คือ การสืบเสาะหาความรู้ การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นกระบวนการวิจัย วิธีการสอนแบบร่วมมือที่ครูสามารถจัดให้กับผู้เรียน ซึ่งสรุปเป็นประเด็นในการพัฒนาวิชาชีพ ได้ดังนี้

1. การพัฒนาวิชาชีพนั้นนักการศึกษาต้องศึกษานักเรียนทุกคนจากการทำงาน และวิเคราะห์วิธีการเรียนการสอนที่สะท้อนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. ความรู้พื้นฐานที่สำคัญของนักการศึกษา คือ การฝึกปฏิบัติในการเรียนรู้ (On the Job Learning) ซึ่งจะเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจและกำหนดเนื้อหาในแต่ละวันได้

Tomlinson, Brimijoin, Narvacez (2008) กล่าวว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และ สะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างมีความคุณภาพและช่วยให้ครูสามารถคิดออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ หลักสูตร การวัดและประเมินผล การเรียนการสอน และการบริหารจัดการในชั้นเรียน

Wei, Ruth Chung et al.,(2009) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ของสหรัฐว่า ให้รัฐบาลสนับสนุนและกระตุ้นให้บุคลากรทางการศึกษา เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ (expert) จากผู้ให้การดูแลปรึกษาแนะนำ (Mentor) เพื่อนร่วมงาน (Peers) และจากงานที่รับผิดชอบ (on Job-embedded) และร่วมมือระหว่างกลุ่มครูด้วยกัน (Collaborative teacher) เพื่อให้เป็น ผู้นำทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นแบบอย่างได้ ในการเรียนรู้เหล่านี้ยังช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรม การศึกษาการค้นคว้าการพัฒนาวิชาชีพในทุกด้านอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการศึกษาสูงขึ้น และยังส่งเสริมให้ครูได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของชมรมหรือสมาคมครู หรือเข้าร่วม กิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากมีผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนที่ครูเข้าร่วม กิจกรรมกับชมรมหรือสมาคมต่าง ๆ มีข้อบ่งชี้ว่าทำให้นักเรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ และเข้าใจ เนื้อหาในวิชาที่เรียนดีขึ้นมาก

The Alberta Teachers' Association (2016) สมาคมครูแห่งรัฐอัลเบอร์ตาประเทศ แคนาดา ได้รวบรวมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครูที่หลากหลาย ขอนำเสนอบางกิจกรรมที่ผู้บริหาร โรงเรียนในประเทศไทยสามารถประยุกต์ใช้ในแผนพัฒนาวิชาชีพของครูทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ซึ่งมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นกิจกรรมที่ครูศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น ในการปฏิบัติการสอนของตน เมื่อพบปัญหาที่หาวิธีแก้ไขปรับปรุงโดยการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่ เกี่ยวข้อง เพื่อคัดเลือกวิธีการ อาจจะทดลองการสอนเนื้อหา หรือความคิดรวบยอดด้วยวิธีการที่ แตกต่างกันไปเพื่อพิจารณาว่าวิธีการใดมีประสิทธิภาพสูงสุดที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การวิจัย ปฏิบัติการเป็นกลยุทธ์การสะท้อนผลการสอนที่จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ จะนำไปสู่การส่งเสริมการปฏิบัติสอน ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม

2. การศึกษาหนังสือ (Book Study) กิจกรรมนี้จะได้ผลดีที่สุดเมื่อผู้เข้าร่วมมีทักษะ และความสนใจที่เหมือนกัน แต่การมีมุมมองที่หลากหลายซึ่งจะช่วยให้การอภิปรายมีชีวิตชีวา สมาชิก ในกลุ่มจะต้องมติเป็นเอกฉันท์ เรื่องตารางเวลาสำหรับการอ่านและการอภิปรายซึ่งจะประกอบด้วย การประชุม 48 ครั้ง แต่แต่ละครั้งใช้เวลา 60-90 นาที การคัดเลือกหนังสือในหัวข้อที่เป็นที่สนใจของของ สมาชิกทุกคนในกลุ่ม หนังสือต้องกระตุ้นความคิดและมีเนื้อหาเชิงลึกเพื่อกระตุ้นให้เกิดการอภิปราย ถกเถียงก่อนการสรุปของการศึกษาหนังสือ ซึ่งการสรุปผลใช้เกณฑ์จากคำถามต่อไปนี้ 1) หนังสือได้ กระตุ้นให้เกิดการคิด และการอภิปรายหรือไม่ 2) สมาชิกกลุ่มศึกษาหนังสือบรรลุวัตถุประสงค์การ เรียนรู้หรือไม่ 3) ประสพการณ์ที่กลุ่มได้เรียนรู้จะนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนได้อย่างไร

3. การพัฒนาหลักสูตรแบบร่วมมือ (Collaborative Curriculum Development) ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาเชิงลึก และวางแผนร่วมกันเพื่อออกแบบเอกสารประกอบการสอน วิธีสอน แหล่งทรัพยากร และเครื่องมือการประเมิน

4. การจัดทำแผนผังหลักสูตร (Curriculum Mapping) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือในการจัดระบบการสอน ครูจะวางโครงสร้างลำดับของเนื้อหาที่จะสอน และกำหนดขอบเขตของเรื่องที่จะสอนให้กับนักเรียนทุกคน แผนผังหลักสูตรนี้ยังใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้โรงเรียนและในเขตพื้นที่การศึกษา และเป็นกำหนดการสอนที่ครูจะต้องปฏิบัติการสอนเนื้อหาอะไร สอนเมื่อไร และจะสอดคล้องข้อมูลการประเมินด้านใดบ้าง ซึ่งจะช่วยทำให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนได้

5. การวางแผนหลักสูตรบูรณาการ (Integrated Curriculum Planning) เป็นการจัดทำหลักสูตรบูรณาการโดยครูจัดระบบหลักสูตรที่มีเนื้อหาข้ามกลุ่มสาระเข้าสู่หน่วยการเรียนรู้ที่มีความหมาย และมีความเชื่อมโยงซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา ครูต้องวางแผนหลักสูตรบูรณาการ ดังนี้ 5.1) กำหนดหน่วยการเรียนรู้และจุดเน้นของหน่วยการเรียนรู้ 5.2) แสวงหาแหล่งข้อมูลนอกเหนือจากแบบเรียน 5.3) ความเชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอด 5.4) กำหนดกรอบเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ 5.5) กำหนดตารางเรียนที่ยืดหยุ่น และ 5.6) จัดกลุ่มนักเรียนให้มีความยืดหยุ่น

6. การวิจัยบทเรียน (Lesson Study) เป็นกิจกรรมครูรวมกลุ่มกัน 3-6 คน เพื่อช่วยกันตรวจสอบและปรับปรุงการสอนซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ ในกระบวนการนี้ครูจะวางแผนคัดเลือกวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ และนำมาร่วมกันตั้งคำถามเพื่อการวิจัยบทเรียน คำถามวิจัยนี้จะขึ้นชี้แนะการทำงานของครู จากนั้นครูจะร่วมมือกันวางแผนรายละเอียดสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแผนการสอนทุก ๆ แผนในบทเรียน เมื่อครูหนึ่งคนปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน สมาชิกกลุ่มที่เหลือจะสังเกตการสอน หลังจากสังเกตการสอนแล้วกลุ่มจะประชุมเพื่ออภิปรายสิ่งที่ตนได้สังเกต เพื่อแก้ไขแผนการสอน จากนั้นให้ครูอีกคนนำไปใช้สอนในชั้นเรียนห้องที่ 2 ขณะที่สมาชิกกลุ่มคนอื่นเข้าสังเกตการสอน กลุ่มจะพบกันอีกครั้งเพื่ออภิปรายผลข้อมูลจากการสังเกต และขั้นสุดท้ายครูจะเขียนรายงานสิ่งที่ตนได้เรียนรู้จากการวิจัยบทเรียน และการตอบคำถามวิจัยที่กำหนดไว้

7. พี่เลี้ยงและการเป็นพี่เลี้ยง (Mentors and Mentorship) คือกระบวนการที่จัดให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนหรือมีประสบการณ์มากกว่าช่วยเหลือครูที่ด้อยประสบการณ์ด้านการสอน โดยการช่วยเหลือแนะนำด้านการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน การให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มทักษะการสอน การพัฒนาเทคนิคการสอนใหม่ๆ และการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการชั้นเรียน

8. การชี้แนะโดยเพื่อนร่วมงาน (Peer Coaching) คือกระบวนการที่ครูขอให้เพื่อนร่วมงานเข้าสังเกตการปฏิบัติสอนของตน และขอรับข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการสอนของตน

9. การสะท้อนคิดด้วยตนเอง (Self-Reflection) การสะท้อนคิดด้วยตนเองเป็นทักษะที่สำคัญของการพัฒนาการปฏิบัติงานในวิชาชีพของตน ครูที่สอนอย่างมีประสิทธิภาพส่วนมาก จะใช้การสะท้อนคิด 3 ระดับ คือ การสะท้อนคิดขณะวางแผนการสอน สะท้อนคิดขณะปฏิบัติ การสอน และสะท้อนคิดหลังการสอนเพื่อการปรับปรุงการสอน การสะท้อนคิดด้วยตนเองแบ่งได้เป็น 4 ขั้นตอน 1) การระบุปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสอน 2) การรวบรวมข้อมูลเพื่อหาประเด็นที่จะปรับปรุง 3) การสะท้อนคิดและวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจเกี่ยวกับกลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา และ 4) การประยุกต์ใช้กลยุทธ์เพื่อการปรับปรุงการสอน

10. กลุ่มร่วมศึกษา (Study Groups) เป็นการรวมกลุ่มของครูไม่เกิน 6 คน มีการพบปะอย่างสม่ำเสมอเพื่อศึกษาประเด็นหรือหัวข้อที่กำหนดไว้ล่วงหน้า ขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่มร่วมศึกษา ได้แก่การนิยามภารกิจของการพบกลุ่มร่วมศึกษาแต่ละครั้ง กำหนดตารางเวลาประชุม และสถานที่ประชุม การกำหนดบทบาทของสมาชิกกลุ่มในการประชุม การอภิปรายแลกเปลี่ยนเพื่อตัดสินใจกำหนดแผนปฏิบัติการสำหรับประเด็นที่ร่วมศึกษาและพิจารณาหาผู้นำที่เหมาะสม การอภิปรายเกณฑ์การประเมินความสำเร็จ

11. การประเมินผลงานของนักเรียน (Examining Student Work) ผลงานของนักเรียนจะช่วยให้ครูได้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับการสอนของตน ได้วิธีการเรียนรู้ และประยุกต์ใช้ทักษะใหม่ที่นักเรียนได้เรียนรู้ของนักเรียนที่มีผลการเรียนต่างระดับกัน ซึ่งจะช่วยให้ครูปรับปรุงการสอนที่จะช่วยนักเรียนทุกคนเรียนรู้ได้การสอนนั้น และนำมาปรับใช้ หรือสกัดเป็นวิธีการสอนของตนที่เป็นผลจากการสังเกต

12. การสนทนาอย่างมีจุดเน้น (Focus Conversations) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลสะท้อนคิดร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นใด ๆ ก็ได้ ผู้นำการสนทนาจะตั้งชุดของคำถามที่จะนำสู่การตอบสนองของกลุ่มตั้งแต่หัวข้อที่ผิวเผิน จนถึงการนำไปประยุกต์ใช้

13. การประชุมสัมมนา (Conference) เป็นการประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนการปฏิบัติการสอนที่เป็นเลิศระหว่างครูเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน การประชุมสัมมนาที่เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจะเป็นการประชุมสัมมนาที่มีประสิทธิภาพ

14. การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) เป็นวิธีการที่ครูศึกษาและใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไร และใช้ตัดสินใจว่านักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องที่สอนหรือไม่ ได้แก่ ข้อมูลจากแบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น หรืองานที่ครูมอบหมาย แฟ้มสะสมงานของนักเรียน การสังเกต และข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ

15. การแลกเปลี่ยนบุคลากร (Education Exchange) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของครู โดยที่โรงเรียนอาจมีสัญญาแลกเปลี่ยนครูทั้งระดับชาติ และนานาชาติ

16. การรับนักศึกษาครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Hosting a Student Teacher) เป็นรูปแบบหนึ่งของการนิเทศแบบพี่เลี้ยงร่วมกับมหาวิทยาลัย ทั้งครูพี่เลี้ยงในโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก็จากมหาวิทยาลัยได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

17. การค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต (Internet Research) เปิดโอกาสให้เข้าถึงฐานข้อมูลจำนวนมากในหัวข้อที่ไม่มีขีดจำกัดโดยบุคคลทั่วโลก

18. เครือข่าย (Networks) โดยการใช้เครือข่ายและกลยุทธ์การสื่อสาร ทั้งในโรงเรียนและระบบการศึกษาจะต้องเชื่อมโยงกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ช่วยเชื่อมโยงครูเข้าสู่ชุมชนอิเล็กทรอนิกส์ระบบเปิดสามารถเชื่อมโยงครูเข้ากับระบบเครือข่ายห้องสมุด ฐานข้อมูลและระบบสื่อสารอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้ว

19. การเข้าศึกษาต่อหลังสำเร็จการศึกษา (Post-Secondary Courses) ครูที่สนใจในการพัฒนาวิชาการอย่างต่อเนื่องสมัครเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา สถาบันบางแห่งเสนอกลยุทธ์การเรียนออนไลน์ หรือจัดการศึกษานอกที่ตั้งของสถาบัน

20. แฟ้มสะสมงาน (Professional Portfolio) เป็นการรวบรวมหนังสือเกียรติบัตร ใบวุฒิบัตร หรือผลงาน ซึ่งเป็นเอกสารการปฏิบัติงานวิชาชีพของครู ครูบางคนใช้กระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานเพื่อสะท้อนผลและปรับปรุงการปฏิบัติงานวิชาชีพของตน

21. ทีมงานพัฒนาโรงเรียน (School Improvement Teams) เป็นการรวมกลุ่มของครูเพื่อจัดตั้งเป็นทีมงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ครูมีความจำเป็นต้องพัฒนาวิชาชีพของตน และครูต้องมีความเต็มใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนหรือพฤติกรรมการทำงานรวมทั้งการที่ครูต้องเสียสละเวลาเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนตามแผนกลยุทธ์ที่ทีมงานได้กำหนดร่วมกัน

22. การประชุมครู (Teachers' Conventions) การประชุมครูทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติในวาระที่แตกต่างกัน เช่น การประชุมเพื่อร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปในประเด็นต่าง ๆ หรือการประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงานซึ่งการประชุมและสัมมนาครูนี้สามารถสร้างแรงบันดาลใจ และสร้างความรู้สึกในการริเริ่มทำงานด้วยวิธีการใหม่ๆ ได้ ดังนั้นโรงเรียนบางแห่งจะส่งครูร่วมประชุมสัมมนาเป็นกลุ่ม และนำสิ่งที่กลุ่มครูได้เรียนรู้กลับมาประชุมอภิปรายและเสนอวิธีการนำความรู้นั้น ๆ มาใช้ปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน และพฤติกรรมการสอนในห้องเรียน

23. การประชุมทางไกล (Video Conferencing) เป็นการประชุมที่ช่วยให้ครูสามารถปรึกษาเพื่อนร่วมงานเมื่อมีข้อจำกัดด้านระยะทางที่ทำให้ครูไม่ได้เข้าร่วมประชุมได้ การประชุมทางไกลสามารถใช้ในการอำนวยความสะดวกกลุ่มร่วมศึกษา กลุ่มวิเคราะห์ผลงานนักเรียน การอบรมปฏิบัติการ และการนำเสนองาน

พศิน แดงจวง (2554) กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาครูมีหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การทำผลงานทางวิชาการ การนิเทศติดตามผล และการศึกษาต่อ เป็นต้น ซึ่งแต่ละรูปแบบสรุปได้ดังนี้

1. การฝึกอบรม เป็นการพัฒนาเป็นรายบุคคลที่ช่วยให้บุคคลมีความรู้ความสามารถและความมั่นใจในการทำงานและดำเนินชีวิตและการทำงาน โดยมีรูปแบบคือการฝึกอบรมระหว่างดำเนินการ (In-Service Training) และอีกรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาครูคือ แนวคิดการพัฒนาครูเพื่อแก้ปัญหาที่เรียกว่า “ฝึกอบรมเฉพาะกิจ” เป็นการฝึกอบรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสมรรถนะหรือแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน สำหรับในยุคปัจจุบันการพัฒนาครูประจำการและบุคลากรทางการศึกษาควรเน้นการพัฒนาตามสภาพบริบทของครูที่กำลังดำเนินการสอนหรือที่เรียกว่า “ใช้บริบทเป็นฐาน” หรือ Context-Based หรือตามสภาพปัญหา (Problem-Based)

2. การศึกษาดูงาน เป็นรูปแบบที่ใช้เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แนวคิดที่เป็นประสบการณ์ตรงจากการสังเกต พูดคุยกับผู้ปฏิบัติงานของสถานที่ที่ประสบความสำเร็จสูงกว่าที่องค์กรใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน การเข้าศึกษาดูงานจึงเสมือนได้สัมผัสจริง เข้าไปในสถานที่เกี่ยวข้อง

3. การทำผลงานทางวิชาการ เป็นการส่งเสริมให้ครูได้คิดค้นนวัตกรรม ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นภายใต้บริบทของตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรที่ดีที่ราชการไม่ต้องลงทุนมาก การสร้างผลงานทางวิชาการโดยส่วนใหญ่แล้วครูเป็นผู้สร้าง เป็นผู้ลงทุนเอง เป็นการสร้างความเป็นมืออาชีพซึ่งเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

4. การนิเทศติดตามผล เป็นการช่วยเหลือ ปรับปรุง แก้ไข พัฒนาคุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การดำเนินการนิเทศ มี 2 รูปแบบ คือ การนิเทศภายในโรงเรียนและการนิเทศจากคนภายนอก

5. การศึกษาต่อ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความสามารถเชิงวิชาการเพิ่มขึ้น ซึ่งการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตมีความสำคัญและจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต และรูปแบบการทำงาน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นซับซ้อนมากเกินกว่าที่จะใช้ความรู้ที่สั่งสมมาเมื่อสมัยอยู่ในวัยเรียนมาช่วยได้ ดังนั้นการศึกษาต่อจึงมีความจำเป็นอย่างมาก

วัชร เล่าเรียนดี (2554) รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบ PBSE model ได้อธิบายความหมาย ไว้ว่าเป็นรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพสำหรับบุคลากรทางการศึกษา (professional development) หรือเป็นรูปแบบการนิเทศการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (learner centered) เพราะการนิเทศอีกมุมมองหนึ่ง คือ การพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาในวิชาชีพครู

ผลลัพธ์จากการนิเทศก็คือ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ นั่นก็คือ PBSE เป็นรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ คือ พัฒนาการเรียนรู้เป็นสำคัญ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาในวิชาชีพของครูด้วยตัวเองนั่นเอง รูปแบบการนิเทศแบบ PBSE model เป็นความร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศและครูตั้งแต่เริ่มต้นวิเคราะห์ปัญหาความต้องการในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งนำไปสู่การกำหนดการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาด้วยการเขียนแผนในการพัฒนาตนเอง (self-direction plan) ของครูแต่ละคน รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพหรือการนิเทศการสอนดังกล่าวจึงให้ความสำคัญกับความแตกต่างของครู ความจำเป็นในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองที่สอดคล้องกับผู้เรียนในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ กระบวนการ แนวทางปฏิบัติ คล้ายกับรูปแบบหรือนิเทศการสอนแบบต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอตอนต้น เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนร่วมพัฒนาวิชาชีพ และการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของนักการศึกษาต่าง ๆ แตกต่างกันที่ครูและคนมีแผนพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ซึ่งมาจากการร่วมกันกับผู้นิเทศวิเคราะห์การเรียนรู้ของนักเรียนจากข้อมูลหลายแหล่งเพื่อหาประเด็นที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ซึ่งยุทธวิธีหรือบุคลากรที่ครูเลือกใช้สำหรับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องเหมาะสมกับประเด็นที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งการได้เลือกใช้วิธีปรับปรุงและพัฒนา และการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จ นั่นคือ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน (expert teacher) ในที่สุดโดยการคอยดูแลช่วยเหลือสนับสนุนของผู้ทำหน้าที่นิเทศ ซึ่งได้ร่วมกันวางแผนและปฏิบัติโดยตลอด ประเด็นที่แตกต่างจากกระบวนการนิเทศแบบเดิม ก็คือ ระยะเวลาในการดำเนินการอาจมากกว่า 1 ภาคเรียน ถึง 1 ปี และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เห็นผลการพัฒนาและเพื่อการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งการพัฒนาวิชาชีพ PBSE นี้ มีขั้นและกระบวนการในการปฏิบัติดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อมของครู (teacher preparation phase) เพื่อการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ครูต้องเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนหลายด้าน หลายแหล่งเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
2. ขั้นความร่วมมือเบื้องต้น (the initial collaboration phase) ผู้นิเทศและครูร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนกำหนดเป้าหมายผลลัพธ์ ที่คาดหวัง สำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและร่วมกันวางแผนการปฏิบัติ
3. ขั้นติดตามดูแลเบื้องต้น (the initial monitoring phase) ครูเริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยแผนพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ซึ่งผู้นิเทศต้องติดตามดูแล ปรึกษาหารือโดยตลอด

4. ขั้นทบทวนการปฏิบัติระยะแรก (the mid review phase) ผู้นิเทศ ครูร่วมกันพิจารณาความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ทบทวนแผนพัฒนาตนเองเพื่อการติดตามดูแลสนับสนุน เช่น ดูแล ผลการเรียนรู้ ดูแลผลงานของนักเรียน

5. ขั้นติดตามดูแลระยะที่สอง (the secondary monitoring phase) ครูดำเนินการเรียนการสอน ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรม วิเคราะห์ผลการเรียน ผลการปฏิบัติของนักเรียน โดยผู้นิเทศคอยติดตามดูแลสนับสนุนขั้นทบทวนการปฏิบัติงานในแต่ละรอบ (summative review) เมื่อสิ้นสุดการพัฒนาแต่ละรอบของการพัฒนา ครูและผู้นิเทศร่วมกันพิจารณาหลักสูตรการพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่สัมพันธ์เป็นผลจากการเรียนการสอน ยุทธวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ครูใช้มีการเขียนแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของตนเอง ความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นกับตัวครูและนักเรียน พร้อมกับพิจารณาเสนอแนวคิดเพื่อการพัฒนาต่อไป

นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล (2560) ได้แบ่งช่วงอาชีพครูกับการพัฒนาวิชาชีพครู ไว้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาวิชาชีพครู จำเป็นต้องพิจารณาช่วงอาชีพครู (Teacher Career Stages) ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละช่วงอาชีพครุนั้น ครูมีความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพที่แตกต่างกัน นักการศึกษาหลายท่านได้แบ่งช่วงของวงจรอาชีพครูไว้แตกต่างกัน เช่น Huberman (1989) ได้แบ่งช่วงอาชีพครูเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงครูใหม่ (Novice) ช่วงตอนกลางของอาชีพ (Mid-career) และช่วงตอนปลายของอาชีพ (Late-career) ส่วน Fessler (1985) ได้เรียกช่วงอาชีพครูว่าโมเดลวงจรพลวัตอาชีพครู โดยแบ่งเป็น 8 ช่วง ได้แก่ ช่วงฝึกหัดครู (Pre-service) ช่วงเข้าสู่ตำแหน่ง (Induction) ช่วงสร้างสมรรถนะ (Competency Building) ช่วงกระตือรือร้นและเจริญก้าวหน้า (Enthusiastic and Growing) ช่วงคับข้องใจในอาชีพ (Career Frustration) ช่วงมีเสถียรภาพและชะงักงัน (Stable and Stagnant) ช่วงลดระดับการทำงาน (Career Wind down) และช่วงออกจากอาชีพ (Career Exit) Steffy & Wolfe (2001) ได้พัฒนาโมเดลช่วงของอาชีพครูขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Transformation Theory) ของ Jack Mezirow ที่ตระหนักว่าการเติบโตและก้าวหน้าในวิชาชีพเกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการสะท้อนคิด (Reflection) เมื่อครูได้สะท้อนคิดการสอนของตนเองจะนำไปสู่การเริ่มต้นการสอนใหม่ (Renewal) ตามเทคนิค วิธีการหรือกลยุทธ์การสอนที่ครูคิดว่าดีกว่าเดิม โดยการสะท้อนคิดการสอนนี้ครูสามารถดำเนินการได้ทั้งก่อน ขณะ และหลังปฏิบัติการสอน โมเดลนี้แบ่งช่วงอาชีพครูเป็น 6 ช่วง ซึ่งแต่ละช่วงมีความต้องการพัฒนาวิชาชีพครูที่แตกต่างกันดังนี้

1. นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ (Novice Teacher) การพัฒนาวิชาชีพครูในช่วงนี้จะเป็นหน้าที่ของสถาบันผลิตครูร่วมกับโรงเรียนที่รับนักศึกษาฝึกประสบการณ์ โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์จะได้รับการนิเทศทุกขั้นตอนของการสอนจากอาจารย์นิเทศก์ของสถาบันผลิตครู และอาจารย์พี่เลี้ยงของโรงเรียน ในสหรัฐอเมริกาจะไม่อนุญาตให้ครูฝึกประสบการณ์ปฏิบัติการสอน

ตามลำพังได้โดยไม่มีครูพี่เลี้ยงอยู่ในชั้นเรียนด้วยเพราะถือว่านักศึกษาฝึกประสบการณ์นี้ยังไม่มีคุณสมบัติและใบประกอบวิชาชีพครู

2. ครูบรรจุใหม่ (Apprentice Teacher) คือครูที่เริ่มต้นวิชาชีพในช่วง 2 - 3 ปีแรก ของการทำงาน ความต้องการของครูในช่วงนี้คือเรียนรู้การทำงานในห้องเรียน และการทำงานภายใน โรงเรียนแต่ละวันให้มีประสิทธิภาพ ในบางรัฐของสหรัฐอเมริกาเขตการศึกษาจะมีการแต่งตั้งครูพี่เลี้ยง (Mentor) ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสอนในอัตราส่วนครูพี่เลี้ยง 1 คน ต่อครูบรรจุใหม่ 12 คน โดยครูพี่เลี้ยงไม่ต้องมีชั่วโมงสอน มีหน้าที่คอยดูแลให้คำปรึกษา และร่วมอภิปรายกับครูบรรจุใหม่เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการสอน สังเกตการสอนในชั้นเรียน การให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากการสังเกตการสอน การตั้งคำถามให้ครูบรรจุใหม่สะท้อนคิดการปฏิบัติการสอนของตน การให้คำแนะนำเพื่อการปรับปรุงการสอนครั้งต่อไป โดยครูพี่เลี้ยงจะได้รับค่าตอบแทนพิเศษในการปฏิบัติงาน(Owen,2005)

3. ครูวิชาชีพ (Professional Teacher)หลังจากผ่านช่วงปีแรก ๆ ของการบรรจุเป็นครูใหม่แล้ว ครูก็จะก้าวเข้าสู่การเป็นครูวิชาชีพ ครูมีความมั่นใจในความสามารถด้านการสอนของตน มีการแสวงหาวิธีการสอนใหม่ การใช้สื่อประกอบการสอน พัฒนาเทคนิคการสอนและกลยุทธ์การสอนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน การพัฒนาวิชาชีพของครูในช่วงนี้ใช้การเรียนรู้ในลักษณะชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Communities) เพื่อให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ความสำเร็จในช่วงนี้จะนำไปสู่การเป็นการเป็นครูช่วงต่อไป

4. ครูเชี่ยวชาญ (Expert Teacher) ครูที่อยู่ในช่วงนี้เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการสอน มีรูปแบบการสอนที่เป็นเอกลักษณ์มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือครูที่ด้อยประสบการณ์สอนโดยการเป็นพี่เลี้ยง (Mentor)

5. ครูที่มีชื่อเสียง (Distinguished Teacher) ครูที่มีพัฒนาการในช่วงนี้เป็นครูที่มีหลักฐานประจักษ์ชัดว่าได้รับการยอมรับนับถือความสามารถด้านการสอนจากนักเรียน ผู้ปกครองและเพื่อนร่วมงาน ว่ามีการปฏิบัติการสอนที่เป็นเลิศ และมักได้รับเชิญให้เข้าร่วมการประชุมปฏิบัติการหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่เป็นครูพี่เลี้ยง (Mentor) หรือครูสอนแนะ (Coach) ให้กับเพื่อนร่วมงาน หรือการให้เป็นหัวหน้าโครงการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน หรือโครงการวิชาการ

6. ครูปลดเกษียณและออกจากอาชีพ (Emeritus Teacher)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาวิชาชีพจากรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพของสถาบันและนักการศึกษาทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศของ (Sparks and Loucks- Horsley, 1990; Higgins and Leat, 2000; Diaz-Maioli , 2004; The National Education Association (NEA), 2006; Wei, Ruth Chung et al.,2009; Glickman and other,

2010; พศิน แดงจวง, 2554; วัชรรา เลาเรียนดี, 2554; นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล, 2560) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญ ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 สังเคราะห์วิธีการพัฒนาวิชาชีพ

นักการศึกษา/ สถาบัน	รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ														
	การอบรม/ประชุม/สัมมนา	การร่วมมือกัน	การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ	การจัดเครือข่าย/แลกเปลี่ยน	การสืบเสาะ	การวิจัยในชั้นเรียน	การศึกษาดูงาน	การทำผลงานทางวิชาการ	การนิเทศติดตาม	การใช้โค้ช(Coaching)	การพัฒนาตนเอง	การทดลอง	การถามตอบเพื่อสะท้อนความคิด	การสร้างนวัตกรรม	เรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน
Sparks and Loucks-Horsley(1990)	✓	✓			✓						✓				
Higgins and Leat (2000)	✓				✓					✓					
Diaz-Maioli (2004)	✓	✓	✓			✓				✓					✓
The National Education Association (NEA,2006)		✓			✓	✓									
Wei, Ruth Chung et al.,(2009)		✓	✓					✓							✓
Glickman and other (2010)	✓	✓	✓	✓				✓	✓						✓
The Alberta Teachers' Association(2016)	✓		✓	✓				✓			✓	✓	✓	✓	✓
พศิน แดงจวง(2554)	✓						✓	✓	✓		✓				
วัชรรา เลาเรียนดี (2554)			✓						✓		✓				✓
นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล (2560)	✓		✓	✓		✓									✓
ผลการสังเคราะห์	1	3	2	5	5	5	6	5	5	5	4	6	6	6	3

จากตารางการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญที่ใช้ในการพัฒนาวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถสรุปตามลำดับความสำคัญได้ดังนี้ คือ 1) การอบรม ประชุม/สัมมนา 2) การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ 3) การร่วมมือกัน และการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน 4) การพัฒนาตนเอง 5) การจัดเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสืบเสาะ การวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาผลงานทางวิชาการ การนิเทศติดตามผล การโค้ช ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 6) การศึกษาดูงาน การทดลอง การถามตอบเพื่อสะท้อนความคิด และการสร้างนวัตกรรม ซึ่งในการนำรูปแบบต่าง ๆ ไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษานั้นอาจใช้หลายรูปแบบมาผสมผสานกันหรือดัดแปลงวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพหรือบริบทที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่ารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพมีกิจกรรมที่น่าสนใจเป็นจำนวนมาก โรงเรียนควรมีการพิจารณาวิธีพัฒนาวิชาชีพให้กับบุคลากรอย่างหลากหลาย อาจบูรณาการกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาวิชาชีพตามความพร้อมของบุคลากร โดยเฉพาะในปัจจุบันที่เป็นยุคปฏิรูปการเรียนรู้ และยุคข่าวสารไร้พรมแดน บุคลากรทุกอาชีพ ทุกระดับ ควรต้องพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามการพัฒนาวิชาชีพแบบต่าง ๆ อาจจะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูในทันที แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจะเป็นสิ่งที่ดีก็คือ ครูจะมีการพูดคุยปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานที่ตนเองปฏิบัติอยู่มากขึ้น การได้ข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนเกี่ยวกับการสอนของตนเอง และพฤติกรรมที่ควรปรับแก้ไข และได้เห็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพช่วยให้มองเห็นการปฏิบัติงานของตนเองและของเพื่อนครู ที่มีการสรุปและใช้เทคนิคในการสอนแตกต่างกัน ทำความรู้จักระหว่างกันมากยิ่งขึ้นนอกจากนั้นยังเสริมสร้างบรรยากาศในการร่วมมือกันเป็นหมู่คณะมากขึ้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่องต่อไป จากการสังเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร่วมกับการสอบถามความต้องการวิธีการในการพัฒนาวิชาชีพจากครูผู้สอน และผู้บริหารในโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากยังมีครูที่บรรจุใหม่ยังมีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 3 ปี ที่ต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพอย่างเร่งด่วน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการในการพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ ได้แก่

1. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)
2. การโค้ช (Coaching)
3. การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

การพัฒนาในวิชาชีพเป็นกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาครูหรือบุคลากรในทุกด้าน ทั้งในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบและความรู้ และความพึงพอใจในงานและอาชีพ ซึ่งช่วยส่งเสริมงานในวิชาชีพของตนเองให้เจริญก้าวหน้าและมีสมรรถภาพในการทำงานที่สูงขึ้นนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสำคัญ กิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้สำหรับครูหรือบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ความรู้ความสามารถมีศักยภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพและส่งผลถึงการพัฒนาด้านคุณภาพของนักเรียนในที่สุด Glickman and other (1955), Brookfield, Stephen D. (1955), Daring-Hammond, L. (2000) ได้ทำการศึกษา วิเคราะห์พบว่า มีผลการวิจัยจำนวนมากยืนยันว่า หากครูมีความรู้ ทักษะที่เหมาะสมและรวมถึงหากการเตรียมครูใหม่ให้มีสมรรถนะที่ดี ย่อมมีผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพจะประกอบด้วยอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษา หรือจะออกแบบแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบแต่ละรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ของนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ สมุทธา จุลชาติ (2555), บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี (2556), จิราพร รอดพ่วง (2559), สมพร มณีอ่อน (2559), พัทธกร พูลบุญ (2563), มยุรี เจริญศิริ (2563) ดังนี้

สมุทธา จุลชาติ (2555) ได้กำหนดองค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูแบบร่วมมือโดยเน้นครูเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 4) การวัดและประเมินผล และ 5) ปัจจัยสนับสนุนในการนำรูปแบบไปใช้

บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี (2556) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ 4) การวัดผลและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้สู่ความสำเร็จ

จิราพร รอดพ่วง (2559) ได้กำหนดองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างเป็นระบบและการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู มีองค์ประกอบหลัก คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอน 4) ปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการทำงาน และ 5) การวัดและประเมินผล

สมาพร มณีอ่อน (2559) ได้กำหนดองค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูโดยผสมผสานเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดประเมิณผลของครูวิทยาศาสตร์ด้านทักษะการคิดของนักเรียน รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า "ADIAR Model" ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ

พัชรภร พูลบุญ (2563) ได้กำหนดองค์ประกอบของ รูปแบบการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ "BICAER model" ที่พัฒนาขึ้น มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ 4) การวัดประเมินผล และ 5) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้สู่ความสำเร็จ

มยุรี เจริญศิริ (2563) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ การพัฒนารูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา "AECAD Model" ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพจากงานวิจัยของ สมณฑา จุลชาติ (2555) บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี (2556), จิราพร รอดพ่วง (2559), สมาพร มณีอ่อน (2559), พัชรภร พูลบุญ (2563), มยุรี เจริญศิริ (2563) องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพจะประกอบด้วยอะไรบ้าง จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์อย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษา หรือจะออกแบบแนวคิด ทฤษฎี และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบแต่ละรูปแบบนั้น ๆ เป็นหลัก และในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดที่สอดคล้องกันขององค์ประกอบของรูปแบบที่นักการศึกษาได้แบ่งองค์ประกอบไว้โดยเลือกองค์ประกอบที่ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกัน สำหรับการสร้างรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้งนี้ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1.หลักการ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครูผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

2.วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

3. กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มี 5 ขั้น ดังนี้ **ขั้นที่ 1** ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S) **ขั้นที่ 2** ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย(Set goals : S) **ขั้นที่ 3** ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection Professional development: S) **ขั้นที่ 4** ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ (Practice :P) 4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) **ขั้นที่ 5** ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation: E) เป็นระยะที่ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ คณะครูทุกคนมาประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์โค้ชซึ่งกันและกัน เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์โค้ช การให้คำปรึกษาแนะนำ การร่วมมือกันแก้ไขปัญหา การเสริมแรงให้กำลังใจซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

4. การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

5. ปัจจัยสนับสนุน 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพโดยทำให้เกิดความร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา 2) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้

1.3.1 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐมาตรา 54 วรรคสี่บัญญัติว่า "การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ" และหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา (3) บัญญัติว่า "ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถ และประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู ประกอบกับ มาตรา 54 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 บัญญัติว่า "การให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะใดและการเลื่อนเป็นวิทยฐานะใด ต้องเป็นไปตามมาตรฐานวิทยฐานะตามมาตรา 42 ซึ่งผ่านการประเมิน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความประพฤติด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพประสบการณ์ คุณภาพการปฏิบัติงาน ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด" และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ได้กำหนดให้มีการพัฒนา

ทรัพยากรบุคคลให้มีความสามารถและสมรรถนะที่เหมาะสมรองรับการพัฒนาประเทศไทย 4.0 โดยครูเป็นกลไกสำคัญสูงยิ่งในการเตรียมผู้เรียนตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว (ที่ ศธ 0206.3/ว 21 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2560) ดังนั้นเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษา และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความสามารถ และสมรรถนะ ที่เหมาะสม ได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศดังกล่าว สมควรกำหนดให้มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ดำรงตำแหน่งครู ได้มีการสั่งสมความชำนาญและความเชี่ยวชาญ ในการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและส่งเสริมให้ครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ก.ค.ศ. จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะในเรื่องเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่งครู หรือตำแหน่งครูในวิทยฐานะที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันต้องมีชั่วโมงการปฏิบัติงานตามที่กำหนดในตำแหน่งนั้น ๆ โดยในชั่วโมงการปฏิบัติงานต้องการชั่วโมงการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมงทั้งนี้ต้องมีชั่วโมงสอนชั้นต่ำตามที่ กคศ.กำหนดด้วย จะเห็นได้ว่าจากความจำเป็นและความสำคัญดังกล่าวจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องต้องร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา พัฒนาครู และสร้างความมั่นใจให้ครูในการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน การสนับสนุนการพัฒนาความสามารถของครูโดยเครือข่ายครู และความร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงาน จะช่วยให้บทบาทความเป็นมืออาชีพของครูเพิ่มขึ้นและส่งผลให้ครูสามารถค้นพบความต้องการของนักเรียนได้ (Richard DuFour, 2004) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ที่ได้มีการนำเสนออย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ (DuFour ;& Eaker, 1998; Hord, 2003 ; วิจารณ์ พานิช, 2555) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวทางการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่น่าสนใจยิ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งแนวคิดนี้ได้ประยุกต์มาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ที่พัฒนาต่อมาเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ (Learning School) ดังนั้นการพัฒนาครูด้วยหลักการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของประเทศ โดยมีกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของวิชาชีพครูที่ทำงานร่วมกัน การกำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และการทำงานร่วมกันของครู ด้วยเหตุผลดังกล่าวชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นเครื่องมือให้ครูเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเอง เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนการสอน โดยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีองค์ประกอบ 2 ส่วนที่สำคัญ คือ ส่วนที่เป็นกระบวนการ เช่น การแลกเปลี่ยนและพูดคุย สอบถามเชิงวิพากษ์วิจารณ์ การสะท้อนผล และร่วมมือร่วมพลังในการปฏิบัติงาน และส่วนที่เป็นผลลัพธ์ที่คาดหวัง คือ การเป็นครูมืออาชีพที่มุ่งสู่ผลประโยชน์ซึ่งเป็นการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ

1) ความหมายของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง การพัฒนาวิชาชีพครูจึงไม่สามารถกระทำได้อย่างโดดเดี่ยว หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีเป้าหมายและต่อเนื่อง แนวคิดเรื่อง “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” (Professional Learning Community: PLC) จึงได้รับความสนใจและถูกนำมาใช้เป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีการเน้นย้ำถึงความร่วมมือ การสะท้อนคิด และการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายในสถานศึกษาซึ่งมีนักวิชาการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมาย ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ไว้ดังนี้

Senge (1990) ได้ให้ความหมายว่า ชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้นั้น จึงจำเป็นต้องมีอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขทางวิชาชีพ มีฉันทะ และศรัทธาในการทำงาน "ครูเพื่อศิษย์ร่วมกัน" บรรยายภาศการอยู่ร่วมกันจึงเป็นบรรยาภาศ "ชุมชนกัลยาณมิตรทางวิชาการ"

Sergiovanni (1994) ได้กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นสถานที่สำหรับ ปฏิสัมพันธ์ลดความโดดเดี่ยวของมวลสมาชิกวิชาชีพครูของโรงเรียนในการทำงาน เพื่อปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนหรืองานวิชาการโรงเรียน

Hord S.M. (1997) มีมุมมองว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเครื่องมือของผู้บริหาร ผู้ร่วมงาน และคณะครูร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ด้วยวิธีการที่มีขั้นตอน มีข้อตกลงร่วมกันของสมาชิก อันจะนำไปสู่ผลประโยชน์ที่นักเรียน ครู ผู้บริหาร และองค์กรหรือโรงเรียนจะได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการ สนับสนุนของผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ภาครัฐกิจที่ให้ทุนสนับสนุนการจัดการศึกษา เป็นการพัฒนาผู้เรียนและตัวครูเอง ภายใต้อำนาจทางการศึกษาที่เก็บมาอย่างครบถ้วน ด้วยการสืบเสาะ การวิเคราะห์เป็นวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของการจัดการศึกษา สารระวิชา อันจะนำไปสู่ผลประโยชน์ของผู้เรียนโดยตรง

Dufour and DuFour (2001) ว่าบุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถที่จะมีความเชี่ยวชาญในทุก ๆ เรื่อง ดังนั้นการทำงานร่วมกันในลักษณะของการร่วมมือกันเรียนรู้ในกลุ่มวิชาชีพอย่างเช่นโรงเรียน ผู้บริหารไม่สามารถแก้ปัญหาเองได้ทุกเรื่องจึงต้องมีการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาและพัฒนา นักเรียน พัฒนาโรงเรียน และองค์กรร่วมกับครู เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในขณะที่เดียวกันทั้งครูและผู้บริหารก็จะเกิดการพัฒนา

ความรู้และทักษะตนเองไปด้วย ด้วยกระบวนการร่วมมือกันเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศแห่งความไว้วางใจ เอื้ออาทรแก่กันแบ่งปันความรู้แก่กันและกันในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านกระบวนการสนทนา เสนอแนะข้อคิดเห็นรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและจริงใจ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนที่ให้อิสระในการทำงานของครู เน้นการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผลด้วยเกณฑ์เดียวกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรวม ซึ่งสามารถจัดโครงสร้างสมาชิกของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เป็นโครงสร้างหลัก 2 ส่วน คือ สมาชิกที่เป็นครูผู้สอนในระดับชั้นเรียนหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และสมาชิกที่เป็นนักการศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งผู้บริหาร นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความต้องการและช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด

Hord, Roussin and Sommer (2009) การดำเนินการในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่งผลดีต่อครูผู้สอน กล่าวคืองานสอนของครูลดความรู้สึกโดดเดี่ยว เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขันจนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาโดยรวมของผู้เรียน ถือเป็น"พลังการเรียนรู้ " ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น มีการค้นพบความรู้และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งที่เกิดจากการคอยสังเกตอย่างสนใจรวมถึงความเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้แตกฉานยิ่งขึ้น จนตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลส่งผลดีต่อการปรับปรุงสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้นสามารถพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลาเป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ที่สำคัญคือยังสามารถลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า ยังพบอีกว่ามีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน ส่งผลดีต่อผู้เรียน สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเด่นชัดเมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า (Hord S.M., 1997)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้ให้ความหมายของสังคมแห่งการเรียนรู้ไว้ว่า สังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะของหน่วยงานหรือชุมชนที่ดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องพร้อม ๆ กันเกี่ยวกับการอนุรักษ์ บำรุง รักษา ฟื้นฟู ปกป้อง คุ้มครอง พิทักษ์ ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ สืบสาน พัฒนา เผยแพร่และปลูกจิตสำนึกให้แก่สมาชิกได้เรียนรู้ด้วยวิธีการผ่าน

ผู้รู้ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและจากองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งทำให้สมาชิกสามารถสร้างความรู้ สร้างทักษะและมีระบบการจัดการความรู้ที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาการดำเนินชีวิตให้มีความเหมาะสมกับสภาพของหน่วยงานหรือชุมชนนั้น ๆ

วิจารณ์ พานิช (2555) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติเพื่อเกิดทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเป็นเครื่องมือสำหรับให้ครูมารวมตัวกันเป็นชุมชน ร่วมกันดำเนินการลงมือทำสร้างสรรค์นวัตกรรม แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยนำสู่การตั้งโจทย์และทำวิจัยในชั้นเรียนที่ทรงพลัง ช่วยการออกแบบวิธีวิทยาการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์ผลการวิจัยออกมาเป็นความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับบริบทความเป็นจริงของสังคมเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงของผู้เรียน

ชลิต ชูกำแพง (2560) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการรวมตัวของครูผู้มีเป้าหมายเดียวกันต่อการเรียนรู้ของศิษย์ เพื่อเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนของตนเองโดยอาศัยการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้เทคนิคที่สำคัญ เช่น การทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญคือการฟังและการสื่อสารที่ดี ตลอดทั้งการรักษาสัมพันธภาพในชุมชนของตน ผลดังกล่าวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอน ลดความโดดเดี่ยวในการทำงานของครูและเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

อารี สันหลวี (2561) ซึ่งการพัฒนาครูด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญและเหมาะสมกับครูในการพัฒนาตามยุคสมัยนี้ ด้วยเทคนิคและยุทธวิธีที่ช่วยให้ครูได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกลุ่มเองตามความสนใจในการพัฒนาแก้ไขปัญหาและในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเชิงปฏิบัติและแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยเป็นการร่วมพัฒนาร่วมกัน และช่วยให้ครูผู้สอนไม่โดดเดี่ยวในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีขนาดใหญ่ขึ้น จากในโรงเรียนสู่นอกโรงเรียน และเกิดเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับเชิงองค์ความรู้ที่เป็นแก่นของความรู้ และเกิดการพัฒนาในทุกระดับองค์กรและส่วนงานการศึกษา

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง กระบวนการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร นักการศึกษา และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ค่านิยมร่วมกันในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เกิดการปรับปรุงการ

สอนของครู เปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สะท้อนผล การช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือ ประสิทธิภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) การแบ่งระดับของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สามารถแบ่งระดับได้ 3 ระดับ คือ ระดับสถานศึกษา ระดับเครือข่าย และระดับชาติ โดยแต่ละลักษณะจะแบ่ง ตามระดับของความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพย่อย ๆ ดังนี้

2.1) ระดับสถานศึกษา (School Level) คือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ที่ขับเคลื่อนในบริบทสถานศึกษา หรือโรงเรียน สามารถแบ่งได้ 3 ระดับย่อย (Sergiovanni, 1994) คือ

1) ระดับนักเรียน (Student Level) ซึ่งนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมและ ร่วมมือให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น จากครูและเพื่อนนักเรียนอื่นให้ทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบที่ สมเหตุสมผล สำหรับตน นักเรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะการเรียนรู้

2) ระดับผู้ประกอบการวิชาชีพ (Professional Level) ประกอบด้วยครูผู้สอน และผู้บริหารของโรงเรียนโดยใช้ฐานของ “ชุมชนแห่งวิชาชีพ” เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของชุมชน จึง เรียกว่า “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ซึ่งเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งที่ทุกคนในโรงเรียนร่วมกัน พิจารณา ทบทวนเรื่องนโยบาย การปฏิบัติ และกระบวนการบริหารจัดการต่างๆ ของโรงเรียนใหม่อีก ครั้ง โดยยึดหลักในการปรับปรุงแก้ไขสิ่งเหล่านี้ เพื่อให้สามารถ บริหารจัดการการเรียนรู้แก่นักเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง เพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขดังกล่าว นำมาสู่การสนับสนุนการปฏิบัติ งาน วิชาชีพของครูผู้สอน และผู้บริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สูงยิ่งขึ้น มีบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมของการทำงานที่ดีต่อกันของทุกฝ่าย

3) ระดับการเรียนรู้ของชุมชน (Learning Community Level) ครอบคลุม ถึงผู้ปกครอง สมาชิกชุมชนและผู้นำชุมชน โดยบุคคลกลุ่มนี้จำเป็นต้องมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ และ ผลักดัน วิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมาย กล่าวคือ ผู้ปกครองนักเรียน ผู้อาวุโสในชุมชน ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ของชุมชนเหล่านี้ ต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเป้าหมายการเรียนรู้ของชุมชน และโรงเรียน กล่าวคือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมทางการศึกษาได้โดยการให้การดูแลแนะนำการเรียนที่บ้าน ของนักเรียน รวมทั้งให้การสนับสนุนแก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ให้แก่บุตรหลาน ของตน ผู้อาวุโสในชุมชนสามารถเป็นอาสาสมัคร ถ่ายทอดความรู้

2.2) ระดับกลุ่มเครือข่าย (Network Level) คือชุมชนการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพ ขับเคลื่อนในลักษณะการรวมตัวกันของกลุ่มวิชาชีพจากองค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่มุ่งมั่น ร่วมกันสร้างชุมชน เครือข่าย ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วม คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน

ให้กำลังใจ สร้างความสัมพันธ์และพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน อาจมี เป้าหมายที่เป็นแนวคิดร่วมกันอย่างชัดเจน สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

1) กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบัน คือ การตกลงร่วมมือกันในการพัฒนาวิชาชีพครูระหว่างสถาบัน โดยมองว่าการร่วมมือกันของสถาบันต่างๆ จะทำให้เกิดพลังการขับเคลื่อน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ การแลกเปลี่ยน หรือร่วมลงทุนด้านทรัพยากร และการเกื้อหนุนเป็นกัลยาณมิตร คอยสะท้อนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน กรณีตัวอย่างเช่น กรณี ศึกษาการจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกลุ่มของโรงเรียนในประเทศสิงคโปร์ เพื่อร่วมพัฒนาแลกเปลี่ยนและสะท้อนร่วมกันทางวิชาชีพ

2) กลุ่มเครือข่ายความร่วมมือของสมาชิกวิชาชีพครู คือ การจัดพื้นที่เปิดกว้างให้สมาชิกวิชาชีพครูที่มีอุดมการณ์ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อการเปลี่ยนแปลง เชิงคุณภาพของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ สมาชิกที่รวมตัวกัน ไม่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับสังกัด แต่จะตั้งอยู่บนความมุ่งมั่น สมัยครใจ ใช้อุดมการณ์ร่วมเป็นหลักในการรวมกันเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กรณีตัวอย่าง เช่น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ “ครูเพื่อศิษย์” ของมูลนิธิสตรีนิสิตศรี สฤณดิวงศ์ (มสส.) ที่สร้างพื้นที่ส่วนกลางสำหรับวิชาชีพครูให้จับมือร่วมกันเป็นภาคี ร่วมพัฒนา “ครูเพื่อศิษย์” มุ่งสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย (วิจารณ์ พานิช, 2555) เป็นต้น

2.3) ระดับชาติ (The National Level) คือชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เกิดขึ้น โดยนโยบายของรัฐที่มุ่งจัดเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของชาติเพื่อขับเคลื่อน การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพของวิชาชีพ โดยความร่วมมือของ สถานศึกษา และครู ที่ผนึกกำลังร่วมกันพัฒนาวิชาชีพ ภายใต้ การสนับสนุนของรัฐ ดังกรณีตัวอย่าง นโยบายวิสัยทัศน์เพื่อ ความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการประเทศสิงคโปร์ (MOE) (2009) รัฐจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประเทศสิงคโปร์เพื่อมุ่งหวังขับเคลื่อนแนวคิด “สอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก” (Teach Less, Learn more) ให้เกิดผลสำเร็จ เป็นต้น

สรุปได้ว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสถานศึกษา ระดับเครือข่าย และระดับชาติ ในแต่ละระดับมุ่งสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสมาชิกวิชาชีพครูเป็น การจัดพื้นที่เปิดกว้างให้สมาชิกวิชาชีพครูที่มีอุดมการณ์ร่วมกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองเพื่อการเปลี่ยนแปลง เชิงคุณภาพของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ สมาชิกที่รวมตัวกัน ไม่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับสังกัด แต่จะตั้งอยู่บนความมุ่งมั่น สมัยครใจ ใช้อุดมการณ์ร่วมเป็นหลักในการรวมกันเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในระดับสถานศึกษา

3) องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การจัดการศึกษาที่ดีต้องเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มตามศักยภาพของตนเอง สามารถเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างอิสระบนพื้นฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ของตนเอง นอกจากนี้การศึกษาที่ดีจะต้องสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นการศึกษา ที่ดีจึงต้องสอดคล้องกับบริบทของชุมชน เพราะชุมชนเป็นทั้งกลุ่มที่ติดต่อสัมพันธ์กัน มีรากฐานความเชื่อ วิถีดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกันมีการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ และแนวทางปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

Stoll, Bolam, McMahon, Wallace, and Thomas (2006) ได้สรุปองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. มีค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Value and Vision) หมายถึง การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันและค่านิยมร่วมกัน มุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้กรอบของค่านิยมร่วมกันประกอบด้วย การแบ่งปัน การรวมกลุ่ม และการตัดสินใจอย่างมีจริยธรรม
2. การรับผิดชอบร่วมกัน (Collective responsibility) หมายถึง สมาชิกของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน การรับผิดชอบร่วมกันช่วยลดความโดดเดี่ยวของเพื่อนร่วมงานภายในสถานศึกษา
3. การสืบสวนสะท้อนผลทางวิชาชีพ (Reflective professional inquiry) หมายถึง การพัฒนาวิชาชีพโดยการสนทนาเกี่ยวกับปัญหา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำมาประยุกต์ใช้การตรวจสอบการปฏิบัติงานของครูอย่างสม่ำเสมอ ผ่านการสังเกตร่วมกัน และการวิเคราะห์วางแผนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน แสวงหาความรู้ใหม่ แบ่งปันความรู้ผ่านการโต้ตอบ นำแนวคิดและข้อมูลใหม่ๆ มาสู่การแก้ปัญหา เสนอแนวทางการแก้ไขตามความต้องการของผู้เรียน
4. การร่วมมือรวมพลัง (Collaboration) หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ดี กิจกรรมที่สำคัญคือความร่วมมือ บุคลากรทุกคนช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยกิจกรรมและความสำเร็จของการร่วมมือรวมพลัง คือ ความสำเร็จร่วมกัน
5. การส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งแบบกลุ่มและแบบตัวต่อตัว (Group, as Well as individual, learning is promoted) หมายถึง ครูทุกคนเปรียบเสมือนเป็นผู้เรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานและพัฒนาตนเองอย่างมืออาชีพ ทั้งนี้การเรียนรู้ร่วมกัน โดยผ่านการสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน มีการปฏิสัมพันธ์ในชุมชน มีส่วนร่วมในการสนทนาไตร่ตรอง เกี่ยวกับข้อมูลการตีความในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Hord, Roussin and Summers (2009) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความเชื่อ ค่านิยม วิสัยทัศน์ร่วมกัน (share values and vision) ความเชื่อ

พื้นฐานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียน วิสัยทัศน์ของโรงเรียนที่ใช้ดำเนินการและความมุ่งมั่นเป็นรากฐานของค่านิยมเหล่านี้ ผู้บริหารและครูควรใช้กระบวนการทำงานร่วมกัน ในการพัฒนาและกำหนดวิสัยทัศน์โรงเรียนที่ผู้บริหารและครูได้เรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะให้ความสำคัญกับนักเรียน และความสำเร็จของการเรียนรู้ ครูและบุคลากรที่มีความมุ่งมั่นรู้ได้จากหลักฐานผลงานของนักเรียนจากการเรียน ครูที่ดีต้องอยู่บนความเชื่อที่ว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันและสามารถเรียนรู้ได้ รวมถึงการสร้างวิสัยทัศน์ที่สามารถทำได้อย่างเป็นรูปธรรมเผยแพร่และมีความน่าเชื่อถือ สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองลำดับความสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะดูแลเอาใจใส่และมีความไว้วางใจซึ่งกันและสามารถเพิ่มความสามารถได้โดยการเรียนรู้ร่วมกัน สมาชิกมองไปที่วิสัยทัศน์ร่วมกันเพื่อคุณภาพและมาตรฐานของนักเรียน

2. การสนับสนุนและเป็นผู้มีส่วนร่วม (Supportive and Shared Leadership)

สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนแสดงการเป็นผู้มีส่วนร่วม แบ่งหน้าที่และการตัดสินใจร่วมกัน โดยมีผู้นำหลักและผู้นำด้านอื่น ๆ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้เรียนและการตัดสินใจชี้แนะสนับสนุนสมาชิกเพื่อพัฒนาทักษะและทักษะการเป็นผู้นำ คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับผู้นำ สมาชิกมีบทบาทหน้าที่ในฐานะชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เท่าเทียมกันเรียนรู้และตัดสินใจร่วมกัน ผู้บริหารกับครู เรียนรู้ ซักถาม ค้นคว้า แสวงหาแนวทางแก้ไขที่นำไปสู่ผลการเรียนของนักเรียนที่ดีขึ้น ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการอภิปรายและตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียน ผู้บริหารสนับสนุนการพัฒนาครู และบุคลากรทั้งหมดให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ ดังนั้นโรงเรียนไม่ใช่แค่ผู้บริหารมองครูและนักเรียน เป็นผู้เรียนเท่านั้น ตามที่ Roland Barth เคยกล่าวไว้ ผู้บริหารเป็นผู้นำของผู้เรียนและไม่ได้เป็นผู้นำหรือผู้มีอำนาจเพียงคนเดียวในโรงเรียน บทบาทเหล่านี้มีการแบ่งปันกับครูและบุคลากรที่ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับบทบาทความเป็นผู้นำ

3. การมีเงื่อนไขที่สนับสนุน (Relational Condition) ปัจจัยความสัมพันธ์ที่

สนับสนุนการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ การเปิดกว้างการบอกความจริงและทัศนคติในการเคารพและให้ความสำคัญกับสมาชิกแต่ละคนในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างจริงจัง เปิดการสนทนาและการอภิปรายเป็นประจำกับสมาชิกทุกคนที่มีส่วนร่วมในความสำเร็จของเป้าหมาย การทำความเข้าใจและการยอมรับ ความไว้วางใจระหว่างสมาชิกของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นักวิจัยหลายคนพบว่าตัวแปรนี้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญในการปรับปรุงโรงเรียนและการจัดตั้งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สมาชิกของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มักอ้างถึงอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ที่เป็นประโยชน์และการมีส่วนร่วม การสนทนาแบบเปิดกว้าง และเชื่อในการอภิปรายที่ไม่มีใครเห็นด้วยจะไม่ถูกกลบโหมหรือก่อให้เกิดการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่หลากหลายและเกิดการปฏิสัมพันธ์ของชุมชน ความเชื่อมั่นในเชิงบวกมีความสำคัญต่อการให้และรับข้อเสนอแนะของบุคลากร สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ส่วนใหญ่แสดงทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน นักเรียนและสมาชิกคนอื่น ๆ การมีส่วนร่วมในความสัมพันธ์ใน เชิงบวกเป็นจุดเน้นของบุคลากรในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและบรรทัดฐานในการสอบถามข้อมูลและวัฒนธรรมที่สำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

4. การเรียนรู้แบบร่วมมือและการประยุกต์ใช้ (Intentional Collective Learning and Its Application) หัวใจและจิตวิญญาณของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญในชุมชนเห็นว่ามีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพของบุคลากร การระบุความต้องการของบุคลากรโดยการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าบุคลากรจะประสบความสำเร็จในการทำงานและสนใจกับสิ่งใด การระบุผลการเรียนใหม่ที่ต้องการจะเป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดสิ่งที่ผู้บริหารและครูจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ใหม่ๆ กับนักเรียน ด้วยเหตุนี้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงมุ่งเป้าไปที่นักเรียนและความต้องการในการเรียนการสอนของนักเรียน และมีส่วนร่วมพูดคุยที่สะท้อนเพื่อประเมินหลักสูตรที่ดีที่สุดในการดำเนินการ การทำงานและการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นวิธีการที่จะได้เรียนรู้จากนั้นสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะกำหนดล่วงหน้าว่าจะมีการตรวจสอบความคืบหน้าในการเรียนรู้และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเช่นกันถ้าหากการเรียนรู้ไปที่ห้องเรียน สิ่งที่เกิดขึ้นในชุมชนไม่ได้อยู่ในชุมชน แต่ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาหนทางสู่การปฏิบัติในห้องเรียนที่ดีขึ้นการประยุกต์ใช้โดยการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาใช้ในกิจกรรมของชุมชนขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่มีประสิทธิผล การเรียนรู้เป็นผลมาจากความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ครูต้องรู้ว่าจะสอนอะไรให้กับนักเรียนบนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรม และทบทวนงานวิจัยในปัจจุบันเพื่อระบุกระบวนการทางเทคโนโลยี กลยุทธ์และแนวทางต่าง ๆ ปัจจัยการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุดคือ การสอนที่มีคุณภาพ คุณภาพการเรียนรู้จะเพิ่มขึ้นโดยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

5. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่วนบุคคล (Sharing Personal Practice) เกี่ยวกับกิจกรรมหรือขั้นตอนการทำงาน แต่เป็นการแบ่งปันความชำนาญหรือสิ่งสำคัญของการมีกระบวนการปฏิบัติในชั้นเรียนเป็นมากกว่าการบอกเพื่อนร่วมงานส่วนร่วมในบทบาทที่สำคัญขององค์ประกอบนี้ที่เป็นทางการมากขึ้น เช่น การเชิญครูเข้าเยี่ยมชมที่ห้องเรียนในเวลาที่กำหนด เพื่อสังเกตการกระทำหรือพฤติกรรมที่ระบุ ครูผู้เยี่ยมชมจะสังเกตเห็นสคริปต์บันทึก และพูดถึงข้อสังเกตกับครูผู้ถูกเยี่ยมชม ครูที่เข้ามาเยี่ยมชมแนะนำจากประสบการณ์ในการสังเกต และให้ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากกระบวนการนี้ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาองค์กร เป็นการสะท้อนจากสิ่งที่ผู้เข้าสังเกตการสอนได้พบเห็นด้วยและให้ความช่วยเหลือของเพื่อนร่วมงานและการปรับปรุงการสอนเป็นวัฒนธรรมในที่ทำงาน ส่งเสริมความเคารพ ความเข้าใจ เรียนรู้ปัญหาร่วมกันมอบความช่วยเหลือด้านอื่นๆ ให้แก่กันกลายเป็นวัฒนธรรมที่ดีกระบวนการพัฒนาเพื่อชุมชนการเรียนรู้ (Processes for Developing Learning Communities)

Martin (2011), Richard DuFour & Rebecca DuFour (2012), Annenberg

Institute for School Reform (2013) องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้อย่างหลากหลาย มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน (Shared values and vision) สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพต้องมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกันซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญเนื่องจากการ มีพันธกิจที่ชัดเจนร่วมกันจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเป็นชุมชนการเรียนรู้หรือ Learning Community ในโรงเรียนดังนั้นครูผู้สอนที่เป็นสมาชิกใน PLC จึงต้องมีบรรทัดฐานค่านิยมและความเชื่อเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน

2. การร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Collective responsibility for students learning) ผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนนั้นย่อมต้องอาศัยแนวทางและกลยุทธ์ที่หลากหลายโดยสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้จากความคาดหวังที่ครูผู้สอนมีต่อนักเรียนในระดับสูงและอยู่บนฐานความเชื่อที่ว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ซึ่งเป็นการวางเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยเป็นการวางเป้าหมายร่วมกันของครูที่เป็นสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทุกคน

3. การสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ (Reflective professional inquiry) การพูดคุยสนทนากันระหว่างสมาชิกในชุมชนการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างครูผู้สอนผู้เชี่ยวชาญ นักการศึกษาและผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนและการจัดการเรียนรู้เพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติรวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเกิดได้ดีขึ้นซึ่งการสะท้อนผลและการชี้แนะการปฏิบัติจะเป็นเครื่องมือหรือกลไกในการทบทวนประเด็นพื้นฐานสำคัญที่จะก่อให้เกิดผลทางบวกต่อการเรียนการสอนและคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนหรือช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้และส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4. การร่วมมือร่วมพลัง (Collaboration) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ความสำคัญกับการร่วมมือร่วมพลังโดยการร่วมมือร่วมพลังนี้จะต้องเป็นการร่วมมือร่วมพลังของครูในภาพรวมทั้งหมดของโรงเรียนและสิ่งสำคัญของการร่วมมือร่วมพลังในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพคือการดำเนินกิจกรรมเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จภายใต้เป้าหมายเดียวกันทั้งนี้การร่วมมือร่วมพลังจะให้ความสำคัญกับความรู้สึกพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของสมาชิกในชุมชนระหว่างการทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้เช่นเกิดการแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอนสื่อและแหล่งการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ

5. การสนับสนุนการจัดลำดับโครงสร้างและความสัมพันธ์ของบุคลากร (Supportive conditions structural arrangements and collegial relationships) การเตรียมพร้อมโน้มน้าวการสนับสนุนให้บุคลากรหรือสมาชิกในชุมชนได้มีโอกาสสังเกตการสอนวิพากษ์วิจารณ์และสะท้อนการปฏิบัติงานรวมทั้งการสอนของเพื่อนร่วมงานและของชุมชนการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นกระบวนการ

เรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นในชุมชนและส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนจะช่วยสนับสนุนให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างสมบูรณ์

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2559) แนวทางการส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ประจำปี 2560 ตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครูที่มีประสิทธิภาพโดยมุ่งพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอโดยส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพให้แก่เครือข่ายฯที่มีการรวมตัวกันทางวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษาในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมี 5 องค์ประกอบดังนี้

1. การสร้างบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน (Shared values and norms) คือ การสร้างโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกันในเรื่องคุณค่า อุดมการณ์และวิสัยทัศน์ และการปฏิบัติที่ดี
2. การปฏิบัติที่มีเป้าหมายร่วมกันคือการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective focus on student learning) คือ การร่วมมือร่วมใจกันมุ่งสู่การเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน
3. การร่วมมือ รวมพลังของสมาชิกชุมชนวิชาชีพ (Collaboration) คือ การทำงานแบบร่วมมือรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกันของทุกคนในการเรียนรู้และสร้างสรรค์การปฏิบัติงาน
4. การเปิดรับการชี้แนะ การปฏิบัติงาน (Expert advice and study visit) คือ การเปิดรับคำชี้แนะการเรียนรู้ของครูที่ได้จากการชี้แนะหรือการเรียนรู้จากการเยี่ยมชมชั้นเรียนอื่นของเพื่อนครู
5. การสนทนาที่มุ่งสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection dialogue) คือ การมีสุนทรียสนทนาเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เน้นหลักการ การสื่อสารแบบสองทางเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกื้อกูลระหว่างกัน

อนุสรา สุวรรณวงศ์ (2558) กำหนดองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในบริบทการศึกษาไทยในการพัฒนาวัฒนธรรมของโรงเรียนเพื่อสร้างวัฒนธรรมกัลยาณมิตรทางวิชาการและการพัฒนาทางวิชาชีพของครูที่มุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน หมายถึง ความมุ่งมั่นในการพัฒนาทางวิชาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่องของครูเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการสอนและพัฒนากิจการปฏิบัติงานทางการสอนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบภายใต้การร่วมมือรวมพลังของครูทุกคนภายในโรงเรียนและมีความรับผิดชอบร่วมกันในผลการปฏิบัติงานโดยรวมของโรงเรียน

2. การร่วมเรียนรู้และร่วมมือรวมพลัง หมายถึงการมีปฏิสัมพันธ์และการปฏิบัติงานร่วมกันของครูในโรงเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาโรงเรียนโดยครูจะต้องร่วมกันแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาทางวิชาชีพเช่นการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการแสวงหาองค์ความรู้ใหม่เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุเป้าประสงค์และพันธกิจที่โรงเรียนกำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงการมีข้อตกลงร่วมกันหรือข้อผูกพันร่วมกันในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาทางวิชาชีพของครูจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็นของผู้เรียน

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติงานทางวิชาชีพ หมายถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทางวิชาชีพและการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนการสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพสามารถกระทำได้หลายวิธีเช่นการสนทนาทางวิชาชีพการสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูท่านอื่นการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันการเปิดเผยการปฏิบัติงานทางการสอน เป็นต้น

5. ภาวะผู้นำร่วมทางการบริหารจัดการ หมายถึง เจือนไขสนับสนุนความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกระจายอำนาจการบริหารจัดการและพัฒนาสมรรถนะด้านภาวะผู้นำให้แก่ครูเพื่อสนับสนุนให้ครูมีอิสระมีความคล่องตัวในการพัฒนาการปฏิบัติงานตลอดจนเพิ่มศักยภาพด้านภาวะผู้นำให้แก่ครูเพื่อเสริมสร้างครูผู้นำ

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหลายท่านพบว่า การพัฒนารูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา (มยุรี เจริญศรี ,2563) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 (ธนัฐ มาตขร,2562) รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับครูประถมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดดอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม (จำรัส อินทลาภาพร ,2562) กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย (ชูชาติ แปลงล้วน,2562) รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็ม

ศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(กรณย์พล วิวรรณมงคล,2561) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี (หฤทัย อนุสรราชกิจ และวราลี ถนอมชาติ ,2560) การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้ การคิดอย่างเป็นระบบและการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู (จิราพร รอดพ่วง,2559)

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ Stoll et.al.,(2006), Hord, Roussin and Summers (2009), Martin,(2011) , Richard DuFour & Rebecca DuFour (2012), Annenberg Institute for School Reform (2013), สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2559), อนุสรฯ สุวรรณวงศ์ (2558) เกี่ยวกับองค์ประกอบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นการทราบถึงองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สังเคราะห์องค์ประกอบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Hord, Roussin and Summers (2009)	Stoll et.al (2006)	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2559)	อนุสรฯ สุวรรณวงศ์ (2558)	Annenberg Institute for School Reform(2013) Martin(2011), DuFour & DuFour (2012)	ผู้วิจัยสังเคราะห์
1.ความเชื่อ ค่านิยม วิสัยทัศน์ ร่วมกัน	1. มีค่านิยม และ วิสัยทัศน์ ร่วมกัน	1. การสร้าง บรรทัดฐาน และค่านิยม ร่วมกัน	1.การมี วิสัยทัศน์ ค่านิยมและ บรรทัดฐาน ร่วมกัน	1.การมีบรรทัด ฐานและค่านิยม ร่วมกัน	1.การมี วิสัยทัศน์ ค่านิยม และ บรรทัดฐาน ร่วมกัน
	2. การ รับผิดชอบ ร่วมกัน	2. การปฏิบัติ ที่มีเป้าหมาย ร่วมกันคือ การเรียนรู้ ของผู้เรียน	2.การร่วม เรียนรู้และ ร่วมมือรวม พลัง	2.การร่วมกัน รับผิดชอบต่อ การเรียนรู้ของนักเรียน	2. มีความ ร่วมมือและ ร่วมกัน รับผิดชอบต่อ การเรียนรู้ของ นักเรียน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

Hord, Roussin and Summers (2009)	Stoll et.al (2006)	สำนักงาน เลขาธิการคุรุ สภา (2559)	อนุสร สุวรรณวงศ์ (2558)	Annenberg Institute for School Reform(2013) Martin(2011), DuFour & DuFour (2012)	ผู้วิจัย สังเคราะห์
3.การมี เงื่อนไขที่ สนับสนุน	3. การ ร่วมมือรวม พลัง	3. การ ร่วมมือ รวม พลังของ สมาชิกชุมชน วิชาชีพ	3.มุ่งเน้นการ เรียนรู้ของ ผู้เรียนเป็น สำคัญ	3. การร่วมมือ รวมพลัง	3. มี กระบวนการ เรียนรู้เพื่อการ แก้ไขปัญหา พัฒนาวิชาชีพ และพัฒนา ชุมชนอย่าง ต่อเนื่อง
	4. การ สืบสวน สะท้อนผล ทางวิชาชีพ	4. การเปิดรับ การชี้แนะ การ ปฏิบัติงาน 5. การ สนทนาที่มุ่ง สะท้อนผล การ ปฏิบัติงาน	4.การสะท้อน ผลการ ปฏิบัติงาน ทางวิชาชีพ	4. การสืบสอบ เพื่อสะท้อนผล เชิงวิชาชีพ	4.มี กระบวนการ การสืบสอบ เพื่อสะท้อน ผลทางวิชาชีพ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

Hord, Roussin and Summers (2009)	Stoll et.al (2006)	สำนักงาน เลขาธิการคุรุ สภา (2559)	อนุสร สุวรรณวงศ์ (2558)	Annenberg Institute for School Reform(2013) Martin(2011), DuFour & DuFour (2012)	ผู้วิจัย สังเคราะห์
4.การเรียนรู้ แบบร่วมมือ และการ ประยุกต์ใช้ 5.การ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ส่วน บุคคล	5. การ ส่งเสริมการ เรียนรู้ ทั้ง แบบกลุ่มและ แบบตัวต่อตัว			5. การสนับสนุน การจัดลำดับ โครงสร้างและ ความสัมพันธ์ ของบุคลากร	5. มีการสร้าง ระบบการ จัดเก็บและ การนำมาใช้ ขององค์ ความรู้ มีการ ยอมรับนับถือ และการ
2. การ สนับสนุนและ เป็นผู้นำ ร่วมกัน			5.ภาวะผู้นำ ร่วมทางการ บริหาร จัดการ		สนับสนุนซึ่ง กันและกัน

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัย สรุปได้ว่า องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ ค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกัน 2) มีความร่วมมือและร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 3) มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาพัฒนาวิชาชีพและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง 4) มีกระบวนการการสืบสอบเพื่อสะท้อนผลทางวิชาชีพ และ 5) มีการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ มีการยอมรับนับถือและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งนี้จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัย สามารถสังเคราะห์องค์ประกอบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้ดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ ค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกัน โดยเริ่มต้นจากกำหนดเป้าหมาย อภิปราย สะท้อนผล แลกเปลี่ยนกับคนอื่น ๆ เพื่อกำหนดแนวทางดำเนินการและสะท้อนผลต่อไป

1) การจ้ำงแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) การเริ่มต้นความรู้ใหม่ และ 3) การออกแบบเครื่องมือและรูปแบบการพัฒนาผู้เรียน

2. มีความร่วมมือและร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการวางแผนด้วยความร่วมมือ สมาชิกของกลุ่มกำหนดสารสนเทศที่ต้องใช้ในการดำเนินการ

3. มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาพัฒนาวิชาชีพและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยการกำหนด ความคาดหวัง และวิเคราะห์การสอน สืบเสาะหาวิธีการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จสูงสุด ดังนี้ 1) ทบทวนข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการสอนหลังจากได้มีการจัดเตรียมต้นแบบที่เป็นการวางแผนระยะยาว 2) จัดให้มีช่วงเวลาของการชี้แนะโดยเน้นการนำไปใช้ในชั้นเรียน และ 3) ให้เวลาสำหรับครูในการสังเกตการปฏิบัติในชั้นเรียน ที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างประสบความสำเร็จ

4. มีกระบวนการการสืบสอบเพื่อสะท้อนผลทางวิชาชีพ โดยเริ่มต้นจากการใช้กลุ่มเล็ก ๆ ก่อนแล้วค่อยปรับขยาย ดังเช่น 1) ศึกษาและตรวจสอบผลการนำไปใช้และการสะท้อนผล เพื่อนำมากำหนดว่าแผนการจัดการเรียนรู้ใดควรใช้ต่อไป หรือควรปรับปรุงหรือยกเลิก และ 2) วางแผนเพื่อความสำเร็จเรียนรู้จากอดีตปรับปรุงและเสริมสร้างกำลังใจ

5. มีการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ มีการยอมรับนับถือและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จเผยแพร่สู่สาธารณะ มีการเชิญชวนให้คนอื่นเข้ามามีส่วนร่วม ยกย่องและแลกเปลี่ยนความสำเร็จ

4) แนวทางในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้ยั่งยืนนั้นควรส่งเสริมให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้การมีปฏิสัมพันธ์ การสะท้อนคิด และการร่วมมือกันในการพัฒนาการเรียนการสอนและวิชาชีพ ผ่านการประชุม การวิจัยในชั้นเรียน การทำงานเป็นทีม และการพัฒนานวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปแนวทางในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไว้ ดังนี้

Murphy, & Dale (2005) สรุปว่า แนวทางสำคัญที่ควรใช้เพื่อให้ครูเกิดการรวมกลุ่มและเกิดการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง ซึ่งจะทำให้ในโรงเรียนเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพขึ้นโดยการสร้างกลุ่มหรือทีม ได้แก่

1. กลุ่มคณะกรรมการ (Committees) เป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกในโรงเรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยสมัครใจ ส่วนใหญ่มักเป็นลักษณะงานด้านการบริหารที่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ไว้

ล่วงหน้า โดยมีงานที่ได้รับมอบหมายเป็นจุดเน้นในการสืบสอบหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาเพื่อนำไปทดลองใช้

2. กลุ่มวิพากษ์ (Critical Friends Group) เป็นการรวมกลุ่มของครูที่มีความสนใจตรงกัน รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาของกลุ่ม โดยในแต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกไม่เกิน 12 คนเพื่อพบปะและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งฝึกวางแผนและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างน้อยเดือนละครั้งตามข้อตกลงที่วางไว้ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่การเรียนรู้ของผู้เรียน

3. กลุ่มให้คำปรึกษา (Peer Coaching Team) เป็นการรวมกลุ่มของครู 2-3 คนเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้และทำการสังเกตการสอนของเพื่อนครูที่เป็นสมาชิกในกลุ่มจากนั้นจึงให้ข้อสังเกต คำแนะนำ และข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. กลุ่มเรียนรู้ (Study Groups / Independent or Stand-Alone) เป็นกลุ่มที่เรียนรู้การปฏิบัติจากกลุ่มการเรียนรู้ย่อยๆ กลุ่มอื่น หรือสมาชิกคนอื่นในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในกรณีนี้อาจเป็นการเรียนรู้ของสมาชิกครูที่อยู่โรงเรียนต่างกันได้ โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การเรียนรู้ในประเด็นที่ตนสนใจ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในประเด็นนั้นเพิ่มมากขึ้น

5. ทีมวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Team) การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคคล หรือหน่วยงาน เป็นกระบวนการวิจัยที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริง โดยคำนึงถึงบริบททางการศึกษา

6. ชุมชนการเรียนรู้ย่อย (Small Learning Community) เป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกส่วนหนึ่งในโรงเรียนที่มีภาระหน้าที่ หรือความรับผิดชอบใกล้เคียงกัน เช่น สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ประจําระดับชั้นเดียวกัน เป็นต้น เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ข้อแนะนำเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น นอกจากการสร้างกลุ่มการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น นอกจากการสร้างกลุ่มหรือทีมแล้ว กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เช่น

6.1 การประชุมกลุ่ม (Department, Team and Grade-Level Meetings) ซึ่งมุ่งเน้นการประชุมของสมาชิกในหลายๆ ระดับ อาจเป็นกลุ่มครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันหรือระดับชั้นเดียวกัน หรือมีความสนใจในประเด็นเดียวกัน มารวมกลุ่มกัน เพื่อมุ่งพัฒนาตามเป้าหมายที่โรงเรียนหรือเขตพื้นที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการพูดคุยเป็นหลัก

6.2 การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวความคิดพัฒนาครูที่มีการรวมกลุ่มของครู หรือใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมุ่งที่การศึกษาตัวบทเรียนซึ่งหมายถึงแผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการสังเกตสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในบริบทการทำงานจริงและการวิจัยในชั้นเรียนเป็นวงจรการปฏิบัติ ก็อาจจะช่วยให้เกิดการรวมตัวกันของสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

Hord, Roussin, & Sommers (2010) สรุปว่า แนวทางที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีดังนี้

1. ครูและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันระบุเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ
2. ครูและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันการสะท้อนผลการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ และสิ่งที่มีผลกระทบกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ครูและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจเลือกแนวทางที่ควรจัดให้กับผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยพิจารณาจากข้อมูลที่มีอยู่การจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งนั้น จะพบว่า ผู้เรียนมีความต้องการที่หลากหลายแตกต่างกันไป ครูจึงไม่สามารถจัดการเรียนรู้แบบเฉพาะเจาะจง หรือใช้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เหมือนกันทุกครั้งได้ ดังนั้นในการเตรียมการสอนหรือวางแผนการสอนแต่ละครั้ง ครูที่เป็นสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพควรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่อไปนี้
 - 3.1 มีบรรทัดฐานค่านิยมร่วมกัน สนับสนุนความสัมพันธ์บุคลากร ร่วมมือรวมพลังร่วมกันรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียน
 - 3.2 สืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มและสมาชิกในกลุ่ม
 - 3.3 สามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้คุณลักษณะสำคัญที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้
 - 3.4 ระบุความต้องการของผู้เรียนและความสำคัญ
 - 3.5 ครูร่วมกันวางแผนการเรียนรู้และทดลองใช้ตรวจสอบแผนและกระบวนการนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไขบนพื้นฐานของข้อมูล สะท้อนผลการทำงานและพิจารณาแนวทางที่เหมาะสมกับผู้เรียน
 - 3.6 ศึกษาแนวทางวิธีการสอนและทดลองใช้วิธีใหม่
 - 3.7 ระบุขอบเขตความรู้ที่สำคัญที่ผู้เรียนควรได้เรียนรู้และพิจารณาเลือกจากสิ่งที่สำคัญที่สุด
 - 3.8 กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและสัมพันธ์กับความต้องการของผู้เรียน ระบุนี้เป็นระยะที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเลือกใช้และพัฒนาเทคนิควิธีการสอน แนวทาง รวมทั้งรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด
 - 3.9 ยอมรับเทคนิควิธีการสอน แนวทาง รวมทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ หรือสิ่งที่ครูเกิดการเรียนรู้จากการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้

3.9 ตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมและนำไปปรับใช้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของผู้เรียน และของครูที่เป็นสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ของตนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.10 วางแผนการทำงานร่วมกัน เพื่อทดลองใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ร่วมกันพัฒนาขึ้น

3.11 พิจารณาใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง โดยอาจให้ครูท่านอื่นนำแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปใช้ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3.12 ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้จนได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทมากที่สุด

สรุปได้ว่าแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีดังนี้ การสร้างกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมกลุ่มที่แบ่งเป็นกลุ่ม หรือทีมย่อยที่มีหน้าที่แตกต่างกัน ประกอบด้วย กลุ่มคณะกรรมการ เป็นกลุ่มที่ทำการสืบสอบหาแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาเพื่อนำไปทดลองใช้ กลุ่มวิพากษ์ เป็นกลุ่มเพื่อพบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งฝึกวางแผนและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ กลุ่มให้คำปรึกษา เป็นกลุ่มเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้และทำการสังเกตการสอนของเพื่อนครู เพื่อให้ข้อสังเกตและคำแนะนำเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ กลุ่มเรียนรู้ เป็นกลุ่มที่เรียนรู้การปฏิบัติจากกลุ่มอื่นในประเด็นที่ตนสนใจ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในประเด็นนั้น ทีมวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นทีมวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคคลหรือหน่วยงาน กลุ่มชุมชนการเรียนรู้ย่อยเป็นการรวมกลุ่มของสมาชิกส่วนหนึ่งในโรงเรียนที่มีภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบใกล้เคียงกันมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่ม หรือวิธีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาครูที่มีการรวมกลุ่มของครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยมุ่งที่แผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการสังเกตสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในบริบทการทำงานจริงและการวิจัยในชั้นเรียนเป็นวงจรการปฏิบัติที่ช่วยให้เกิดการรวมตัวกันของสมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5) กระบวนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้แนวคิดของชุมชนแห่งการเรียนรู้ Professional Learning Community: PLC) เป็นกระบวนการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครูหรือบุคลากรทางการศึกษา โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในชุมชนของผู้ปฏิบัติที่มีเป้าหมายร่วมกัน ใช้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนคิด และการปฏิบัติร่วมกันอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้

ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและผลลัพธ์ของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวเน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงในบริบทของตนเอง

Marquardt (1996) ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้นำของชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องมีบทบาทสำคัญในการปรับหรือดัดแปลงสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนและกระตุ้นการเรียนรู้ของสมาชิกประสานเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการปฏิบัติ และดูแลเรื่องการติดต่อสื่อสาร เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชุมชนให้มีบรรยากาศของพันธมิตรเพื่อการเรียนรู้และปรับปรุงตนเอง เพื่อให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีแนวทางการพัฒนาในขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ วิธีปฏิบัติมีดังนี้

1. ต้องศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียนค้นหาความรู้ความสามารถ ความเข้มแข็ง จุดอ่อนโอกาส และอุปสรรค ทำ SWOT analysis ในส่วนที่เกี่ยวข้องการเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจ ร่วมกับข้อมูลข่าวสารปัจจัยภายในและภายนอก

2. วิเคราะห์โครงสร้างของโรงเรียนและระบบการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมภายในโรงเรียนเพื่อนำไปสู่การวางแผนยุทธศาสตร์กำหนดรูปแบบของการพัฒนาชุมชน และแผนการปฏิบัติในการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้

3. พัฒนาผู้บริหารที่มีแนวโน้มเป็นชนวนใหม่ ที่พร้อมจะปรับเปลี่ยนบทบาทตนไปเป็นผู้นำที่พัฒนาตนเอง ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และการปรับปรุง โดยสนับสนุนให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม พัฒนาการคิดแบบเป็นระบบและร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ร่วมของชุมชน

4. ให้โอกาสสมาชิกและเสริมแรงให้สมาชิกร่วมกันขับเคลื่อนให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ความสำเร็จ เป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วม ด้วยการเสริมและสร้างขวัญกำลังใจ ให้สิ่งตอบแทนที่เหมาะสมที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านจิตใจ และตอบสนองเชิงกายภาพและทางสังคมได้อย่างเหมาะสม

5. พัฒนาระบบการเรียนรู้แบบทั้งถึงทั้งโรงเรียนอย่างต่อเนื่องได้ตลอดเวลา จัดให้มีโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้สมาชิกเรียนรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของสมาชิก รวมทั้งส่งเสริมให้เกิด การเรียนรู้ ควบคู่กันไปกับการปฏิบัติงาน

6. เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการผลักดัน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติ หรือผลักดันนโยบายร่วมกันโดยให้การยอมรับในบทบาทของสมาชิกเพื่อนร่วมงาน ซึ่งช่วยให้เกิดความผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของ และอยากที่จะร่วมมือ เพื่อนำพาโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้ไปสู่ความสำเร็จ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงสร้าง การจัดการระบบบริหารจัดการและการจัดระบบครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีผล บังคับใช้ พ.ศ. 2545 ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาควรได้รับการเตรียมความ

พร้อมให้มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และมีความมั่นใจในการดำเนินงานตามแนวปฏิรูปการศึกษา เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยมีกระบวนการพัฒนาครูมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานและคุณภาพครู ตามที่องค์กรวิชาชีพครูได้กำหนดขึ้น รวมทั้งมาตรฐานและคุณภาพของครูที่หน่วยงานและสถานศึกษากำหนดขึ้น

2. ประเมินครูว่ามีมาตรฐานและคุณภาพตามที่กำหนดในข้อ 1 หรือไม่

3. วิเคราะห์ผลการประเมินครูตามข้อ 2 เพื่อทราบว่าครูคนใด กลุ่มใด โรงเรียนใด การศึกษาใด ประสบปฏิบัติตนและปฏิบัติงานได้ครบถ้วนตามมาตรฐานหรือบกพร่องด้านใด และแต่ละด้านมีคุณภาพอยู่ในระดับใด ผู้ใดกลุ่มโรงเรียนใด หรือเขตพื้นที่ใดต้องพัฒนาด้านใดก่อนหลัง หรือพัฒนาไปพร้อมกัน

4. จัดกลุ่มครูที่จะพัฒนา อาจจะเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม โดยพิจารณาจากสภาพปัญหาที่ค้นพบในข้อ 3 เป็นหลัก และองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น งบประมาณ ระยะเวลา วิทยากร

5. กำหนดรูปแบบ และกิจกรรมการพัฒนาว่าจะใช้รูปแบบและกิจกรรมใดใน ช่วงเวลาใดปฏิบัติที่ไหน ผู้ใดปฏิบัติ ผู้ใดกำกับดูแล ใช้สื่อและเทคโนโลยีอะไร ประเมินผลและรายงาน ผลอย่างไร

6. ปฏิบัติการพัฒนาการแผนงานที่กำหนด กำกับ ดูแล สนับสนุน ช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ นำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป รวมทั้งนำผลการพัฒนามาให้รางวัลยกย่อง เชิดชูเกียรติหรือนำผลการพัฒนาไปในเรื่องอื่น ๆ เช่น เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้แบ่งช่วงการพัฒนาเป็น 5 ช่วง คือช่วงก่อนเริ่มต้น เริ่มต้นช่วง ดำเนินการ ช่วงพัฒนา และช่วงยั่งยืน โดยมีลักษณะของแต่ละช่วงของ PLC ดังต่อไปนี้

ช่วงก่อนเริ่มต้น ครูทำงานแบบต่างตนต่างทำโดยครูแต่ละคนไม่สนใจ ไม่รับรู้ว่าเพื่อน ครูคนอื่นมียุทธศาสตร์ เป้าหมายและวิธีทำงาน ในรายวิชาเดียวกัน หรือในระดับชั้นเดียวกันอย่างไรไม่มีแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ทำงานเป็นทีม

ช่วงดำเนินการ ครูได้รับการส่งเสริม แต่ไม่บังคับ ให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมครูบางคน อาจเลือกทำงานกับเพื่อนครูที่ถูกอภัยอาศัยกันหรือมีประเด็นสนใจร่วมกัน เกิดความร่วมมือแต่อาจยังไม่ถึงการมีเป้าหมายที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของศิษย์

ช่วงพัฒนา ครูได้รับมอบหมายให้เข้าทีม มีตารางกำหนดการประชุมทีมอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ ประเด็นที่นำมาหารือ ฟุ้งไปที่เรื่องสำคัญ ที่มีผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของศิษย์ มีการติดตามการทำงานของทีมอย่างใกล้ชิด เพื่อหาทางส่งเสริมให้การเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุผลเป็น การเรียนรู้ระดับสูง (Higher Order Learning หรือ Mastery Learning)

ช่วงยั่งยืน การทำงานเป็นทีมได้กลายเป็นวัฒนธรรมฝังลึกในโรงเรียน ครูมองการทำงานเป็นทีม ได้ช่วยให้ตนทำหน้าที่ครูแบบพัฒนา ยกระดับเรื่อยไปไม่จบสิ้น ทีมครูทำงานแบบ

กำหนดเป้าหมายด้วยตนเอง เป็นเป้าหมายที่มีความสำคัญยิ่งต่อนักเรียนให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องมีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อวัดผลการทำงานของกลุ่ม

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการศึกษา ได้แก่ Marquardt (1996), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, วิจารย์ พานิชย์ (2555) เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อเป็นการทราบถึงกระบวนการ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

วิจารณ์ พานิชย์(2555)	Marquardt (1996)	พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	ผู้วิจัยสรุป
ช่วงก่อนเริ่มต้น ครูทำงาน แบบต่างตนต่างทำโดยครู แต่ละคนไม่สนใจ	1. ต้องศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของ โรงเรียนค้นหาความรู้ความสามารถ ความ เข้มแข็ง จุดอ่อนโอกาส และอุปสรรค ทำ SWOT analysis 2. วิเคราะห์โครงสร้างของโรงเรียนและ ระบบการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมภายในโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การวางแผนยุทธศาสตร์กำหนด รูปแบบของการพัฒนาชุมชน 3. พัฒนาผู้บริหารที่มีแว้วเป็นคนแนวใหม่ ที่ พร้อมจะปรับเปลี่ยนบทบาทตนไปเป็นผู้ที่ พัฒนาตนเอง	1. ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานและคุณภาพ ครูตามท้องที่วิชาชีพครูได้กำหนดขึ้น รวมทั้งมาตรฐานและคุณภาพของครูที่ หน่วยงานและสถานศึกษากำหนดขึ้น 2. ประเมินครูว่ามีมาตรฐานและคุณภาพ ตามที่กำหนดในข้อ 1 3. วิเคราะห์ผลการประเมินครูตามข้อ 2 เพื่อ ทราบว่าครูต้องการพัฒนาในด้านใดก่อนหลัง หรือพัฒนาไปพร้อมกัน	ผู้วิจัยสรุป 1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการและสร้าง ตระหนัก (Analyzing Need) 2. การออกแบบและพัฒนา และร่วมสร้าง วิสัยทัศน์
ช่วงดำเนินการ ครูได้รับการ ส่งเสริม แต่ไม่บังคับ ให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมครู บางคนอาจเลือกทำงานกับ เพื่อนครูที่ถนัดอาศัยกัน			

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วิจารณ์ พานิชย์(2555)	Marquardt (1996)	พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	ผู้วิจัยสรุป
ช่วงพัฒนา ครูได้รับมอบหมายให้เข้าทีม มีตารางกำหนดการประชุมทีมอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์ ประเด็นที่นำมาหารือ ฟังไปเรื่องสำคัญ	4. ให้ออกาสสมาชิกและเสริมแรงให้สมาชิกร่วมกันขับเคลื่อนให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่ความสำเร็จ เป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วม	4. จัดกลุ่มครูที่จะพัฒนา อาจจะเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม โดยพิจารณาจากสภาพปัญหาที่ค้นพบ	
	5. พัฒนาระบบการเรียนรู้แบบทั้งถึงทั้ง โรงเรียนอย่างต่อเนื่องได้ตลอดเวลา จัดให้มีโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้	5. กำหนดรูปแบบ และกิจกรรมการพัฒนาว่าจะใช้รูปแบบและกิจกรรมใดในช่วงเวลาใดอย่างไร	3. มีการมอบหมายให้เข้าทีมมีตารางกำหนดการประชุมทีมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อกำหนดรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนางานจะใช้รูปแบบและกิจกรรมใดรวมทั้งเสริมแรงแก่สมาชิกเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบทั่วถึงทั้งโรงเรียนอย่างต่อเนื่องได้ตลอดเวลา จัดให้มีโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

วิจารณ์ พานิชย์(2555)	Marquardt (1996)	พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542	ผู้วิจัยสรุป
ช่วงยังยืน การทำงานเป็นทีมได้กลายเป็นวัฒนธรรมอย่างลึกในโรงเรียน ครูมองการทำงานเป็นทีม ได้ช่วยให้ตนทำหน้าที่ครูแบบพัฒนา ยกระดับเรื่อยไปไม่จบสิ้น	6. เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการผลักดัน ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติ หรือผลักดันนโยบายร่วมกันโดยให้การยอมรับในบทบาทของสมาชิกที่ร่วมงาน	6. ปฏิบัติการพัฒนาการแผนงานที่กำหนดกำกับ ดูแล สนับสนุน ช่วยเหลือ ติดตาม ประเมินผลเป็นระยะ นำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป	4. การประเมินผล

จากการสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการและสร้างความตระหนัก (Analyzing Need) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของโรงเรียน ค้นหาความรู้ความสามารถ ความเข้มแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และคุณภาพครูตามที่องค์กรวิชาชีพได้กำหนดขึ้น รวมทั้งมาตรฐานและคุณภาพของครูที่หน่วยงานและสถานศึกษากำหนดขึ้น

2. การออกแบบและพัฒนา และร่วมสร้างวิสัยทัศน์ (Design Program and share vision) เป็นขั้นการพัฒนาที่เน้นความสำคัญของครูผู้ร่วมกิจกรรมการพัฒนา การตัดสินใจและทำกิจกรรมทุกอย่างมุ่งประโยชน์การพัฒนาครู ให้ความสำคัญทั้งกระบวนการและเนื้อหาความรู้ ครูและวิทยากรต่างก็เรียนรู้ไปพร้อมกัน ความรู้ข่าวสาร และข้อมูลมาจากหลายแหล่ง และเลือกสรรเฉพาะที่นำไปใช้ประโยชน์ มุ่งเน้นการพัฒนาหรือความงอกงามของครูแต่ละคน ในแต่ละด้านตามสภาพปัญหาและความต้องการ มักพัฒนาทีละเรื่องทีละด้าน อาจทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่เน้นความสำคัญของเวลาและสถานที่ ประเมินผลตามจุดประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วนำผลนั้นมาพิจารณาหาประเด็นเพื่อพัฒนาร่วมกัน กำหนดรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนาว่าจะใช้รูปแบบและกิจกรรมใด ในช่วงเวลาใด ปฏิบัติที่ไหน ผู้ใดปฏิบัติ ผู้ใดกำกับดูแล ใช้สื่อและเทคโนโลยีอะไร ประเมินผลและรายงานผลอย่างไร

3. การพัฒนาการบริหารจัดการชุมชนการเรียนรู้ (Organization) เป็นขั้นที่มีการมอบหมายให้เข้าทีม มีตารางกำหนดการประชุมทีมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมี 4 ขั้น ดังนี้ 1) กำหนดประเด็นที่จะพัฒนา 2) วางแผนการสอน 3) ดำเนินการจัดการเรียนการสอน และ 4) นำผลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. การประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นที่มีกระบวนการสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพและส่งเสริมบรรยากาศของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการสร้างระบบการจัดเก็บ และการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี มีการยอมรับนับถือ และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน กำกับดูแล สนับสนุนช่วยเหลือติดตาม ประเมินผลเป็นระยะนำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป

6) ประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

S.M. Hord. (1997) ได้ทำการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งวิชาชีพ โดยใช้คำถามว่าโรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอนและต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ได้ผลสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

1. ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในงานสอนของครูลง
2. เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความสะดวกหรือร้านที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างเข้มข้น
3. รู้สีกว่าต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน และร่วมกันรับผิดชอบเป็นกลุ่มต่อผลสำเร็จของนักเรียน
4. รู้สึกเกิดสิ่งที่เรียกว่า “พลังการเรียนรู้ (Powerful learning)” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งตนไม่เคยสังเกตหรือสนใจมาก่อน
5. เข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องทำการสอนได้แตกฉานยิ่งขึ้น และรู้ว่าตนเองควรแสดงบทบาทและพฤติกรรมการสอนอย่างไร จึงจะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดตามเกณฑ์ที่คาดหวัง
6. รับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพของตนได้ตลอดเวลา ครูเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนต่อไป
7. เพิ่มความพึงพอใจ เพิ่มขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานสูงขึ้น และลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลง
8. มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีสอน ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัด และรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า
9. มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน
10. มีความประสงค์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ต่อปัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. ลดอัตราการตกซ้ำชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการสอนให้น้อยลง
2. อัตราการขาดเรียนลดลง
3. มีผลการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นเด่นชัด ปรากฏให้เห็นทั่วไปโดยเฉพาะในแทบทุกโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
4. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า
5. มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์การเรียน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกัน ลดลงชัดเจน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning community) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทางด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผลดีต่อครูผู้สอนคือลดความรู้สึกลดเดี่ยวในงานสอนของครูเพิ่มความรู้สึกร่วมกันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้นโดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างชัดเจน จนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมมือกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน ถือเป็นพลังการเรียนรู้ที่ส่งผลให้เกิดการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น และผลดีต่อผู้เรียนคือสามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น อัตราการขาดเรียนและลดลงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ สูงขึ้น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการกระทำที่แสดงถึงการแบ่งปันหรือการแลกเปลี่ยนของครูแต่มุ่งให้ความสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ความจริงใจของสมาชิกและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนและมุ่งเน้นไปที่การสะท้อนผลการปฏิบัติรวมทั้งร่วมกันเสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งสิ่งที่ครูทำร่วมกันนอกห้องเรียนในการวางแผนการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการเตรียมการสอนมีความสำคัญเท่ากับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนและกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้สามารถปรับโครงสร้างของโรงเรียน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นสิ่งที่ช่วยปรับปรุงการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพครูได้อย่างยั่งยืน

1.3.2 การโค้ช (Coaching)

การพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบการโค้ช (Coaching) เป็นการส่งเสริม สนับสนุนและร่วมมือกันเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของตนเองและเพื่อนครู รวมทั้งพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการโค้ชไว้ดังนี้

1) ความหมายการโค้ช (Coaching)

Alison and Harbour (2009) ได้กล่าวถึงการโค้ช หมายถึง การพัฒนาช่วยเหลือและสนับสนุนสร้างสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกให้ผู้รับการชี้แนะกล้าที่จะลองผิดลองถูก สามารถสะท้อนความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่สำคัญ การให้กำลังใจร่วมกับเพื่อนร่วมงาน พร้อมฟังและถามคำถามที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้รับการชี้แนะค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง

Dexter, Dexter and Living (2011) ได้ให้ความหมายการโค้ช คือ กระบวนการที่ช่วยให้ผู้รับการโค้ชพัฒนาทักษะ วิธีการ และความสามารถของตนเองเพื่อไปสู่ความเป็นมืออาชีพและไปถึงศักยภาพสูงสุดของผู้รับการโค้ช

Gornall and Burn (2013) กล่าวว่ากาโค้ช หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการเรียนรู้ การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม โดยการสะท้อนผลความคิด สร้างสรรค์และมีทิศทางทางนำตนเอง

Bennett and Bush (2014) ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของกาโค้ช ประกอบด้วย กระบวนการการค้นพบ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนสามารถเรียนรู้และพัฒนา กระบวนการที่ท้าทาย การสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและการ พัฒนาศักยภาพ

Reiss (2015) ให้ความหมายการโค้ช หมายถึง กิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลง ได้แก่ การสนับสนุนให้คนหรือองค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลง การช่วยให้ผู้รับการโค้ชจาก จุดหนึ่งไปถึงอีกจุดหนึ่งในการดำเนินชีวิตและอาชีพ

สำนักทดสอบทางการศึกษา (2553) ให้ความหมาย Coaching ว่าเป็นการชี้แนะ เพราะ การชี้เป็นการบอกทิศทางให้ ส่วนการแนะเป็นการเสนอแนวทางให้เดินไปสู่ทิศทางนั้น ส่วนการจะเดินไป ทางใดขึ้นอยู่กับความตัดสินใจเลือกของผู้รับการชี้แนะเป็นหลัก และได้ให้ความหมายของการชี้แนะว่า เป็นวิธีการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของบุคคล โดยเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมายของ งานหรือการช่วยให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่และได้รับการอบรมมาไปสู่การปฏิบัติได้อย่าง มีประสิทธิภาพ การชี้แนะมีลักษณะเป็นกระบวนการมีเป้าหมายที่ต้องการไปให้ถึง 3 ประการคือ การแก้ปัญหาในการทำงาน การพัฒนาความรู้ ทักษะ หรือความสามารถในการทำงาน และการประยุกต์ใช้ทักษะหรือความรู้ในการทำงานที่ ตั้งอยู่บนหลักการของการเรียนรู้ร่วมกัน (Co- Construction) โดยยึดหลักว่าไม่มีใครรู้มากกว่าใครจึงต้องเรียนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้ค้นพบ วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

จากความหมายการโค้ช ผู้วิจัยพอจะสรุปได้ว่าการโค้ช(Coaching) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และวิธีการพัฒนาการปฏิบัติงาน (Individual Performance) จากการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้โค้ช และผู้รับการโค้ช โดยผู้โค้ชเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำแนะนำ สะท้อนผลการปฏิบัติงาน ให้กำลังใจผู้รับการโค้ช ได้ค้นพบความรู้ใหม่และวิธีการ แก้ปัญหาด้วยตนเอง

2) แนวคิดการโค้ช (Coaching)

การจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญการกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอันดับแรกเพราะ การเรียนรู้จะเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลง ไปชีวิตจะต้องเผชิญกับปัญหาใด ๆ เมื่อมีการเรียนรู้อย่างเหมาะสมนำพาชีวิตให้ดำรงอยู่ในสังคมต่อไปได้

การโค้ช (Coaching) เป็นการเรียนรู้และพัฒนาในวิชาชีพในสถานการณ์จริงเป็นวิธีการส่งเสริมและให้เวลา แก่ครูและเพื่อนในการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับการศึกษาเป็นการพัฒนาการรู้คิด เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน วิธีโค้ชหรือรูปแบบของการโค้ชแต่ละแบบย่อมมีความแตกต่างกันในด้านการปฏิบัติตนของผู้โค้ช ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน คุณสมบัติเฉพาะด้าน โค้ชจึงมีหลายบทบาทและหน้าที่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยผู้ทำหน้าที่โค้ช คือ เพื่อนครู เพื่อนร่วมอาชีพ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนปฏิบัติงานร่วมกันที่เน้นความร่วมมือกันอย่างจริงจัง ยอมรับไว้วางใจซึ่งกันและกันแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์นั้นสามารถที่จะส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนอย่างต่อเนื่องให้แก่ครูได้เป็นอย่างดี และส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนในที่สุด การโค้ชเป็นกระบวนการแนะนำและสอนงานแบบรายบุคคลเพื่อพัฒนาทั้งด้านทักษะความรู้ และความสามารถในการทำงานปกติใช้กับผู้มีควมสามารถในบางด้านที่ยังไม่สมบูรณ์และเป็นวิธีในการกระตุ้นการทำงาน (Blanchard and Thacker, 2004) การโค้ชเป็นการชี้ให้เห็นแนวทางและการเรียนรู้ร่วมกันกับบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมักใช้เวลาในการส่งเสริมและสนับสนุนเป็นเวลานานเป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ การจัดองค์กรและการพัฒนาวิชาชีพมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง เน้นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน (Vincent ,2004) การโค้ชเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่าผู้ชี้แนะ (coach) สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ชี้แนะช่วยให้บุคคลได้ บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง ภูมิใจในตนเองที่ได้แสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงาน กระบวนการโค้ชจึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจ (empowering process) (Mink and others, 1993) การโค้ชเป็นรูปแบบผู้ให้คำปรึกษาแนะนำที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่สะท้อนถึงโรงเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นชุดสนทนาที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้ครูผู้สอนสามารถขยายผลการเรียนการสอนที่เกิดผลเป็น รายบุคคลและความเป็นครูมืออาชีพของแต่ละคนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลสำเร็จของผู้เรียน (Julie Boyd in School Based Professional Learning, Reflective Practice and Coaching ,2000)

การโค้ชเป็นวิธีการสอนการทำงานให้กับเพื่อนร่วมงาน รวมถึงการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนางานให้กับเพื่อนร่วมงาน (G Powell, M Chambers, G Baxter, 2001) สอดคล้องกับ G Hoult (2005) กล่าวว่าโค้ชเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่จะทำให้คนเรามีความแข็งแกร่ง แต่ไม่ได้เป็นกระบวนการ "แก้ไข" คน ส่วน วัชร่า เล่าเรียนดี (2556) กล่าวว่า การโค้ชเป็นการเรียนรู้และพัฒนาในวิชาชีพในสถานการณ์จริง ไม่ใช่วิธีช่วยปัญหาแต่เป็นวิธีการส่งเสริมและให้เวลาแก่ครูและเพื่อนในการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับการศึกษา การฝึกและการพัฒนาการใช้ความคิดเกี่ยวกับกับการสอนของตัวเอง และการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน ซึ่งการโค้ชแตกต่างจากการนิเทศ

(Supervision) โดยสิ้นเชิง แต่การโค้ชพัฒนาจากการนิเทศ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญเดียวกัน คือ การประชุมปรึกษาหารือ การสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ การโค้ชกับการนิเทศยังแตกต่างกันในด้านตัวบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศและทำหน้าที่โค้ช ผู้ทำหน้าที่อาจหมายถึง ศึกษานิเทศก์ อาจารย์นิเทศ ผู้บริหาร หรือผู้มีความรู้ความชำนาญ หัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่ายสำหรับโค้ช อาจหมายถึงครูหรือเพื่อนครูที่มีความเชี่ยวชาญ ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญที่เต็มใจทำหน้าที่โค้ช และการนิเทศมักมีการประเมินผลคุณภาพการเรียนการสอนด้วยเสมอ แต่การโค้ชต้องหลีกเลี่ยงการประเมินผลครูให้มากที่สุด บรรยากาศในการโค้ช มีความเป็นเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมวิชาชีพ และสร้างความรู้สึกรักที่ปลอดภัยในการใช้เทคนิคใหม่ ๆ ในห้องเรียน ที่เน้นความร่วมมือกันอย่างจริงจัง การยอมรับไว้วางใจซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ สามารถที่จะส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะด้านการสอนอย่างต่อเนื่องให้แก่ครูได้เป็นอย่างดี และส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนในที่สุด

สรุปได้ว่า การพัฒนาวิชาชีพแบบการโค้ชเป็นการช่วยเหลือการทำงานและแนวทางการพัฒนาแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเองหรือเป็นร่วมมือกันของครู การโค้ช เป็นวิธีการส่งเสริมและให้เวลาแก่ครูและเพื่อนร่วมงานได้มีการไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญเดียวกัน คือ การประชุมปรึกษาหารือ การสังเกตการสอนและการให้ข้อมูลย้อนกลับ พร้อมกับช่วยให้ครูได้พูดคุยเกี่ยวกับเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง รวมถึงครูจะต้องให้การเคารพและเชื่อฟังคำแนะนำ จากผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ และสอบถามเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสังเกตการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่จะช่วยสะท้อนผลการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจในครั้งต่อไป

3) รูปแบบและลักษณะของการโค้ช(Coaching)

Gordon (2004) ได้ประมวลรูปแบบการ โค้ชเพื่อให้ศึกษาและเลือกใช้ในการพัฒนาวิชาชีพดังนี้

1. การโค้ชเชิงเทคนิค (technical coaching) เป็นการโค้ชที่ (Garmston,1987) อธิบายไว้ว่าการช่วยให้ครูสามารถถ่ายโยงสิ่งที่เรียนรู้จากการอบรมไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนด้วยการช่วยเหลือที่เข้มข้น การสนทนา เรื่องวิชาชีพ (professional dialogue) รูปแบบนี้ได้พัฒนาและนำรูปแบบนี้ไปใช้ในโรงเรียน โดยผู้ทำหน้าที่โค้ชไปสังเกตการสอนแล้วประชุมเพื่อพูดคุยช่วยเหลือและเชื่อมโยงสิ่งที่ครูได้อบรมมาสู่การปฏิบัติ วิธีการนี้ผู้ทำหน้าที่โค้ชจะให้ข้อมูลย้อนกลับ(technical feedback) การวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติในชั้นเรียน และการช่วยเหลือครูเป็นรายบุคคล

2. กลุ่มเรียนรู้ด้วยการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (peer coaching study teams) รูปแบบเพื่อนโค้ชโดยให้ครูร่วมกันโค้ชแบบเป็นทีมเรียนรู้ สมาชิกแต่ละคนปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนของตนและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงของเพื่อนครูด้วยกัน เป็นรูปแบบที่ไม่ได้จัดให้มีข้อมูลย้อนกลับแก่กัน ผลการดำเนินการพบว่า การนำวิธีการใหม่ไปใช้เป็นไปได้ด้วยดี และผู้เรียนเกิดการพัฒนา

3. การโค้ชแบบทีม (teams coaching) เป็นรูปแบบที่ได้บูรณาการเพื่อนโค้ช (peer coaching) กับการสอนร่วมกัน (Co-coaching) มีเป้าหมายเพื่อการนำทักษะที่ได้จากการเรียนรู้การฝึกอบรมมาใช้ในชั้นเรียนโดยผู้ทำหน้าที่โค้ชเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอนนำครูมาวางแผนการปฏิบัติการสอนและประเมินการสอนร่วมกัน

4. การโค้ชทางสติปัญญา (cognitive coaching) รูปแบบนี้เป็นการโค้ชที่มีการพัฒนาขึ้นเพื่อให้ครูและเพื่อนครูได้พัฒนาทักษะทางสติปัญญาไปจนถึงระดับที่สามารถกำกับวิเคราะห์ และประเมินตนเองได้ โดยการช่วยเหลือทางด้านการตัดสินใจในการจัดการเรียนการสอน มีการสังเกตการเรียนการสอนและประชุมสะท้อนผลการเรียนรู้

5. การโค้ชแบบร่วมมือ (collaborative coaching) เป็นการโค้ชแบบร่วมมือกันที่ผู้โค้ชมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือครู หรือเพื่อนครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนตามความต้องการของตนเองและเพื่อนแต่ละครั้งด้วยการร่วมมือกัน ไม่มีเป้าหมายเฉพาะ เนื่องจากขึ้นอยู่กับความสนใจเป้าหมายและปัญหาของครูแต่ละคนแต่ละครั้ง

Kise (2006) ได้นำเสนอรูปแบบการโค้ชแบบหลากหลายวิธี ดังนี้

1. การโค้ชโดยให้ความรู้และข้อมูล (coach as useful resource) คือ ผู้ทำหน้าที่โค้ชจะต้องเป็นผู้ที่มีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้และสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการเรียนรู้ของครูผู้รับการโค้ช โดยความคาดหวังของครูจะมองว่าผู้ทำหน้าที่โค้ชจะเป็นที่พึ่งในการให้บริการแหล่งข้อมูลที่สำคัญ

2. การโค้ชมุ่งส่งเสริมครูสู่ความเป็นผู้รู้ (coach as encouraging sage) คือ ผู้ทำหน้าที่โค้ชจะต้องอุทิศเวลา และมีความมุ่งมั่นกระตือรือร้นในการส่งเสริมพัฒนาให้คำแนะนำในจุดต่าง ๆ ที่สำคัญในวิชาชีพ ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีและกำกับติดตามให้ครูปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

3. การโค้ชเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ (coach as collegial mentor) คือ ผู้ทำหน้าที่โค้ชทำหน้าที่เป็นเพื่อนให้การดูแล ให้คำปรึกษาแนะนำในการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพโดยผู้ทำหน้าที่โค้ชต้องมีความอดทนและมีทักษะ ในการฟังที่ดี มีทักษะ ในการพัฒนาต่อยอดแนวคิด และมีความสามารถในการหาสาเหตุของปัญหาในวิชาชีพ

4. การโค้ชในแบบผู้เชี่ยวชาญ (coach as expert) คือ ผู้ทำหน้าที่โค้ชจะเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความชัดเจนในความรู้ มีความขยันหมั่นเพียรในการพัฒนาคนเพื่อให้เป็นที่เชื่อถือ (trust) ของครูที่รับการพัฒนาวิชาชีพ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการโค้ชแบบต่าง ๆ โดย Costa and Garmston (2002), Kise (2006) Knight (2009), Sweeney (2011) และวัชรรา เล่าเรียนดี (2556) ได้กล่าวถึงการโค้ชแบบต่าง ๆ ดังนี้

1. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ซึ่งต่อมาจำแนกเป็นโค้ชแบบเพื่อนร่วมอาชีพ (Collegial Coaching) การโค้ชแบบร่วมมือ (Collaborative Coaching) การโค้ชดังกล่าวเน้นความเป็นเพื่อนร่วมงานร่วมมือกัน และเป็นการโค้ชแบบเพื่อนครูด้วยกันผลัดกันทำหน้าที่โค้ช

2. การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชโดยผู้ทำหน้าที่โค้ชเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เฉพาะสาขาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ การเป็นที่ยอมรับทำหน้าที่โค้ช และได้รับการอบรมบทบาทหน้าที่เทคนิคการโค้ชมาเป็นอย่างดี

3. การโค้ชแบบ Site-Base Coaching เป็นการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) หรือการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ ณ สถานประกอบการในสถานการณ์จริงของการปฏิบัติงาน

4. การโค้ชแบบกระจกเงา (Mirror Coaching) เป็นการโค้ชแบบไม่เป็นทางการเพื่อช่วยสังเกตบันทึกข้อมูลการจัดการเรียนการสอนของอีกฝ่ายหนึ่งตามประเด็นที่ร้องขอเท่านั้น ไม่มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กัน

5. การโค้ชการจัดการเรียนการสอน (Instructional Coaching) เป็นการโค้ชเพื่อช่วยและพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนโดยตรง

6. การโค้ชเพื่อพัฒนาการสอนเนื้อหาสาระสำคัญ (Content Coaching) เป็นการโค้ชเพื่อการช่วยและร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการสอนเนื้อหาสาระให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนวิธีสอนเนื้อหาสาระ การใช้กลยุทธ์วิธีสอนในแต่ละหน่วยให้เหมาะสม ส่งเสริมพัฒนา การเรียนรู้ของนักเรียน (Knight, 2009)

7. การโค้ชเพื่อพัฒนาการเรียนรู้หนังสือหรือทักษะการอ่านและเขียน (Literacy Coaching) เป็นการโค้ชเพื่อเน้นการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านโดยตรง โดยผู้เชี่ยวชาญด้วยการอ่านและเขียน เป็นการโค้ชในแบบ Expert Coaching

8. การโค้ชการจัดการในชั้นเรียน (Coaching classroom Management) เป็นการโค้ชเพื่อพัฒนาการจัดการในชั้นเรียนโดยเฉพาะ

9. การโค้ชเพื่อพัฒนาปัญญาและความคิด (Cognitive Coaching) เป็นแนวคิดของ Costa and Garmston ที่แพร่หลายในปัจจุบัน มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เป็นหลักการ แนวคิด แนวปฏิบัติที่ชัดเจน

10. การโค้ชที่เน้นความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ของผู้รับการโค้ช (Differentiated Coaching) ซึ่งเป็นการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นความร่วมมือ ส่งเสริมจุดเด่น และลักษณะการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน (Learning Styles) ของผู้รับการโค้ช

11. การโค้ชที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-Centered Coaching) เป็นการโค้ชที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา โดยใช้ข้อมูลผลการเรียนรู้ (Assessment Data) ของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการร่วมกันพัฒนาระหว่างโค้ชกับผู้รับการโค้ช

12. การโค้ชเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership Coaching)

13. การโค้ชโดยการให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentor Coaching)

14. การโค้ชแบบร่วมมือ (Collaborative Coaching)

15. การโค้ชโดยผู้บริหาร (Eruptive Coaching)

16. การโค้ชในแบบการให้คำดูแลปรึกษาในวิชาชีพ (Mentoring) สำหรับครูและบุคลากรที่ใหม่ต่ออาชีพและตำแหน่ง

4) คุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่ทำการโค้ช(Coaching)

กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วย "การโค้ช" (Coaching) ถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะของผู้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ทำหน้าที่โค้ชจึงต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม รวมถึงเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถสนับสนุนและส่งเสริมผู้รับการโค้ชให้เกิดการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการเป็นผู้นำทางวิชาชีพ ผู้ฟังอย่างตั้งใจ และผู้กระตุ้นให้เกิดการสะท้อนคิดเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีนักวิชาการศึกษาหลายท่านได้กำหนดคุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ของผู้ที่ทำการโค้ช (Coaching) ไว้ดังนี้

Robert Hargrove, Masterful Coaching (1995) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้โค้ชดังนี้

1. ผู้โค้ชเป็นบุคคลคนที่เห็นสิ่งที่คนอื่นไม่มองเห็น และมีความเชี่ยวชาญที่ให้คำปรึกษาและรับฟังผู้รับคำปรึกษา

2. ผู้โค้ชต้องอยู่ในสถานะผู้ให้ผลสะท้อนกลับ (ผู้มีส่วนร่วมในการสะท้อนผล) และเป็นผู้เก็บรายละเอียดจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้สอนเพื่อเติมเต็มในส่วนที่ขาดหายไป

3. ต้องเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือครูแต่ละคนด้วยความเต็มใจ และให้กำลังใจในการทำงานที่เกิดจากความตั้งใจและความคิดในการจัดการเรียนการสอน

4. ต้องเป็นผู้คอยช่วยให้ครูสามารถเลือกรูปแบบ เทคนิควิธีการสอนได้ด้วยตนเอง ที่จะช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการเรียนการสอน

Keefe & Jenkins (1997), Poe (2000), Kise (2006) การโค้ชเป็นวิธีการที่ช่วยในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้การ โค้ชเป็นการกำหนดเป้าหมายสู่ความสำเร็จ ที่เน้นการปฏิบัติและสะท้อนผลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การโค้ชยังช่วยในการตั้งคำถามและปัญหาเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามธรรมชาติและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ได้กล่าวถึงการ โค้ชที่เป็นตัวช่วยในการสนับสนุนการทำงานประจำของครู (Job-Embedded) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ต้องเป็นผู้นำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) ต้องการวิเคราะห์ความแตกต่างของผู้เรียน 3) ต้องศึกษารายละเอียดให้ชัดเจนมากกว่าจะมองภาพรวมของการจัดการเรียนการสอน 4) ต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับทฤษฎีและรูปแบบการสอนต่าง ๆ 5) ต้องรู้กลวิธีในการนำไปใช้ 6) ต้องมีการประชุมวางแผน 7) ต้องรู้แหล่งข้อมูลของนวัตกรรมการเรียนการสอน และ 8) ต้องปรับปรุงและพัฒนาให้มีความชัดเจนก่อนนำไปเผยแพร่ ซึ่งความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพประจำสายงานนั้นจะต้องเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการเกิดจากการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การศึกษาเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มการทำวิจัยในชั้นเรียน และผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติอยู่ตนเอง (McCall, 1997)

Allison and LHarbour (2009), Dexter, Dexter and Irving (2011) ได้กล่าวว่าทักษะที่จำเป็นของการโค้ช ประกอบด้วย 1) การสร้างความสัมพันธ์ 2) การฟัง 3) การแสดงความเข้าใจของผู้รับการโค้ช 4) การทำให้กระจ่าง 5) การให้ข้อมูลย้อนกลับ 6) การสร้างข้อตกลงร่วมกัน 7) การหาข้อสรุปร่วมกัน และ 8) การตั้งคำถาม

Sarah and Burn (2013), Reiss (2015) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้โค้ช 1) เป็นผู้ฟังที่ดี 2) มีความเป็นกลาง 3) เชื่อว่าทุกอย่างเป็นไปได้ 4) มีความกรุณา 5) มีความเป็นมิตร 6) มีสัญชาตญาณ 7) มีความจริงใจ 8) ไวใจได้ 9) กล้าได้กล้าเสีย 10) มีทิศทางการปฏิบัติงาน 11) มุ่งเน้นที่ผล 12) รู้หลักการโค้ช 13) กระตือรือร้น และ 14) ใส่ใจผู้รับการโค้ช

Bennett and Bush (2014) คุณสมบัติของผู้โค้ช ประกอบด้วย 1) มีคุณธรรม 2) มีความตระหนักในตนเอง 3) มีการสร้างข้อตกลงร่วมกัน 4) การสร้างความสัมพันธ์ 5) การพัฒนา

ตนเอง 6) มีทักษะพื้นฐานการโค้ช 7) ทักษะกระบวนการโค้ช 8) การเข้าถึงผลลัพธ์ที่ต้องการ 9) การใช้เครื่องมือและรูปแบบ 10) ความเข้าใจบริบทขององค์กร และ 11) การประเมิน

วิชา เล่าเรียนดี (2556) ได้กล่าวถึงบทบาทของโค้ชว่า โค้ชต้องทำงานร่วมกับครู เป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริมผลงานสมความคิด และเพื่อการพัฒนาวิชาชีพและผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลายบทบาท เช่น

1. โค้ชในบทบาทของผู้ให้ข้อมูล ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ข้อมูลในการออกแบบพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน (Data Source)
2. โค้ชในฐานะผู้ให้บริการสื่อ แหล่งความรู้สำหรับการเรียนรู้ (Resource Provider)
3. โค้ชในฐานะผู้ให้การดูแล บริหารแนะนำแก่ผู้มีประสบการณ์น้อย (Mentor)
4. โค้ชในบทผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร (Curriculum Specialist) ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร
5. โค้ชในบทผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน (Instructional Specialist) ช่วยเหลือสนับสนุนสำหรับครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ยุทธวิธีสอนที่เหมาะสมและการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายสอดคล้อง
6. โค้ชในบทผู้อำนวยความสะดวก ประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ (Learning Facilitator) เช่น ช่วยจัดการ ประสานงาน สนับสนุน ออกแบบการเรียนรู้
7. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Catalyst for Change)
8. เป็นผู้เรียน (Learner)
9. เป็นผู้สนับสนุนในชั้นเรียน (Classroom Support)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าผู้ที่ทำหน้าที่ในการโค้ชจะต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญการ มีความเชี่ยวชาญ มีความเป็นผู้นำ เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกให้กับผู้รับการโค้ช และต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้และชัดเจนในเนื้อหา กลยุทธ์ รูปแบบวิธีการสอน การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อจัดให้ตรงตามความต้องการในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นฐาน ของผู้รับการโค้ชอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับการโค้ชสามารถนำความรู้ที่ได้จากการโค้ชไปออกแบบนวัตกรรมการศึกษาและนำไปจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ดังนั้นการโค้ช (Coaching) จึงอยู่บนพื้นฐานหลักจิตวิทยาและทฤษฎีต่าง ๆ หลายอย่างที่ชัดเจน รวมทั้งแนวทางปฏิบัติ การมีบทบาทหน้าที่ของโค้ชที่มาจากผลการวิจัยและทดลองปฏิบัติ (Costa and Garnston, 2002) วิธีโค้ชหรือแบบของการโค้ชแต่ละแบบอย่างมีความแตกต่างกันในด้านการปฏิบัติตนของโค้ช ความรู้ความสามารถเฉพาะด้านหรือคุณสมบัติเฉพาะด้าน เช่น ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านการ

อ่านหรือภาษา ฯลฯ โค้ชจึงมีหลายบทบาทและหน้าที่ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ โค้ชหรือวิธีการโค้ชทั้งวิธีมีลักษณะการปฏิบัติแบบเป็นทางการ และบางวิธีมีลักษณะการปฏิบัติแบบไม่เป็นทางการหรือบางครั้งในการโค้ชอาจจะใช้หลายบทบาทก็ได้

5) กระบวนการขั้นตอนการโค้ช (Coaching process)

กระบวนการโค้ช (Coaching Process) เป็นกระบวนการที่ผู้โค้ช (Coach) และผู้รับการโค้ช (Coachees) ได้ดำเนินการในการพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน โดยมีนักวิชาการศึกษาได้อธิบายถึงขั้นตอนไว้ ดังนี้

Costa and Granston (2002) ได้นำเสนอขั้นตอนกระบวนการโค้ชที่พัฒนาความคิดไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1 การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนที่ช่วยให้ผู้รับการโค้ชได้ทำความเข้าใจกับเป้าหมาย กำหนดตัวชี้วัด รวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ เลือกวิธีการในการดำเนินการ 2) การเฝ้าสังเกตติดตาม (Monitoring) เพื่อให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดและปรับปรุงแก้ไขวิธีการให้เกิดประสิทธิภาพ 3) การวิเคราะห์ (Analyzing) เป็นขั้นตอนที่โค้ชช่วยให้ผู้รับการโค้ช ได้ทบทวนข้อมูล สรุปเหตุการณ์ เปรียบเทียบ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ และ 4) การประยุกต์ (Apply) เป็นการนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน สำหรับ วิชัย วงใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2557) ได้กำหนดขั้นตอนการโค้ชที่จะบรรลุเป้าหมายเพื่อการรู้คิด ไว้ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) กำหนดเป้าหมาย (Goal) เป็นการกำหนดเป้าหมายต่อผู้รับการโค้ชแต่ละคน เน้นที่ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านการรู้คิด ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2) ตรวจสอบสภาพจริง (Reality) เป็นการทบทวนสภาพจริงเกี่ยวกับคุณภาพของผู้รับการโค้ชในปัจจุบันว่า ต้องได้รับการพัฒนาในประเด็นใด 3) กำหนดทางเลือก (Option) เป็นการกำหนดเทคนิควิธีการโค้ชบนพื้นฐานของสภาพจริง และตอบสนองเป้าหมายของการโค้ช 4) การตัดสินใจ (Will Way, Forward) เป็นการตั้งเป้าหมายในการโค้ช กำหนดแนวทางการปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จ และทบทวนผลการปฏิบัติเพื่อพัฒนาต่อยอดต่อไป และ 5) การประเมินผล (Evaluation) เพื่อตรวจสอบว่าผู้รับการโค้ชมีพัฒนาการดีขึ้นหรือไม่ ด้วยการประเมินตามสภาพจริงเป็นรายบุคคล

Jackson and McKergow (2007) ได้อธิบาย การโค้ชที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหา (Solution Coaching) รูปแบบการโค้ชที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหา โดยใช้อักษรย่อคือ OSKAR โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. Outcome -O หมายถึง ผลลัพธ์ที่ผู้โค้ชและผู้รับการโค้ชได้กำหนดจุดประสงค์ และเป้าหมายร่วมกันในสิ่งที่ต้องการความสำเร็จเมื่อเสร็จสิ้นจากการโค้ช

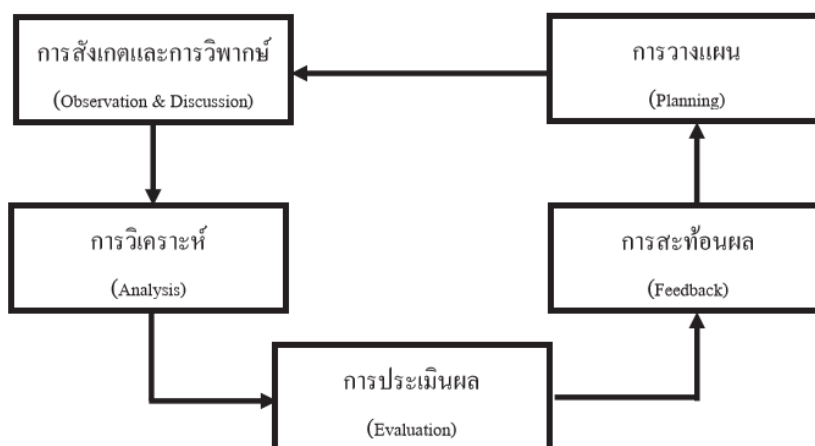
2. Scaling- S หมายถึง การให้คะแนนโดยการกำหนดมาตรวัดในการพัฒนาแบ่งออกเป็น 10 ระดับ คือ ระดับ 1-10 ผู้รับการโค้ชจะทำการประเมินตนเองในสิ่งที่ตนเองต้องการพัฒนาว่าปัจจุบันอยู่ในระดับใดและต้องการพัฒนาให้ได้ในระดับใด

3. Knowledge /know How -K หมายถึง ความรู้/รู้อย่างไร ผู้โค้ชช่วยให้ผู้รับการโค้ชโดยพิจารณาความรู้ ทักษะและทรัพยากรที่ผู้รับการโค้ชมีอยู่

4. Affirm/Action -A หมายถึง ปฏิบัติ/ลงมือทำ ผู้โค้ชและผู้รับการโค้ชดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ตามแผนและพิจารณาในสิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

5. Review -R หมายถึง การทบทวนสะท้อนในสิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่ามีสิ่งใดที่ได้รับพัฒนาดีขึ้นและสิ่งใดที่ยังต้องพัฒนาสำหรับผู้รับการโค้ช

Zepeda (2008) ได้นำเสนอขั้นตอนในการโค้ชซึ่งประกอบด้วย การประชุมก่อนสังเกต (Pre-observation Conference), การสังเกตการสอน (Classroom Observation), การประชุมหลังสังเกต (Post-observation Conference) และได้นำเสนอเป็นวงจรในการโค้ชได้ดังนี้

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการโค้ช

ที่มา : Sally J. Zepeda. Professional Development What Work. Eye On Education, Inc. NY.2008, p 166.

Franey (2013) กล่าวถึง การพัฒนาทักษะการโค้ชของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างศักยภาพในการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอนและการโค้ชโดยแบ่งขั้นตอนการโค้ชออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นก่อนการโค้ช (Pre-Coaching) เป็นขั้นตอนการทำผังมโนทัศน์ก่อนการโค้ช (Concept Mapping) คือ วิธีการแสดงแนวคิดหรือคำศัพท์ในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านชุดของความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกัน เป็นหนึ่งในวิธีการที่ใช้ในการศึกษาเพื่อเข้าถึงความเข้าใจในการสอนและความเป็นผู้นำทางการศึกษาของผู้นำโรงเรียนนอกเหนือจากการเข้าถึงความเข้าใจ และยังคงพบมุมมองของผู้นำโรงเรียนเกี่ยวกับการชี้แนะและความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอนก่อนที่จะเริ่มฝึกอบรม

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการโค้ช (Coaching) เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นในขณะที่ยังมีผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องมากในกิจกรรมการโค้ช ในขั้นการเตรียมการก่อนการโค้ชเน้นมุมมองและความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอน และในขั้นตอนการโค้ชจะเน้นไปที่ประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้วยความเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนและวิธีการโค้ช ในขั้นตอนนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี คือ 1) การสังเกตการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน และ 2) การสังเกตการณ์บันทึกเสียงและวิดีโอ

ระยะที่ 3 ขั้นตอนหลังการโค้ช (Post-Coaching) เป็นขั้นตอนหลังเสร็จสิ้นจากการโค้ช คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะช่วยให้เข้าใจถึงผลกระทบของการโค้ชในมุมมองและความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนได้ดีขึ้น

Knight and others (2015) ได้อธิบายกระบวนการโค้ชการสอน (Instruction Coaching) มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นแยกแยะ (Identify)

1.1 ระบุภาพความจริงการสอนในปัจจุบันจากวิดีโอ หรือข้อมูลจากการสังเกตการสอนที่โค้ชเป็นผู้รวบรวม

1.2 ผู้โค้ช "ระบุคำถาม" เพื่อกำหนดเป้าหมาย ดังนี้ 1) ระดับมาตราส่วน 1-10 จากบทเรียนที่ผ่านมาคุณอยู่ในระดับใด 2) อะไรบ้างที่ต้องเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้ชั้นเรียนเข้าใจใน ระดับ 10 3) นักเรียนของคุณต้องทำอะไร 4) สิ่งที่จะเป็นควรเป็นอย่างไร 5) เราจะวัดสิ่งนั้นได้อย่างไร 6) สิ่งที่คุณต้องการทำเป็นเป้าหมายของคุณหรือไม่ 7) มันเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคุณหรือไม่ถ้าคุณบรรลุเป้าหมายนั้น 8) คุณจะมีวิธีการสอนอะไรที่จะบรรลุเป้าหมายนั้น

1.3 ระบุเป้าหมายที่มุ่งเน้นนักเรียน

1.4 ระบุวิธีการสอนที่จะใช้ในการบรรลุเป้าหมาย

2. ขั้นเรียนรู้ (Learn)

- 2.1 ผู้โค้ชแบ่งรายการตรวจสอบสำหรับวิธีการสอนที่เลือก
- 2.2 ผู้โค้ชพูดกระตุ้นครูเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการ
- 2.3 ครูเลือกวิธีการเพื่อสร้างแบบจำลองที่ต้องการสังเกต
- 2.4 ผู้โค้ชให้ครูสร้างแบบจำลองหนึ่งรูปแบบหรือมากกว่า
- 2.5 ครูกำหนดเวลาที่จะใช้ในการปฏิบัติ

3. ขั้นปรับปรุง (Improve)

- 3.1 ครูปฏิบัติตามแนวทางวิธีการ
- 3.2 รวบรวมข้อมูล (ครูหรือผู้โค้ช ในชั้นเรียนหรือในขณะดูวิดีโอ) เกี่ยวกับความก้าวหน้าของนักเรียนไปสู่เป้าหมาย
- 3.3 การรวบรวมข้อมูล (ครูหรือผู้โค้ช ในชั้นเรียนหรือในขณะดูวิดีโอ) เกี่ยวกับการปฏิบัติตามแนวทางวิธีการของครู
- 3.4 ผู้โค้ชและครูพบกันเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติและความก้าวหน้าไปสู่เป้าหมาย
- 3.5 ครูทำการปรับเปลี่ยนจนกว่าจะบรรลุเป้าหมาย

เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549) ได้กล่าวถึง กระบวนการโค้ช เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้รู้จักช่วยเหลือตนเอง (Coaching is a Process of Helping People to Help Themselves) มีนักศึกษานำเสนอกระบวนการโค้ชที่หลากหลาย เนื่องจากการโค้ชมีกระบวนการเฉพาะ ได้แก่ การโค้ชทางปัญญา (Cognitive Coaching) การโค้ชการสอน (Instructional Coaching) การโค้ชโดยเพื่อน (Peer Coaching) โดยกระบวนการโค้ชทั่วไปมีขั้นตอนของกระบวนการ ดังนี้

1. ขั้นก่อนการโค้ช (Pre-Coaching) ก่อนดำเนินการโค้ช มีการตกลงร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นหรือจุดเน้นที่ต้องการโค้ชร่วมกัน เนื่องจากการดำเนินการโค้ชเน้นไปที่การเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง เป็นการทำงานเชิงลึก (Deep Approach) ดังนั้นประเด็นที่โค้ชจึงเป็นจุดเล็ก ๆ แต่เข้มข้น ช่วยให้เข้าใจอย่าง ลึกซึ้ง แจ่มแจ้ง ช่วยคลี่ปมบางประการให้เกิดผลในการปฏิบัติจริง ในกรณีการสอนกระบวนการคิดมีประเด็นมากมายที่ต้องช่วยกันขยับขับเคลื่อนไปที่ละประเด็น เช่น การใช้คำถามกระตุ้นคิด การใช้กิจกรรมที่ช่วยให้คิดได้อย่างหลากหลาย การใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer) มาใช้ในการนำเสนอความคิด การช่วยให้นักเรียนอธิบายกระบวนการคิดกระบวนการทำงานของตนเอง ซึ่งในประเด็นเหล่านี้ก็ยังมีประเด็นย่อย ๆ ที่ซ่อนอยู่มากมาย ทั้งผู้โค้ชและคุณครู

แต่ละคนก็ต้องวางแผนร่วมกันว่าในแต่ละครั้งที่ดำเนินการโค้ชนั้นจะแนะนำลงลึกเฉพาะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งพิเศษ

2. ขั้นตอนการโค้ช (Coaching) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้น คือ

2.1 การศึกษาต้นทุนเดิม เป็นขั้นที่ผู้โค้ชพยายามทำความเข้าใจวิถีคิดวิธีการทำงาน และผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานของคุณครูว่าอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นข้อมูลในการต่อยอดประสบการณ์ในระดับที่เหมาะสมกับครูแต่ละคน ซึ่งในขั้นนี้อาจใช้วิธีการต่าง ๆ กันไปตามสถานการณ์ ได้แก่ 1) การให้ครูบอกเล่า อธิบายวิธีการทำงานและผลที่เกิดขึ้น 2) การพิจารณาร่องรอยการทำงานร่วมกัน เช่น แผนการสอนชิ้นงาน และ 3) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน

2.2 การให้ครูประเมินการทำงานของตนเอง เป็นขั้นที่ช่วยให้ครูได้ทบทวนการทำงานที่ผ่านมาของตนเองโดยใช้ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่ผ่านมา ได้แก่ การสอนที่สอนจบไปแล้ว ชิ้นงานที่นักเรียนทำเสร็จเมื่อสักครูมาใช้ประกอบการประเมิน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นสำคัญขั้นหนึ่งที่พบว่าครูไม่ได้ตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองสอนหรือกระทำลงไปนัก แต่การที่จัดให้มีโอกาสได้ "นึกย้อนและสะท้อนผลการทำงาน" ช่วยให้ครูได้ทบทวนและไตร่ตรองว่าตนเองได้ใช้ความรู้ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติอย่างไร มีอุปสรรคปัญหาใดเกิดขึ้นบ้าง คำถามที่มักใช้กันในขั้นนี้มี 2 คำถามหลัก คือ "อะไรที่ทำได้ดี" และ "จะดีกว่านี้ถ้า"

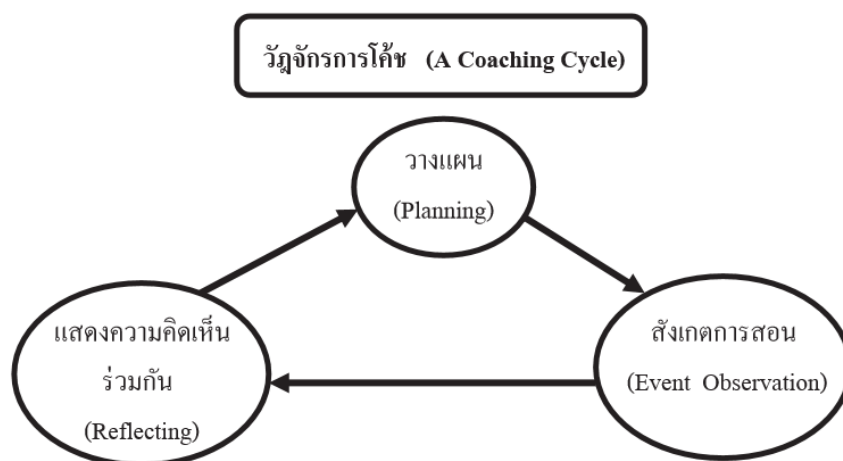
2.3 ขั้นต่อยอดประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้โค้ชมีข้อมูลจากการสังเกตการทำงานและฟังครูอธิบายความคิดของตนเอง แล้วจึงลงมือต่อยอดประสบการณ์ในเรื่องเฉพาะนั้นเพิ่มเติม ซึ่งผู้โค้ชต้องอาศัยปฏิภาณในการวินิจฉัยให้ได้ว่าคุณครูต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใดหากไม่แน่ใจก็อาจใช้วิธีการสอบถามขอข้อมูลเพิ่มเติม แต่มีในขั้นต่อยอดประสบการณ์ มักมีการดำเนินการใน 2 ลักษณะ ได้แก่

2.3.1 เมื่อพบว่าคุณครูมีความเข้าใจที่ผิดพลาดบางประการหรือมีปัญหา ก็จำเป็นต้องแก้ไขปรับความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้องและช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา

2.3.2 เมื่อพบว่าคุณครูเข้าใจหลักการสอนดี แต่ยังขาดประสบการณ์ในการออกแบบการเรียนการสอนก็จำเป็นต้องเพิ่มเติมความรู้ แบ่งปันประสบการณ์

3. ขั้นสรุปผลการโค้ช (Post Coaching) เป็นขั้นตอนที่ผู้โค้ชเปิดโอกาสให้ครูได้สรุปผลการโค้ชเพื่อให้ได้หลักการสำคัญไปปรับการเรียนการสอนของตนเองต่อไป มีการวางแผนที่จะกลับมาโค้ชร่วมกันอีกครั้งว่าความรู้ความเข้าใจอันใหม่ที่ได้รับการโค้ชครั้งนี้จะเกิดผลในทางปฏิบัติเพียงใด รวมไปถึงการตกลงร่วมกันเรื่องให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น หาเอกสารมาให้ศึกษา ประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ แนะนำแหล่งเรียนรู้ เพิ่มเติม เป็นต้น

วัชรรา เล่าเรียนดี (2556) ได้นำเสนอวัฏจักรในการโค้ช ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การสังเกตการสอนและการปฏิบัติงาน (Event Observation) 3) การไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflecting) ตามภาพที่ 5

ภาพที่ 5 วัฏจักรการโค้ช (A Coaching Cycle)

ที่มา : วัชรรา เล่าเรียนดี, ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ : ทฤษฎี
กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556)

มลินทรา กวินกมลโรจน์ (2557) ได้อธิบายการโค้ชโดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน
3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการโค้ช (Pre-Coaching) เป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้โค้ชกับครูเพื่อให้เกิดความไว้วางใจร่วมกันในการแก้ปัญหาและการสร้างเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อการปรับเปลี่ยนชุดความคิดร่วมกัน

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการโค้ช (Coaching) เป็นขั้นตอนการโค้ชที่เกิดขึ้นในขณะที่ผู้นำโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องมากในกิจกรรมการโค้ชในขั้นการเตรียมการก่อนการโค้ช เน้นมุมมองและความเข้าใจของผู้นำโรงเรียนเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางการเรียนการสอน และในขั้นตอนการโค้ชจะเน้นไปที่ประสบการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้วยความเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอนและวิธีการโค้ช ในขั้นตอนนี้จะเก็บรวบรวมข้อมูล 2 วิธี 2.1 การสังเกตการณ์โดยตรงเกี่ยวกับการสอนในชั้นเรียน 2.2 การสังเกตการณ์บันทึกเสียงและวิดีโอ

ระยะที่ 3 ขั้นตอนหลังการโค้ช (Post- Coaching) เป็นขั้นตอนหลังเสร็จสิ้นจากการโค้ชคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะช่วยให้เข้าใจถึงผลกระทบของหลักสูตรการโค้ชในมุมมองและความรู้ของผู้บริหารโรงเรียนได้ดีขึ้น

กระบวนการและขั้นตอนการโค้ชที่นักวิชาการศึกษากล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำสู่กรอบแนวคิดในการสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการโค้ช เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สรุปดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สังเคราะห์ขั้นตอนการโค้ช (Coaching)

ขั้นตอนการโค้ช (Coaching)	Costa and Granston (2002)	Jackson and McKergow (2007)	Zepeda (2008)	Franey (2013)	เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549)	วิฑรา เล่าเรียนดี (2556)	วิชัย วงใหญ่ และมารุต พัฒนผล(2557)	มิตินพรา กรินกมลโรจน์ (2557)	ผู้วิจัยสรุป
ก่อนการโค้ช (Pre-Coaching)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1. ขั้นตอนเตรียมความพร้อมก่อนการโค้ช (Pre- Coaching)
การโค้ช(Coaching)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	2. ขั้นตอนการโค้ช (Coaching)
หลังการโค้ช (Post-Coaching)	-	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	3. ขั้นตอนหลังการโค้ชและการทบทวน
การทบทวน(Review)	✓	✓					✓		

ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนการโค้ชของนักวิชาการหลายท่าน และสังเคราะห์ขั้นตอนการโค้ช ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนการโค้ช (Pre- Coaching) เป็นขั้นการเตรียมการก่อนการโค้ชเพื่อสร้างความไว้วางใจ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้โค้ชและครูผู้รับการโค้ช ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมายของการโค้ช แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ อภิปรายและตัดสินใจร่วมกันสร้างทางเลือกในเทคนิควิธีการสอน และจัดอบรมปฏิบัติการให้ความรู้ ด้านหลักสูตร การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เทคนิควิธีการสอน และการใช้สื่อเทคโนโลยี ICT จัดทำแผนการโค้ช (Action Plan) และปฏิทินการชี้แนะเพื่อพัฒนาทักษะการวางแผนการจัดการเรียนรู้และทักษะการออกแบบการเรียนรู้ของครูผู้รับการชี้แนะ

2. ขั้นการโค้ช (Coaching) เป็นขั้นการดำเนินการตามแผนการโค้ช โดยครูผู้รับการโค้ชนำแผนการจัดการเรียนรู้และเทคนิควิธีการสอนไปใช้ในชั้นเรียน ผู้โค้ชจะเป็นผู้สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้รับการโค้ช และบันทึกผลการปฏิบัติงาน ร่วมกันวิเคราะห์ VDO ที่บันทึกการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการโค้ช และร่วมกันสะท้อนผลหลังจากการจัดการเรียนรู้ทันทีเพื่อวางแผนการจัดการเรียนรู้หรือแก้ไขปัญหาที่พบ เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยผู้โค้ชใช้วิธีการตั้งคำถามและสร้างความเข้าใจในปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการออกแบบการเรียนรู้ และทักษะการสะท้อนผลของครูผู้รับการโค้ช

3. ขั้นหลังการโค้ช (Post- Coaching) เป็นขั้นตอนการสรุปภายหลังเสร็จสิ้นขั้นตอนการโค้ช เป็นการทบทวน(Review) สิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ผลลัพธ์ที่ผู้โค้ชและครูผู้รับการโค้ชได้กำหนดจุดประสงค์ และเป้าหมายร่วมกันในสิ่งที่ต้องการ ประสบความสำเร็จหรือไม่ และร่วมกันอภิปรายว่ามีสิ่งใดที่ได้รับพัฒนาดีขึ้นและสิ่งใดที่ยังต้องพัฒนา สำหรับครูผู้รับการโค้ชจะนำผลการทบทวนมาปรับปรุงแก้ไขทำความเข้าใจกับปัญหา และมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหา (Solution Focus) นำไปสู่การวางแผนครั้งต่อไป

1.3.3 การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) เป็นการพัฒนาวิชาชีพรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นเทคนิคที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับครูที่จะนำไปสู่ความสำเร็จโดยมุ่งเน้นให้ครูมีความสามารถ มีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น และสถานศึกษามีความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ชี้แนะ(Coaching) จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษา Mink, Owen and Mink (1993), Blanchard

and Thacker (2004), Vincent, L.(2004), ได้ให้ความหมายของการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ว่าการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ผู้โค้ช (Coaching) ชี้ให้เห็นแนวทางในการพัฒนาและใช้เวลาในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียนโดยมีจุดมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อให้บุคคลได้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาของตน 2) เพื่อช่วยให้บุคคลบรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ 3) เพื่อช่วยสร้างให้บุคคลมีความเข้มแข็งภูมิใจในตนเองและแสดงความสามารถซึ่งมีผลต่อการทำงาน และ 4) เพื่อช่วยพัฒนาบุคคลในด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงาน

1) ความสำคัญของการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

ปัจจุบันการศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะสูงจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง "การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ" (Expert Coaching) จึงได้รับความสนใจในฐานะกระบวนการที่ช่วยยกระดับความรู้ ทักษะ และทัศนคติของครูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตาม และสะท้อนผลการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

Gottesman, B. (2000) กล่าวว่า การถ่ายโยงทักษะใหม่ (Transfer Internalization of New Skills) เมื่อเราใช้วิธีการถ่ายโยงการเรียนรู้ด้วยวิธีการชี้แนะแก่ครูและผู้บริหาร ความรู้ และทักษะใหม่จะมีความคงทนมากกว่าวิธีการอื่น ๆ กล่าวคือหลังจากการชี้แนะ (Coaching) สามารถจดจำความรู้ได้ถึงร้อยละ 90 และแม้ว่าเวลาจะผ่านไปนานระดับความรู้ความเข้าใจก็ยังคงอยู่ที่ระดับร้อยละ 90 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรกับระดับความรู้

วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร	ระดับของความรู้ในระยะสั้น (Know Level or Short Term)	ระดับของความรู้ในระยะยาว (Application Level or Long Term)
ให้ความรู้เชิงทฤษฎี (Theory)	20%	5%
การสาธิต (Demonstration)	35%	10%
การเป็นแบบอย่างและแนะนำวิธีปฏิบัติ (Modeling and Guided Practice)	70%	20%
การให้ปฏิบัติและรับข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)	80%	25%
การชี้แนะ(Coaching)	90%	90%

Kathleen Gallacher (2005) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความสนใจร่วมกัน (Initial Interest) เป็นการกำหนดผู้ที่ทำหน้าที่ชี้แนะเพื่อให้การช่วยเหลือแนะนำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและกำหนดตารางเวลาเพื่อวางแผนร่วมกัน
2. การวางแผนชี้แนะ (Planning)
 - 2.1 กำหนดจุดเน้นในการชี้แนะ
 - 2.2 เลือกเรื่องหรือทักษะที่เป็นจุดเน้นที่ต้องการให้ชี้แนะ
 - 2.3 กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ต้องการสังเกตพฤติกรรมให้ชัดเจน
 - 2.4 กำหนดระยะเวลา และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 2.5 ชี้แจงบทบาทชี้แนะ และการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาใช้วิเคราะห์และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน
3. รวบรวม (Information Gathering) สังเกตการจัดการเรียนการสอนและรวบรวมข้อมูลอย่างระมัดระวัง ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด
4. วิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเพื่อเตรียมนำข้อมูลสำหรับใช้ในการอภิปรายกับครูผู้สอน ตามจุดเน้นที่ได้วางแผนร่วมกัน และวางแผนเตรียมประเด็นที่จะนำไปอภิปรายกับครูผู้สอนรวมทั้งวางแผนการอำนวยความสะดวกในการอภิปราย
5. ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ (Conferencing) เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับบนพื้นฐานข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์สอนตามสภาพจริง โดยไม่ควรใช้ในการตัดสิน รวมทั้งวางแผนในการชี้แนะเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนในครั้งต่อไป

6. ทบทวนการชี้แนะ (Coaching Review) ทบทวน สะท้อนผลกระบวนการชี้แนะของผู้โค้ช ที่มีผลให้ครูผู้สอนพัฒนาการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่โค้ช (Expert Coaching) จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องที่จะชี้แนะเป็นอย่างดี นอกจากนี้การติดตามให้ความช่วยเหลือครูในการพัฒนาวิชาชีพนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทั้งการชี้แนะ (Coaching) การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) การชี้แนะโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ผู้ชี้แนะต้องให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้ถูกวิธีและเหมาะสมกับลักษณะและระดับความสามารถของครูแต่ละคน สอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman, Gordon and Ross-Gordon (1995)

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นขั้นตอนของการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 S=Share problem ผู้บริหาร ครู ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ปัญหาของผู้เรียน ด้านความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และถามความต้องการจำเป็น ในการพัฒนา สมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ

ขั้นที่ 2 S=Set goals ร่วมกันกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนา คือ ขั้นที่ครูผู้โค้ช และครูผู้รับการโค้ช ร่วมกันตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาวิชาชีพ และกำหนดวิธีการในการพัฒนาที่เหมาะสมกับความต้องการและความรู้ความสามารถของครูเพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการพัฒนา วิชาชีพครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ขั้นที่ 3 S=Selection Professional development ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ สร้างเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ ขั้นการสร้างความรู้ทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเลือกวิธีการและใช้รูปแบบวิธีการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้อย่างถูกต้องและมี ประสิทธิภาพ โยกระบวนการเตรียมความพร้อมนี้ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ และ จัดเตรียมอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเพื่อนครูตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

ขั้นที่ 4 Practice ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ คือขั้นที่ครูผู้รับการโค้ชและผู้โค้ชแต่ละกลุ่มร่วมมือกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentor) เป็นผู้สังเกตร่วมการ ปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ และให้การแนะนำผลการดำเนินงาน ซึ่งมีกระบวนการร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ

ขั้นที่ 5 ER= Evaluation and Reflect ร่วมกันประเมินผลและสะท้อนผลและรายงานผล ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นขั้นที่ครูร่วมกันประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริม

สมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ในภาพรวมและรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนมีการช่วยเหลือ สนับสนุน (Coaching) และการให้การดูแล ปรึกษาแนะนำ (Mentoring)

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพ

Forte (1999) ได้วิจัยเรื่องผลของการพัฒนาวิชาชีพในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพในหลักสูตรการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งการพัฒนาวิชาชีพเป็นการให้ฝึกการอบรม กับครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-5 และให้ความรู้ในการออกแบบการพัฒนาวิชาชีพมีการนำกลยุทธ์การสอนที่ได้ผ่านการวิจัยเป็นอย่างดีมาใช้ในการเพิ่มความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และทักษะสู่การจัดการเรียนการสอนซึ่งเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้เป็นการประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการอ่าน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวัดสมรรถนะ โดย LOWA Test ซึ่ง เป็นโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพกับการงานเป็นสิ่งที่ ใช้สำหรับการอบรมครูในก่อนปี 1997 -1998 ข้อมูลสมรรถนะครูเป็นสิ่งที่ได้รับการสำรวจจากการอบรมและการสังเกตการสอน ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้มาจากการทดสอบแบบทดสอบการอ่าน ซึ่งมีการทดสอบก่อนเรียนในปี 1997 และทดสอบหลังเรียนในปี 1998 ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยการประเมินทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผลการศึกษพบว่าในโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพมีผลต่อการปฏิบัติงานของครูและความสำเร็จของนักเรียน

Micki (2007) ศึกษาเรื่องการปรับปรุงประสิทธิภาพของครูผ่านการทำงานร่วมกันที่มีโครงสร้างกรณีศึกษารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ โดยผสมผสานความสัมพันธ์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และการพัฒนาครูในโรงเรียนซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำรายวิชาที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา โดยใช้การพัฒนาวิชาชีพ การสำรวจ การสัมภาษณ์ครูและการทบทวนเอกสารข้อมูลของโรงเรียน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้อย่างมืออาชีพคือกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วยการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และวัฒนธรรมของการทำงานเป็นทีมครูมีศักยภาพที่จะบรรลุเป้าหมาย ที่สำคัญคือ การปรับปรุงประสิทธิภาพการสอน และประสิทธิภาพนี้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารของโรงเรียนจำเป็นต้องคิดทบทวนบทบาทความเป็นผู้นำและการปฏิบัติขององค์กรสิ่งที่สำคัญของกิจกรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ คือการประชุมการสนทนา ในลักษณะของการวางแผนกิจกรรม และการร่วมกันพัฒนาการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม

Vicki Vescio, Dorene Ross, & Alyson Adams (2008) ศึกษาเรื่องการพัฒนาโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จ และมีความรับผิดชอบ อีกทั้งเป็นการสนับสนุนการทำงานของครู สรุปผลวิจัยค้นพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนกับผู้บริหาร เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมการสอนให้ครูเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้นนอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงวัฒนธรรมการเรียนการสอนเนื่องจากชุมชนแห่งการเรียนรู้เพิ่มความร่วมมือเน้นการเรียนรู้ของนักเรียนและครู เพิ่มขีดความสามารถของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 2) เมื่อครูเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ นักเรียนได้รับประโยชน์คือคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

Zwart et al. (2008) ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ของครูที่เกิดจากการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การวิเคราะห์ผลจากกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 คน จับคู่ซึ่งกันและกัน จำนวน 4 คู่ เรียนรู้การจัดการเรียนการสอนด้วยการให้การโค้ชซึ่งกันและกันเป็นระยะเวลา 1 ปี เก็บรวบรวมข้อมูลกระบวนการเรียนรู้ด้วยการบันทึกแบบพรรณนาความเกี่ยวกับ กิจกรรมการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ และสัมพันธภาพระหว่างโค้ชแต่ละคู่ ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ของครูได้แก่ มีการเกิดความคิด มโนทัศน์ และความเชื่อใหม่ มีความคิดและตั้งใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ เกิดการยืนยันความคิด มโนทัศน์ และความเชื่อเดิม ปรับเปลี่ยนความคิดที่มีต่อตนเอง รวมทั้งการเพิ่มความตระหนักในการจัดการเรียนรู้

บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า 1.รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า รูปแบบ "BOONSARIT Mode" : เป็นรูปแบบที่มี หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัดประเมินผล และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้สู่ความสำเร็จ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มี 9 ขั้นตอน คือขั้นที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Basic Data Analysis = B) ขั้นที่ 2 การจัดกระทำข้อมูล (Organization Data = O) ขั้นที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting = O) ขั้นที่ 4 เครือข่ายการปฏิบัติการ (Network Practices =N) ขั้นที่ 5 เลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม (Selection of Instructional Method = S) ขั้นที่ 6 ความสามารถในการวัดผลประเมินผล (Ability of Assessment = A) ขั้นที่ 7 การทำงานประจำให้เป็นงานวิจัย (Routine to Research= R) ขั้นที่ 8 การวินิจฉัยความแตกต่างของนักเรียนเป็นรายบุคคล (Individual Differentiated Diagnostic = I) ขั้นที่ 9 ทำงานเป็นทีม และขยายผล(Teamwork and Transportability = T) ซึ่งรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการใช้

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 สมรรถนะการสอนของครูในด้านการวิเคราะห์ ผู้เรียนอยู่ในระดับดีมาก ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยกระบวนการวิจัยอยู่ในระดับดี ด้านการวัดผลประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีทักษะการคิด อยู่ในระดับดีมาก และผลการขยายผลให้กับโรงเรียนเครือข่าย พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจในการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเพิ่มขึ้น

จิตณรงค์ เอี่ยมสำอาง (2559) ได้วิจัยเรื่อง ผลการโค้ชเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีของครู การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลการโค้ชที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีของครู 2. ศึกษาความคิดเห็นของครูที่ได้รับการโค้ชที่มีต่อการโค้ช 3. เพื่อศึกษาผลการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ครูผู้รับการโค้ช 4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยครูผู้รับการโค้ช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือครูสายการสอน จำนวน 5 คนซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งเป็นตัวแทนภาควิชาละ 1 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการโค้ช แผนการโค้ชการสอน และปฏิทินการสังเกตการโค้ช แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1. แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี 2. ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group) 3. แบบวิเคราะห์เอกสารผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 และแบบวิเคราะห์เอกสารความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของครู สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1. ครูผู้รับการ โค้ชมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธีภาพรวมมีพัฒนาการสูงขึ้นระหว่างการใช้การโค้ชครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 มีระดับความสามารถอยู่ระหว่างระดับสูงถึงสูงมาก 2.ครูมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับองค์ความรู้ในรายวิชาที่สอน ตลอดจนเลือกวิธีสอนที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและแนวทางพัฒนาทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 3.ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนของครูผู้รับการโค้ชที่พัฒนาการที่สูงขึ้นมีพัฒนาการและความก้าวหน้าภายหลังจากได้รับการสอน และ 4. ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนของครูผู้รับการโค้ชมีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนของครู

จิราพร รอดพ่วง (2559) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างเป็นระบบและการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักศึกษา

วิชาชีพครู ผลการวิจัยพบองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอน 4) ปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการทำงาน และ 5) การวัดและประเมินผล เมื่อนำรูปแบบไปใช้พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการจัดการเรียนรู้ การคิดอย่างเป็นระบบ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมในภาพรวมหลังใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบที่ได้กำหนดไว้

สมาพร มณีอ่อน (2559) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพครูโดยผสมผสานเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลของครูวิทยาศาสตร์ด้านทักษะการคิดของนักเรียน สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้ 1. รูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น มีชื่อว่า "ADIAR Model" ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) กระบวนการ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Analyzing Needs: A) ขั้นที่ 2 ออกแบบการพัฒนานักวิชาชีพ (Design Program : D) ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการพัฒนานักวิชาชีพโดยผสมผสานมัลติมีเดียเครือข่ายสังคม (Implement Professional Development Social Media Networks Blended: IPDNB) ขั้นที่ 4 การประเมินผลการดำเนินงาน (Assessing Program: A) และ ขั้นที่ 5 การรายงานผลการดำเนินงาน (Reporting Program: R) 4) การวัดและประเมินผล และ 5) เงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ รูปแบบมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.54/85.56 2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพ พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลด้านทักษะการคิดของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและจำแนกตามประเภทของหลักสูตรที่ครูวิทยาศาสตร์สำเร็จการศึกษา 2) ครูมีพัฒนาการความสามารถในการสร้างและการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลด้านทักษะการคิดของนักเรียนสูงขึ้น 3) ครูมีพัฒนาการของพฤติกรรมการวัดและประเมินผลด้านทักษะการคิดสูงขึ้น 4) นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะการคิดสูงขึ้น 5) ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด 6) ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการวัดและประเมินผลของครูหลังการใช้รูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีทักษะด้านการคิดสูงขึ้น) หลังการขยายผลการนำรูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพไปใช้ พบว่ารูปแบบการพัฒนานักวิชาชีพ "ADIAR Model" สามารถทำให้ครูมีสมรรถนะการวัดและประเมินผลด้านทักษะการคิดของนักเรียนสูงขึ้น

หฤทัย อนุสรราชกิจ และวราลี ถนอมชาติ (2560) ได้วิจัยเรื่องชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1. กระบวนการพัฒนาบทเรียนร่วมกันสำหรับครูปฐมวัย ประกอบด้วย องค์ประกอบหลักของกระบวนการ คือ แนวคิดและ หลักการของกระบวนการ วัดวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ ขั้นตอน และการประเมินผลกระบวนการซึ่งขั้นตอนหลักที่สำคัญในการดำเนินการตาม

กระบวนการฯ คือ 1) การวางแผน มีการกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนบทเรียน 2) การปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสอนและการสังเกตการสอน และ 3) การสะท้อนผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย การอภิปรายผล การปรับปรุงแก้ไขบทเรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. ผลการเรียนรู้ของครู ครูเกิดการพัฒนาตนเองที่สะท้อนสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในประเด็นหลักของการจัดเรียนรู้ คือ 1) การวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) การประเมินผลการเรียนรู้ 3. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูปฐมวัย มีลักษณะที่สำคัญ คือ 1) ความเป็นกัลยาณมิตร 2) การมีเป้าหมายร่วมกัน 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 4) การรวมพลัง

กรณียพล วิวรรณมงคล (2561) ศึกษาเรื่องรูปแบบการวิจัยและพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิจัย ดังนี้ 1. ผลการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 2 การพัฒนาครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ขั้นที่ 1 ร่วมสร้างกลุ่มและวิเคราะห์ปัญหาจากผลการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 วางแผนกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ขั้นที่ 3 สร้างองค์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นที่ 4 ร่วมสะท้อนจากผลลัพธ์ ระยะที่ 3 เผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน (Best Practice) รูปแบบมีประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ โดยได้ดำเนินนำเสนอสังเคราะห์และนำไปผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ ทดลองใช้ ใช้จริง และนำไปตรวจสอบกับผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้งยืนยันประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 2. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจ มีระดับนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 0.05 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับครูก่อนการพัฒนาสูงกว่าหลังการพัฒนาอยู่ในระดับดี 3) ความคิดเห็นของครูต่อการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก

จำรัส อินทลาภาพร (2562) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับครูประถมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดดอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สรุปผลการวิจัยดังนี้ 1) รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ประกอบด้วย 1.1) หลักการ 1.2) วัตถุประสงค์ 1.3) เนื้อหาสาระ 1.4) ขั้นตอนการพัฒนาครู ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.4.1) เฝ้าดูปัญหา 1.4.2) พัฒนานวัตกรรม 1.4.3) นำไปใช้ 1.4.4) ให้ข้อมูลย้อนกลับ 1.5) สื่อการเรียนรู้ 1.6) การประเมินผล 1. 7) ปัจจัยที่สนับสนุน 1. 8) เงื่อนไขความสำเร็จ 2) รูปแบบการพัฒนาครูมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ 2.1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบ

กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาของครูหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ

2.2) ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาของครูอยู่ในระดับสูง

ชูชาติ แปลงล้วน (2562) ศึกษาเรื่อง กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพก่อนเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) สภาพปัจจุบันในการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในมากที่สุด และ 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในภาพรวมมีความต้องการจำเป็นอยู่ในมากที่สุด 2. กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ปัจจัย (Input) 4) กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Process) 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นให้ความรู้ ขั้นวิเคราะห์ ขั้นวางแผน ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นนิเทศและติดตามผล ขั้นประเมินผล ขั้นขยายผลสู่ชุมชน 5) ผลลัพธ์/ผลการพัฒนา (Output) และ 6) ปัจจัยความสำเร็จ 3. ผลการทดลองใช้กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย 7 ขั้นตอน พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับการศึกษาปฐมวัย ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา วางแผนการจัดการเรียนรู้ ปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน สังเกตและสะท้อนผล และปรับปรุงใหม่ จนทำให้ได้นวัตกรรม คือ แผนการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรมการสอน จำนวน 32 ชิ้น ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป 4. ผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่า 1) ในภาพรวมนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น 2) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ครูมีทักษะและประสบการณ์การออกแบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน 4) ความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ธนัฐ มาตชรา (2562) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ได้ข้อค้นพบดังนี้ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 24 มีส่วนประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 โครงสร้างเนื้อหาสาระในการพัฒนา ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา และส่วนที่ 4 แนวปฏิบัติของสถานศึกษา ส่วนผลการพัฒนาแนวปฏิบัติสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แบ่งระยะการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ก่อนการพัฒนาสมรรถนะครู ระยะที่ 2 ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะครู และระยะที่ 3 หลังการพัฒนาสมรรถนะครู มีกิจกรรมดำเนินการ (PLC จำนวน 27 กิจกรรม ผลการพัฒนาคู่มือการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ฉบับสมบูรณ์) มีส่วนประกอบที่สำคัญ 14 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมา 2) หลักเกณฑ์การพัฒนา 3) วิธีการพัฒนา 4) มาตรฐานการพัฒนา 5) วัตถุประสงค์การพัฒนา 6) ระยะเวลาการพัฒนา 7) กรอบหลักสูตรการพัฒนา 8) โครงสร้างหลักสูตรการพัฒนา 9) วิธีการพัฒนา 10) วิทยาการ 11) สื่อและนวัตกรรมการพัฒนา 12) การประเมินผลการพัฒนา 13) แนวปฏิบัติสำหรับผู้เข้ารับการพัฒนา และ 14) ตัวอย่างการดำเนินการจัดกิจกรรม ผลการพัฒนาคู่มือครูตามรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งคู่มือครูมีส่วนประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวปฏิบัติกิจกรรม 2) ความเป็นมา 3) หลักการ 4) ขั้นตอนการดำเนินการ 5) กำหนดการเข้าร่วมกิจกรรม 6) การบันทึกผลการเข้าร่วมกิจกรรม และ 7) สรุปผลการเข้าร่วมกิจกรรม

สิราวิชญ์ วัชรภาพ (2562) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้วยการศึกษาดูงาน ศึกษาแนวทางการโค้ช โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 8 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการโค้ชที่ได้รับการรับรองจากสหพันธ์โค้ชนานาชาติ (International Coach Federation) ระดับ Professional Certified Coach, PCC จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยการนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นข้อมูลสำหรับร่างรูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญด้านการโค้ช จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 3 ได้ทำการทดลองใช้และประเมินรูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยการตรวจสอบความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น ด้วยแบบตรวจสอบรายการ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการ

พัฒนาทักษะการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะจำเป็นสำหรับการโค้ช มี 6 ทักษะ คือ 1) ด้านการสร้างควมไว้วางใจ 2) ด้านการฟัง 3) ด้านการตั้งคำถาม 4) ด้านการเสริมสร้างกำลังใจ 5) ด้านการให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 6) ด้านการสังเกต องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการโค้ช มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสร้างข้อตกลงร่วมกัน ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 3 การสำรวจและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ขั้นที่ 4 การค้นหาทางเลือกและวางแผนปฏิบัติ และขั้นที่ 5 การติดตามผล จากผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ปริยธดา ภัทรสัจจธรรม (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการโค้ชแบบผสมผสานเทคโนโลยีผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัยของผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการโค้ชแบบผสมผสานเทคโนโลยีผ่านสื่อสังคมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัยของผู้ดูแลเด็กฯ 2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชฯ โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสานรองรับภายใน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ดูแลเด็ก 5 คน เด็ก 42 คน ใน 5 ศูนย์เด็กเล็ก เครื่องมือวิจัย คือ รูปแบบการโค้ชแบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ แบบประเมินสมรรถนะด้านทักษะ แบบสอบถามสมรรถนะด้านทัศนคติ แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อรูปแบบ แบบบันทึกการถอดบทเรียน สมุดบันทึกประเมินสุขภาพเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ คะแนน พัฒนาการ วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ วิเคราะห์เนื้อหา ผลวิจัย (1) รูปแบบการโค้ชฯ ประกอบด้วย ขั้น 1 กำหนดเป้าหมาย ขั้น 2 ส่วนร่วมพัฒนา ขั้น 3 ออกแบบขั้นตอนดำเนินการ ขั้น 4 ปฏิบัติ ขั้น 5 ประเมินผลสะท้อนกลับที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.50/84.50 (2) ประสิทธิผลของรูปแบบการโค้ชฯ 2.1) หลังใช้รูปแบบการโค้ชมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านความรู้สูงขึ้น ($p < .05$) 2.2) หลังใช้รูปแบบการโค้ชมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านทักษะสูงขึ้น ($P < .05$) 2.3) หลังใช้รูปแบบการโค้ชมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านทัศนคติสูงขึ้น ($p < .05$) 2.4) ทัศนคติต่อรูปแบบการโค้ชอยู่ในระดับมากที่สุด 2.5) พัฒนาการของสมรรถนะด้านทักษะมีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้น 2.6) พัฒนาการสุขภาพเด็กปฐมวัยมีคะแนนพัฒนาการสูงขึ้น ผลวิจัยนี้ใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ดูแลเด็กและสุขภาพเด็กปฐมวัย

พัชรภกร พูลบุญ (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ 2. ศึกษาความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ ในระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการ 3. ศึกษาความสามารถในการจัดการ

เรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ ในระยะการติดตามเชิงลึก และ 4. ศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบ BICAER model ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่มี หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการ การวัดประเมินผล และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้สู่ความสำเร็จ กระบวนการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ มี 6 ขั้นตอน คือ (1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Basic Data Analysis: B) (2) ขั้นตอนกระตุ้นความสนใจ (Identification: I) (3) ขั้นสร้างความรู้ความเข้าใจ (Comprehension: C) (4) ขั้นกิจกรรมการโต้แย้ง (Argumentation session: A) (5) ขั้นการประเมินผล (Evaluation: E) และ (6)ขั้นการสะท้อนผลการพัฒนา (Reflection: R) 2. ระดับความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการสูงกว่าก่อนอบรมที่ระดับ .05 3. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ในระยะการติดตามเชิงลึกหลังใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนอบรม พิจารณาจาก (1) ระดับความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 73.44 และ (2) ระดับความสามารถในการปฏิบัติการสอน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 79.00 และ 4. ระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบและโปรแกรมมีคะแนนเฉลี่ย 3.5 ขึ้นไปทุกรายการ

มยุรี เจริญศิริ (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า 1.รูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีชื่อว่า "AECAD Model" ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนา การวัดและประเมินผล เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ และกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 Analysis ศึกษาวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 Empower สร้างความตระหนัก ขั้นที่ 3 Collaboration สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 3.1) Set Goal กำหนดประเด็น 3.2) Plan วางแผน 3.3 Implement ดำเนินการ 3.4) Reflect สะท้อนผล ขั้นที่ 4 Applying นำผลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ขั้นที่ 5 Dissemination การเผยแพร่เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้ 2.ประสิทธิผลของรูปแบบ พบว่า 1) สมรรถนะของครูด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับมาก 2) พัฒนาการสมรรถนะของครูด้านการออกแบบการจัดการ เรียนรู้อยู่ในระดับมาก 3) พัฒนาการสมรรถนะของครูด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก 4) พัฒนาการของครูด้านคุณลักษณะของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก 5)ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบอยู่ในระดับมาก

6) พัฒนาการความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก 3. ผลการขยายผลรูปแบบ พบว่า 1) สมรรถนะของครูด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับมาก และเห็นว่ารูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษามีความเหมาะสม 2) สมรรถนะของครูด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะของครูด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก 4) พัฒนาการของครูด้านคุณลักษณะของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก 5) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบอยู่ในระดับมาก 6) พัฒนาการความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ฉันทนา ภูมิมา (2564) รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามหลักกัลยาณมิตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ความสำคัญลำดับที่ 1 คือการจัดการความรู้ ลำดับที่ 2 มีความต้องการจำเป็นเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านภาวะผู้นำร่วมและด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ลำดับที่ 3 มีความต้องการจำเป็นเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมีวิสัยทัศน์ร่วมและด้านชุมชนกัลยาณมิตร และ ลำดับที่ 4 มีความต้องการจำเป็นเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านทีมร่วมแรงร่วมใจและด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามหลักกัลยาณมิตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์และด้านความถูกต้อง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามลำดับ 3) รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามหลักกัลยาณมิตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ องค์ประกอบที่ 2 แนวทางการดำเนินการ และองค์ประกอบที่ 3 ผลที่ได้รับ

ภัสร้าไพ จ้อยเจริญ, ปณัฐชนัน จารุชัยนิวัฒน์ และศิริเดช สุชีวะ (2566) รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูประจำการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดประสบการณ์วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กวัยอนุบาล พบว่า 1) รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการ และการประเมินผล คู่มือการใช้รูปแบบฯ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ รายละเอียดองค์ประกอบของรูปแบบฯ แผนการดำเนินการ และเครื่องมือประเมินผลรูปแบบฯ และ 2) รูปแบบมีความเหมาะสม เป็นไปได้ในการนำไปใช้ และสอดคล้องกับความต้องการของครูในสภาพจริง (IOC=1.00) และคู่มือการใช้รูปแบบฯ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในระดับมาก ($\bar{X}$ =2.97)

2. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง "นวัตกรรมการศึกษา" จึงกลายเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาแนวคิด วิธีการ เครื่องมือ หรือ กระบวนการใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อบริบทและความต้องการของผู้เรียน การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ นวัตกรรมการศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา จึงเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ รูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน

2.1 ความหมายของนวัตกรรมการศึกษา

นวัตกรรม (Innovation) เป็นคำที่ คณะกรรมการพิจารณาศัพท์วิชาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการบัญญัติขึ้น มีรากศัพท์ภาษาละตินว่า “inovare” หรือ to modify ซึ่งหมายถึง ทำสิ่งใหม่ขึ้นมา ได้มีนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้หลากหลายดังนี้

Rogers (2003) ให้ความหมายของคำว่า "นวัตกรรม" (Innovation) ในหนังสือ Diffusion of Innovations สามารถสรุปได้ว่านวัตกรรม คือ ความคิด การกระทำ หรือวัตถุใหม่ ๆ ที่รับรู้ว่าเป็นสิ่งใหม่ อาจรับรู้ด้วยตัวบุคคลแต่ละคนหรือหน่วยอื่น ๆ ของการยอมรับในสังคม นอกจากนี้ Rogers ยังอธิบายถึงการพิจารณาว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นนวัตกรรม จะขึ้นอยู่กับความรู้ของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลว่าเป็นสิ่งใหม่สำหรับเขา ฉะนั้นนวัตกรรมของสังคมใดสังคมหนึ่งอาจไม่ใช่ นวัตกรรมของสังคมอื่นก็ได้ ดังนั้นความใหม่ของนวัตกรรมมี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1. สิ่งใหม่ที่ยังไม่มีใครทำมาก่อน 2. สิ่งใหม่ที่เคยทำมาแล้วและถูกลืมเลิกไป และถูกรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่เพราะเหมาะสม 3. สิ่งใหม่ที่พัฒนามาจากของเก่าที่มีอยู่เดิม

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2541) ได้ให้ความหมายของคำว่านวัตกรรมว่า คือการผลิต การเรียนรู้และการใช้ประโยชน์จากความคิดใหม่ให้เกิดผลทางในเชิงเศรษฐศาสตร์ คือ การนำแนวความคิดใหม่หรือการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้ว มาใช้ในรูปแบบใหม่ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือก็คือการทำในสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่นโดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเราให้กลายมาเป็นโอกาส (Opportunity) และถ่ายทอดไปสู่แนวความคิดใหม่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม แนวความคิดนี้ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โดยจะเห็นได้จากแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม เช่น ผลงานของ Joseph Schumpeter ใน The Theory of Economic Development, 1934 โดยจะเน้นไปที่การสร้างสรรค์ การวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันจะนำไปสู่การได้มาซึ่ง นวัตกรรมทางเทคโนโลยี

(Technological Innovation) เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เป็นหลักนวัตกรรมยังหมายถึงความสามารถในการเรียนรู้และนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริงอีกด้วย

Thomas (1987), สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2547), มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2550), สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2553), ชัชฎาภา วัฒนธรรม (2554), ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556), ได้ให้ความหมายในทำนองเดียวกันว่า นวัตกรรม คือ สิ่งใหม่ วิธีการใหม่ๆ แนวคิดใหม่ การผลิตการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การจัดการความรู้ การใช้ประโยชน์จากความคิดใหม่ เพื่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการสร้างผลิตภัณฑ์ การบริการ กระบวนการผลิตใหม่ การคิดค้น และดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความรู้ ความชำนาญที่มีอยู่ในตนเอง การปรับปรุงเทคโนโลยี การแพร่กระจายเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ สร้างสิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิด ทิศนา ขัมมณี (2553) กล่าวถึง นวัตกรรม คือ สิ่งใหม่ที่ทำขึ้น ซึ่งอาจอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ.2562 (ราชกิจจานุเบกษา , เล่มที่ 136:102) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการศึกษา คือ แนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการในรูปแบบใหม่ ซึ่งได้มีการทดลองและพัฒนาจนเป็นที่น่าเชื่อถือว่าสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการศึกษาและการนำสิ่งดังกล่าวมาประยุกต์ใช้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการศึกษา หมายถึง การนำสิ่งใหม่ๆที่ไม่ซ้ำของเดิม เข้ามาเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมจากวิธีการสอนที่ทำอยู่ เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นวัตกรรมจัดแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ได้แก่การจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอนแบบต่างๆ เช่น การสอนแบบร่วมมือร่วมใจ การสอนแบบเกม การสอนโดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ การสอนแบบโครงงาน เป็นต้น กลุ่มที่ 2 ได้แก่สื่อการสอน หรือสื่อการเรียนรู้ สื่อสิ่งตีพิมพ์ เอกสารประกอบการสอน บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน บทเรียนการตูน แบบฝึก วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) E-learning

อัญชลี โพธิ์ทอง และอัปสรศรี ปลอดเปลี่ยว (2542), อรุณฯ ลิมตศิริ (2543) ได้ให้ความหมายนวัตกรรมทางการศึกษาไปในทางเดียวกันว่า หมายถึง การนำแนวคิด วิธีการปฏิบัติ หรือ สิ่งประดิษฐ์ที่ได้รับการพัฒนา ปรับปรุงหรือดัดแปลงให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล และก่อให้เกิดความสำเร็จสูงสุดแก่ผู้เรียน

จากการสังเคราะห์ความหมายของคำว่า "นวัตกรรม" "นวกรรม" หรือ "Innovation" ที่ นักการศึกษาทั้งของชาวไทยและชาวต่างประเทศหลายท่านนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นวัตกรรม หมายถึง แนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการในรูปแบบใหม่ การทำสิ่งต่าง

ๆ ด้วยวิธีใหม่ ๆ และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางความคิด การผลิตกระบวนการ หรือองค์กร ไม่ว่าจะการเปลี่ยนนั้นจะเกิดขึ้นจากการปฏิวัติการเปลี่ยนอย่างถอนรากถอนโคน หรือการพัฒนาต่อยอด ซึ่งมักมีการแยกแยะความแตกต่างอย่างชัดเจน ระหว่างการประดิษฐ์ คิดค้น ความคิดริเริ่ม และนวัตกรรม อันหมายถึงความคิดริเริ่มที่นำมาประยุกต์ใช้อย่างสัมฤทธิ์ผลและในหลายสาขา สิ่งใดสิ่งหนึ่งจะเป็นนวัตกรรมได้นั้น จะต้องมีความแปลกใหม่อย่างเห็นได้ชัด และไม่เป็นแค่เพียงการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องเพิ่มมูลค่า เป้าหมายของนวัตกรรมคือการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก เพื่อทำให้สิ่งต่าง ๆ เกิดเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น นวัตกรรมก่อให้เกิดผลิตผลเพิ่มขึ้น และมีคุณภาพที่ดีขึ้นด้วย

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาหลายคนได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของนวัตกรรมที่ดีไว้ดังนี้ มาเรียม นิลพันธุ์ (2555) ได้กล่าวถึงนวัตกรรม ต้องมีลักษณะดังนี้

1. ดี มีคุณค่า
2. ผลที่ได้ตรงตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้
3. ใช้งานได้อย่างดีมีคุณภาพ มีประสิทธิผลและมีมาตรฐาน

เนาวนิตย์ สงคราม (2556) ได้กล่าวสรุปลักษณะของนวัตกรรม ได้แก่

1. สิ่งใหม่ วิธีการใหม่ ความคิดใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่หรือสิ่งที่ดัดแปลงใหม่แตกต่างจากที่เคยมีในองค์กร หรือจากการพัฒนาสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น
2. ความสามารถในการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากรในองค์กรสร้างขึ้น
3. สามารถนำไปใช้งานได้จริงและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะของนวัตกรรมการศึกษาที่ดีควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ 1) เป็นแนวคิด วิธีการ การกระทำ กระบวนการ หรือองค์ความรู้ใหม่ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนหรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์จากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดี 2) การพัฒนาหรือการสร้างนวัตกรรมนั้นได้กระทำอย่างเป็นระบบ มีการทดลองและปรับปรุงจนกระทั่งมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ และ 3) สามารถนำไปใช้งานได้จริงและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิมประหยัดเวลาและแรงงาน

2.2 ประเภทของนวัตกรรมการศึกษา

“นวัตกรรม” (innovation) คือ ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่มีใครเคยใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย “นวัตกรรมการศึกษา” (Educational Innovation) หมายถึง

แนวคิด ทฤษฎี ระบบ กระบวนการ เทคนิค วิธีการ แนวปฏิบัติ และสิ่งประดิษฐ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่ที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมเกิดแรงจูงใจในการเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม: 2549) ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาได้แบ่งประเภทนวัตกรรมดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาไว้หลายมาตรา มาตราที่สำคัญ คือ มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทยและในมาตรา 22 "การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ" การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จได้ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าว จำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาใหม่ๆ ที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาทางการศึกษาทั้งในรูปแบบของการศึกษาวิจัย การทดลองและการประเมินผลนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด นวัตกรรมที่นำมาใช้ทั้งที่ผ่านมาแล้วและที่จะมีในอนาคตมีหลายประเภทขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในด้านต่าง ๆ โดยได้แบ่งประเภทของนวัตกรรมการศึกษา 5 ประเภท ดังนี้

1) นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เป็นการใช้วิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการสอนบุคคลให้มากขึ้น เนื่องจากหลักสูตรจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลก นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรยังมีความจำเป็นที่จะต้องอยู่บนฐานของแนวคิดทฤษฎีและปรัชญาทางการจัดการสัมมนาอีกด้วย การพัฒนาหลักสูตรตามหลักการและวิธีการดังกล่าวต้องอาศัยแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ ที่เป็นนวัตกรรมการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือจัดการให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ นวัตกรรมทางด้านหลักสูตรในประเทศไทย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรดังต่อไปนี้

1.1) หลักสูตรบูรณาการ เป็นการบูรณาการส่วนประกอบของหลักสูตรเข้าด้วยกันทางด้านวิทยาการในสาขาต่าง ๆ การศึกษาทางด้านจริยธรรมและสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีสามารถใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในสาขาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมอย่างมีจริยธรรม

1.2) หลักสูตรรายบุคคล เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อตอบสนองแนวความคิดในการจัดการศึกษารายบุคคล ซึ่งจะต้องออกแบบระบบเพื่อรองรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ

1.3) หลักสูตรกิจกรรมและประสบการณ์ เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้น กระบวนการในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ประสบการณ์การเรียนรู้จากการสืบค้นด้วยตนเอง เป็นต้น

1.4) หลักสูตรท้องถิ่น เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่ต้องการกระจายการบริหารจัดการออกสู่ท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น แทนที่หลักสูตรในแบบเดิมที่ใช้วิธีการรวมศูนย์การพัฒนาอยู่ในส่วนกลาง

2) นวัตกรรมการเรียนการสอน นวัตกรรมการเรียนการสอนเป็นการใช้วิธีระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้รายบุคคล การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีสอนจำเป็นต้องอาศัยวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอน ตัวอย่างนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การวิจัยในชั้นเรียน ฯลฯ

3) นวัตกรรมสื่อการสอน นวัตกรรมสื่อการสอน เนื่องจากมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยี โทรคมนาคม ทำให้นักการศึกษาพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ จำนวนมากมาย ทั้งการเรียนด้วยตนเองการเรียนรู้เป็นกลุ่มและการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรม ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ตัวอย่าง นวัตกรรมสื่อการสอน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มัลติมีเดีย (Multimedia) การประชุมทางไกล (Teleconference) ชุดการสอน (Instructional Module) วิดีทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Video)

4) นวัตกรรมการประเมินผล นวัตกรรมทางด้านการประเมินผลเป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการวิจัยทางการศึกษา การวิจัยสถาบัน ด้วยการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาสนับสนุนการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตัวอย่าง นวัตกรรมทางด้านการประเมินผล ได้แก่ การพัฒนาคลังข้อสอบ การลงทะเบียนผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต การใช้บัตรสมาร์ทการ์ดเพื่อการใช้บริการของสถาบันศึกษา การใช้คอมพิวเตอร์ในการตัดเกรด ฯลฯ

5) นวัตกรรมการบริหารจัดการ นวัตกรรมการบริหารจัดการเป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกนวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ทางด้าน

การบริหารจะเกี่ยวข้องกับระบบการจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา เช่น ฐานข้อมูลนักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูล คณะอาจารย์และบุคลากร ในสถานศึกษา ด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์ ฐานข้อมูลเหล่านี้ต้องการออกระบบที่สมบูรณ์มีความปลอดภัยของข้อมูลสูง

มนสิข สิทธิสมบูรณ์ (2550) นวัตกรรมที่นำมาใช้ในทางการศึกษา ทั้งการกระทำใหม่ใด ๆ การสร้างสิ่งใหม่ๆ รวมทั้งการพัฒนาตั้งแต่เปลี่ยนแปลงจากสิ่งใด ๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

1) นวัตกรรมด้านสื่อการสอน เนื่องจากมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์เครือข่ายและเทคโนโลยี โทรคมนาคม ทำให้นักการศึกษาพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ จำนวนมากมาย ทั้งการเรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่มและการเรียนแบบมวลชน ตลอดจนสื่อที่ใช้เพื่อสนับสนุนการฝึกอบรม ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ตัวอย่างเช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI) มัลติมีเดีย (Multimedia) การประชุมทางไกล (Teleconference) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนการ์ตูน บทเรียนCD/VCD หนังสือเล่มเล็ก บทเรียนเครือข่าย ชุดเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดสื่อผสม หนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดการเรียนรู้ทางไกล ชุดฝึกอบรม ชุดการสอน (Instructional Module) ชุดเสริมความรู้/ประสบการณ์ ชุดเสริมสร้างลักษณะนิสัย คู่มือการทำงานกลุ่ม คู่มือการเรียนรู้ คู่มือการพัฒนาตนเอง ชุดสอนซ่อมเสริม เกมส์/บทละคร / บทเพลง ชุดสื่อวีดิทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Video) แบบเรียนเพิ่มเติม แบบฝึกความพร้อม แบบฝึกทักษะต่าง ๆ ฯลฯ

2) นวัตกรรมด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน เป็นการใช้วิธีระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้รายบุคคล การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนแบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีสอนจำเป็นต้องอาศัยวิธีการและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาจัดการและสนับสนุนการเรียนการสอน ตัวอย่างนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ตัวอย่างเช่น การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบเรียนรู้ร่วมกัน การสอนแบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning) การสอนแบบโครงสร้างความรู้(Graphic Organizer) การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้(Inquiry Based) การสอนแบบบูรณาการ (Integrate Teaching) การสอนด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA Model) การสอนแบบโครงงาน (Project Method) การสอนด้วยรูปแบบการเรียนรู้เป็นคู่ (Learning Cell) การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน(Community Activities) การสอนแบบทดลอง (Laboratory Method) การสอนแบบโครงการ (Project Method) การสอนแบบแบ่งกลุ่มทำ(Committee Work Method) การสอนแบบอภิปราย (Discussion Group) การสอนแบบพัฒนาความสามารถเฉพาะ (Talents Unlimited) วิธีสอนแบบหน่วย (Unit Teaching Method) วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ(Role Playing) วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์(Scientific Method) การเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหา

(Problem Solving) กิจกรรมที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ(Hands – on Activity) เรียนจากของเล่น (Learning from Toy) วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) วิธีสอนแบบนิรนัย (Deductive Method) วิธีการสอนโดยใช้หมวก 6 ใบ วิธีการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การวิจัยในชั้นเรียน ฯลฯ

3) **นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร** เป็นการใช้วิธีการใหม่ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของบุคคล โดยออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลก และสามารถทำการบูรณาการจากองค์ความรู้ในสาขาต่าง ๆ มาประกอบหลักสูตรให้เข้ากับคุณธรรม จริยธรรม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม ตัวอย่างเช่น หลักสูตรการฝึกอบรม หลักสูตรสาระเพิ่มเติม หลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเน้นกระบวนการในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ และหลักสูตรท้องถิ่นที่ต้องการกระจายการบริหารจัดการออกสู่ท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น แทนที่หลักสูตรในแบบเดิมที่ใช้วิธีการรวมศูนย์การพัฒนาอยู่ในส่วนกลาง

4) **นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล** เป็นนวัตกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการวัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำได้อย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการวิจัยทางการศึกษา การวิจัยสถาบัน ด้วยการประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์มาสนับสนุนการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตัวอย่าง นวัตกรรมทางด้านการประเมินผล ตัวอย่างเช่น การสร้างแบบวัดต่าง ๆ การสร้างเครื่องมือ การประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การพัฒนาคลังข้อสอบ การลงทะเบียนผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การใช้บัตรสมาร์ตการ์ดเพื่อการใช้บริการของสถานศึกษา การใช้คอมพิวเตอร์ในการตัดเกรด

5) **นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ** เป็นการใช้นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารการศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก นวัตกรรมการศึกษาที่นำมาใช้ทางด้านการบริหารจะเกี่ยวข้องกับระบบการจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา ตัวอย่างเช่น ฐานข้อมูล นักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูล คณะอาจารย์และบุคลากร ในสถานศึกษา ด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์ ฐานข้อมูลเหล่านี้ต้องการออกระบบที่สมบูรณ์มีความปลอดภัยของข้อมูลสูง การบริหารเชิงระบบ การบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารแบบหลอมรวม การบริหารเชิงบูรณาการ การบริหารเชิงวิจัยปฏิบัติการ การบริหารแบบภาคีเครือข่าย การบริหารโดยใช้องค์กรเครือข่ายแบบร่วมร่วมทำ การบริหารโดยใช้โรงเรียน บ้าน วัด ชุมชน และสถานประกอบการเป็นฐาน

นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับสารสนเทศภายนอกหน่วยงาน เช่น ระเบียบปฏิบัติ กฎหมาย พระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องมีการอบรม เก็บรักษา และออกแบบ

ระบบการสืบค้นที่ดี ซึ่งผู้บริหารสามารถสืบค้นข้อมูลมาใช้งานได้ทันที ตลอดเวลาการใช้นวัตกรรม แต่ละด้านอาจมีการผสมผสานที่ซ้อนทับกันในบางเรื่อง ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาร่วมกันไปด้วยกันหลายด้าน การพัฒนาฐานข้อมูลอาจต้องทำเป็นกลุ่มเพื่อให้สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วุฒิสกัต์ โกชนกุล (2550) นวัตกรรมทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร เช่น หลักสูตรบูรณาการ หลักสูตรรายบุคคล หลักสูตร กิจกรรมและประสบการณ์ หลักสูตรท้องถิ่น
2. นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การใช้กระบวนการกลุ่ม สัมพันธ์ การสอนแบบเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต กระบวนการสร้างความตระหนัก กระบวนการสร้างเจตคติ กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการสืบสอบ กระบวนการสร้างทักษะการคิดคำนวณ การสอนแบบศูนย์ การเรียน การสอนแบบใช้ บทบาทสมมติ การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง การเรียนแบบสัญญา การเรียน การเรียนเป็นคู่ การเรียนเพื่อรอบรู้ การเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น
3. นวัตกรรมสื่อการสอน เช่น Computer Assisted Instruction (CAI), Web-based Instruction (WBI) Web-based Training (WBT) Virtual Classroom (VC) Web Quest Web Blog บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนโมดูล บทเรียนออนไลน์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน จุลบท ชุดสื่อประสม วัสดุทัศน สไลด์ประกอบเสียง แผ่นโปร่งใส บัตรการเรียนรู้ บัตรกิจกรรม แบบฝึกทักษะ เกม เพลง เป็นต้น
4. นวัตกรรมการประเมินผล เช่น การพัฒนาคลังข้อสอบ การลงทะเบียนผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต การใช้บัตรสมาร์ตการ์ดเพื่อการใช้บริการของสถาบันศึกษา การใช้คอมพิวเตอร์ในการตัดเกรด
5. นวัตกรรมการบริหารจัดการ เช่น ฐานข้อมูล นักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูล คณะ อาจารย์ และบุคลากร ในสถานศึกษา ด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์

มหาวิทยาลัยรังสิต (2549) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่ ครูผู้สอนสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หรือเทคนิควิธีสอน (Instruction) เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียนการสอน ชุดฝึก แบบฝึก แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นรูปแบบการสอน, กิจกรรมการเรียนรู้, หรือกระบวนการเรียนรู้ ชุดพัฒนาคุณลักษณะ เป็นต้น
2. สื่อการเรียนรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ (Invention) เช่น สื่อประสม วัสดุทัศน แบบจำลอง รูปภาพ, แผ่นโปร่งใส, แผนภาพ เกมประดิษฐ์หรือเกมฝึกทักษะ เป็นต้น

สำหรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ ประเภทกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้และเทคนิควิธีสอน (Learning and Instruction) และประเภทสื่อการเรียนรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ (Invention)

สรุปได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร 2) นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ 3) นวัตกรรมสื่อการสอน 4) นวัตกรรมการประเมินผล และ 5) นวัตกรรมการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการนำแนวคิด วิธีการปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่ได้รับการพัฒนาให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการนำมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหา เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล และก่อให้เกิดความสำเร็จสูงสุดแก่ผู้เรียน โดยทั่วไป นวัตกรรมทางการศึกษาจัดแบ่งได้ 2 ระดับ คือ (1) ระดับหน่วยงานการศึกษา (หน่วยงานทางการศึกษา หรือ สถานศึกษา) (2) ระดับชั้นเรียน สำหรับนวัตกรรมทางการศึกษาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน แบ่งเป็น 2 ประเภทย่อย คือ ประเภทกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้และเทคนิควิธีสอน (Learning and Instruction) และประเภทสื่อการเรียนรู้หรือสิ่งประดิษฐ์ (Invention)

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านอาชีพของจังหวัดกาญจนบุรี ที่สอดคล้องความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน หรือตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยครูนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอน

2.3 กระบวนการขั้นตอนการสร้าง/ออกแบบ/พัฒนานวัตกรรมการศึกษา

การสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่ต้องร่วมมือ ร่วมใจนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในหน้าที่อันจะส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการออกแบบและสร้าง นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของงานที่ปฏิบัติในหน้าที่ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนการเลือกออกแบบและการสร้างนวัตกรรมการศึกษาต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความต้องการในการพัฒนาทั้ง นี้เพื่อให้ได้นวัตกรรมการศึกษาที่เหมาะสมต่อการพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กระบวนการพัฒนานวัตกรรมเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของบุคลากรหลายฝ่ายในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียนรวมถึงชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาอย่างเป็นระบบดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ สํารวจ วิเคราะห์สภาพปัญหา จุดเด่น จุดด้อยและความต้องการในการพัฒนาการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนและคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน

2. ออกแบบนวัตกรรม นวัตกรรมการศึกษาที่มักได้รับความสนใจและยอมรับนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ดังนี้

2.1 คิดจินตนาการ สร้างฝันในสิ่งที่คาดหวังที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงตามสภาพปัญหาและความต้องการ

2.2 จัดลำดับความคิดสรุปว่าจะทำอะไรทำ อย่างไร ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปรับปรุงได้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการ

2.3 แสวงหา และรวบรวมความรู้ เพื่อสนับสนุนในสิ่งที่คิด และกำหนดขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรม

3. สร้างหรือพัฒนานวัตกรรม

3.1 จัดเตรียมทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่จำเป็นและจัดหางบประมาณในการพัฒนา

3.2 ดำเนินการสร้าง / พัฒนานวัตกรรม ตามขั้นตอนที่กำหนด

3.3 ตรวจสอบนวัตกรรมที่สร้างหรือพัฒนาในแต่ละขั้นตอน

3.4 สังเคราะห์ผลการตรวจสอบและปรับปรุงนวัตกรรมที่สร้าง / พัฒนา

3.5 กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณค่าความเป็นนวัตกรรม

4. ทดลองใช้

4.1 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลผลการทดลองใช้

4.2 นำนวัตกรรมไปทดลองใช้ (Try Out)

4.3 ประเมินผลการทดลองใช้และปรับปรุงนวัตกรรม

5. สรุป รายงาน และเผยแพร่

5.1 สรุป รายงานผลการสร้าง / พัฒนานวัตกรรม

5.2 เผยแพร่นวัตกรรม

วุฒิสกัต์ โกชนกุล (2550) กระบวนการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา มี 3 ขั้นตอนหลัก

1. การประดิษฐ์คิดค้น เป็นขั้นตอนการศึกษาสภาพปัญหาและการคิดค้นเพื่อกำหนดรูปแบบนวัตกรรมที่ใช้ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา โดยพิจารณาความเป็นไปได้ตามหลักการที่เกี่ยวข้อง

2. การสร้างและพัฒนานวัตกรรม เป็นขั้นตอนการจัดทำนวัตกรรมตามรูปแบบที่กำหนดจากขั้นตอนที่ 1 สำหรับวิธีพัฒนานวัตกรรมอาจทำได้หลายวิธี ซึ่งวิธีที่ได้รับความนิยมและได้รับความเชื่อถือ คือ การทดลองเพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพของนวัตกรรมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

3. การยอมรับและนำนวัตกรรมไปใช้ เป็นขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรมที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้น และนำนวัตกรรมนั้นไปใช้ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์และสภาพแวดล้อมปกติ

ทิสนา แคมมณี (2552) ได้ให้หลักการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. การระบุปัญหา (Problem) ความคิดในการพัฒนานวัตกรรมนั้น ส่วนใหญ่จะเริ่มจากการมองเห็นปัญหา และต้องการแก้ไขปัญหานั้นให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Objective) เมื่อกำหนดปัญหาแล้วก็กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อจัดทำหรือพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณสมบัติ หรือลักษณะตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. การศึกษาข้อจำกัดต่างๆ (Constraints) ผู้พัฒนานวัตกรรมทางด้านการเรียนการสอนต้องศึกษาข้อมูลของปัญหาและข้อจำกัดที่จะใช้นวัตกรรมนั้น เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ได้จริง
4. การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (Innovation) ผู้จัดทำหรือพัฒนานวัตกรรมจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ ความริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งอาจนำของเก่ามาปรับปรุง ดัดแปลง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรืออาจคิดค้นขึ้นมาใหม่ทั้งหมด นวัตกรรมทางการศึกษามีรูปแบบแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาหรือวัตถุประสงค์ของนวัตกรรมนั้น เช่นอาจมีลักษณะเป็นแนวคิด หลักการ แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ เทคนิค หรือสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยี เป็นต้น
5. การทดลองใช้ (Experimentation) เมื่อคิดค้นหรือประดิษฐ์นวัตกรรมทางการศึกษาแล้ว ต้องทดลองนวัตกรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเป็นการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข ผลการทดลองจะทำให้ได้ข้อมูลนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมต่อไป ถ้าหากมีการทดลองใช้นวัตกรรมหลายครั้งก็ย่อมมีความมั่นใจในประสิทธิภาพของนวัตกรรมนั้น
6. การเผยแพร่ (Dissemination) เมื่อมั่นใจนวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพแล้วก็สามารถนำไปเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก

เนาวนิตย์ สงคราม (2556) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ” มี 9 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดคุณลักษณะนวัตกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 สำรวจทรัพยากรการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 6 ออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 7 วางแผนและดำเนินการพัฒนาการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 8 ตรวจสอบ ทดลองและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 9. สรุปและประเมินผลการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2559) กระบวนการพัฒนานวัตกรรม ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้หรือเนื้อหาสาระเกี่ยวกับต้นแบบชิ้นงาน (Study the Body of Content โดยวิจัยเอกสารจากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาดูงาน

ขั้นที่ 2 ประเมินความต้องการต้นแบบชิ้นงาน (Assess needs for the innovative prototypes) เพื่อหาองค์ประกอบ (Components) ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ (Procedure) ขั้นตอน (Logical Steps) และรายละเอียด (Specifications)

ขั้นที่ 3 พัฒนารอบแนวคิดต้นแบบชิ้นงาน (Develop Conceptual Framework) โดยเขียนกรอบแนวคิดที่ประกอบด้วยทฤษฎีและหลักการ (Theories and Principles) องค์ประกอบ components) ของนวัตกรรม กระบวนการ (Process) การทำงานของนวัตกรรม ขั้นตอนตามลำดับ (Logical Steps) และรายละเอียด (Specification) ของนวัตกรรม

ขั้นที่ 4 ถามความเห็นผู้เชี่ยวชาญ (Seek Experts' Opinions) เป็นการนำกรอบแนวคิดนวัตกรรมไปขอความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีส่งแบบสอบถาม (questionnaire) ใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) หรือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group)

ขั้นที่ 5 ร่างต้นแบบชิ้นงาน (Draft the Innovative Prototype) เป็นการพัฒนาด้านต้นแบบชิ้นงานของนวัตกรรมตามลำดับขั้นคือการออกแบบชิ้นงาน (Design and develop the Prototype)และเขียนรายละเอียดนวัตกรรม (Write the Details of the Prototype)

ขั้นที่ 6 รับรองและทดสอบต้นแบบชิ้นงาน (Verify or Test the Prototype) เป็นการนำร่างนวัตกรรมไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพตาม 2 ขั้นตอน คือ (1) การทดลองใช้ (Tryout)

และทดลองใช้จริง (Trial Run) ในกรณีที่เป็นนวัตกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เวลาพัฒนาหรือลงทุนสูงก็อาจให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3-5 คนรับรอง (Verification by Experts) หลังจากการทดลองใช้หรือรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วก็ต้องเขียนรายงานผลการทดสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรม

ขั้นที่ 7 ปรับปรุงและเขียนรายงาน (Finalize the Prototype and Write Final Reports)เป็นการเขียนรายงานผลการวิจัยให้เป็นไปตามรูปแบบ (Style book) ขนาดและรูปแบบอักษร โครงสร้างรายงานที่ต้องเป็นแบบหกบท (Six chapter format) เอกสารอ้างอิง บรรณานุกรม และภาคผนวก

จากการสังเคราะห์กระบวนการขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550), วุฒิสักดิ์ โกชนกุล (2550), ทิศนา ขัมมณี (2552), เนาวนิตย์ สงคราม (2555), ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2559) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา 5 ขั้นตอน 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน 2) ออกแบบนวัตกรรม 3) ความคุ้มค่าและการนำไปใช้ 4) การประเมินผลและรายงานผล และ 5) การเผยแพร่วัตกรรม

ผู้วิจัยนำผลจากการสังเคราะห์เอกสารของนักวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษา มาออกแบบเป็นใบกิจกรรม และภาระงานของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาให้ครูเรียนรู้การออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ได้แก่ **ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ด้านความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา และด้านความสามารถในนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้**

สรุปได้ว่า การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) เป็นการกระทำใหม่ การสร้างใหม่ หรือการพัฒนาดัดแปลงจากสิ่งใด ๆ แล้วทำให้การศึกษาหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว มีแรงจูงใจในการเรียน ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดกับผู้เรียน

3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and Innovation)

ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม(Creative and Innovation) โลกในอนาคตเป็นพื้นที่สำหรับคนที่มีศักยภาพในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทุกสาขาอาชีพมีความต้องการบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมได้ ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนจึงจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการสร้างสรรค์และสามารถนำความคิดของตนเองไปพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมได้จริง เรียกว่า ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม(Creative and Innovation) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบ และ แนวทางการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

“การสร้างสรรค์” และ “นวัตกรรม” มีความหมายแตกต่างกันแต่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน (Nakano & Wechsler, 2018) กล่าวว่าการสร้างสรรค์จะก่อให้เกิดนวัตกรรม ในขณะที่นวัตกรรมก็คือผลผลิตของความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนวัตกรรมขึ้นมาเพื่อตอบโจทย์ปัญหาหรือตอบสนองต่อความต้องการให้กับสังคมได้ ประทีป คงเจริญ (2564) กล่าวว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นต้องมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ 1) มีความใหม่ซึ่งอาจจะใหม่ทั้งหมด หรือเป็นการนำของเก่ามาดัดแปลงให้เกิดความใหม่เพียงบางส่วน และ 2) ต้องสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสังคมได้ในเชิงปฏิบัติ คือ สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการคิดนอกกรอบที่แปลกแตกต่างไปจากสิ่งที่เคยมีอยู่ หรือที่เรียกว่าความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง ดังนั้น “การสร้างสรรค์” และ “นวัตกรรม” จึงเป็นทักษะที่เกิดขึ้นควบคู่กันไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) เป็นการพยายามทำกิจกรรมให้แตกต่างกันหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ (Okpara,2007) เป็นความสามารถในการใช้ความรู้ (Knowledge) จิตนาการ (Imagination) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ความร่วมมือ (Collaborative) ทำให้เกิดนวัตกรรมที่อาจอยู่ในรูปแบบของความคิด วิธีการหรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ โดยอาจเป็นสิ่งใหม่เพียงบางส่วน และอาจใหม่ในบริบทหนึ่ง หรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2562; อีรพงษ์ จันเปริยง, เนวิทย์ วาริบ่อ และ อติราช เกิดทอง, 2564)

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2562) นวัตกรรมเกิดขึ้นได้จากการใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นพื้นฐาน ซึ่งมีกระบวนการคิด 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) วิเคราะห์ความต้องการนวัตกรรม
- 2) สังเคราะห์ความคิดที่นำไปสู่นวัตกรรม

- 3) แสวงหาความร่วมมือในการพัฒนานวัตกรรม
- 4) สะท้อนความคิดร่วมกัน
- 5) ลงสรุปความคิด
- 6) ประเมินความคิด

ความสามารถในการสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางการคิดอย่างหนึ่งของสมองมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลทุกคนอาจจะมีมากหรือน้อยแตกต่างกันไปมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองเป็นความสามารถที่จะคิดได้กว้างไกลหลายทิศทางหรือที่เรียกว่าแบบอเนกนัย (Divergent thinking) ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้ จะนำไปสู่การคิดประดิษฐ์แปลกใหม่รวมถึงการคิดค้นพบวิธีการแก้ปัญหา ได้สำเร็จอีกด้วย ความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์ (Applied imagination) คือเป็นจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาที่มนุษย์ประสบอยู่มิใช่เป็นจินตนาการที่ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย โดยทั่วไปความคิดจินตนาการจึงเป็นลักษณะสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในการนำไปสู่ผลผลิตที่แปลกใหม่และเป็นประโยชน์ความคิดสร้างสรรค์เป็นลักษณะภายในตัวบุคคลที่สามารถจะคิดได้หลายแง่หลายมุม และผสมผสานจนได้ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์กว่า เป็นลักษณะการคิดที่หาคำตอบหลายๆคำตอบในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งลักษณะเช่นนี้มักจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่มีอิสระในการตอบสนอง จึงจะสามารถตอบได้มากเกิดขึ้นได้โดยไม่มีขอบเขตจำกัด บุคคลสามารถมีความคิดสร้างสรรค์ในหลายแบบ และผลของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นนั้นมีมากมายไม่มีข้อจำกัดเช่นกัน และมีความสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์องค์ประกอบในแบบใหม่ๆได้ และถ้าสิ่งที่นำมาเชื่อมโยงกันนั้นมีความห่างไกลกันมากเพียงใดการเชื่อมโยงสัมพันธ์ก็มีความสร้างสรรค์มากขึ้นเพียงนั้น คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือคนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้นและความคิดสร้างสรรค์ นี้จะประกอบด้วยความคล่องในการคิด (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) และความคิดแปลกใหม่ (Originality) คนที่มีลักษณะดังกล่าวจะต้องเป็นคนกล้าคิด ไม่กลัวถูกวิพากษ์วิจารณ์และมีอิสระในการคิด (Osborn, 1957; Anderson, 1959; Guilford, 1959; Getzels and Jackson, 1962; Torrance, 1971; Mednick, 2004; Wallach and Kogan, 2010) การสร้างสรรค์ คือ ลักษณะการคิดอย่างหนึ่งอย่างกว้างขวางหรือการคิดหลายแง่หลายมุมหรือที่เรียกว่าการคิดแบบอเนกนัย ซึ่งทำให้สามารถคิดและค้นพบความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ของสิ่งต่าง ๆ รวมถึงการคิดแก้ปัญหา ตลอดจนการคิดประดิษฐ์สิ่งแปลก ๆ ใหม่ๆขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533) มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อารี พันธุ์มณี (2537) ที่ว่าการสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย นำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ด้วยการคิดคัดแปลงปรุงแต่งต่างจากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิดทฤษฎี หลักการได้สำเร็จ การที่

ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้นั้นไม่ใช่เพียงแค่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือคิดในสิ่งที่เป็เหตุเป็นผลเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่การสร้างสรรค์ก็เป็สิ่งสำคัญยิ่งที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่ไปกับการพยายามที่จะสร้างความคิดค้นหรือจินตนาการประยุกต์จึงจะทำให้เกิดผลงานจากการสร้างสรรค์ ซึ่ง ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และคณะ (2549) ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า เป็จินตนาการประยุกต์ที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นทางเทคโนโลยีนั้น เป็ความคิดในลักษณะที่คนอื่นคาดไม่ถึง เป็ความคิดหลากหลาย คิดได้กว้างไกล เป็ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ

ธราเทพ เตมีรักษ์ (2565) การสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็ความสามารถในการคิดอย่างเป็ระบบและสร้างสรรค์ โดยนำจินตนาการมาสร้างเป็ขั้นตอนกระบวนการ ที่อ้างอิงจากทฤษฎีความรู้เพื่อนำไปสู่การค้นพบใหม่เกิดเป็นวัตกรรม สำหรัใช้ในการปรับตัว การแก้ปัญหา การปรับปรุง การต่อยอดหรือพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้เกิดใหม่ ตามเอกลักษณ์ของตนเองที่ไม่ซ้ำกับสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยอาจเป็การสร้างใหม่ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนผ่านกระบวนการทางเทคโนโลยีและความร่วมมือที่หลากหลาย การสร้างสรรค์และนวัตกรรมจึงเป็ทักษะที่ใช้ตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตที่ลงตัวและนำไปสู่การเป็ผู้ผลิตและผู้ประกอบการต่อไป

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การสร้างสรรค์เป็ความคิดที่มีลักษณะเอกนัย เป็กระบวนการทางสมองที่สามารถคิดและแสดงออกทางพฤติกรรม ในการประดิษฐ์คิดค้น ดัดแปลง ประยุกต์สิ่งใหม่ๆและเป็ประโยชน์ขึ้นมามากหลายรูปแบบซึ่งความคิดไม่มีขอบเขตและเป็เรื่องที่ซับซ้อนยากต่อการจะให้นิยามความหมายที่ชัดเจนได้ โดยความคิดสร้างสรรค์นี้สามารถเกิดขึ้นและพัฒนาได้ในคนทุกเพศ ทุกวัย การสร้างสรรค์ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ไม่ว่าจะเป็ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ศิลปะ อดสาหกรรม ย่อมเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน และมีประโยชน์ต่อสังคมทำให้เกิดรายได้แก่ประเทศ ซึ่งพรณี เกษมกล (2534) ได้กล่าวไว้ สอดคล้องกับอารี พันธมนี (2545) ที่ว่าการสร้างสรรค์เป็ความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่สามารถแสวงหาพัฒนา และดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของคนในประเทศชาติออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากเท่าใด ก็ยังมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากประเทศพัฒนาทั้งหลาย ซึ่งจัดเป็ประเทศผู้นำของโลก ทั้งนี้เพราะประเทศดังกล่าวมีประชากรมีความสร้างสรรค์ประชาชนกล้าคิด กล้าใช้จินตนาการ สามารถสร้างสรรค์ผลงานแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์เอื้ออำนวยความสะดวกสบายเหมาะสมกับสถานการณ์กล่าวไว้ข้างต้น

3.2 องค์ประกอบการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

การสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity Innovation) เป็ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีนักวิชาการได้ระบุองค์ประกอบของการสร้างสรรค์นวัตกรรมไว้คล้ายกัน ดังต่อไปนี้

Kay, k., & Greenhill, V. (2010) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม มืองค์ประกอบดังนี้ 1) การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think Creatively) ได้แก่ การใช้เทคนิคการสร้างความคิดที่หลากหลาย เช่น การระดมสมอง (Brainstorming) การสร้างความคิดใหม่และมีคุณค่า การวิเคราะห์ ประเมิน ปรับและขยายความคิดของตนเองเพื่อตอบสนองความพยายามในการสร้างสรรค์ (Creative efforts) 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (Working creativity with other) ได้แก่ การพัฒนา ใช้และสื่อสารความคิดใหม่ให้ผู้อื่นรู้อย่างสร้างสรรค์ การเปิดรับมุมมองที่ใหม่และความหลากหลายและรวมข้อเสนอจากกลุ่มและข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ไว้ในงานที่ทำการแสดงความเป็นต้นฉบับ (Originality) และนวัตกรรมในงานที่ทำและเข้าใจข้อจำกัดในการรับแนวคิดใหม่ การมองความล้มเหลว คือ โอกาสในการเรียนรู้ เข้าใจว่าความคิดสร้างสรรค์จินตนาการเป็นกระบวนการ ระยะยาวที่เกิดจากความสำเร็จและความล้มเหลวย่อย ๆ ระหว่างทาง และ 3) การนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม (Implement innovations) ได้แก่ การต่อยอดความคิดสร้างสรรค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการสร้างนวัตกรรม

The Partnership for 21st century learning (2015) ได้เสนอองค์ประกอบของทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมไว้ 3 ด้าน คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think Creatively) การทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น (Work Creatively with Others) และการนำนวัตกรรมไปใช้ (Implement Innovations) องค์ประกอบเหล่านี้มีตัวชี้วัดรวม 8 ข้อ ดังนี้

1. การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think Creatively) เป็นกระบวนการทางสมองที่มีการคิดหลากหลายทิศทาง คิดแปลกใหม่จากเดิม ไม่ซ้ำใคร จนนำไปสู่การสร้างสิ่งใหม่ มีตัวชี้วัด 3 ข้อ คือ

1.1 ใช้เทคนิคที่หลากหลายเพื่อสร้างสรรค์สร้างแนวคิด เช่น ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียน เช่น งานประดิษฐ์นี้มีข้อจำกัดอะไรบ้าง มีวิธีการใดบ้างที่ช่วยลดข้อจำกัดดังกล่าว และแต่ละวิธีมีความเป็นไปได้ในการลงมือปฏิบัติมากน้อยเพียงใด หรืออาจใช้วิธีการระดมสมอง

1.2 สร้างแนวคิดใหม่และคุณค่า รู้จักสังเกตและจดจำสิ่งรอบตัว วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของเหตุการณ์ที่น่ามีความเกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่

1.3 เพิ่มเติมรายละเอียด แก้ไขแนวคิดใหม่ให้ดีขึ้น วิเคราะห์และประเมินแนวคิดเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์ให้มากที่สุด

2. การทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น (Work Creatively with Others) เป็นกระบวนการที่เกิดจากแรงขับเคลื่อนสองส่วน คือ ตนเองและสภาพแวดล้อม กระตุ้นให้เกิดความกล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสามารถในการทำงานอย่างสร้างสรรค์มี 4 ข้อ คือ

2.1 พัฒนาและนำแนวคิดใหม่ไปใช้และสื่อสารแนวคิดใหม่ให้แก่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 เปิดกว้าง และตอบสนองต่อมุมมองใหม่และแตกต่างนำข้อเสนอแนะ และข้อมูลป้อนกลับของกลุ่มมาใช้ในการทำงาน

2.3 แสดงการริเริ่มและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ในการทำงานเช่นกล้ายกมือ นำเสนอ แนวความคิดของตนเองในที่ประชุมการขอแนวความคิดใหม่ของสมาชิกทำงานทุกคนอย่าง อิสระวิจารณ์บนพื้นฐานของเหตุผลและความเป็นไปได้ตลอดจนเข้าใจข้อจำกัดของโลกแห่งความจริง ในการรับแนวคิดใหม่มาใช้

2.4 มองความผิดพลาดเปิดโอกาสของการเรียนรู้และพัฒนาจนเกิดความสำนึก

3. การนำนวัตกรรมไปใช้ (Implement Innovations) เป็นกระบวนการนำ สิ่งประดิษฐ์ใหม่หรือแนวความคิดใหม่ที่สร้างสรรค์ขึ้นไปทดลองใช้จริงโดยมีตัวชี้วัดคือสร้างผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสาขาวิชาได้ตามความคิดสร้างสรรค์ที่คิดเอาไว้

จากตัวชี้วัดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทั้ง 8 ข้อ สามารถสรุปได้ว่าผู้เรียนที่มีความคิด สร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรมีสมรรถนะ 3 ประการได้แก่ 1) ผู้เรียนสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์โดยใช้ เทคนิควิธีการที่หลากหลายปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่อย่างเต็มที่ 2) ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารแนวความคิดใหม่เปิดรับ ต่อคำแนะนำเพื่อปรับปรุงการทำงาน มีความเข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์ที่ต้องใช้เวลา และอาจเกิด ความล้มเหลวก่อนประสบความสำเร็จ และ 3) ผู้เรียนสามารถนำนวัตกรรมไปใช้ นำแนวความคิดใหม่ ไปพัฒนาเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรมนำไปสู่การพัฒนาเป็นนวัตกรรม

วิโรจน์ สารรัตน์ (2556) ได้เสนอทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประกอบด้วย

1. คิดอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยการใช้เทคนิคการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย สร้าง ความคิดที่ทั้งเป็นความคิดเสริมจากเดิม และความคิดก้าวหน้าใหม่ๆ รอบคอบ กลั่นกรอง วิเคราะห์ และประเมินความคิดตนเองเพื่อปรับปรุงและให้เกิดพลังอย่างเต็มที่

2. ทำงานอย่างสร้างสรรค์กับคนอื่น คือการพัฒนา ปฏิบัติ และสื่อสาร ความคิดใหม่สู่คน อื่น เปิดกว้างและตอบสนองต่อทักษะใหม่ๆ ที่หลากหลายนำมาใช้ประโยชน์และมีผลสะท้อนต่อการ ทำงาน แสดงให้เห็นถึงความเป็นต้นตอหรือเป็นแหล่งประดิษฐ์ในการทำงาน และเข้าใจข้อจำกัดของโลกที่เป็นจริงในการนำเอาความคิดใหม่มาใช้ การทำงานร่วมกับ ผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ การสื่อสาร ความคิดใหม่ๆ ร่วมกัน ต้องกระทำซ้ำ ๆ อีกหลายครั้งและยังพบ ข้อผิดพลาดอีกบ่อยครั้ง

3. นำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ คือการนำเอาความคิดที่สร้างสรรค์ไปปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็น รูปธรรม มีผลที่เป็นประโยชน์ต่อสิ่งที่จะเกิดจากนวัตกรรมนั้น

พิชญาน์ พานะกิจและมาเรียม นิลพันธุ์ (2559) กล่าวว่าทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประกอบด้วย

1. คิดอย่างสร้างสรรค์ (think creatively) ใช้เทคนิคที่หลากหลายในการสร้างความคิดสร้างสรรค์แนวคิดใหม่และเป็นแนวคิดที่มีคุณค่าอธิบายรายละเอียด ปรับแต่งวิเคราะห์และประเมินค่าในความคิดของตนเองเพื่อปรับปรุงและเพิ่มความพยายามในการคิดสร้างสรรค์ของตนเอง

2. การทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น (work creatively with others) พัฒนานำไปใช้และสื่อสารความคิดใหม่ให้กับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเปิดใจกว้างและตอบสนองต่อมุมมองใหม่ ๆ ได้อย่างหลากหลายแสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มและการสร้างสรรค์ในการทำงานเข้าใจข้อจำกัดของโลกแห่งความเป็นจริงในการใช้ความคิดใหม่ ๆ มองความล้มเหลวเป็นเหมือนโอกาสในการเรียนรู้

3. การนำนวัตกรรมไปใช้ (Implement innovation) การทำความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริงที่นวัตกรรมนั้นเกิดขึ้น

การคิดนอกกรอบและต่อยอดเป็น มีกระบวนการคิดเปิดกว้าง เป็นตัวของตัวเองไม่ซ้ำใคร (Originality) สามารถมองหาโอกาสและประเมินความเป็นไปได้ถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้และยอมรับมุมมองผู้อื่นอย่างใจกว้าง และสามารถต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นรูปธรรมขึ้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562) กล่าวว่า การสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นความชำนาญหรือความสามารถในการใช้กระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้จินตนาการถ่ายทอด ใช้ทักษะในการสร้างสิ่งที่มีเอกลักษณ์ของตน จนทำให้เกิดสิ่งใหม่หรือนวัตกรรมที่ทันสมัยใหม่หรือพัฒนาขึ้นซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของความคิด วิธีการ การกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ โดยอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน และอาจใหม่ในบริบทใดบริบทหนึ่งหรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ ได้แก่ การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think creatively) การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ (Work creatively with others) และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ (Implement innovation) โดยแต่ละองค์ประกอบมีพฤติกรรมบ่งชี้ดังต่อไปนี้

1. การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think creatively) ซึ่งมีพฤติกรรมบ่งชี้ได้แก่

- 1.1 มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา
- 1.2 ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์
- 1.3 ใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย
- 1.4 ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น
- 1.5 ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง

2. การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ (Work creatively with others) มีพฤติกรรมบ่งชี้ได้แก่

- 2.1 การเคารพความคิดของคนอื่น

- 2.2 เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย
- 2.3 นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น
- 2.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ
- 2.5 ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ
3. การสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ (Implement innovation) มีพฤติกรรมบ่งชี้ได้แก่
 - 3.1 การวางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ
 - 3.2 พัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา
 - 3.3 ประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา
 - 3.4 ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น
 - 3.5 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคม

ธราเทพ เตมีรักษ์ (2565) การสร้างสรรค์และนวัตกรรม มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คุณลักษณะทางความคิด คือ ความสามารถในการนำความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาปรับปรุง สร้างสรรค์เป็นความคิดที่แปลกใหม่แตกต่างจากเดิม ปรับปรุงสิ่งเดิมให้ดีขึ้น มีประโยชน์มีคุณค่ามากขึ้น 2) คุณลักษณะภายใน คือ คุณลักษณะภายในตัวบุคคลที่แสดงถึงความกระตือรือร้นอยากรู้ อยากเห็น กล้าเสี่ยง กล้าท้าทาย มองความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้ อดทนต่ออุปสรรค 3) คุณลักษณะทางสังคม คือ ความสามารถในการสื่อสารความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจในความคิดของตนเอง ความกล้าในการเสนอความคิดแปลกใหม่ของตนเองในกลุ่มเพื่อนร่วมงาน การยอมรับความคิดแปลกใหม่ของผู้อื่นเพื่อก่อให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และ 4) คุณลักษณะการปฏิบัติ คือ ความสามารถในการลงมือสร้างชิ้นงานให้เกิดเป็นนวัตกรรมใหม่เป็นรูปธรรม โดยมีความเป็นนักปฏิบัตินิยม ได้แก่ มีการตั้งเป้าหมาย การวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผน การนำนวัตกรรมไปใช้ การประเมิน และการปรับปรุงชิ้นงานโดยคำนึงถึงคุณค่าและประโยชน์ของชิ้นงานใหม่ที่สร้างขึ้น

สรุปได้ว่าจากแนวคิดการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ในการสร้างนวัตกรรมขึ้นมาเพื่อตอบโจทย์ปัญหาหรือตอบสนองต่อความต้องการให้กับสังคมได้นั้น นวัตกรรมที่สร้างขึ้นจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 2 ส่วน คือ 1) มีความใหม่ซึ่งอาจจะใหม่ทั้งหมด (Brand New) หรืออาจจะนำของเก่ามาดัดแปลงแล้วก็เกิดความคิดใหม่เพียงบางส่วน (All New) และ 2) ต้องสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสังคมได้ในเชิงปฏิบัติ คือ สามารถนำไปใช้ได้จริง ดังนั้นการที่ผู้เรียนจะสร้างนวัตกรรมขึ้นมาได้จะต้องผ่านการระดมความคิดอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับบุคคลอื่น และสะท้อนการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมต่อการสร้างสรรค์สร้างเป็นนวัตกรรม และนำแนวคิดที่ได้ลงสู่กระบวนการสร้างหรือทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมให้สำเร็จ ซึ่งในระหว่างกระบวนการสร้างนวัตกรรมนั้นอาจจะพบกับความล้มเหลวต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้เรียนจะต้องมีมุมมองต่อความล้มเหลวเพื่อเป็นโอกาสในการเรียนรู้ และการทำ

ความเข้าใจว่าสร้างสรรค์เป็นกระบวนการเรียนรู้จากความผิดพลาด และเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของการพัฒนานวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ (Partnership for 21st Century Skills, 2014) และ (Battelle for Kids, 2019) ได้เสนอถึงพฤติกรรมที่สำคัญของการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ได้แก่ คิดอย่างสร้างสรรค์ (Think Creatively) ทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น (Work Creatively with Others) และทำให้เกิดเป็นนวัตกรรม (Implement Innovations)

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมตามวิธีของ (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา, 2562) โดยทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Think creatively) การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ (Work creatively with others) และ การสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ (Implement innovation) เพื่อนำไปสร้างเป็นแบบวัดพฤติกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่แสดงออกในเรื่องการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจัดทำแบบประเมินพฤติกรรม มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปริบส์ 3 ระดับคุณภาพ ได้แก่ ดี พอใช้ ควรปรับปรุง และนำผลรวมคะแนนแต่ละรายการมาประเมินความสามารถของนักเรียน โดยให้นักเรียนประเมินตนเอง และครูผู้สอนประเมิน มีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมบ่งชี้ 5 ข้อ ดังนี้ 1) มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา 2) ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ 3) ใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย 4) ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น และ 5) ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง
2. ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมบ่งชี้ 5 ข้อ ดังนี้ 1) การเคารพความคิดของคนอื่น 2) เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย 3) นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น 4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ และ 5) ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ
3. ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ มีพฤติกรรมบ่งชี้ 5 ข้อ ดังนี้ 1) การวางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ 2) พัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา 3) ประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา 4) ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น และ 5) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคม

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

Wu, Hwang, Kuo and Huang (2013) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การออกแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมของนักศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ การศึกษาผลของการเรียนรู้ร่วมมือโดยใช้โครงงานช่วยที่มีต่อพฤติกรรมการจ้กงานนวัตกรรม

ของนักศึกษา ซึ่งที่มาของงานวิจัยนี้มาจากเหตุผลสำคัญคือระบบการศึกษาที่มีอยู่ส่วนใหญ่ไม่สามารถส่งเสริมนักศึกษาในการสร้างสรรค์งานได้ เพื่อแก้ปัญหานี้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เสนอแนวทางการเรียนรู้ร่วมกันแบบมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักศึกษา การทดสอบได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการจัดการของมหาวิทยาลัย ผลการทดลองพบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้โครงการช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการสอนนวัตกรรม ของนักศึกษานอกจากนี้ผลการศึกษาอย่างพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันอย่างส่งเสริมการคิดเชิงนวัตกรรม ซึ่งจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

Psicologia (2018) กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้รับการเน้นว่าเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ทักษะเหล่านี้มีคุณค่าในบริบทที่แตกต่างกันวัตถุประสงค์ของบทความนี้คือเพื่อหาแนวคิดของความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมและหาความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเหล่านี้ตามวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์การค้นคว้าผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆได้เป็นบุคคลในด้านความเชี่ยวชาญในกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาใหม่ๆและแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้สำเร็จข้อมูลเหล่านี้บ่งบอกถึงความจำเป็นในการศึกษาที่สร้างสรรค์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาไปจนถึงอุดมศึกษา กระตุ้นให้นักเรียนมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้อย่างแท้จริง ค้นพบวิชาใหม่ๆและก้าวไปไกลกว่าการเรียนการสอนในห้องเรียน การเปลี่ยนแปลงลักษณะทัศนคติต่อการศึกษานี้เกี่ยวข้องกับการคิดทบทวนกลยุทธ์การสอนและความท้าทายต่อรูปแบบการสอนแบบเก่าเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนและผู้เชี่ยวชาญพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่จำเป็นและให้ความสำคัญกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การทบทวนวรรณกรรมที่ให้เห็นถึงประเด็นทางประวัติศาสตร์และแนวคิดหลายประการที่นักวิจัยต้องให้ความสนใจความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม บางคนอาจกล่าวถึงว่าลักษณะเหล่านี้จะเป็นที่ต้องการมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทขององค์กรเนื่องจากผลประโยชน์ที่สามารถสร้างขึ้นให้กับบริษัทต่าง ๆ ได้ แต่ยังคงมีปัญหว่าการศึกษามากกว่าที่เกี่ยวกับประเด็นนี้ยังคงเป็นการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับนวัตกรรม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องหาจุดเน้นอื่น ๆ เช่น การแสดงออกอย่างสร้างสรรค์และสร้างสรรค์ในระดับบุคคลในบริบทต่าง ๆ เช่น สังคมและการศึกษาตลอดจนความสัมพันธ์กับโครงสร้างอื่น ๆ ที่ประกอบกันเป็นจิตวิทยาเชิงบวก เช่น ความหวัง ความสามารถในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความยืดหยุ่นและความสนใจ ข้อจำกัดเหล่านี้ยังคงเป็นช่องว่างในวรรณกรรมทางวิทยาศาสตร์และควรทำการวิจัยที่มุ่งเน้นในประเด็นเหล่านี้ อีกทั้งมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเครื่องมือทางจิตวิทยาที่มีอยู่เพื่อระบุความสามารถเหล่านี้ ดังนั้นควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบความคิดสร้างสรรค์และการประเมินนวัตกรรมให้สามารถใช้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ในการรับรู้ปรากฏการณ์เหล่านี้ได้

ธรัช อารีราษฎร์ และ วรปภา อารีราษฎร์ (2562) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2569 สู่การจัดการศึกษา 4.0 ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สู่การจัดการศึกษา 4.0 ประกอบไปด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1.1) ส่วนนโยบาย ประกอบด้วยกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 นโยบายประเทศไทย 4.0 และเศรษฐกิจดิจิทัล 1.2) ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ประกอบด้วยส่วนย่อย ได้แก่ 1.1) ส่วนกระบวนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน 1.2) ส่วนหลักการที่นำเข้าสู่กระบวนการ ประกอบด้วย 3 หลักการ ประกอบด้วย 1) หลักการความคิดสร้างสรรค์ 2) ประเพณีวัฒนธรรม 3) กรอบการเรียนรู้ ศตวรรษที่ 21 ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 1.3) ส่วนผลลัพธ์ ได้แก่ การจัดการศึกษา 4.0 โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะ 4 ประการ ตามกรอบศตวรรษที่ 21 และ 2) ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตามกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สู่การจัดการศึกษา 4.0 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

กัลยา สร้อยสิงห์ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี จำนวน 230 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านอาจารย์ ด้านเพื่อน และด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก 2) ระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก 3) การพยากรณ์ทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ ผู้เรียน และเพื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คูณเท่ากับร้อยละ 68.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 46.9

ประทีป คงเจริญ (2564) ศึกษา เรื่อง ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม: คุณลักษณะสำคัญของพลโลกในยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นคุณลักษณะสำคัญของพลโลกในยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมดังนั้นแนวทางการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำนวัตกรรมสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชุมชนและสังคมได้ โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาต่างๆ ต้องทำงานร่วมกับชุมชนโดยสำรวจบริบทต่างๆ เพื่อให้มองเห็นแนวทางว่าผู้เรียนสามารถเข้าไปเก็บข้อมูลหรือเรียนรู้ในพื้นที่นั้นได้อย่างไร ใช้วิธีการ เครื่องมือ หรือชุดความรู้อะไรบ้างเพื่อให้เข้าใจและเข้าถึงความต้องการของคนในพื้นที่ที่จะนำไปสู่การออกแบบและสร้างนวัตกรรม ทั้งนวัตกรรมใน

รูปของผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์หรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจในชุมชนและสังคม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่จะมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชน สังคมและประเทศด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

ธนาเทพ เตมีรักษ์ (2565) การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า 1) องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) ปัญญาสร้างสรรค์ 1.2) จิตใจเชิงสร้างสรรค์ 1.3) ปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม และ 1.4) การสร้างนวัตกรรม รวมทั้งหมด 24 ตัวบ่งชี้ 2) โปรแกรมฝึกอบรมครูเพื่อเสริมสร้างการสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีจำนวน 14 กิจกรรม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 3) ผลการใช้โปรแกรมพบว่า นักศึกษามีการสร้างสรรค์และนวัตกรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ดังนั้นในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการคิดแต่ละประเภทอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำไปสู่การวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเลือกเทคนิควิธีการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการศึกษาและพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ให้เกิดแก่ผู้เรียน ซึ่งผลของการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้มาจากการพิจารณาร่วมกันระหว่างครู เพื่อนำมาสู่การเขียนหน่วยการเรียนรู้ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม การผลิตและพัฒนาสื่อและการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้แก่ผู้เรียน ซึ่งแต่ละระดับชั้นมีมาตรฐานและตัวชี้วัดที่แตกต่างกัน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551)

4. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น

สังคมมนุษย์ คือการอยู่ร่วมกันของมนุษย์โดยมีลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหลายรูปแบบ เช่น อาชีพ อายุ เพศ ศาสนา ฐานะ ที่อยู่อาศัย สังคมของมนุษย์เกิดจากกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจร่วมกันไม่ว่าจะในด้านใด เช่น ประเทศ จังหวัด และอื่น ๆ และมักจะมิวัณวัฒนธรรมหรือประเพณีรวมถึงภาษา การละเล่น และอาหารการกินของตนเองในแต่ละสังคม การที่มนุษย์รวมกันเป็นสังคมนั้นเพราะมนุษย์มีพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันในสังคมพฤติกรรมเหล่านั้นได้ขัดเกลาโดยลำดับ จนกลายเป็นวัณวัฒนธรรม ดังนั้นในแต่ละสังคมจึงย่อมมีวัณวัฒนธรรมเฉพาะตัวถือเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น แม้ว่าจะมีชนกลุ่มต่างๆ ตามภาษาพูดที่หลากหลายแต่วัณธรรมจะแสดงถึงความเป็นปึกแผ่น การมีวัณธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อย่างเด่นชัดและหลากหลายจนกลายเป็นวัณธรรมหลักของประเทศมนุษย์ได้สร้างวัณธรรมขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคม ทำให้เกิดการหล่อหลอมให้สมาชิกในสังคมมีทัศนคติความเชื่อ ความสนใจ ความคิดสร้างสรรค์ไปในทางเดียวกัน ก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือการนิยามตัวตนหรือบอกว่าตนเป็นใครตรงกับศัพท์ทางวิชาการด้านมานุษยวิทยาที่ว่า "อัตลักษณ์" (ดำรง ฐานดี. 2546)

อัตลักษณ์ คือ ตัวตนของสิ่งที่เราเป็น สิ่งที่ย้ายทอดจากภายในสู่ภายนอก สิ่งที่สามารถควบคุมได้ เป็นได้ทั้งสิ่งที่มีอยู่จริงและสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น หรือนำถึงสิ่งที่มีอยู่แล้วทำให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสะท้อนของความเป็นตัวตนหรือสิ่งที่ต้องการนำเสนอไปสู่การรับรู้ของสาธารณะ ในการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นหรือชุมชน ผู้วิจัยแบ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องและนำเสนอเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ ความหมายของอัตลักษณ์ ประเภทของอัตลักษณ์ และ ความสำคัญของอัตลักษณ์

4.1 ความหมายของอัตลักษณ์ท้องถิ่น

อัตลักษณ์ในอดีต ใช้คำว่าเอกลักษณ์ ในความหมายของลักษณะเฉพาะบุคคลกลุ่มบุคคล หรือสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะสะท้อนลักษณะเฉพาะในแง่มุมที่มีหนึ่งเดียว ต่อมาเป็นที่ยอมรับแล้วว่าบุคคลกลุ่มบุคคล หรือชุมชนมิได้หลายเอกลักษณ์ ปัจจุบันจึงนิยมใช้คำว่าอัตลักษณ์ (Identity) มากกว่าคำว่าเอกลักษณ์ ได้มีนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่าอัตลักษณ์ท้องถิ่นไว้หลายแง่มุม ดังนี้

อัตลักษณ์ท้องถิ่น เป็นแนวคิดที่มีการพัฒนาต่อยอดจากแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity) ในช่วงยุคหลังสมัยใหม่ (Post-Modern) โดยที่อัตลักษณ์ (Identity) ในทางจิตวิทยาสังคมเป็นสำนึกในการรับรู้ว่าเป็นใคร และแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร ใครเป็นพวกเดียวกับเราและใครที่ต่างจากเรา มักจะถูกสร้างขึ้นในลักษณะสิ่งตรงข้าม เช่น เพศ เชื้อชาติ ศาสนา เป็นต้น แนวความคิด

ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นตัวตนของคนกับสภาพแวดล้อมปรากฏในงานเขียนก่อนหน้าที่จะมีการศึกษาของทฤษฎีในวรรณกรรมคลาสสิกของ (James, 1890; Erickson, 1956) ซึ่งกล่าวถึง ตัวตน "I" และ "me" ในการรับรู้และเข้าใจว่าตนเองคือใคร และการเข้าใจถึงความแตกต่างในความเป็น "me" และ "us" (Bernardo, 2012) ในช่วงแรกของยุคนั้นมุมมองของอัตลักษณ์ถูกมองในรูปแบบของลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่นของบุคคล มีความหยุดนิ่ง คงที่ซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่าเอกลักษณ์ (Uniqueness) ในปัจจุบันกลุ่มสังคมศาสตร์ได้ริ่สร้างหมายใหม่จากคำว่า เอกลักษณ์ เป็นคำว่า "อัตลักษณ์" เน้นที่มีมิติของเวลาอันรวดเร็ว และมีพื้นที่ที่ไม่มีขอบเขตจำกัด (Fuengfusakul, 2003) การศึกษาแนวคิดในเรื่องอัตลักษณ์มีหลากหลายมุมมอง ทั้งการมองอัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ตายตัวคงอยู่ และไม่มีการเปลี่ยนแปลง อีกแง่มุมคือ อัตลักษณ์สามารถปรับเปลี่ยนประกอบสร้างใหม่ได้ตลอดเวลาตามบริบทและสถานการณ์ทางสังคม

Harold Proshansky (1978) ได้นิยามความหมายอัตลักษณ์ท้องถิ่นเอาไว้ว่า อัตลักษณ์เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์และเป็นผลที่เกิดจากการรับรู้ของตน เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ซึ่งมนุษย์ไม่เพียงจดจำสภาพแวดล้อมเหล่านั้นไว้ในความทรงจำเท่านั้น แต่ยังแสดงออกถึงอารมณ์และความนึกคิดของตนที่มีต่อพื้นที่ โดยสื่อสารผ่านการกระทำต่อสภาพแวดล้อม จนกลายเป็นเอกลักษณ์ที่มีคุณค่าและสำคัญต่อมนุษย์ (Proshansky, 1978) ได้เน้นให้เห็นถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่เป็นมากกว่าอัตลักษณ์ระดับปัจเจก (Individual Identity) ไว้ว่า อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นการรวมของตัวบุคคลในท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่เสมือนว่าเป็น "pot-pourri of memories" ซึ่งประกอบไปด้วยมโนทัศน์ (Conceptions), การตีความหมาย (Interpretations), มโนคติ (Ideas) และความพิเศษเฉพาะของลักษณะทางกายภาพ (Proshansky, Fabian and Kaminoff, 1983) โดยที่อัตลักษณ์ท้องถิ่น (Place Identity), การระบุถิ่นที่ (Place Identification) และความผูกพันถิ่นที่ (Place Attachment) ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ (Speller, 2000)

Proshansky (1978) กล่าวว่า อัตลักษณ์ถิ่นที่เป็นหน่วยย่อย ๆ ของอัตลักษณ์ด้วยตัวของมันเองซึ่งมนุษย์จะบันทึกจดจำสิ่งต่าง ๆ ของถิ่นที่ไว้ในจิตใจสำนึกของตัวเองเสมอ ดังนั้นอัตลักษณ์ถิ่นที่จะประกอบไปด้วยมิติจากภายในและภายนอกของการรับรู้ มิติภายในคือการรับรู้อัตลักษณ์ถิ่นที่จากสำนึกความเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) คือการคำนึงถึงว่าชุมชนหรือย่านเป็นเสมือนบ้านของตน ซึ่งเป็นมิติการรับรู้เชิงสังคมของสถานที่และการรับรู้ของอัตลักษณ์จะส่งผ่านคุณค่าถิ่นที่ที่สะท้อนบุคลิกเฉพาะตัวของตนเอง (Self-Character) ส่วนมิติภายนอกจะปรากฏผ่านสภาพถิ่นที่มีบริบทแตกต่างกันซึ่งเป็นมิติของลักษณะถิ่นที่ อย่างไรก็ตามความคิดของพรเชนสกีถูกวิพากษ์วิจารณ์ค่อนข้างมาก ในประเด็นของมุมมองที่เน้นในระดับปัจเจกบุคคลที่ละเลยความสัมพันธ์ของสังคมกับสภาพแวดล้อมโดยรวม แม้จะมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับแนวความคิดและการดำเนินงานของพรเชนสกีแต่

ทั้งนี้แนวคิดตั้งต้นของเขาส่งผลให้เกิดกระแสการตื่นตัวในแวดวงวิชาการทางด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่เพิ่มมากขึ้น

Christian Norberg-Schulz (1980) กล่าวว่าอัตลักษณ์ของมนุษย์นั้น ถูกสร้างขึ้นเชื่อมโยงกับโลกอย่างมีความหมาย การทราบถึงอัตลักษณ์เป็นแนวทางเริ่มต้นในการทำความเข้าใจสภาพแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่ภายใต้บริบทของเวลา จากอดีตจนถึงปัจจุบันจนเกิดเป็น"จิตวิญญาณของสถานที่" (Spirit of Place) ซึ่งจิตวิญญาณของสถานที่นี้ ก่อให้เกิดความรู้สึกสำนึกในถิ่นที่ (Sense of Place) คล้ายคลึงกับ (Shamai, 1991) ได้อธิบายว่า แนวคิดสำนึกในถิ่นที่ประกอบด้วยอัตลักษณ์ถิ่นที่ (Place Identity) การพึ่งพาถิ่นที่ (Place Dependence) และความผูกพันถิ่นที่ (Place Attachment) อันนำไปสู่ความรู้สึกสำนึกในถิ่นที่ (Sense of Place)

Lynch (1960) ได้เสนอแนวคิดในการอ่านภาพลักษณ์ของเมือง จากการรับรู้จินตภาพของมนุษย์ไว้ในหนังสือ The Image of the City เพื่อให้เห็นถึงแนวทางในการศึกษาเอกลักษณ์ของเมืองที่มีความเฉพาะของตนเอง ซึ่งเอกลักษณ์ของเมืองมีความสัมพันธ์ในการสร้างให้เกิดอัตลักษณ์เมืองผ่านมิติทางกายภาพจากการวิเคราะห์เมือง โดย Lynch ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทั้ง 5 ประการประกอบด้วย เส้นทาง (Paths) เส้นขอบ (Edges) ย่าน (Districts) ชุมทาง (Nodes) และ ภูมิสัญลักษณ์ (Landmarks) หากสภาพแวดล้อมของเมืองมีการจัดองค์ประกอบที่เหมาะสมชัดเจนก็จะทำให้เกิดอัตลักษณ์ (Identity) และการเป็นหนึ่ง (Unique) ของเมืองที่แตกต่างจากสถานที่อื่น สร้างความจดจำและประทับใจเกิดเป็นจินตภาพ (Image) ต่อบุคคลที่มีต่อเมืองได้

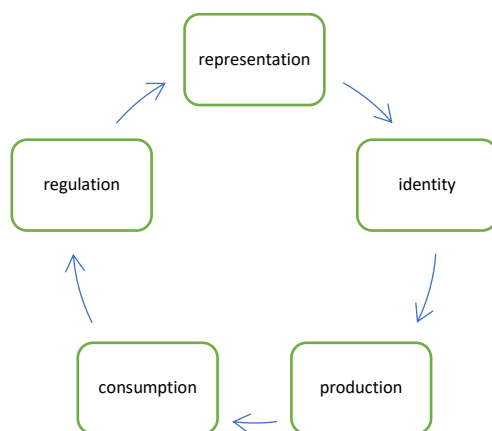
Hoult (1969), Habermas (1979), McCall. (1987), Woodward (2000), นัทรนัย ประสานนาม (2550) ได้ให้ความหมายของ อัตลักษณ์ หรือ เอกลักษณ์ในการทำงานเดียวกัน ไว้ว่า เป็นลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในตัวบุคคลหรือชนชาติหนึ่ง ที่ทำให้บุคคลนั้นรู้ตัวว่า เขาเป็นบุคคลเป็นตัวเขาเองและทำให้คนอื่นรู้จักตัวเราว่าเป็นใคร ด้วยเอกลักษณ์ของตนเอง จึงมีความสำคัญ เพราะเป็นเครื่องรักษาบุคคลแต่ละคน ให้มีความเป็นตัวตนของตนเองโดยแท้จริง ส่วนทางด้าน Habermas (1979), Woodward (2000) ให้ความหมายของอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) ว่าเป็นการก่อรูปของอัตลักษณ์บุคคล และอัตลักษณ์กลุ่ม โดยผ่านกระบวนการยอมรับซึ่งกันและกัน (Mutual Recognition) ซึ่งภายในกลุ่มจะมีการยอมรับความเหมือนกันภายในกลุ่ม ส่งผลต่อความสมานฉันท์ในกลุ่ม ความพยายาม ความต้องการหรือประสบการณ์ในการแก้ปัญหาาร่วมกันภายในกลุ่มได้ การกำหนดตำแหน่ง (Position) ทางสังคม ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ การสังสรรค์ การสื่อสารกับตัวเอง กับผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัว อัตลักษณ์จึงเกิดได้จากการนิยามตัวเองหรือคนอื่นนิยาม ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกันก็ได้ การก่อตัวของการศึกษาทางด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นการขยายและต่อยอดองค์ความรู้ ที่ถูกพัฒนามาจากคำว่าอัตลักษณ์ในทางสังคมศาสตร์และทฤษฎีแนวคิดเรื่องสถานที่ (Place) ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่กับมนุษย์ โดยคำว่า Place ใน

ภาษาไทยมีความหมายคือ ความเป็น "สถานที่" หรือ "ท้องถิ่น" ทิศทางการศึกษาทางด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่นในปัจจุบันเนื้อหาของการศึกษาถูกกล่าวถึงในมุมมองของอัตลักษณ์ท้องถิ่น และปรากฏในการสร้างภาพลักษณ์ของชุมชนภายใต้กระบวนการท้องถิ่นนิยม

Hall (1996) กล่าวว่าวัฒนธรรมก่อให้เกิดอัตลักษณ์ ทำให้เราแตกต่างจากคนกลุ่มอื่นๆ โดยแบ่งวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ทราบถึงความแตกต่างไว้ 10 กลุ่มคือ

- กลุ่มที่ 1 ระบบการสื่อสารและภาษา
- กลุ่มที่ 2 ลักษณะท่าทางและการแต่งกาย
- กลุ่มที่ 3 อาหารและนิสัยการบริโภค
- กลุ่มที่ 4 เวลาและความสำนึก
- กลุ่มที่ 5 การตอบแทนและการทักทาย
- กลุ่มที่ 6 ความสัมพันธ์
- กลุ่มที่ 7 ค่านิยมและบรรทัดฐาน
- กลุ่มที่ 8 ความรู้สึกเป็นตัวเองและระยะห่าง
- กลุ่มที่ 9 การพัฒนาด้านจิตใจและการเรียนรู้
- กลุ่มที่ 10 ความเชื่อและทัศนคติ

Hall, S, & Du Gay (1996) อธิบายลักษณะของอัตลักษณ์ว่า ไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือเกิดขึ้นลอยๆ แต่ก่อรูปขึ้นมาภายในวัฒนธรรม ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยที่วัฒนธรรมก็เป็นสิ่งถูกประกอบสร้างทางสังคม (Social Construct) และไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่งตายตัวหากแต่เป็นวงจรซึ่งมีผู้เรียกว่า "วงจรแห่งวัฒนธรรม" (Circuit of Culture) ภาพแสดงวงจรแห่งวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์ดังนี้

ภาพที่ 6 วงจรแห่งวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์

ที่มา: Stuart Hall, Representation: Cultural representations and signifying practices

(London: Sage, 1997)

จากภาพที่ 6 แสดงวงจรวัฒนธรรมกับการสร้างอัตลักษณ์ อธิบายได้ว่า อัตลักษณ์ทั้งหลายมีกระบวนการถูกผลิต (Produced) ให้เกิดขึ้น สามารถถูกบริโภค (Consumed) และถูกควบคุมจัดการ (Regulated) อยู่ในวัฒนธรรมเหล่านั้น และทั้งนี้ยังมีการสร้างความหมายต่าง ๆ (Creating Meanings) ผ่านทางระบบต่าง ๆ ของการสร้างภาพตัวแทน (Symbolic System of Representation) ที่เกี่ยวกับตำแหน่งแห่งที่ต่าง ๆ ทางอัตลักษณ์อันหลากหลายที่เราเลือกใช้ หรือนำเอามาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของเรา

Stuart Hall (1997) อธิบายว่า เราสามารถสร้างภาพตัวแทนต้นแบบได้ โดยเลือกดึงเอาคุณสมบัติบางอย่างของบุคคลที่เด่นชัด มีชีวิตชีวา เข้าใจง่าย เป็นที่รับรู้ทั่วไปออกมาและลดทอนอัตลักษณ์บุคคลที่มีความน่าสนใจน้อยกว่าลงไป วิธีการลดทอน คือ 1) ทำให้คุณสมบัติเหล่านั้นสุดขั้วเกินจริงเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย 2) การสร้างอัตลักษณ์คู่ตรงข้ามออกมา 3) ให้ค่ากับคำตรงข้ามที่ถูกสร้างขึ้นมาไม่เท่ากัน เช่น ให้น้ำหนักและความสำคัญและเชิงบวกกับด้านพระเอก ผู้ร้ายเป็นคู่ตรงข้ามการสร้างภาพตัวแทนนี้ต้องทำให้สอดคล้องกับรสนิยมทางชนชั้นของกลุ่มเป้าหมายด้วยในการศึกษาอัตลักษณ์ของบุคคลหรือชุมชนน่าจะศึกษาได้จากภาพตัวแทนที่แสดงออกมาเป็นสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายอัตลักษณ์ซึ่งอาจจะแสดงผ่านสื่อต่างๆ หรือแสดงให้ผู้อื่นรับรู้ เช่น การใช้ภาษาศาสนา เครื่องแต่งกาย และการบริโภค

Office of the Royal Society (2007) อัดลักษณะเป็นลักษณะเฉพาะของบุคคล องค์กร สังคมชุมชน หรือประเทศนั้น ๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ท้องถิ่น และศาสนา ฯลฯ โดยไม่พบในสังคมอื่น

Tidkom (2008) อัดลักษณะเป็นสิ่งที่สังเกตได้ง่ายและมีความโดดเด่นจากลักษณะของ ภาพรวม

American Heritage (2011) อัดลักษณะเป็นบุคลิกภาพที่โดดเด่นและดำรงอยู่อย่างตลอดกาล หรือกลุ่มของลักษณะเฉพาะโดยบุคคลหรือสิ่งของที่แตกต่างกันจนเป็นที่สังเกตและรับรู้ได้ โดยราชบัณฑิตยสถานได้อ้างถึง "อัดลักษณะ" ว่าเป็น "สมบัติเฉพาะตัว" ที่แสดงถึงภาพรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้งานนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้

Manzo, Devine-Wright (2013) กล่าวว่า อัดลักษณะท้องถิ่นนั้นเป็นองค์ประกอบย่อยหนึ่งที่มีความสำคัญในความรู้สึกสำนึกในท้องถิ่น (Sense of Place) ซึ่งเป็นการหยั่งรากลึกของการดำรงอยู่ ประกอบด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Belonging) การมีความหมาย (Meaningfulness) ความพึงพอใจของสถานที่ (Place Satisfaction) ความผูกพันทางอารมณ์ (Emotional Attachment) และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment Relations) ซึ่งความผูกพันท้องถิ่นเป็นความสัมพันธ์ทางอารมณ์ระหว่างบุคคลและสถานที่หรือสภาพแวดล้อมที่มีความเฉพาะพิเศษและเจาะจงในสถานที่นั้น ๆ

Rakngam (2016) ได้กล่าวถึงเหตุผลของการรื้อฟื้นอัดลักษณะชุมชนท้องถิ่นในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งมาจากความต้องการในการฟื้นฟูอัดลักษณะของท้องถิ่นในอดีตเพื่อผลตอบสนองทางด้านเศรษฐกิจภายใต้ลัทธิบริโภคนิยม (Consumerism) ส่งผลให้อัดลักษณะชุมชนท้องถิ่นในอดีตไม่ว่าจะเป็นประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรมที่ผ่านการรื้อฟื้นขึ้นมา กลายเป็นสินค้าเพื่อการบริโภคผ่านการท่องเที่ยว รวมถึงภาครัฐพยายามเป็นประเด็นทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจและฟื้นฟูเมืองอย่างกว้างขวาง นับตั้งแต่กระแสการตื่นตัวสมัยใหม่ (Modernization) โดยพยายามวิเคราะห์สังเคราะห์และตั้งคำถามเกี่ยวกับชุมชนเพื่อนิยามและให้ความหมาย รวมทั้งรื้อสร้างอัดลักษณะ (Deconstruction) เพื่อนำไปสู่สร้างแบรนด์ของเมือง การฟื้นฟูอัดลักษณะของท้องถิ่นดังกล่าวส่วนหนึ่งถูกมองว่าฉาบฉวย ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้คนในท้องถิ่น ด้วยความไม่เข้าใจถึงที่มาของประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ส่งผลให้ความหมายและใจความสำคัญของอัดลักษณะของท้องถิ่นที่ได้ถูกบิดเบือนและพร่าเลือน ในพัฒนาวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัดลักษณะท้องถิ่นเป็นฐานในการเรียนรู้ เป็นการสร้างความตระหนักที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของการดำรงอยู่ในสถานที่ ที่มีคุณค่าต่อจิตใจของผู้คนเชื่อมโยงระหว่างกายภาพและนามธรรมเข้าด้วยกัน มิติทางสังคมในการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนกับพื้นที่ซึ่งมีความหมายที่มากกว่าเพียงพื้นที่ หรืออาคาร แต่มองเข้าไปถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่อยู่ในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นๆ ความสำคัญของการใช้พื้นที่ร่วมกันของชุมชนที่ถูกสร้างขึ้นโดยคิดคำนึงถึงผู้ที่หายใจอยู่ในเมืองนั้น เป็นการ

ผสมผสานมิติทางสังคมศาสตร์ที่เป็นการทำความเข้าใจพื้นที่ที่ไม่ใช่เพียงทางกายภาพอย่างเดียว หัวใจสำคัญหนึ่งของพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในจังหวัดกาญจนบุรี คือ คนใน (Insider) ผู้ซึ่งอยู่อาศัย ยึดโยงกับพื้นที่นั้นๆ เป็นเมือง เป็นบ้าน เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ที่เต็มไปด้วยเรื่องราวที่ประกอบขึ้นด้วยความรู้สึก อันสามารถนำไปสู่รูปแบบของการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่จากระดับล่างสู่บนเกิดความรู้สึกสำนึกผูกพันระหว่างคนกับย่านชุมชน และความมีตัวตนบางอย่างของกลุ่มคนร่วมกัน ครอบคลุมมิติทางสภาพแวดล้อมด้านทิวภาพ วิถีชีวิต สังคมวัฒนธรรม ที่มนุษย์สร้างขึ้นในการดำรงชีวิตอันประกอบขึ้นเป็น บ้าน ย่าน ชุมชนและเมือง การดำรงอยู่ของผู้คนในพื้นที่ ความรู้สึกที่มีส่วนร่วมของความเป็นเจ้าของ ผูกพันเชื่อมโยงและหล่อหลอมเป็นจิตวิญญาณของคนในชุมชน

จากกระแสการตื่นตัวการศึกษาทางวัฒนธรรมศึกษา(Cultural Studies) ของขบวนการศึกษาทางยุโรป จากอัตลักษณ์มาสู่การผสมผสานคำว่า อัตลักษณ์เข้ากับท้องถิ่น(Place Identity) จึงถูกนำมาใช้เป็นทฤษฎีอัตลักษณ์ท้องถิ่น(Place identity Theory) โดยคำว่า อัตลักษณ์ ประกอบด้วยความเหมือน เหมือนคือมีลักษณะเฉพาะที่มีความต่อเนื่องและแตกต่างคือมีไม่เหมือนใคร ดังนั้นคำว่า "Place Identity" จึงเป็นการรวมกันของทั้งสององค์ประกอบเข้าด้วยกัน (Jacobson-Widding, 1983) โดยปรากฏแนวคิดนี้ขึ้นราวปี ค.ศ.1970 (Proshansky, 1978) เพื่อใช้อธิบายความสัมพันธ์ของคนที่ดำรงอยู่ (Dwelling) ในสถานที่เฉพาะที่ใดที่หนึ่งก่อรูปขึ้นจากมิติต่าง ๆ อันประกอบด้วยประสบการณ์ การรับรู้ ความทรงจำ ผลิตซ้ำจนเสมือนเป็นสัญลักษณ์ร่วมของกลุ่มสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้งมาก ตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมาความพยายามที่จะทำความเข้าใจแนวคิดนี้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความสัมพันธ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น พบว่ามีแนวคิดในการศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ถิ่นที่มีความสัมพันธ์คาบเกี่ยวอยู่ในหลากหลายสาขาวิชา เช่น สาขาสังคมศาสตร์เกี่ยวกับแนวคิดภูมิศาสตร์มนุษย์นิยม ปรากฏในงานเขียน Topophilia : A Study of Environmental Perceptions, Attitudes, and Values ของ (Tuan, 1990) ในการให้ความสำคัญ ของความสัมพันธ์ต่อประสบการณ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อม

จากความพยายามเข้าใจในโลก ซึ่ง Tuan ใช้คำว่าTopophilia และ Topophobia เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อสถานที่ โดย Topophilia ใช้อธิบายความรู้สึกรักและผูกพันของมนุษย์ต่อสถานที่ และTopophobia มีความหมายตรงข้ามกับ Topophilia คือความรู้สึกหวาดกลัวแปลกแยกในสถานที่ (Johnston. Gregory, Pratt & Watts, 2000) ทั้งนี้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติในแนวทางของTuan เป็นการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ทางภูมิศาสตร์จากการให้ความหมายและคุณค่ากับพื้นที่ ซึ่งเป็นส่วนที่ขยายองค์ความรู้ทางภูมิศาสตร์ในเชิงพฤติกรรมมนุษย์ โดยเน้นไปที่การตีความปรากฏการณ์เป็นหลัก มีวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods)

พัฒนา กิตติอาษา (2546) กล่าวว่า อัตลักษณ์เป็นการตั้งคำถามและการให้คำนิยามว่า ตัวเราเป็นใคร เป็นการค้นหา ยืนยัน ทำทาย หรือตรวจสอบความเป็นตัวตนทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม และอัตลักษณ์เป็นลักษณะที่มีความเลื่อนไหล เปลี่ยนแปลงและทับซ้อน ในแต่ละการแสดงอัตลักษณ์นั้นจึงต้องการพื้นที่ทางสังคม (Space) หรือเครื่องหมาย (Marker) ทั้งในรูปธรรมและสัญลักษณ์

อภิญา เฟื่องฟูสกุล (2546) ให้ความหมายว่า อัตลักษณ์ คือ ความเป็นปัจเจกที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม (Social Aspect) สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่ และระบบคุณค่าที่ติดมากับความเป็นพ่อ ความเป็นเพื่อน ความเป็นสามี ภรรยา ความเป็นศิษย์ อาจารย์ ดังนั้น การแสดงความเป็นปัจเจกหรืออัตลักษณ์จึงเป็นการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Aspect) ด้วย เพราะการแสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังกล่าวกระทำผ่านระบบสัญลักษณ์หลากหลาย

วิทยากร เชียงกุล (2552) กล่าวถึงความหมายของ identity ว่าหมายถึง การมีสำนึกและเข้าใจความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งมีบุคลิกบางอย่างซึ่งมีลักษณะเฉพาะต่างจากคนอื่น

ณฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ (2553) ให้ความหมายว่า อัตลักษณ์ หมายถึง จิตสำนึกที่เกิดจากการนิยามตัวเองภายใต้กระบวนการสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ จากการเคลื่อนไหวและพัฒนาพื้นที่สัมพันธ์กับคนกลุ่มอื่น และบริบททางสังคมที่แตกต่างหลากหลาย

เสรี พงศ์พิศ (2553) กล่าวถึงอัตลักษณ์ว่า หมายถึง สำนึกว่าเราเป็นใคร และเราแตกต่างจากคนอื่นอย่างไร มีลักษณะเฉพาะอะไร รวมทั้งคนอื่นมองว่าเราเป็นใคร เป็นการสร้างขอบเขตของบุคคลเพื่อแสดงออกถึงอำนาจ หรือการได้มาซึ่งอำนาจ

ผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายของคำว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ความเป็นตัวตนที่แตกต่างจากสิ่งอื่นใดสามารถบ่งชี้ลักษณะเฉพาะของตัวบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้นๆ ได้ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา และเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นได้

4.2 ประเภทของอัตลักษณ์

Erving Goffman (1963) นักสังคมวิทยาได้แบ่งอัตลักษณ์ออกเป็น 2 ประเภท และอธิบายลักษณะความแตกต่างและความเหมือนกันไว้ดังนี้

4.2.1 อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal identity) คือ ภาพของปัจเจกในสายตาคนอื่น ในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยสังคมจะมีวิธีการระบุอัตลักษณ์ส่วนบุคคลแตกต่างกันไป เช่น สังคมสมัยใหม่ใช้บัตรประชาชนหรือการพิมพ์ลายนิ้วมือระบุอัตลักษณ์บุคคล เป็นต้น ในขณะที่ Little John, S. & Foss, K (2008) อธิบายว่า อัตลักษณ์ส่วนบุคคล คือลักษณะเฉพาะของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการมองตนเอง และเกิดขึ้นจากเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคนในครอบครัว

ในช่วงเริ่มแรกของชีวิต และจากสังคม ส่วนประสิทธิ์ ลีปรีชา (2543) และ นันทนา น้ำฝน (2536) ได้กล่าวถึงอัตลักษณ์ส่วนบุคคลว่า อัตลักษณ์ของบุคคลเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งในตัวบุคคลที่ทำให้บุคคลนั้นมีความเป็นตัวของตัวเอง เป็นการมองเห็นตนเองในแง่มุมต่าง ๆ ของสังคมว่าเราเป็นใคร ซึ่งแตกต่างจากผู้อื่นเห็น ซึ่งในทางสังคมวิทยาบอกว่า เมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการกระทำทางสังคมระหว่างกัน โดยพฤติกรรมที่แต่ละบุคคลแสดงออกมาเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ ขึ้นอยู่กับปทัสถานทางสังคมตามโครงสร้างทางสังคมนั้น ๆ การกระทำระหว่างกันทางสังคมทำให้บุคคลมีบทบาทตามสถานการณ์ที่ตนสัมพันธ์อยู่

4.2.2 อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) ของบุคคล เป็นสถานภาพทางสังคมอย่างหนึ่งในตัวบุคคลที่จะทำให้บุคคลนั้นมีความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งแตกต่างจากผู้อื่นเห็นได้ว่าอัตลักษณ์เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งในตัวบุคคล ซึ่งในทางสังคมวิทยาบอกว่าเมื่อบุคคลมาอยู่ร่วมกันในสังคมก็มีการติดต่อสื่อสารกันหรือมีการกระทำทางสังคมระหว่างกัน (Social Interaction) โดยพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ขึ้นอยู่กับสังคม (Social Norms) ตามโครงสร้างทางสังคมนั้น ๆ การกระทำระหว่างกันทางสังคมทำให้บุคคลมีบทบาทตามสถานการณ์ที่ตนสัมพันธ์อยู่ เช่น อาชีพ ชนชั้น เพศ ชาติพันธุ์ หรือศาสนาที่ปัจเจกบุคคลนั้นสังกัดอยู่ สังคมจะมีความคาดหวังหรือเรียกร้องว่าปัจเจกบุคคลในวัย เพศ ชนชั้นนั้น ๆ ควรวางตนอย่างไร

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคมมีส่วนที่ซ้อนทับกันอยู่ เพราะอัตลักษณ์เป็นการเชื่อมต่อกันระหว่างความเป็นปัจเจก (Individual) และสังคม (Social Aspect) สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคล ทำให้มีระบบคุณค่าติดมากับบทบาทหน้าที่นั้น ในมิตินี้ อัตลักษณ์จึงเป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Aspect) ด้วย เพราะการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์แบบต่าง ๆ กระทำผ่านระบบสัญลักษณ์หลากหลายแบบ

นอกจากนี้จากการค้นคว้าพบว่า มีอัตลักษณ์อีกประเภทหนึ่งเรียกว่า อัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) สารานุกรมสังคมวิทยาแบล็คเวล ได้นิยามไว้ว่า หมายถึงการมีความหมายร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งความหมายร่วมเหล่านี้เกิดจากความสนใจและประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม เป็นการตอบคำถามว่าพวกเราเป็นใคร อัตลักษณ์ร่วมไม่ใช่สิ่งตายตัว เกิดขึ้นผ่านการต่อสู้ทางการเมือง ผ่านการเคลื่อนไหวทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ และปฏิกิริยาทางสังคม (George Ritzer, 2007) ในขณะที่อลสัน (Olson, 2010) อธิบายว่า หมายถึงชุดของความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้นจากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งอัตลักษณ์ร่วมนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ในระดับปัจเจกหรืออัตลักษณ์ของบุคคล ตัวอย่างของอัตลักษณ์ร่วม เช่น บุคลิกภาพของกลุ่มโดยรวม เพศสภาพ ชาติพันธุ์ สภาพอาชีพ เป็นต้น (Richard D. Ashmore, Kay Deaux and Tracy McLaughlin-Volpe, 2004) จากคำอธิบายข้างต้นจะพบว่าอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identity) มีลักษณะใกล้เคียงกัน

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์เป็นเรื่องที่มีส่วนร่วมกันอยู่หลายประการ เช่น อัตลักษณ์เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล เป็นการสร้างจากบริบทเชิงพื้นที่และเวลา (วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์) เป็นการให้ค่านิยามและตีความ มีความหมายเชิงคุณค่าซึ่งคุณค่าเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องได้รับความเป็นสากล แต่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือการสร้างตัวตนจากวัฒนธรรมย่อย ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งพหุลักษณะทางสังคมและยอมรับในการมีอยู่ของปัจเจกอย่างจริงจัง

4.3 ความสำคัญของอัตลักษณ์

Woodward (1997 อ้างถึงใน ปวีณา โกมารกุล ฌ นคร, 2546) กล่าวถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ทางสังคมว่า เป็นการเพิ่มความเคารพตนเอง และคุณค่าของตนเองในสังคม ความรู้สึกเคารพตนเองที่สูงขึ้นในเชิงบวก เช่น คุณค่าในตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ บนพื้นฐานความเป็นตัวบุคคล คุณค่าของตนเองในการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นต้น

กาญจนา แก้วเทพ (2538) กล่าวถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชุมชนว่า ชุมชนแต่ละแห่งต่างมีเอกลักษณ์ของตนเอง และเอกลักษณ์นี้เป็นต้นกำเนิดแห่งความภาคภูมิใจในตนเอง ศักดิ์ศรีในตัวเอง จึงเป็นแหล่งกำเนิดของพลังชุมชน

เสกสรร สรรสพิสุทธิ์ (2546) กล่าวว่า อัตลักษณ์ก่อให้เกิดความมั่นใจ และความภาคภูมิใจในตนเองหรือคุณค่าแห่งตน

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2550) กล่าวว่า อัตลักษณ์นั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นลอย ๆ ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่ง และวัฒนธรรมสิ่งก่อสร้างทางสังคม (social construct) นอกจากนี้วัฒนธรรมก็ไม่ใช่สิ่งที่ หยุดนิ่งหรือตายตัวหากแต่มีรูปแบบเป็นวงจรที่เรียกว่า "วงจรแห่งวัฒนธรรม" (circuit of culture) ดังนั้นอัตลักษณ์ทั้งหลายจึงมีกระบวนการถูกผลิต (produced) ให้เกิดขึ้น สามารถถูกบริโภค (consumed) และถูกควบคุมจัดการ (regulated) อยู่ในวัฒนธรรมเหล่านั้น และทั้งนี้ยังมีการสร้างความหมายต่าง ๆ (creating meanings) ผ่านทางระบบต่าง ๆ ของการสร้างภาพตัวแทน (symbolic systems of representation) ที่เกี่ยวกับตำแหน่งแห่งที่ต่าง ๆ ทางอัตลักษณ์อันหลากหลายที่เราเลือกใช้ หรือนำเอามาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของเรา

วิทยากร เชียงกุล (2552) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ในการสร้างอัตลักษณ์ (Identity Achievement) ว่าการที่คนเราบรรลุภาวะด้านเอกลักษณ์ของตนเอง หลังผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มากมายและสามารถวิเคราะห์ตนเองได้ ทำให้ตัดสินใจได้ว่าจะดำเนินชีวิตไปในทางใด ในเรื่องความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมาย ความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองในทางตรงข้ามบุคคลอาจเกิดภาวะวิกฤติเอกลักษณ์ (identity Crisis) หรือมีภาวะสับสนในเอกลักษณ์

ของตน ซึ่งจะทำให้รู้สึกสูญเสียความมั่นคงและความต่อเนื่องซึ่งเคยมีอยู่โดยปกติ ทำให้คน ๆ นั้นรู้สึกสับสนวุ่นวาย ตระหนักถึงความเป็นส่วนตัวของตนเองได้ยากลำบาก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า อัตลักษณ์ เป็นสิ่งที่มีความเชื่อมโยงกับทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง ปัจจุบันบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ควรได้นำอัตลักษณ์ของตนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์กรหรือสังคมนั้น ๆ ต่อไป

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ท้องถิ่น หรืออัตลักษณ์ชุมชนมีความสำคัญทั้งต่อบุคคล กลุ่ม และชุมชน เป็นพลังที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความเคารพนับถือในตัวเอง และหมั่นคนะ ทำให้สมาชิกในชุมชนมีความผูกพัน มีสำนึกความรับผิดชอบต่อกันและกัน ต่อกลุ่มและต่อชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับตนเอง กลุ่มและชุมชน

4.4 อัตลักษณ์ท้องถิ่นของจังหวัดกาญจนบุรี

กาญจนบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันตกของประเทศไทย ซึ่งมีดินแดนโดดเด่นมากในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ดังคำขวัญที่ว่า แคว้นโบราณ ด่านเจดีย์ มณีเมืองกาญจน์ สะพานข้ามแม่น้ำแคว แหล่งแร่ น้ำตก

กาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสามของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 13 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอท่าม่วง อำเภอท่ามะกา อำเภอทองผาภูมิ อำเภอศรีสวัสดิ์ อำเภอสังขละบุรี อำเภอด่านมะขามเตี้ย อำเภอพนมทวน อำเภอห้วยกระเจา อำเภอบ่อพลอย อำเภอหนองปรือ อำเภอไทรโยค และอำเภอเลาขวัญ

ภาพที่ 7 แผนที่อำเภอในจังหวัดกาญจนบุรี

โครงสร้างพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นหินปูน และมีแหล่งชุดพลอยที่สำคัญในอำเภอบ่อพลอย ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดกาญจนบุรีประกอบด้วยทิวเขา หุบเขาและที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีอากาศแห้งแล้งในฤดูหนาว และมีฝนตกชุก ความชื้นสูงในอำเภอไทรโยคและอำเภอทองผาภูมิ นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ทรัพยากรดิน มีปฏิกิริยาเป็นกลางและเป็นด่าง เนื่องจากพื้นที่มีหินปูนเป็นส่วนใหญ่ จัดว่ามีความอุดมสมบูรณ์ที่จะสามารถปลูกพืชเศรษฐกิจได้ และยังมีป่าเบญจพรรณและป่าไผ่ที่มีปริมาณไม้ไผ่มากที่สุดในประเทศไทย ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพของไม้สูงมาก หากป่าไม้ถูกบุกรุกทำลายอย่างรวดเร็ว จะส่งผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพและปริมาณสัตว์ป่าลดลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังส่งผลต่อปริมาณแร่ธาตุในดินที่สำคัญ เช่น ดินบุกลูแฟรม ฟลูออไรด์ ตะกั่ว เป็นต้น จัดว่าเป็นแหล่งแร่ที่สำคัญที่ทำรายได้สูงให้แก่จังหวัด จังหวัดกาญจนบุรีมีเขื่อนขนาดใหญ่สองแห่ง ได้แก่ เขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนวชิราลงกรณ์ มีอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอยู่มากมาย รวมกัน 9 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ โดยเฉพาะน้ำตก และถ้ำ

4.4.1 วัฒนธรรม เอกลักษณ์และภูมิปัญญาของจังหวัดกาญจนบุรี

1. มรดกทางวัฒนธรรม

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์อย่างมาก ทั้งมรดกทางธรรมชาติ ซึ่งได้กล่าวถึงข้างต้นแล้ว และอีกหนึ่งอย่างคือ มรดกทางวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์ได้คิดค้นขึ้น เพื่อใช้ในการดำรงชีพในอดีต และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สภาพสิ่งแวดล้อมและสังคมในยุคนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) สิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือเรียกว่า โบราณวัตถุ เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ งานศิลปะงานฝีมือ ตลอดจนสถานที่ประกอบกิจกรรม แหล่งศิลปกรรม สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่รวมเรียกว่า โบราณสถาน 2) การบันทึกเรื่องราวและจารึกสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ภาษา และการแสดงศิลปะ ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมนี้เป็นสิ่งที่เราควรสืบทอด เนื่องจากเป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาที่คนรุ่นก่อนได้คิดค้นและยังคงปฏิบัติต่อ ๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน

โบราณวัตถุ ได้แก่ เครื่องมือหินกะเทาะ ลูกปัดหินที่แหล่งโบราณคดีบ้านดอนตาเพชร หม้อสามขา (หม้อดินเผา) ตะเกียงโรมันสำริด เทวรูปพระนารายณ์ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรเปล่งรัศมี และครุฑหินทราย

โบราณสถานที่สำคัญต่อประวัติศาสตร์ ได้แก่ ถ้ำต่าง ๆ คือ ถ้ำองบะ ถ้ำพระ ถ้ำรูป ถ้ำตาด้วง ภาพเขียนที่ผนังผาภูเขาดาดแดง เขาชนไก่ แหล่งโบราณคดีดอนน้อย แหล่งโบราณคดีบ้านดอนตาเพชร โบราณสถานพงตึก อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ วัดขุนแผน วัดนางพิม วัดป่าเลไลยก์เจติยยุทหัตถ์ วัดพระแท่นดงรัง วัดไชยชุมพลชนะสงคราม พิพิธภัณฑสถานสงครามอักษะและเชลยศึก และสะพานข้ามแม่น้ำแคว

นอกจากนี้ยังมีความเชื่อและพิธีกรรมที่ยังคงมีให้เห็นได้ในปัจจุบันคือ การทำนํ้ามนต์ สะเดาะเคราะห์ต่อชะตาของชาวกระเหรี่ยง เทศกาลกินเจ พิธีเสียกระบาล ความเชื่อเรื่องการขับไล่พระราหู พิธีเซ่นเจ้าป่าเจ้าเขา ความเชื่อเรื่องเจ้าแม่บัวคลี่

ส่วนในเรื่องของประเพณีและวัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีความเก่าแก่มาแต่โบราณและมีความเจริญในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากทางตอนเหนือของจังหวัดเป็นป่าทึบและภูเขาสูง ประกอบกับมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า ทำให้มีคนไทยเชื้อสายกระเหรี่ยงและชาวมอญอาศัยอยู่มาก จึงทำให้คนไทยได้รับการสืบทอดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีจากชาวกระเหรี่ยงและชาวมอญหลายอย่าง ปฏิบัติสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณีที่สำคัญมีดังนี้

- 1) ประเพณีการทำบุญตักบาตรเทโว (ทำบุญออกพรรษา)
- 2) ประเพณีการบูชาดาวนพเคราะห์ (วัดถาวรรวราม หรือวัดยวน)
- 3) ประเพณีการเล่นเพลงร่ายพรรษา (เป็นการบอกบุญเพื่อเรียไร ข้าวของ

เงินและสิ่งต่าง ๆ เพื่อทำบุญในวันออกพรรษา ปัจจุบันยังมีการร้องกันในหมู่ผู้สูงอายุ)

- 4) พิธีเสนเรือน (พิธีไหว้ผีเรือน ผีเรือนก็คือบรรพบุรุษที่ได้เชิญมาไว้บนเรือน)
- 5) ประเพณีการแต่งงานของชาวไทยโซ่ง บ้านดอนเตาอิฐ อำเภอพนมทวน
- 6) ประเพณีการแห่ประสาทผึ้งของชาวหนองปรือ อำเภอหนองปรือ
- 7) ประเพณีผูกข้อมือของชาวกระเหรี่ยง
- 8) ประเพณีทำบุญเรือสะเดาะเคราะห์ (บุญเดือน 10) ของชาวมอญ อำเภอสังขละบุรี
- 9) ประเพณีตักบาตรดอกไม้อุป-เทียณ อำเภอสังขละบุรี
- 10) ประเพณีการโกนจุก
- 11) ประเพณีโกนผมไฟ

2. ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น

2.1 การทำมาหากิน

- 1) สายน้ำดำข้าว บ้านเสน่ห์ฟ่อง ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี เป็นการอาศัยพลังของลำห้วยใหญ่ข้างหมู่บ้านเป็นเครื่องทุ่นแรงในการดำข้าว
- 2) ผ้าขาวม้าร้อยสีบ้านหนองขาว อำเภอดำรง เป็นผ้าขาวม้าร้อยสีที่ทอด้วยกี่กระตุกใช้ด้ายสีสดใสต่าง ๆ สลับสีกันอย่างสวยงาม คุณภาพดี สีไม่ตก
- 3) ผ้าทอพื้นบ้านของชาวกระเหรี่ยง บ้านเวียงคุด ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี โดยการนำปุยฝ้ายมาปั่นเป็นเส้นด้ายย้อมสี และทอเป็นเครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ต่าง ๆ
- 4) การทำมิดเห็บ บ้านห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา เป็นมิดเห็บ ที่มีลักษณะการนำมิดตัดอ้อยที่ใช้งานไม่ได้แล้วมาตีใหม่เป็นมิดเห็บ และแกะสลักลวดลายสวยงามที่ด้ามและฝัก
- 5) ตึกตาชีขัด เป็นรูปปั้นจากเศษวัสดุ เรียกว่า ผลขัดมาผสมกับ กาวลาเท็กซ์ มาปั้นเป็นรูปต่าง ๆ

2.2 การรักษาโรค

จากการสำรวจของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี พบว่ามีหมอพื้นบ้านมากกว่า 200 คน มีทั้งหมอนวดและหมอยาสมุนไพร บางคนรักษาอย่างจริงจังและเป็นที่พึ่งของชาวบ้านยามเจ็บป่วย ตัวอย่างหมอยาสมุนไพร ได้แก่ พระครูโสภณ วัดถ้ำวังหิน อ.ทองผาภูมิ รักษาโรคเอดส์ และโรคทั่วไป แม่ชีเขียน รวยแล วัดอุดมมงคล อำเภอเมือง รักษาโรคเลือดและโรคเบาหวาน นายเจริญ สังขภาพ รักษาโรคจิตสติและโรคอื่น ๆ เป็นต้น ตัวอย่าง หมอนวดพื้นบ้าน ได้แก่ นางทองเลื่อน วิเศษสิงห์ อ.พนมทวน นางสมหญิง เข้มทอง อ.พนมทวน นางอาภรณ์ ธีระรัตนวราจ อ.ด่านมะขามเตี้ย นางอารี เอี่ยมสำอางค์ อ.เมืองกาญจนบุรี

2.3 อาหารการกิน

ของดีของจังหวัดกาญจนบุรี คือ เห็ดโคน ซึ่งเป็นเห็ดที่ไม่สามารถเพาะเลี้ยงได้เองเหมือน เห็ดฟาง ต้องใช้การเก็บตามธรรมชาติซึ่งจะมีรสชาติอร่อยมาก มีลักษณะหมวกสีดำและแน่น สามารถนำมาประกอบอาหารได้หลายชนิด เช่น ผัด ต้มยำ น้ำพริกย่าง แกงเลียง เห็ดโคนนอกจากจะมีรสชาติอร่อยแล้วยังมีคุณค่าทางโภชนาการมาก จึงมีราคาแพง และยังสามารถนำไปแปรรูป บรรจุขวดเพื่อเก็บไว้กินนาน ๆ ได้อีกด้วย

2.4 เอกลักษณ์ในท้องถิ่น

สำหรับเอกลักษณ์ประจำถิ่นที่สำคัญ ๆ คือ แกงป่าไก่ไทยใส่มะเขือขึ้นเป็นแกงเผ็ดใส่กะทิ ใส่เนื้อสัตว์ต่าง ๆ รวมทั้งมะเขือ หน่อไม้และถั่วฝักยาว นับว่าเป็นอาหารพื้นบ้านที่มีลักษณะเฉพาะที่ชาวจังหวัดกาญจนบุรีนิยมรับประทาน และทำเลี้ยงแขกบ้านแขกเมืองในอดีต

3. บุคคลสำคัญของท้องถิ่น

- 3.1 พระองค์เจ้าขุนเณร บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์
- 3.2 พระยาประสิทธิสงคราม บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์
- 3.3 สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก องค์

ที่

19 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ บุคคลสำคัญทางศาสนา

- 3.4 พระเทพมงคลรังสี (ดี พุทธิโชติ) บุคคลสำคัญทางศาสนา
- 3.5 พระวิสุทธิรังสี (หลวงพ่อบุญเย็น อินทสโร) บุคคลสำคัญทางศาสนา
- 3.6 พระสมณานันมธุภาจารยไพศาลคณะกิจ (หลวงพ่อดี) พึงเดียง
- 3.7 พระราชอุดมมงคล (หลวงพ่อดุตตมะ) บุคคลสำคัญทางศาสนา
- 3.8 พลเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) บุคคลสำคัญด้าน

การปกครอง

- 3.9 ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี บุคคลสำคัญด้านสาธารณสุข
- 3.10 พลโทชาญ อังสุโชติ บุคคลสำคัญด้านการเมือง
- 3.11 พลโทรวมศักดิ์ ไชโยภินทร์ บุคคลสำคัญด้านการปกครองทางศาสนา

4. งานประเพณีและวัฒนธรรมในปัจจุบัน

1) เทศกาลงานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว จัดขึ้นช่วงปลายเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนธันวาคม เพื่อระลึกถึงเหตุการณ์สงคราม การสร้างสะพาน ซึ่งมีจุดเด่นของการแสดงคือการระเบิดสะพาน ภายในงานชมการแสดงแสง เสียง มีการจำลองเหตุการณ์สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) นอกจากนี้ ชมการประกวดนางงามสันติภาพ การจัดการแสดงทาง

วัฒนธรรม การออกร้านสุดยอดของดีเมืองกาญจนบุรี "หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์" นิทรรศการจาก ส่วนราชการ ตลอดจนการแสดงอื่น ๆ อีกมากมาย

2) ประเพณีสงกรานต์มอญ จัดขึ้นในช่วงวันที่ 13 -15 เมษายนของทุกปี ที่ บริเวณวัดวังแก้วเวการาม มีการก่อเจดีย์ทรายขนาดใหญ่ และวันนี้ชาวมอญจะมีการแต่งตัวด้วยเสื้อผ้า แบบมอญที่สวยงาม และมีอาหารพื้นบ้านแบบมอญให้ชิมด้วย ร่วมทำบุญใส่บาตรยามเช้า บนสะพาน ไม้ที่ยาวที่สุดในประเทศไทย แข่งขันป็นเสาน้ำมัน ชมการเล่นสบบ้า ทดลองชิมข้าวแช่แบบมอญ ชื่นชม กับภาพชาวมอญที่เดินทูลถาดอาหารไว้บนศีรษะ เพื่อนำไปถวายพระ และส่งให้พ่อแม่ที่ไปถือศีลอยู่ที่ วัดตลอดเทศกาลในช่วงบ่ายชาวมอญผู้ชายจะพร้อมใจกันนอนเรียงราย ให้พระสงฆ์เดินเหยียบไปบน หลังเพื่อความเป็นสิริมงคล และขจัดปัดเป่าโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ชมและร่วมพิธีสงฆ์ผ่านราง กระบอกไม้ไผ่ ที่นำมาผูกเรียงรายต่อ ๆ กัน ณ บริเวณลานด้านหน้าเจดีย์พุทธคยา จากนั้นก็เล่นน้ำ อย่างสนุกสนาน

3) งานสงกรานต์วัฒนธรรมหมู่บ้านหนองขาว โดยเริ่มตั้งแต่ช่วงเช้าตรู่ที่ ชาวบ้านจะร่วมทำบุญตักบาตร จากนั้นจะมีการประกวดธิดาเกวียนของแต่ละหมู่บ้าน การละเล่น พื้นบ้านต่าง ๆ ที่สร้างความสามัคคีของชาวบ้านภายในหมู่บ้าน การจำลองวิถีชีวิตของชาวบ้าน เช่น การทำขนมจีนสุตรพื้นบ้าน การทำตาลโตนด การทอผ้าขึ้น การแข่งขันกีฬาเชื่อมความสัมพันธ์ของคน ในหมู่บ้าน

4) งานวันอาบน้ำแร่แช่น้ำตก จัดขึ้นบริเวณพุร้อนหินดาด หมู่ ๕ ตำบล หินดาด อำเภอ ทองผาภูมิ ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายน ภายในงานมีกิจกรรมออกร้านผลิตผลและ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร นิทรรศการการท่องเที่ยวของอำเภอทองผาภูมิ นักท่องเที่ยวจะได้อาบน้ำ แร่ที่พุร้อนหินดาดและเที่ยวชมความงามของน้ำตกผาดาด

5) ประเพณีงานแข่งขันเรือยาว เป็นกีฬาทางน้ำบนพื้นฐานของวัฒนธรรม ประเพณีที่ได้รับความนิยมจนก้าวสู่การแข่งขันเรือนานาชาติ และสร้างชื่อเสียงแก่ประเทศไทยทั้งการแข่งขันน่านน้ำในประเทศและน่านน้ำสากล การแข่งเรือยาวจะจัดขึ้นในช่วงเทศกาลออก พรรชามิวตทุประสงค์เพื่อการสืบสานประเพณีการแข่งขันเรือยาวให้คงอยู่ตลอดไป และเพื่อสร้าง จิตสำนึกให้ประชาชนเกิดความรักความหวงแหนและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

6) ประเพณีงานวันชาวเรือ ชาวแพ จัดขึ้นทุกปี ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายนที่ บริเวณถนนสองแคว ริมหน้าแม่น้ำเมืองกาญจนบุรี ภายในงานมีกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน นิทรรศการ ทางวิชาการเกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำ และการแข่งขันกีฬาทางน้ำประเภทต่าง ๆ จัดพิธีบวงสรวง สืบ สานประเพณีท้องถิ่นดั้งเดิม เกี่ยวกับความเชื่อทางน้ำของชาวจังหวัดกาญจนบุรี กิจกรรมแข่งขันไตร กีฬา กิจกรรมทำความสะอาดแม่น้ำ

7) งานเทศกาลเห็ดโคน และอัญมณี อำเภอบ่อพลอย จัดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปีมีการจัดแสดงนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตของเห็ดโคน ที่ยังไม่สามารถเพาะพันธุ์ได้ การสาธิตแปรรูปอาหารจากเห็ดโคน สามารถเลือกชิมได้และยังมีการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการทำเหมืองพลอย การเจียระไนพลอย รวมถึงการออกร้านจำหน่ายอัญมณีจากหลายร้านด้วย

8) ประเพณีฟาดข้าวชาวกะเหรี่ยง อยู่ที่ ตำบลไล่โว่ อำเภอสงขลาบุรี เป็นงานประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมานานแต่โบราณ นับว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือความสามารถของผู้เฒ่าผู้แก่ที่จะให้ลูกหลานมีความสามัคคีกันไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ยังมาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ท้องถิ่นเป็นคุณลักษณะเฉพาะของชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี เช่น วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน อาชีพในท้องถิ่น เช่น มัคคุเทศก์ การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าขาวม้า การจักสานจากไม้ไผ่ การเจียระไนนิล-พลอย สถานที่สำคัญในท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น สะพานข้ามแม่น้ำแคว สะพานมอญ อุทยานประวัติศาสตร์สงคราม 9 ทัพ สุสานทหารสัมพันธมิตรดอนรัก ในงานวิจัยนี้ใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษามาเป็นเนื้อหาในการสร้างและออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน ซึ่งนวัตกรรมที่ครูผู้สอนสร้างหรือออกแบบต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ตามศักยภาพและความสามารถ ซึ่งลักษณะของผลงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์มีสอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน เช่น การคิดสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ต่างๆที่สามารถช่วยแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และ การพัฒนาสินค้าและตราสินค้าที่สามารถเป็นอาชีพได้ เป็นต้น

4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น

มาเรียม นิลพันธุ์ และศิริวรรณ วณิชพัฒน์ (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนานวัตกรรม การเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ นวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า พื้นที่วิจัยทั้ง 4 แห่ง มีบริบทด้าน พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมแก่การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และพื้นที่การวิจัยทั้ง 4 แห่ง มีชุมชนและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเป็นอย่างดีเรื่อยมา 2.

ผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า นวัตกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นกิจกรรมบูรณาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน(กิจกรรมชุมนุม/ชมรม) 3. ผลการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกิดความตระหนักในการใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้มีประโยชน์สูงสุด เกิดความรัก ชื่นชม ห่วงแหนและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันมีค่าของท้องถิ่นและของประเทศชาติ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน โดยมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีชิ้นงาน ผลงานที่สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ และเกิดความภาคภูมิใจในชิ้นงานของตนเอง มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 4. รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ หลักการของรูปแบบ คือ การพัฒนานวัตกรรมแบบมีส่วนร่วม วัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ขั้นตอนรูปแบบ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์บริบทชุมชนและสภาพพิพิธภัณฑ์/แหล่งเรียนรู้ 2) การสร้างความเข้าใจร่วมกับทีมวิจัย 3) ร่วมประสานกับทีมวิจัยและการสร้างเครือข่าย 4) ร่วมประชุมวางแผน 5) การออกแบบพัฒนานวัตกรรม 6) ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมและวิเคราะห์ 7) ร่วมจัดกิจกรรม 8) นำเสนอผลการจัดกิจกรรม 9) ร่วมประเมินผลให้ข้อมูลย้อนกลับ และ 10) ขยายผลและสร้างเครือข่าย เงื่อนไขปัจจัย/ตัวบ่งชี้สู่ความยั่งยืน 1) การนำรูปแบบไปใช้ควรคำนึงถึงองค์ความรู้ด้านนวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและพิพิธภัณฑ์แหล่งเรียนรู้ของเครือข่าย 2) การสนับสนุนของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนในท้องถิ่น 3) การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะสำเร็จได้ต้องให้ความสำคัญกับเครือข่ายและชุมชนในการดำเนินงาน

พิบูล ไวจิตรกรรม (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างอัตลักษณ์สินค้าให้กับผลิตภัณฑ์ฮาลาลในประเทศไทย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับสร้างอัตลักษณ์สินค้าให้กับผลิตภัณฑ์ฮาลาลในประเทศไทย โดยที่ยังสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิม 2) ออกแบบสื่อ ส่งเสริมอัตลักษณ์สินค้าสำหรับผลิตภัณฑ์ฮาลาลในประเทศไทย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ ได้กลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับสร้างจุดขายและสร้างอัตลักษณ์สินค้า ด้วยการออกแบบสื่อส่งเสริมการตลาดและ ออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ให้กับผลิตภัณฑ์ฮาลาลในประเทศ

ไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้ วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยเทคนิคเดลฟาย เครื่องมือที่ใช้ คือ การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตัวบุคคล ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้าน การตลาด 19 คน และมุสลิมที่เป็นตัวแทนของมัสยิดในกรุงเทพฯ 122 คน เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ผลิตภัณฑ์ฮาลาล 5 ประเภท คือ 1) เนื้อสัตว์ 2) ผักผลไม้ 3) อาหารสำเร็จรูป เครื่องปรุงแต่งอาหาร 4) เครื่องดื่ม ขนมขบเคี้ยว 5) ของใช้ประจำวันเพื่อสุขอนามัย ผลการวิจัยพบว่า สามารถสร้างอัตลักษณ์สินค้าให้กับผลิตภัณฑ์ฮาลาลโดยใช้กลยุทธ์ทางการตลาดด้วยจุดเด่น 4 ด้าน คือ 1) ด้านคุณประโยชน์ของสินค้าที่เน้นเรื่องคุณค่าทางโภชนาการ วัตถุดิบที่สดและสะอาด 2) ด้านรูปร่างหน้าตาของสินค้า สิ่งตกแต่งภายนอก ตัวบรรจุภัณฑ์ต้องดึงดูดความสนใจใช้ลวดลายกราฟิกประดับตกแต่ง มีภาพสินค้ามีเครื่องหมายรับรองฮาลาล 3) ด้านคุณค่าของสินค้าที่มีผลต่อความรู้สึกของผู้บริโภค สร้างการรับรู้ให้ผู้บริโภครู้สึกว่าเป็นสินค้าที่ดีต่อสุขภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีเชื่อถือได้ 4) ด้านบุคลิกภาพของสินค้าที่สะท้อนไปถึงผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่า เป็นคนใส่ใจตัวเองดูแลร่างกายและสุขภาพ เป็นคนมีเหตุผล มีศีลธรรม เป็นคนรอบคอบ ช่างคิด ชอบวางแผน และเป็นคนก้าวหน้า มองการณ์ไกล คิดถึงอนาคต

เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์ (2561) การวิจัย เรื่อง การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์อัตลักษณ์ล้านนาของชุมชนเทศบาลตำบลเวียงชัย จังหวัดเชียงราย พบว่า อัตลักษณ์ทางล้านนาที่ต้องการอนุรักษ์แบ่งเป็น 1) ประเพณีของล้านนาแต่ละเดือน 2) พิธีกรรมแบบล้านนา 3) วิถีชีวิตแบบล้านนา 4) ศิลปะการแสดงแบบล้านนา และ 5) ศิลปะหัตถกรรมแนวทางการอนุรักษ์อัตลักษณ์ล้านนาพบว่า ผู้อาวุโสในชุมชนต้องอธิบายความหมายและความสำคัญของเอกลักษณ์ล้านนาให้คนรุ่นหลังเข้าใจให้เห็นคุณค่าของอัตลักษณ์ล้านนาที่สะสมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เปิดพื้นที่ให้มีการแสดงออกให้แก่อัตลักษณ์ล้านนา ซึ่งอาจต้องมีการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย ในส่วนของผู้นำจะต้องเป็นบุคคลที่ในชุมชนเชื่อถือ มีความเข้มแข็งสามารถสร้างศรัทธาในแก่สมาชิกในชุมชนหันมาร่วมมือในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ล้านนา และที่สำคัญหน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุน ส่วนแนวทางการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ล้านนาจะต้องมีองค์ประกอบ คือ 1) กลุ่มผู้สื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสารและผู้รับสารที่จะต้องมีความเชื่อถือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำหรือผู้ส่งสารต้องสร้างความเชื่อมั่นให้แก่กลุ่มผู้รับสาร 2) เนื้อหาการสื่อสารที่จะใช้ถ่ายทอดอัตลักษณ์ล้านนา จะต้องเป็นเนื้อหาแสดงถึงอัตลักษณ์ล้านนาที่ตกทอดมาจากอดีตสู่ปัจจุบัน แม้ว่าจะมีการประยุกต์ไปตาม ยุคสมัย แต่ก็จำเป็นต้องมีกลิ่นไอแห่งล้านนาดำรงอยู่ด้วยเสมอ และ 3) ช่องทางการสื่อสาร ประกอบด้วย เครื่องมือการสื่อสาร อาทิ เสียงตามสาย โทรศัพท์ การประชุมกลุ่ม สื่อสังคม และกิจกรรมการสื่อสาร ได้แก่ กิจกรรมการสื่อสารภายในกลุ่มหรือภายในชุมชน และกิจกรรมการสื่อสารสู่สาธารณะ จะต้องเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อัตลักษณ์ล้านนาของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ศศิธร อินต๋น (2562) ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐานโดยเน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐานโดยเน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเริ่มจาก 1) ขั้นวางแผนพบว่านักศึกษาร่วมกันวางแผนทำโครงงานที่ใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐานที่เน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 9 โครงงาน โดยมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 4 โรงเรียน รองลงมา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และเทศบาล ส่วนโรงเรียนสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีเพียง 1 โรงเรียน 2) ขั้นปฏิบัติการพบว่าการทำโครงงานของนักศึกษาในการเรียนรู้โครงงานที่ใช้โรงเรียนและ ชุมชนเป็นฐานที่เน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยภาพรวมจัดกิจกรรมตามความต้องการและบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่งโดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กรส่วนท้องถิ่น 3) ขั้นสังเกตการณ์ พบว่าโดยภาพรวมไม่พบปัญหา และอุปสรรคนอกจากชุมชนข้างม่อและชุมชนบ้านเมืองกายที่พบปัญหาจากคณะทำโครงงานขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติพบว่าโดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนจากการประเมินโครงงานของนักศึกษาแต่ละ กลุ่มด้วยตนเอง ประเมินโดยเพื่อน และประเมินโดยผู้สอนอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย 14.36 คะแนน และ 19.27 ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนพบว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่ใช้โรงเรียนและชุมชนเป็นฐานโดยเน้นการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดลำดับแรก คือด้านกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน รองลงมาได้แก่ด้านการวัดและประเมินผลใช้วิธีประเมินที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมิน ใช้การสะท้อนคิดหลังการทำโครงงานแต่ละขั้นตอน และด้านเนื้อหาวิชาที่ทำโครงงานตรงกับความสนใจ และเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง

คณกร สว่างเจริญ, ลักษณะ เกยุราพันธ์ และพงษ์พันธ์ นารีน้อย (2566) ศึกษาเรื่องรูปแบบนวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในจังหวัดนครนายก พบว่า 1) ภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นเป็นผลิตภัณฑ์ด้านการถนอมอาหารที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสืบทอดกันมาจนกลายเป็นภูมิปัญญาอาหารประจำท้องถิ่นที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 200 ปี 2) ชุมชนชาวไทยพรวนและชุมชนชาวลาวเป็นชุมชนแห่งภูมิปัญญาที่เดินทางมาจากดินแดนที่สูงได้เดินทางมาพร้อมพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมแห่งภูมิปัญญาและได้นำขนบธรรมเนียมประเพณี 3) รูปแบบนวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย ชุมชน (Community) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge

Sharing) ชุมชนการเรียนรู้ (Learning Community) นวัตกรรม (innovation) การอนุรักษ์ (Conservation) ศักยภาพชุมชน (Enhancing Communities Potential) และการพึ่งตนเอง (Self-Reliance) และ 4) ผลการประเมินและทดลองใช้รูปแบบนวัตกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนารูปแบบนวัตกรรมภูมิปัญญาด้านอาหารท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในจังหวัดนครนายก

สรุปได้ว่า การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านอาชีพของจังหวัดกาญจนบุรี ที่สอดคล้องความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน หรือตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ชุมชน หรือท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรคและนวัตกรรมให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาทิเช่น การออกแบบลวดลายพลอย-นิล การแปรรูปอาหาร การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ การบริการด้านการท่องเที่ยว โดยครูนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอน

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะให้ครูสามารถสร้างและออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ อัตลักษณ์ท้องถิ่นขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนหรือช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น โดยอาศัยหลักการ ทฤษฎีที่ได้ผ่านการทดลองวิจัยจนเชื่อถือได้นำมาใช้ให้เกิดผลต่อการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสามารถในการ สร้างสรรคและนวัตกรรมและเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม สามารถสร้าง นวัตกรรมออกมาทั้งในส่วนที่ไม่เคยมีมาก่อนหรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงจากสิ่งเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น โดยใช้ความคิด ความรู้ ความชำนาญที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียน และความสามารถนำมาผสมผสานกับ เทคโนโลยีมาสร้างสรรค์ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาที่ปฏิบัติใช้ได้จริงต่อไปในอนาคตได้

สรุปบททวนวรรณกรรม

จากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน โดย และจากการทบทวนวรรณกรรมเรื่ององค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพ ของสุมนหา จุลชาติ (2555), บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี (2556), จิราพร รอดพ่วง (2559), สมาพร มณีอ่อน (2559), พัทธกร พูลบุญ (2563), มยุรี เจริญศิริ (2563) สรุปได้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนานาวิชาชีพ 4) การวัดและประเมินผล และ 5) ปัจจัยสนับสนุน

รูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community; PLC) และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) มาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นของครู ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น มีความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และมีความพึงพอใจที่ดีต่อรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพ

จากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมสามารถสรุปการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ได้ดังนี้

ตารางที่ 7 สังเคราะห์แนวคิดเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง/นักวิชาการ	ผลการสังเคราะห์
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ	
(Horsley and Associated,1981; Joyce and Shower, 1987; Knowles, 1990; Gramston and Costa, 2002; Sparks and Horsley, 2003; Aseltine, Froynirz and Digilio, 2006; Zeppeda, 2008; Glickman and other, 2010) สมณฑา จุลชาต (2555), บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี (2556), จิราพร รอดพ่วง (2559), สมพร มณีอ่อน (2559), พัชรกร พูลบุญ (2563), มยุรี เจริญศิริ (2563)	ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 4. การวัดและประเมินผล 5. ปัจจัยสนับสนุน
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(Professional Learning Community; PLC)	
(DuFour, 2001; Martin, 2001; Hord, Roussin and Sommeer, 2009; Annenberg Institute of School Reform, 2013; วิจารย์ พานิช, 2555) กระบวนการพัฒนา 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1)ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา(Share problem 2) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา(Set goals) 3) ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ(Selection Professional development) 4) ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ(Practice) 5) ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation)	ขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา(Share problem) 2. ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals) 3. ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development) 4. ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ (Practice) ได้แก่ 4.1) เตรียมแผนการพัฒนา (preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล(analysis) และ 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) 5. ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง/นักวิชาการ	ผลการสังเคราะห์
แนวคิดเกี่ยวกับการโค้ช (Coaching) และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)	
การโค้ช (Coaching) (Gottesman, 2000; Joyce & Shower, 2002; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา, 2558; อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล, 2559) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) (Joyce & Shower, 2002; Knight, 2007; วัชรรา เล่าเรียนดี, 2561)	ขั้นตอนการโค้ช(Coaching) และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) แบ่งได้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1.การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre-observation Conference) 2. การสังเกตการสอน (Classroom Observation) 3.การประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post-observation Conference)
แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา การออกแบบ/การสร้างนวัตกรรมการศึกษา	
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550), วุฒิสักดิ์ โกชนกุล (2550) ทิศนา ขัมมณี (2552), เนาวนิตย์ สงคราม (2556), ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2559)	ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารของนักวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษา เพื่อนำมาออกแบบ ขั้นตอน การะงานและกิจกรรมของการฝึกอบรมเพื่อให้ครูเรียนรู้การออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รายละเอียดดังนี้ 1.ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ 1.1 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 1.2 ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาและการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 1.3 ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นกับการจัดการเรียนรู้ 1.4 ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน

ตารางที่ 7 (ต่อ)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง/นักวิชาการ	ผลการสังเคราะห์
	2.ความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ 1.1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น 1.2) การสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2.ด้านการออกแบบนวัตกรรม คือ 2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ 2.2 การออกแบบนวัตกรรมสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2.3 กระบวนการพัฒนานวัตกรรม 2.4 ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2.5 การสร้างสรรค์ผลงาน
แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา การออกแบบ/การสร้างนวัตกรรมการศึกษา	
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550), วุทธิศักดิ์ โภชนกุล (2550) ทิศนา แคมมณี (2552), เนาวนิตย์ สงคราม (2556), ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2559)	3. ด้านความคุ้มค่าและการนำไปใช้ คือ 3.1 การแก้ไขปัญหา 3.2 ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร 3.3 กระบวนการแสวงหาความรู้ 3.4 การนำไปใช้ประโยชน์ 4.ด้านการประเมินผล 4.1 เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 5.ด้านการเผยแพร่ 5.1 ความเหมาะสมของช่องทางการเผยแพร่ 3. ความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ 3.1 ด้านการนำเข้าสู่บทเรียน 1) มีการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดและการประเมินผล เนื้อหาหรือบทเรียนแก่ผู้เรียน 2) การนำเข้าสู่บทเรียนเข้าใจ หรือกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง/นักวิชาการ	ผลการสังเคราะห์
	3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ และใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่การทำงาน 4) จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ 5) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรม 6) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงาน 7) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย 8) จัดกิจกรรมโดยการใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น และเหมาะสมกับวัย 9) มีการให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนอย่างสร้างสรรค์ 3.3 ด้านการวัดและประเมินผล 1) มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 2) การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของผู้อื่น
ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	
(ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2543; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552; ทิศนา เขมมณี, 2553; มาเรียม นิลพันธุ์, 2555; ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556; เนาวนิตย์ สงคราม, 2556; อนุชา โสมาบุตร, 2561; วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล, 2562;)	ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นผลงาน ชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์ แนวคิดหรือกระบวนการที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ได้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ คือ 1.1 มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา 1.2 ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ 1.3 ใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย

ตารางที่ 7 (ต่อ)

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง/นักวิชาการ	ผลการสังเคราะห์
	1.4 ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น 1.5 ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง 2.ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ คือ 2.1 การเคารพความคิดของคนอื่น 2.2 เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย 2.3 นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น 2.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ 2.5 ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ 3. ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ คือ 3.1 การวางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ 3.2 พัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา 3.3 ประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา 3.4 ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น 3.5 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคม
แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น	
อัตลักษณ์ท้องถิ่น เป็นคุณลักษณะเฉพาะของชุมชน จังหวัดกาญจนบุรี เช่น วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน อาชีพในท้องถิ่น และนำมาสร้างเป็นหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ (Hoult, 1969; Barber, 1975; Habermas, 1979; McCall, 1987; Hall and Guy, 1996; Woodward, 2000; ประสิทธิ์ ลิขิตชา, 2547; ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2550; นัทธนัย ประสานนาม, 2552; อินทิรา พงษ์นาค และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์, 2558)	ผู้วิจัย ให้ครูนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาจัดทำเป็น หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล ที่ตอบสนองความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นสื่อในการเรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งการเรียนรู้ สำนึกรักในทรัพยากรธรรมชาติและ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความสามารถในการแก้ปัญหา เรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะอาชีพ รวมถึงเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development :R&D) เพื่อให้การวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์ครบทุกประเด็น โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

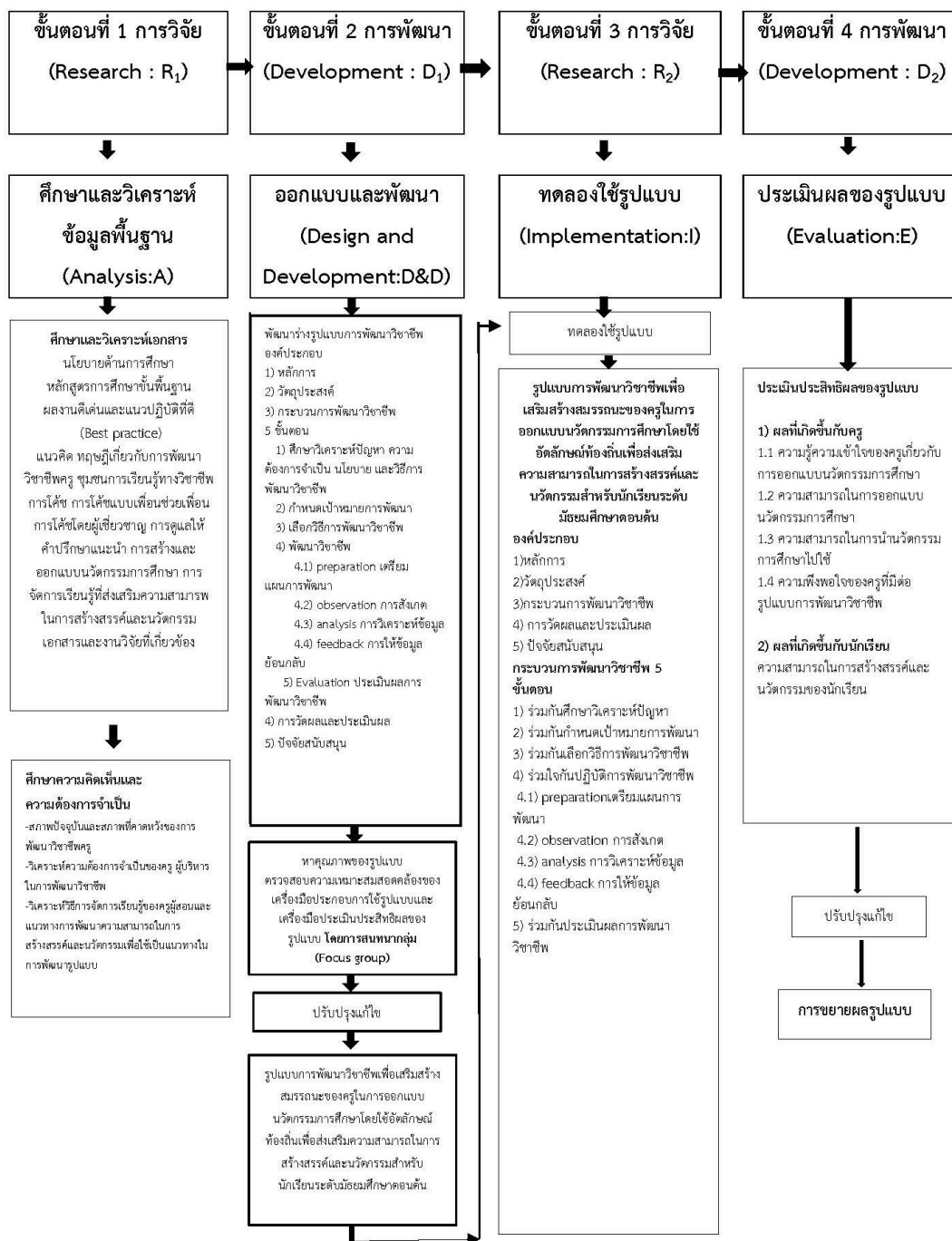
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A)

ผู้วิจัยได้ศึกษานโยบายด้านการศึกษาลักษณะสำคัญการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลงานดีเด่นและแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ การสร้างและออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาวิชาชีพครู วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครู ผู้บริหาร ในการพัฒนาวิชาชีพ วิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D) ในขั้นตอนนี้เป็นการสังเคราะห์ร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหาประสิทธิภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้พิจารณาดำเนินการในลักษณะควบคู่กันไปทั้งในขั้นออกแบบ (design) และขั้นการพัฒนา (development) โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นการวิเคราะห์ (analysis)= Research (R1) ทั้งหมดมากำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้ (Implementation: I) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model) ที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ การวัดและประเมินผล ปัจจัยสนับสนุน และกระบวนการพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) S=Share problem ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ 2) S=Set goals ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา 3) S= Selection Professional development ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ 4) P= Practice ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (mentoring) เป็นผู้สังเกตร่วมในการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพและให้คำแนะนำ ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติในการพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน ดังนี้ 4.1) เตรียมแผนการพัฒนา (Preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) 5) E= Evaluation ร่วมมือกันประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพ ด้านผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนจะมีการโค้ช(Coaching) และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาวิชาชีพเกิดประสิทธิภาพตลอดกระบวนการโดยผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ประเมินผล(Evaluation: E) ปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนและปรับปรุงต้นแบบ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และพิจารณาผลการประเมินทุกขั้นตอนจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ เพื่อการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพไปใช้ต่อไป และเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพก่อนจะนำไปเผยแพร่ต่อไป ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 กรอบการดำเนินการวิจัย

จากแผนภูมิแสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนาแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research (R1) การศึกษาเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis))

ผู้วิจัยได้ศึกษานโยบายด้านการศึกษาลักษณะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลงานดีเด่นและแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ การสร้างและออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาวิชาชีพครู วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครู ผู้บริหาร ในการพัฒนาวิชาชีพ วิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวัง ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ความต้องการพัฒนาวิชาชีพ และสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวัง ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ความต้องการพัฒนาวิชาชีพ และสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับลักษณะ กระบวนการ ขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพ ขั้นตอนการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การประเมินผลนวัตกรรมการศึกษา และศึกษาองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาแบบและการได้มาซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ

สร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งแนวทางการวัดและการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

5. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู

แหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วย เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 แผนนโยบายด้านการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2566-2570 จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ผลงานดีเด่นและแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ที่ได้รับรางวัลในระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช (Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา

2. แหล่งข้อมูลบุคคล ประกอบด้วย

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 18 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงจากการเป็นโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 6 คน

2.1.2 ผู้บริหารโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 7 คน

2.1.3 ผู้บริหารโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 5 คน

2.2 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 2 ปี ของโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 18 โรงเรียน จำนวน 76 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงจากการเป็นโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย

2.2.1 ครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 27 คน

2.2.2 ครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 29 คน

2.2.3 ครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 20 คน

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่

2.3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาวิธีการสอน 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านหลักสูตรและการสอน 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี

2.3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาวิธีการสอน 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านหลักสูตรและการสอน 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี

2.3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านชุมชนและท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาโรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีอย่างน้อย 3 ปี หรือเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี หรือเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมด้านวิชาการ งานวิจัยและนวัตกรรม

2.3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศการศึกษา จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) มีประสบการณ์ทางด้านการนิเทศการศึกษาอย่างน้อย 5 ปี 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท 3) มีตำแหน่งทางวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ

2.4 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และกำลังเรียนกับครูผู้สอนในระดับชั้นนั้น ๆ จำนวน 18 โรงเรียน จำนวน 313 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวัง ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ความต้องการพัฒนาวิชาชีพ และสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน ได้จากการสัมภาษณ์

2. ความคิดเห็นของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวัง ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ความต้องการพัฒนาวิชาชีพ และสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน ได้จากการตอบแบบสอบถาม

3. ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับลักษณะ กระบวนการ ขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพ ขั้นตอนการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การประเมินผลนวัตกรรมการศึกษา และศึกษาองค์ประกอบสำหรับการพัฒนารูปแบบและการได้มาซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งแนวทางการวัดและการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ได้จากการสัมภาษณ์

4. ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวัง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นคำถามปลายเปิด (open ended question) ซึ่งครูผู้สอน ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการ

1. วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวนโยบายการศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การพัฒนาวิชาชีพ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์สิ่งที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงโดยการศึกษาเอกสารวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในกลุ่มผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูลเอกสาร นโยบายและเป้าหมายการจัดการศึกษา ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2566-2570 จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 หลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ผลงานดีเด่นและแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) ที่ได้รับรางวัลในระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนต่าง ๆ เช่น ผลการสอบ PISA, O-NET, NT ผลการประเมินมาตรฐานและการประกันคุณภาพภายนอก (สมศ.) การพัฒนาวิชาชีพ การออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ผลการเรียนรู้และความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2 ศึกษาและวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวข้อง โดยศึกษาหลักการ แนวคิดการวิจัยและพัฒนา หลักการแนวคิดการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ หลักการแนวคิด อัตลักษณ์ท้องถิ่น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช (Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) หลักการแนวคิดออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของนักเรียน โดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร

2. ศึกษาความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 18 คน เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง ความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อส่งเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (structured interview) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (formal interview) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 20-31 กรกฎาคม 2566

3. ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 76 คน สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นคำถามปลายเปิด (open ended question) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ระหว่างวันที่ 20-31 กรกฎาคม 2566

4. ศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับลักษณะกระบวนการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา การประเมินผลนวัตกรรมทางการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการวัดและประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน ด้านชุมชนและท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1 คน และด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 1 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (structured interview) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (formal interview) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 24-28 กรกฎาคม 2566

5. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และกำลังเรียนกับครูผู้สอนในระดับชั้นนั้น ๆ จำนวน 313 คน สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นคำถาม

ปลายเปิด (open ended question) ซึ่งครูผู้สอน ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ระหว่างวันที่ 20-31 กรกฎาคม 2566

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนที่ 1

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎี เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีกระบวนการสร้างและพัฒนาดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.2 สร้างแบบวิเคราะห์เอกสารโดยกำหนดประเด็นการวิเคราะห์เอกสาร ได้แก่

1) ประเด็นในการสังเคราะห์ 2) แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ และ 3) ผลการสังเคราะห์

1.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของแบบวิเคราะห์เอกสารเชิงทฤษฎีและนำไปปรับปรุง

1.4 นำแบบวิเคราะห์เอกสารที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี เพื่อพิจารณาความสอดคล้อง โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสาร โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558, pp. 178-179)

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความสอดคล้องมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความสอดคล้องมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความสอดคล้องปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความสอดคล้องน้อยที่สุด

ในการหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวิเคราะห์เอกสารจะพิจารณาจากเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีข้อคำถามสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้องต้องมีค่าเฉลี่ย (Mean) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) น้อยกว่า 1.00 แสดงว่าข้อความใช้ได้คือ มีความสอดคล้อง หากมีค่าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558, p. 179) ซึ่งผลการตรวจสอบ พบว่า แบบบิเคราะห์เอกสารมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($M = 5.00, SD = 0.00$) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้ได้กับข้อมูลได้

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบบิเคราะห์เอกสารตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้

2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured interview) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal interview) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end questions) มีกระบวนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีสัมภาษณ์การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำมากำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured interview) และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal interview) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end questions) ประกอบด้วย **ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) ชื่อ-นามสกุล 2) สังกัด 3) ตำแหน่งทางวิชาการ 4) ประสบการณ์ในการบริหาร 5) วุฒิการศึกษา **ตอนที่ 2** ประเด็นการสัมภาษณ์ 1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม **ตอนที่ 3** ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมีข้อคำถามปลายเปิดและมีสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและนำไปปรับปรุง

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี เพื่อหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (*Mean*) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญและเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยเช่นเดียวกับแบบวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งผลการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ พบว่าทุกรายการประเมินมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.60 ถึง 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.45 ถึง 0.55 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงว่าแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

2.5 ปรับปรุงหรือแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจากผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านการใช้ภาษา ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

ลำดับ ที่	ประเด็นคำถามก่อนการปรับปรุง	ผลการปรับปรุง
1	ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา	
1.1	ท่านคิดว่าการดำเนินการพัฒนาบุคลากรที่ผ่าน มาเป็นอย่างไรบ้าง	ท่านคิดว่าการดำเนินการพัฒนา บุคลากรที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
1.3	ท่านคิดว่าผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ของการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง	ท่านคิดว่าผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาบุคลากรที่ผ่าน มาเป็นอย่างไร

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นคำถามก่อนการปรับปรุง	ผลการปรับปรุง
1	ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา	
1.4	ความคาดหวังของท่านต่อการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา ควรเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง	ความคาดหวังของท่านต่อการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา ควรเป็นอย่างไร
2	ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	
2.3	ความคาดหวังของท่านที่มีต่อการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง	ความคาดหวังของท่านที่มีต่อการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรเป็นอย่างไร
2.5	อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่นำมาใช้ควรเป็นอะไร เพราะอะไร	อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่นำมาใช้ควรมีลักษณะอย่างไร
2.7	เพิ่มเติมคำถาม	กระบวนการ PLC ของครูควรมีลักษณะอย่างไร
2.8	เพิ่มเติมคำถาม	คุณลักษณะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนควรเป็นอย่างไร

2.6 นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้เก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และเป็นสถานนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 18 คน

3. แบบสอบถามครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end questions) โดยมีประเด็นเกี่ยวกับ สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีกระบวนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีสัมภาษณ์การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำมากำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (questionnaires) มีสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end questions) ประกอบด้วย **ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) เพศ 2) สังกัด 3) ตำแหน่งทางวิชาการ 4) ประสบการณ์ในการสอน 5) วุฒิการศึกษา **ตอนที่ 2** ประเด็นการสอบ 1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม **ตอนที่ 3** ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและนำไปปรับปรุง

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales) ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม พบว่าทุกรายการประเมินมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.80 ถึง 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.00 ถึง 0.45 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงว่าแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3.5 ปรับปรุงหรือแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่งจากผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านการใช้ภาษาและจำนวนเป็นคำถาม ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ลำดับ ที่	ประเด็นคำถามก่อนการปรับปรุง	ผลการปรับปรุง
1	ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา	
1.1	ท่านเคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือไม่	ท่านเคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีจำนวนกี่ครั้ง
1.2	ท่านเคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาหรือไม่	ท่านเคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมศึกษามีจำนวนกี่ครั้ง
1.3	ท่านเคยนำแหล่งเรียนรู้ อาชีพในท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรมในท้องถิ่น ฯลฯ มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่	ท่านเคยนำแหล่งเรียนรู้ อาชีพในท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรมในท้องถิ่น ฯลฯ มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีจำนวนกี่ครั้ง
1.4	ท่านต้องการพัฒนาวิชาชีพด้านใด (เรียงลำดับความสำคัญ 1-6) () การออกแบบนวัตกรรมด้านหลักสูตรโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาประเมินผลโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การออกแบบนวัตกรรมด้านสื่อการสอนโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การออกแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	ท่านต้องการพัฒนาวิชาชีพด้านใด (เรียงลำดับความสำคัญ โดยใส่หมายเลข1-6 ลงในช่องวงเล็บ) () การออกแบบนวัตกรรมด้านหลักสูตรโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาประเมินผลโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การออกแบบนวัตกรรมด้านสื่อการสอนโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การออกแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น () การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นคำถามก่อนการปรับปรุง	ผลการปรับปรุง
2	ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	
2.3	ถ้ามีกิจกรรมการพัฒนาครูด้านการพัฒนา นวัตกรรมการศึกษา ท่านมีความต้องการ ให้รูปแบบกิจกรรม เป็นอย่างไร	กิจกรรมการพัฒนาครูด้านการพัฒนา นวัตกรรมการศึกษา ท่านมีความต้องการให้ มีรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาครู เป็นอย่างไร
2.6	ถ้าจะพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรม ท่านมีวิธีการ อย่างไร	วิธีการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรม ท่านมีวิธีการ อย่างไร

3.6 นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมี
ประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 2 ปี ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและเป็นโรงเรียนนำร่องพื้นที่
นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 76 คน

4. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและ
การสอน การออกแบบนวัตกรรมการศึกษา และด้านท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี เป็นแบบสัมภาษณ์
ที่มีโครงสร้าง (Structured interview)) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แบบสัมภาษณ์
มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end questions) มีประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะ
แนวทางการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การประเมินผลนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้
อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม รวมทั้งศึกษา
องค์ประกอบและแนวทางการวัดและประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม มี
กระบวนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีสัมภาษณ์การวิเคราะห์
สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการ
ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และ
นวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำมากำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

4.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured
interview) มีสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยและใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal
interview) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง แบบสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด
(Open-end questions) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) ชื่อ-

นามสกุล 2) ตำแหน่งปัจจุบัน 3) สถานที่ทำงาน 4) ประสบการณ์ในการบริหาร **ตอนที่ 2** ประเด็นการสัมภาษณ์ 2.1) การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่สำคัญ ท่านคิดว่าควรมีลักษณะอย่างไร 2.2) การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ท่านคิดว่าควรมีขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเป็นอย่างไร 2.3) การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นสามารถส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมให้ผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้หรือไม่อย่างไร 2.4) บทบาทของครู ในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้พัฒนาผู้เรียนควรมีลักษณะอย่างไร 2.5) นวัตกรรมการศึกษา ของครูควรมีลักษณะอย่างไร และเน้นในด้านใด 2.6) ถ้านำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ ในการพัฒนาครู ควรดำเนินการอย่างไร 2.7) การวัดและประเมินผล นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ท่านคิดว่า ควรมีลักษณะอย่างไร 2.8) ท่านคิดว่าส่วนประกอบองค์ประกอบการพัฒนา นวัตกรรมควรมีอะไรบ้าง **ตอนที่ 3** ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและนำไปปรับปรุง

4.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี เพื่อหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญและเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยเช่นเดียวกับแบบวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งผลการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ พบว่าทุกรายการประเมินมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($M=4.80$, $SD= 0.45$) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงว่าแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

4.5 ปรับปรุงหรือแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ ซึ่งจากผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขด้านการใช้ภาษาและจำนวนเป็นคำถาม ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อการปรับปรุงแก้ไข แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา

ลำดับ ที่	ประเด็นคำถามก่อนการปรับปรุง	ผลการปรับปรุง
1	นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่สำคัญ ท่านคิดว่าควรมีลักษณะอย่างไร	การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่สำคัญ ท่านคิดว่าควรมีลักษณะอย่างไร
5	นวัตกรรมการศึกษาของครูควรเป็นอะไร และด้านใด	นวัตกรรมการศึกษาของครูควรมีลักษณะอย่างไร และควรเน้นในด้านใด
8	เพิ่มเติมคำถาม	ท่านคิดว่าส่วนประกอบ/องค์ประกอบการพัฒนา นวัตกรรมควรมีอะไรบ้าง

4.6 นำแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่

4.6.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาวิธีการสอน 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านหลักสูตรและการสอน 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี

4.6.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาวิธีการสอน 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก ด้านหลักสูตรและการสอน 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี

4.6.3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าหน่วยงานหรือมีประสบการณ์การทำงานด้านพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีอย่างน้อย 3 ปี

4.6.4 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศการศึกษา จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ทางด้านการนิเทศการศึกษาอย่างน้อย 5 ปี 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท 3) มีตำแหน่งทางวิชาการระดับชำนาญการพิเศษ

5. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end questions) โดยมีประเด็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู มีกระบวนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

5.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีสัมภาษณ์การวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอน และวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำมากำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม

5.2 สร้างแบบสอบถาม โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (questionnaires) มีสาระครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ลักษณะข้อคำถามปลายเปิด (open-end question) ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ 1) เพศ 2) ระดับชั้น ตอนที่ 2 ประเด็นการสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

5.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและนำไปปรับปรุง

5.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญและเกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยเช่นเดียวกับแบบวิเคราะห์เอกสาร ซึ่งผลการตรวจสอบแบบสอบถาม พบว่าทุกรายการประเมินมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.60 ถึง 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.45 ถึง 0.55 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

5.5 ปรับปรุงหรือแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไป

ทดลองใช้ ซึ่งจากผลการประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการ
ปรับปรุงแก้ไขด้านการใช้ภาษาและจำนวนเป็นคำถาม ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น

ลำดับ ที่	ประเด็นคำถามก่อนการปรับปรุง	ผลการปรับปรุง
1	นักเรียนคิดว่าการนั่งเรียนเฉพาะใน ห้องเรียน เหมาะสมหรือไม่ ควรเป็น อย่างไร	นักเรียนคิดว่าการนั่งเรียนในห้องเรียนมี ความเหมาะสมหรือไม่ ควรเป็นอย่างไร
3	นักเรียนคิดว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสม หรือไม่ และเป็นอย่างไร	นักเรียนคิดว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ มีความ เหมาะสมหรือไม่ และควรเป็นอย่างไร
4	นักเรียนคิดว่าการไปศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ นอกสถานที่ เช่น แหล่งท่องเที่ยวใน ท้องถิ่น วัฒนธรรมในท้องถิ่นฯลฯเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร	นักเรียนคิดว่าการไปศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้ นอกสถานที่ เช่น แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น วัฒนธรรมในท้องถิ่นฯลฯ มีความเหมาะสม หรือไม่
6	เพิ่มเติมคำถาม	นักเรียนคิดว่าครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อะไรบ้าง(เรียงลำดับความสำคัญ โดยใส่ หมายเลข1-6 ลงในช่องวงเล็บ) () การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน () การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม () การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน () การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น () การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ () การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ ศิลปะ วัฒนธรรมในท้องถิ่น

5.6 นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และเป็นสถานนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัด กาญจนบุรี ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และกำลังเรียนกับครูผู้สอนในระดับชั้น นั้น ๆ จำนวน 18 โรงเรียน จำนวน 313 คน

วิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1 การวิจัย(Research:R₁) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis :A) สามารถสรุปได้ดังตารางที่ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1 การวิจัย(Research:R₁) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis :A)

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	สถิติ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ เอกสารเกี่ยวกับนโยบายด้านการศึกษา จุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2564-2569 หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) 2. ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศึกษาและวิเคราะห์ เอกสาร ตำราเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ การออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษา การออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	1.ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งข้อมูล เอกสาร แนวนโยบายด้านการศึกษา จุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2564-2569 หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) 2. ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศึกษาและวิเคราะห์ เอกสาร ตำราเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ การออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษา การออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	แบบวิเคราะห์ เอกสาร	เอกสาร วรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์ เอกสาร/วิเคราะห์ เนื้อหา(Content Analysis)	1.ข้อมูลพื้นฐาน ความสำคัญ ในการพัฒนา วิชาชีพ 2.ข้อมูลพื้นฐานและความ ต้องการจำเป็นในการ พัฒนาวิชาชีพและการ พัฒนานวัตกรรม

ตารางที่ 12 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	สถิติ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
2. เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพความคาดหวังและความต้องการสำหรับการพัฒนาวิชาชีพ ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และจากผู้บริหารสถานศึกษา	2.1 สัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 18 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (formal interview) 2.2 สอบถามครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 76 คน ใช้วิธีการสอบถาม (questionnaires) แบบปลายเปิด (open ended questions) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง	2.1 แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (structured interview) 2.2 แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (questionnaires) แบบปลายเปิด (open ended questions)	2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2.2 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหา	1.สภาพความคาดหวังและความต้องการสำหรับการพัฒนาวิชาชีพ ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และจากผู้บริหารสถานศึกษา 2.ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพ

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	สถิติ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
	2.3 สอบถามนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และเป็นสถานนําร่องพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่ง เป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 และกำลังเรียนร่วมกับครูผู้สอนในระดับชั้นนั้น ๆ จำนวน 313 คน ใช้วิธีการสอบถาม (questionnaires) แบบปลายเปิด (open ended questions) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง	--แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (questionnaires) แบบปลายเปิด (open ended questions)	-นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 ที่กำลังเรียนกับครูผู้สอนในระดับชั้นนั้น ๆ จำนวน 313 คน	การวิเคราะห์เนื้อหา	3.ความต้องการวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู

ตารางที่ 12 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	สถิติ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
3. เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะกระบวนการ ขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพ ขั้นตอนการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การประเมินผลนวัตกรรมการศึกษา และการประกอบสำหรับการพัฒนารูปแบบ และการได้มาซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งแนวทางการวัดและการ ประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีเชี่ยวชาญด้าน หลักสูตรและการสอน และการออกแบบ นวัตกรรมทางการศึกษา	-สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้าน หลักสูตรการสอน ด้านการวัดและ ประเมินผล ด้านพัฒนา ชุมชนและท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี และ ด้านการนิเทศ การศึกษา โดยใช้ วิธีการสัมภาษณ์แบบ เป็นทางการ (formal interview) ซึ่งผู้วิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง	-แบบ สัมภาษณ์ที่มี โครงสร้าง (structured interview)	ผู้ทรงคุณวุฒิที่มี ประสบประสบการณ์ และเชี่ยวชาญ ด้านการสอนและ การพัฒนา นวัตกรรมทาง การศึกษา	การวิเคราะห์ เนื้อหา	องค์ประกอบการพัฒนา วิชาชีพ ขั้นตอนและวิธีการ ในการพัฒนาวิชาชีพและ การออกแบบนวัตกรรม การศึกษาและการประเมิน นวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development:D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development)

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาเป็นโครงร่างรูปแบบและหาคุณภาพของรูปแบบโดยการสนทนา (Focus group Discussion) ดำเนินการให้กลุ่มบุคคลที่มีความสามารถด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น และด้านการวัดและประเมินผล ร่วมสนทนาเพื่อเก็บข้อมูลในการรับรองรูปแบบเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของรูปแบบ และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลก่อนนำไปทดลองใช้จริง (Implement) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวัตถุประสงค์ แหล่งข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา วิธีดำเนินการ เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนที่ 2 ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 3) แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ และ 5) แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลเอกสาร ประกอบด้วย

1. รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่

3.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 20 คะแนน

3.2 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยเป็นแบบมาตรวัดระดับ (Rubric Scoring)

3.3 แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ โดยเป็นแบบมาตรวัดระดับ (Rubric Scoring)

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

3.5 แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน โดยเป็นแบบมาตรวัดระดับ (Rubric Scoring)

แหล่งข้อมูลบุคคล ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญในการหาคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 7 คน ได้แก่

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม 2) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์การพัฒนาวิธีสอน 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านหลักสูตรและการสอน 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี

1.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ 1) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการศึกษา 2) ตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วย

ศาสตราจารย์ หรือมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรม การศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี หรือการพัฒนาครูโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี

1.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการวัดและประเมินผล 2) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็น ผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางด้านการสอนอย่างน้อย 5 ปี

โดยผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ประเมินคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ คู่มือการใช้ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสนทนา (Focus group Discussion) และผู้วิจัยดำเนินการสนทนา ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้ ดำเนินการสนทนาตามลำดับกรอบแนวคิดและประเด็นการสนทนา การถอดเทป บันทึกและวิเคราะห์ ติความที่ได้และเขียนรายงานวิจัย ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของรูปแบบเพื่อเป็นการรับรองโครงร่างรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบ มาตรฐานส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ก่อนนำไปใช้จริงในขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research:R₂)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แบบประเมินความสามารถในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษา แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ แบบสอบถามความ พึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรมของนักเรียน

วิธีดำเนินการ

1. พัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ประมวลข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์ร่างรูปแบบ โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบและผลการสัมภาษณ์ทำให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับ 2 หัวข้อ ได้แก่ แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ และองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ การวัดและประเมินผล และปัจจัยสนับสนุน

2. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผ่านระบบ Zoom meeting เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2567 ดำเนินการให้กลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการวัดและประเมินผล และผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนาโดยมีวิธีการดังนี้

2.1 กำหนดประเด็นให้ครอบคลุมองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มี 3 ประเด็น ดังนี้

2.1.1 แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ ความชัดเจนและความเหมาะสมในการนำแนวคิดมาใช้ในการพัฒนารูปแบบ วัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบ และการใช้ภาษาในการอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดต่าง ๆ

2.1.2 องค์ประกอบของรูปแบบ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมความต้องการจำเป็นของการพัฒนาวิชาชีพครู แต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน การเรียงลำดับของแต่ละองค์ประกอบในรูปแบบมีความเหมาะสม และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบมีประเด็นสนทนา ดังนี้

1) หลักการ ความชัดเจนของหลักการ ความสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานที่นำมาพัฒนารูปแบบ ความสมรรถนะที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดสาระและกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครู แสดงให้เห็นถึงจุดเน้นในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน และการใช้ภาษามีความชัดเจน เข้าใจง่าย

2) วัตถุประสงค์ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับหลักการ แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดกับผู้เรียน วัตถุประสงค์มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน การใช้ภาษามีความชัดเจนและเข้าใจง่าย

3) กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพครบถ้วนมีความต่อเนื่อง การใช้ภาษาเข้าใจง่าย

4) การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ มีความเหมาะสมตามเกณฑ์ หลักเกณฑ์ที่นำเสนอมีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้

5) ปัจจัยสนับสนุน มีความสอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์และกระบวนการพัฒนาวิชาชีพของรูปแบบ

2.1.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในการสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ได้แก่

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม 2) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางการสอน อย่างน้อย 5 ปี

2) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีประสบการณ์การพัฒนาวิธีสอน 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านหลักสูตรและการสอน 3) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางการสอน อย่างน้อย 5 ปี

3) ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 2 คน โดยมีคุณสมบัติ 1) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการศึกษา 2) ตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี หรือการพัฒนาครูโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี

4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการวัดและประเมินผล 2) มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือมีประสบการณ์ทางการสอนอย่างน้อย 5 ปี

2.3 ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้ ดำเนินการสนทนาตามลำดับกรอบแนวคิดและประเด็นการสนทนา การถอดเทป บันทึกและวิเคราะห์ข้อความที่ได้และเขียนรายงานวิจัย

โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2567 เวลา 13.00-15.30 น. ในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีองค์ประกอบของรูปแบบ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ การวัดและประเมินผล และปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสมในการนำไปใช้

2.4 แก้ไขปรับปรุงรูปแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ได้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีคุณภาพและนำไปปรับใช้ได้

2.5 นำเครื่องมือประกอบรูปแบบที่ใช้ในการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสมเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และเกณฑ์ในการพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับความคิดเห็น ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยแบบต่อเนื่อง ตามแนวของ Best(1981) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ย(M) มากกว่า 3.50 ขึ้นไป และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) น้อยกว่า 1.00 แสดงว่าข้อมูลความใช้ได้ คือมีความเหมาะสม หากมีค่าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวให้ตัดทิ้งไปหรือปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) โดยการประเมิน

ความเหมาะสมเป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ของร่างรูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพ คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพ พบว่า ร่างรูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพมีผลการประเมินคุณภาพในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.92$, $SD = 0.27$) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพมีผลการประเมินคุณภาพในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($M = 4.89$, $SD = 0.33$)

2.6 นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพมาทำการวิเคราะห์และนำไปปรับปรุงการพัฒนา รูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพ และคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนางานวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต่อไป

3. พัฒนาเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบ โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แบบ ประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการ พัฒนางานวิชาชีพ และแบบประเมินความสามารถในการสร้างและสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน

3.1 แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังจากการได้รับการพัฒนางานวิชาชีพ ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาโดย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นคำชี้แจงของแบบทดสอบและการปฏิบัติการทดสอบ ส่วนที่ 2 เป็นการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก (multiple choice) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบถูก	ให้คะแนนเท่ากับ	1 คะแนน
ตอบผิด	ให้คะแนนเท่ากับ	0 คะแนน

โดยมีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบดังนี้

3.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบแบบทดสอบ เลือกตอบ

3.1.2 สร้างแบบทดสอบให้ครอบคลุม ตรงตามเนื้อหาและจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด พฤติกรรมที่กำหนด ซึ่งเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก (multiple choice) จำนวน 40 ข้อ โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย 1) หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาชีพและชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ 2) นวัตกรรมการศึกษาและการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 3) อัตลักษณ์ท้องถิ่น 4) การส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผังการสร้างแบบทดสอบ (Test blueprint) เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 40 คะแนน

จุดประสงค์	พฤติกรรม	ความรู้ (Remembering)	ความเข้าใจ (Understanding)	การประยุกต์ใช้ (Applying)	การวิเคราะห์ (Analyzing)	รวม
มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูและชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	4	4	2	-	10
	ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาและการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา	3	4	2	1	10
	ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นกับการจัดการเรียนรู้	4	4	1	1	10
	ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน	2	3	3	2	10
รวมจำนวนข้อสอบ		13	15	8	4	40

3.1.3 นำร่างแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.1.4 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (*Mean*) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales) ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครู ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.60 ถึง 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.00 ถึง 0.49 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดจึงเป็นแบบทดสอบที่ใช้ได้

3.1.5 ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและจัดพิมพ์แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมฉบับสมบูรณ์

3.1.6 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจไปทดลองใช้ (try out) กับครูในโรงเรียนวัดกร่างทองราษฎร์บูรณะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2567 เพื่อนำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (*p*) และค่าอำนาจจำแนก (*r*) โดยต้องมีค่าความยากง่าย (*p*) อยู่ระหว่าง 0.20- 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (*r*) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

ผลจากการวิเคราะห์ความยากง่าย (*p*) ค่าอำนาจจำแนก(*r*) ของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของครู จำนวน 40 ข้อ พบว่าข้อสอบจำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.30 – 1.00 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.10 - 0.40 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีข้อสอบที่สามารถนำมาใช้ได้ จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1, 3, 5, 6, 9, 11, 14, 15, 17, 21, 24, 25, 26, 29, 30, 32, 34, 36, 38 และ 40 และมีข้อที่ไม่สามารถนำมาใช้ได้ต้องตัดออกจำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 2, 4, 7, 8, 10, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 27, 28, 31, 33, 35, 37 และ 39

3.1.7 นำผลการทดสอบจำนวน 20 ข้อ มาหาค่าความยากง่าย (*p*) และค่าอำนาจจำแนก (*r*) โดยการยอมรับค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20- 0.80 และค่าอำนาจจำแนกที่สามารถใช้ได้จะต้องสูงกว่า 0.20 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.40- 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.40

3.1.8 นำคะแนนของแบบทดสอบทั้งฉบับ จำนวน 20 ข้อ มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson (KR-20) พบว่า แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ซึ่งแสดงว่าแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของครูอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3.1.9 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของครู ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลการวิจัยจากครูกลุ่มตัวอย่าง เมื่อวันที่ 22-23 กันยายน 2567 จำนวน 10 คน พบว่า ความรู้ความเข้าใจของครูก่อนและหลังการเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนต่ำสุด 17 คะแนน และค่าคะแนนสูงสุด 19 คะแนน และ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความรู้ความเข้าใจแบ่งเป็น 3 ระดับ ระดับความรู้ความเข้าใจต่ำ ปานกลาง สูง โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบอิงเกณฑ์ของ (Bloom, 1971) ดังนี้

ได้คะแนนร้อยละ 80-100	มีความรู้ความเข้าใจระดับสูง
ได้คะแนนร้อยละ 60-79	มีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง
ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60	มีความรู้ความเข้าใจระดับต่ำ

3.2 แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา เป็นการประเมินระดับความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ด้านการออกแบบนวัตกรรม 3) ด้านความคุ้มค่าและการนำไปใช้ 4) ด้านการประเมินผล และ 5) ด้านการเผยแพร่ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Score) ระดับคุณภาพ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ ปรับปรุง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.2.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน คือ 1.1) การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น 1.2) การสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2) ด้านการออกแบบนวัตกรรม คือ 2.1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2.2) การออกแบบนวัตกรรมสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2.3) กระบวนการพัฒนานวัตกรรม 2.4) ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2.5) การสร้างสรรค์ผลงาน 3) ด้านความคุ้มค่าและการนำไปใช้ คือ 3.1) การแก้ไขปัญหา 3.2) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร 3.3) กระบวนการแสวงหาความรู้ 3.4) การนำไปใช้ประโยชน์ 4) ด้านการ

ประเมินผล 4.1) เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และ 5) ด้านการเผยแพร่ 5.1) ความเหมาะสมของช่องทางการเผยแพร่ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Score) ระดับคุณภาพ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ ปรับปรุง รายละเอียดดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับดี

ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับพอใช้

ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย

2.50-3.00 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับดี

1.50-2.49 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับพอใช้

1.00-1.49 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับควรปรับปรุง

3.2.3 นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.2.4 นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (*Mean*) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales) ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.60 ถึง 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระหว่าง 0.00 ถึง 0.49 ซึ่งแสดงว่าแบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครู มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.6 นำแบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรม ที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับครูในโรงเรียน วัดราษฎร์รังษานุรักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่มี

ลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2567 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability: IRR) ซึ่งเป็นการวัดความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยที่ต้องอาศัยผู้ประเมินให้คะแนน (Rosenthal and Rosnow, 1991) โดยประเมินพร้อมกันด้วยแบบประเมินเดียวกัน แต่ผู้ประเมินแต่ละคนมีความเป็นอิสระต่อการประเมินความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัย และศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการประเมินนวัตกรรมการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ที่ยอมรับได้ในระดับมากกว่า 0.80 ขึ้นไป กำหนดระดับความเชื่อมั่น (Koo T. K. and Li M. Y., 2016) ดังนี้

0.00-0.49	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับต่ำ
0.50-0.74	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับพอใช้
0.74-0.89	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับดี
0.90-1.00	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับดีมาก

จากผลการทดลอง (Try out) แบบประเมินความสามารถในการการออกแบบนวัตกรรม และวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ความสามารถในการการออกแบบนวัตกรรม โดยผู้ประเมินคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 26.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.33 และผู้ประเมินคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 24.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.32 มีค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.85 ซึ่งหมายถึงคุณภาพด้านความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability) ในภาพรวมมีความเชื่อมั่นที่ 0.85 อยู่ในระดับดี

3.2.7 จัดพิมพ์แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรม ฉบับสมบูรณ์

3.3 แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ เป็นการประเมินระดับความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการนำเข้าสู่บทเรียน 2. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และ 3. ด้านการวัดและประเมินผล โดยแบบประเมินมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ 3 ระดับ ได้แก่ ดี พอใช้ ควรปรับปรุง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ดังนี้

3.3.1 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีหลักการ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.3.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้ เป็นแบบประเมินระดับความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 มีการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ชิงงาน/ภาระงาน การวัดและการประเมินผล เนื้อหาหรือบทเรียนแก่ผู้เรียน

1.2 การนำเข้าสู่บทเรียนเข้าใจ หรือกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม

2.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่การทำงาน

2.4 จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

2.5 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรม

2.6 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงาน

2.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย

2.8 จัดกิจกรรมโดยการใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น และเหมาะสมกับวัย

2.9 มีการให้คำแนะนำ แก่ปัญหาและข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนอย่างสร้างสรรค์

3. ด้านการวัดและประเมินผล

3.1 มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

3.2 การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของผู้อื่น

ซึ่งเป็นการประเมินพฤติกรรมหรือปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Score) ระดับคุณภาพ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ ปรับปรุง รายละเอียดดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง มีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับดี

ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง มีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับพอใช้

ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง มีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย

2.50-3.00 หมายถึง มีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับดี

1.50-2.49 หมายถึง มีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับพอใช้

1.00-1.49 หมายถึง มีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับควรปรับปรุง

3.3.3 นำแบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม และนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.3.4 นำแบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (*Mean*) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales) ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.60 ถึง 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.00 ถึง 0.49 ซึ่งแสดงว่าแบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.3.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.6 นำแบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ ที่การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับครูกับครูในโรงเรียนวัดกว้างทองราษฎร์บูรณะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2567 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability: IRR) ซึ่งเป็นการวัดความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยที่ต้องอาศัยผู้ประเมินให้คะแนน (Rosenthal and Rosnow, 1991) โดยประเมิน

พร้อมกันด้วยแบบประเมินเดียวกัน แต่ผู้ประเมินแต่ละคนมีความเป็นอิสระต่อกัน การประเมินความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัย และศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการประเมินการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Alpha Coefficient) ที่ยอมรับได้ในระดับมากกว่า 0.80 ขึ้นไป กำหนดระดับความเชื่อมั่น (Koo T. K. and Li M. Y., 2016) ดังนี้

0.00-0.49	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับต่ำ
0.50-0.74	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับพอใช้
0.74-0.89	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับดี
0.90-1.00	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับดีมาก

จากผลการทดลอง (Try out) แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ และวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ โดยผู้ประเมินคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 26.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.49 และผู้ประเมินคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.30 มีค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.95 ซึ่งหมายถึงคุณภาพด้านความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability) ในภาพรวมมีความเชื่อมั่นที่ 0.95 อยู่ในระดับดีมาก

3.3.7 จัดพิมพ์แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ ฉบับสมบูรณ์

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวชิพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ประกอบด้วยความพึงพอใจใน 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ด้านการนำรูปแบบไปใช้ และ ด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาดังนี้

3.4.1 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวชิพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นแล้วนำข้อมูลมาพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงเพื่อจัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวชิพที่พัฒนาขึ้น

3.4.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูผู้สอนระดับชั้น...กลุ่มสาระวิชา...ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นโดยมีประเด็นการประเมิน ได้แก่ 1) ด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน 2) ด้านการนำรูปแบบไปใช้ 3) ด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับของ Likert (Likert,1961) กำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด,2553)

คะแนน 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.4.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (*Mean*) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales) ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพ ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.60 ถึง 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.00 ถึง 0.49 ซึ่งแสดงว่า

แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนานิชาชีพ มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.4.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและจัดพิมพ์แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนานิชาชีพฯ ฉบับสมบูรณ์

3.5 แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นการประเมินระดับความสามารถของผู้เรียนในการผลิตผลงาน หรือชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์ แนวคิดหรือกระบวนการที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และ 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Score) ระดับคุณภาพ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ ปรับปรุง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมดังนี้

3.5.1 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินและทักษะ/เทคนิควิธีการประเมิน

3.5.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นตามขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ คือ 1.1) มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา 1.2) ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ 1.3) ใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย 1.4) ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น 1.5) ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง 2) ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ คือ 2.1) การเคารพความคิดของคนอื่น 2.2) เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย 2.3) นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น 2.4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ 2.5) ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ และ 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ คือ 3.1) การวางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ 3.2) พัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา 3.3) ประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา 3.4) ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น และ 3.5) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคม ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Score) ระดับคุณภาพ 3 ระดับ คือ ดี พอใช้ ปรับปรุงรายละเอียดดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดี

ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับพอใช้

ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับ

ปรับปรุง

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย

2.50 - 3.00 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดี

1.50 - 2.49 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับพอใช้

1.00 - 1.49 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับปรับปรุง

3.5.3 นำแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.5.4 นำแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยการใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (*Mean*) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับของ Likert (Likert five rating scales)) ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.60 ถึง 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.00 ถึง 0.49 ซึ่งแสดงว่าแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3.5.5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.5.6 นำแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน ที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับครูในโรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2567 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability: IRR) ซึ่งเป็นการวัดความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยที่ต้องอาศัยผู้ประเมินให้คะแนน (Rosenthal and Rosnow, 1991) โดยประเมินพร้อมกันด้วยแบบประเมินเดียวกัน แต่ผู้ประเมินแต่ละคนมีความเป็นอิสระต่อการประเมินความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้วิจัย และศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการประเมินการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยการหาค่า

สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Alpha Coefficient) ที่ยอมรับได้ในระดับมากกว่า 0.80 ขึ้นไป กำหนดระดับความเชื่อมั่น (Koo T. K. and Li M. Y., 2016) ดังนี้

0.00-0.49	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับต่ำ
0.50-0.74	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับพอใช้
0.74-0.89	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับดี
0.90-1.00	ความเชื่อมั่นของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับดีมาก

จากผลการทดลอง (Try out) แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน และวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่า ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน โดยผู้ประเมินคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 26.07 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.53 และผู้ประเมินคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.07 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.53 มีค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.99 ซึ่งหมายถึงคุณภาพด้านความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน (Inter-rater Reliability) ในภาพรวมมีความเชื่อมั่นที่ 0.99 อยู่ในระดับดีมาก

3.5.7 จัดพิมพ์แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมฉบับสมบูรณ์

4. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ ซึ่งจากผลการประเมินค่าความสอดคล้องของแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญได้ใช้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในด้านการใช้ภาษาและจำนวนประเด็นคำถาม

การตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ

ผู้วิจัยตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำคู่มือการใช้รูปแบบที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) แล้วนำไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนวัดกร่างทองราษฎร์บูรณะ จำนวน 10 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีคุณลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development:D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development) สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development:D₁) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิธีการ	เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบและประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือ	-การจัด สนทนา กลุ่ม	ประเด็นสนทนา กลุ่ม	-ผู้เชี่ยวชาญ 7 คน (ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล ด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา	การวิเคราะห์ เนื้อหา	การรับรองคุณภาพรูปแบบ
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ ได้แก่ แบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษา แบบประเมินความสามารถ ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แบบประเมิน ความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบ การพัฒนาวิชาชีพ และแบบประเมินความสอดคล้อง การสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน	-ประเมิน ความ เหมาะสม ของ เครื่องมือ	แบบประเมิน ความเหมาะสม	-ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการ สอน 2 คน -ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรมการศึกษา 2 คน -ผู้เชี่ยวชาญด้านด้านการวัดและ ประเมินผล 1 คน -ผู้เชี่ยวชาญด้านอัตลักษณ์ท้องถิ่น 2 คน	-ค่าเฉลี่ย (M) -ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	แบบประเมินความรู้ความเข้าใจในการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แบบ ประเมินความสามารถในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษา แบบประเมิน ความสามารถในการนำนวัตกรรม การศึกษาไปใช้แบบสอบถามความ พึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนา วิชาชีพ และแบบประเมินความ สอดคล้องและนวัตกรรมของ นักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research:R2) ทดลองใช้ (Implementation :I)

การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

1. วัตถุประสงค์

เพื่อนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปทดลองใช้

2. แบบแผนการทดลอง

การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์ใช้การทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest-Posttest Design) และแบบ The One-Shot Case Study (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 แบบแผนการทดลอง

วัตถุประสงค์การทดลอง	แบบแผนการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์ผลทางสถิติ
1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ	One group Pretest-Posttest Design $\frac{T_1 \times T_2}{X}$ เมื่อ X คือ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ T_1 คือ ทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูก่อนใช้รูปแบบ T_2 คือ ทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูหลังใช้รูปแบบ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)	พิจารณาผลของความรู้ความเข้าใจของครูเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้สถิติทดสอบ t – test dependent

ตารางที่ 15 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การทดลอง	แบบแผนการวิจัย	วิธีการวิเคราะห์ผลทางสถิติ
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ของครู	One – Shot Case Study $\begin{array}{c} \text{X} \quad T_2 \\ \hline \end{array}$ เมื่อ X คือ รูปแบบการพัฒนาวชิชีพ T_2 คือ ทดสอบความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูหลังการทดลอง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)	ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ของครู	One – Shot Case Study $\begin{array}{c} \text{X} \quad T_2 \\ \hline \end{array}$ เมื่อ X คือ รูปแบบการพัฒนาวชิชีพ T_2 คือ ทดสอบความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ของครูหลังการทดลอง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)	ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
4. เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน	One – Shot Case Study $\begin{array}{c} \text{X} \quad T_2 \\ \hline \end{array}$ เมื่อ X คือ รูปแบบการพัฒนาวชิชีพ T_2 คือ ทดสอบความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนหลังการทดลอง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)	ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
5. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวชิชีพ	One – Shot Case Study $\begin{array}{c} \text{X} \quad T_2 \\ \hline \end{array}$ เมื่อ X คือ รูปแบบการพัฒนาวชิชีพ T_2 คือ ทดสอบความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวชิชีพหลังการทดลอง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558)	ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

แหล่งข้อมูล

1.ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 10 คน ที่ปฏิบัติการสอนประจำปีการศึกษา 2567 ที่ได้มาโดยอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นครูประจำการ มีประสบการณ์ด้านการสอนอย่างน้อย 2 ปี เป็นผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสามยอด จำนวน 1 คน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองฝ้าย จำนวน 1คน

โรงเรียนราษฎร์-บำรุงธรรม จำนวน 1 คน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า) จำนวน 1 คน โรงเรียนบ้านตลุงเหนือ จำนวน 1 คน โรงเรียนวัดดอนแสลบ จำนวน 1 คน โรงเรียนบ้านวังลาน จำนวน 1 คน โรงเรียนเขาดินวิทยาการ จำนวน 1 คน โรงเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะสงคราม จำนวน 1 คน และโรงเรียนอนุชนศึกษา จำนวน 1 คน

2. นักเรียนซึ่งเป็นนักเรียนของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ และแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยศิลปากรถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบ

2. ผู้วิจัยนำรูปแบบไปทดลองใช้กับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 10 คน ที่ปฏิบัติการสอนประจำปีการศึกษา 2567 ที่ได้มาโดยอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นครูประจำการ มีประสบการณ์ด้านการสอนอย่างน้อย 2 ปี เป็นผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านสามยอด จำนวน 1 คน โรงเรียนชุมชนบ้านหนองฝ้าย จำนวน 1 คน โรงเรียนราษฎร์บำรุงธรรม จำนวน 1 คน โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า) จำนวน 1 คน โรงเรียนบ้านตลุงเหนือ จำนวน 1 คน โรงเรียนวัดดอนแสลบ จำนวน 1 คน โรงเรียนบ้านวังลาน จำนวน 1 คน โรงเรียนเขาดินวิทยาการ จำนวน 1 คน โรงเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะสงคราม จำนวน 1 คน และโรงเรียนอนุชนศึกษา จำนวน 1 คน และนักเรียนซึ่งเป็นนักเรียนของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 180 คน

3. ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบ ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนายาวิชาชีพ (3SPE Model) 5 ขั้นตอน ดังนี้

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ระยะเวลา
1.ติดต่อผู้บริหาร โรงเรียนและ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ	1.ขอความร่วมมือในการเป็น สนามทดลองการวิจัย 2.แจ้งวัตถุประสงค์และวิธีการ ดำเนินการวิจัย	ติดต่อโดย โทรศัพท์และส่ง หนังสือในระบบ smart office	วันที่ 11 กันยายน 2567
ขั้นที่ 1 ร่วมกัน ศึกษาวิเคราะห์ ปัญหา (Share problem)	ผู้บริหาร ครู ร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ปัญหา ปัญหาของ ผู้เรียนด้านความสามารถใน การสร้างสรรค์และนวัตกรรม และถามความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษา และวิธีการพัฒนายาวิชาชีพ	ประชุมชี้แจงทำ ความเข้าใจ จำนวน 1 วัน ครูที่เป็น อาสาสมัคร และ ผู้บริหารโรงเรียน	วันที่ 17 กันยายน 2568 ณ ห้องประชุม สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาญจนบุรี
ขั้นที่ 2 ร่วมกัน กำหนดเป้าหมาย (Set goals)	ครูอาสาสมัคร และครูผู้ได้ช ร่วมกันตัดสินใจกำหนด วัตถุประสงค์ของการพัฒนา วิชาชีพ และกำหนดวิธีการใน การพัฒนาที่เหมาะสมกับ ความต้องการและความรู้ ความสามารถของครูเพื่อ นำไปสู่การจัดโปรแกรมการ พัฒนายาวิชาชีพครูให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล สูงสุด	ประชุมชี้แจงทำ ความเข้าใจ จำนวน 1 วัน ครูที่เป็น อาสาสมัคร และ ผู้บริหารโรงเรียน	วันที่ 17 กันยายน 2568 ณ ห้องประชุม สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 16 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ระยะเวลา
ขั้นที่ 3 ร่วมกัน เลือกวิธีการ พัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development)	เพื่อสร้างความพร้อมทางด้าน ความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อครู เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและ สามารถเลือกวิธีการและใช้รูปแบบ วิธีการออกแบบนวัตกรรม การศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถ ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้ อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการเตรียมความพร้อม นี้ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ดูแลให้ คำปรึกษาแนะนำ และจัดเตรียม อบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเพื่อนครู ตรงตามความต้องการและ สอดคล้องกับเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนา วิชาชีพ	จัดอบรม เชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน ให้กับครู อาสาสมัคร 1.ทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจกับครูที่ เข้าร่วมการพัฒนา วิชาชีพการ 2.ออกแบบ นวัตกรรมการศึกษา การสร้างสรรค์และ นวัตกรรม 3.การเขียน แผนพัฒนาวิชาชีพ 4.ปฏิทินการพัฒนา วิชาชีพ	ดำเนินการจัด อบรม 22-23 กันยายน 2567 ณ โรงแรม ระเบียงไม้ รีสอร์ท จังหวัด กาญจนบุรี
ขั้นที่ 4 ร่วมใจ พัฒนาวิชาชีพ (Practice)	เพื่อให้ครูที่เป็นอาสาสมัครและผู้ โค้ชแต่ละกลุ่มร่วมมือกันปฏิบัติการ พัฒนาวิชาชีพ โดยมีผู้ดูแลให้ คำปรึกษาแนะนำ (Mentor) เป็นผู้ สังเกตร่วมการปฏิบัติการพัฒนา วิชาชีพ และให้การแนะนำผลการ ดำเนินงาน ซึ่งมีกระบวนการร่วมใจพัฒนา วิชาชีพ	นิเทศ ตามปฏิทิน โดยการสังเกตการ สอนกับครูที่เป็น อาสาสมัคร จำนวน 10 คน ใช้กระบวนการ Professional Learning Community	ระหว่างวันที่ 22 พ.ย.2567 ถึง 11 ธ.ค. 2567

ตารางที่ 16 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ระยะเวลา
ขั้นที่ 5 ร่วมมือกัน ประเมินผล (Evaluation)	เพื่อให้ครูร่วมกันประเมินผล การใช้รูปแบบการพัฒนา วิชาชีพเพื่อสร้างเสริม สมรรถนะครูในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริม ความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรม ใน ภาพรวมและรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง	ผู้วิจัย Coaching	ประเมินผลหลังจาก การสังเกตการสอนทุก ครั้ง พร้อมทั้งให้ ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปวิธีการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) ทดลองใช้
(Implementation: I) ดังตารางที่ 17

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development:D2) ประเมินผล (Evaluation) และปรับปรุงรูปแบบ การพัฒนาวิชาชีพให้มีความสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในขั้นตอนการพัฒนา (Development: D2) การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการทดลองตามกระบวนการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model) ในขั้นตอนที่ 3 ทั้งที่เป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 3) ความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ 4) ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพของครู และ 5) ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน รวมทั้งผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาอุปสรรค มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และพร้อมที่จะนำไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

1.1 ข้อมูลจากการประเมินประสิทธิผลที่เกิดกับครูผู้สอน ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 3) ความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ 4) ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพของครู

1.2 ข้อมูลจากการประเมินประสิทธิผลที่เกิดกับผู้เรียนที่เรียนกับครู ได้แก่ ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน

2. ตรวจสอบ ปรับปรุง/แก้ไขรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มาพิจารณาความเหมาะสมตามองค์ประกอบต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านกระบวนการของรูปแบบจากการนำไปจัดการพัฒนาวิชาชีพในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัย แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาและนำมาปรับปรุงแก้ไข จัดทำเป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์

3. ขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการนำรูปแบบไปขยายผล (Transportability)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการขยายผลที่มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการขยายผลการวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. ครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 10 คน ที่ได้มาด้วยอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นครูประจำการ มีประสบการณ์ด้านการสอนอย่างน้อย 2 ปี เป็นผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2567 ประกอบด้วย

1.1 ครูโรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว	จำนวน 2 คน
1.2 ครูโรงเรียนบ้านพุเลียบ	จำนวน 2 คน
1.3 ครูโรงเรียนต้นมะพร้าว	จำนวน 3 คน
1.4 ครูโรงเรียนบ้านหนองสองห้อง	จำนวน 3 คน

2. นักเรียน ซึ่งเป็นนักเรียนของครูที่เป็นกลุ่มขยายผลในการวิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาศึกษา ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 95 คน

การขยายผลครั้งนี้ต้องการทราบว่ารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม

ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อนำไปใช้กับครูและนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ ที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จะมีประสิทธิผลเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงกำหนดจุดมุ่งหมายในการขยายผลการวิจัยเฉพาะในส่วนที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. เพื่อศึกษาความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ของครู

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

5. เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ข้อดีที่ต่างกันเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model) 5 ขั้นตอน ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ปฏิทินการดำเนินการขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ระยะเวลา
1.ติดต่อผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ	1.ขอความร่วมมือในการเป็นสนามทดลองการวิจัย 2.แจ้งวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัย	ติดต่อโดยโทรศัพท์และ ส่งหนังสือในระบบ smart office	เดือนธันวาคม 2567
ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem)	ผู้บริหาร ครู ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ ปัญหา ปัญหาของผู้เรียนด้าน ความสามารถในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรม และถามความต้องการ จำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษา และ วิธีการพัฒนาวิชาชีพ	ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ จำนวน 1 วัน ครูที่เป็นอาสาสมัคร และผู้บริหารโรงเรียน	เดือนธันวาคม 2567
ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals)	ครูอาสาสมัคร และครูผู้โค้ช ร่วมกัน ตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ของการ พัฒนาวิชาชีพ และกำหนดวิธีการในการ พัฒนาที่เหมาะสมกับความต้องการและ	ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ จำนวน 1 วัน	เดือนธันวาคม 2567

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ระยะเวลา
	ความรู้ความสามารถของครูเพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด	ครูที่เป็นอาสาสมัครและผู้บริหารโรงเรียน	

ตารางที่ 18 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ระยะเวลา
ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development)	เพื่อสร้างความพร้อมทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเลือกวิธีการและใช้รูปแบบวิธีการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการเตรียมความพร้อมนี้ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดเตรียมอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเพื่อนครู ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 วัน ให้กับครูอาสาสมัคร - 1.ทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจกับครูที่เข้าร่วมการพัฒนาวิชาชีพการ 2.ออกแบบนวัตกรรม การศึกษา การสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 3.การเขียนแผนพัฒนาวิชาชีพ 3.ปฏิทินการพัฒนาวิชาชีพ	เดือนธันวาคม 2567
ขั้นที่ 4 ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ (Practice)	เพื่อให้ครูที่เป็นอาสาสมัครและผู้โค้ช แต่ละกลุ่มร่วมมือกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเป็นผู้สังเกตร่วม การปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ และให้การแนะนำผลการดำเนินงาน ซึ่งมีกระบวนการร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ	นิเทศ ตามปฏิทิน โดยการสังเกตการสอนกับครูที่เป็นอาสาสมัคร จำนวน 10 คน ใช้กระบวนการ Professional Learning Community	เดือนมกราคม 2568
ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation)	เพื่อให้ครูร่วมกันประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริม	ผู้วิจัย Coaching	เดือนมกราคม 2568 ประเมินผล หลังจากการ

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการ	ระยะเวลา
	ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ในภาพรวมและรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง		สังเกตการสอน ทุกครั้ง พร้อมทั้ง ให้ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ประเมิน ดังนี้

3.1 ทดสอบความรู้ความเข้าใจในเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ นำผลคะแนนที่ได้จากการประเมินหลังการใช้รูปแบบมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และ t-test independent เพื่อหาค่าความต่างของคะแนนประเมินหลังการใช้รูปแบบ

3.2 ประเมินความสามารถในออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครู กลุ่มขยายผลจำนวน 10 คน นำผลคะแนนที่ได้จากการประเมินมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.3 ผู้วิจัยและครูอาสาสมัครร่วมกันกำหนดตารางการสังเกตการสอน

3.4 ผู้วิจัยลงพื้นที่ในเทศ ติดตามระหว่างเดือนธันวาคม 2567-เดือนมกราคม 2568 ซึ่งในการลงพื้นที่ติดตาม ผู้วิจัยใช้แบบประเมินดังนี้

3.4.1 แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดการเรียนรู้ของครู นำผลคะแนนที่ได้จาก การประเมินมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.4.2 แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ การประเมินมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.4.3 ประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน นำผลคะแนนที่ได้จากการประเมินมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

จากการดำเนินการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยสรุปการดำเนินงานวิจัย ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development:D₂) ประเมินผล (Evaluation: E) ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 สรุปการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development:D₂) ประเมินผล (Evaluation: E) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
เพื่อประเมินประสิทธิผลผล รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดย ใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมสำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ประเมินประสิทธิผลของ รูปแบบ 1. ความรู้ความเข้าใจของ ครูเกี่ยวกับการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษา 2. ประเมินความสามารถ ในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษา 3. ประเมินความสามารถ ในการนำนวัตกรรม ในการนำไปใช้ การศึกษาไปใช้ 4. ประเมินความพึงพอใจ 5. ประเมินความสามารถ ในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรม	1.แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ออกแบบนวัตกรรม การศึกษา 2. ประเมินความสามารถ ในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษา 3. ประเมินความสามารถ ในการนำนวัตกรรม การศึกษาไปใช้ 4. ประเมินความพึงพอใจ 5. ประเมินความสามารถ ในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรม	1.ครูผู้สอนระดับ มัธยมศึกษา จำนวน 10 คน 2.นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาที่ เรียนกับครูผู้สอน จำนวน 180 คน	ค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test independent	1.ผลการประเมิน ประสิทธิผลของ รูปแบบการพัฒนา วิชาชีพฯ 2.รูปแบบการพัฒนา วิชาชีพฉบับสมบูรณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	เครื่องมือ	กลุ่มเป้าหมาย	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้รับ
2. เพื่อขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้หลักการศึกษาค้นคว้าเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	นำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3SPE Model ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปขยายผลกับครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดกาญจนบุรีที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง 1. ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 2. ประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 3. ประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ 4. ประเมินความพึงพอใจ 5. ประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	1. รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3SPE Model 2. คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3SPE Model 3. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา 4. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรม 5. แบบประเมินความพึงพอใจ 6. แบบประเมินความพึงพอใจ 7. แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	1. ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 10 คน 2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เรียนกับครูผู้สอน จำนวน 95 คน ซึ่งไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง	ค่าเฉลี่ย(M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD) t-test independent	ประสิทธิผลของการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3SPE Model ไปขยายผลเป็นที่ยอมรับในการนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและประสิทธิผล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development :R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ด้วยการศึกษาวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods)เสริมด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) เพื่อให้การวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์ครบทุกประเด็น มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) และขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D)) ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A))

1.2 ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D))

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้ (Implementation: I) และ ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ประเมินผล(Evaluation: E)) ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

2.1 ผลการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้ (ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้ (Implementation: I))

2.2 ผลการประเมินประสิทธิผลของของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ประเมินผล(Evaluation: E))

2.2.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2.2 ผลการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2.3 ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลา 4 สัปดาห์

2.2.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2.5 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลา 4 สัปดาห์

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ประเมินผล(Evaluation: E))

**ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวชิพเพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความ
สามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**

(ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) และ
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development:
D&D)) ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

การนำเสนอผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวชิพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการ
ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และ
นวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เสนอโดยตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 1 คือ การ
พัฒนารูปแบบการพัฒนาวชิพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบและกระบวนการอย่างไร และมีความเหมาะสมมากน้อย
เพียงใด

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวชิพเพื่อเสริมสร้าง
สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 1
การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A))

1.1.1 ผลการวิเคราะห์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 จุดเน้นด้าน
การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2566 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579
มีหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเพื่อให้คนไทยทั้งปวง
ได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

1.1.2 ผลจากการวิเคราะห์แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ 2560 - 2579 มีการวางกรอบ
เป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศโดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึง
โอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มี
ประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของ
ตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ และยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อ

การศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาทุกแห่งมีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและมีคุณภาพ

1.1.3 ผลจากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาพะที่ดีในทุกช่วงวัย มีหลักคิดที่ถูกต้องมีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกร นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น พัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา จัดกิจกรรมเสริมทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยผ่านการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครูอย่างต่อเนื่องและเป็นครูมืออาชีพ

1.1.4 ผลจากการวิเคราะห์แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม การเปลี่ยนผ่านการผลิตและการบริโภคไปสู่ความยั่งยืนและการสร้างความสามารถของไทยในการรับมือต่อความเปลี่ยนแปลง

1.1.5 ผลจากการวิเคราะห์แนวคิดตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้จังหวัดกาญจนบุรีเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายได้ มีความรู้เท่าทันโลก และมีทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และให้รัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมร่วมกันพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง วัตถุประสงค์ของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ได้แก่ 1) คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) และเจตคติ (Attitude) 2) ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาโดยยกระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มอ่อนและยากจน 3) การขยายผลนวัตกรรมการศึกษา เช่น นวัตกรรมด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการประเมินผล ไปใช้ในสถานศึกษาอื่น 4) ร่วมมือกับภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนและประชาสังคมในการจัดการศึกษา การพัฒนาและการขยายผลนวัตกรรมการศึกษา ประกอบกับการวิเคราะห์แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2566-2570 ได้

กำหนดจุดเน้นด้านผู้เรียน และด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์จุดเน้นด้านผู้เรียน ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2566-2570

จุดเน้นด้านผู้เรียน	จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา
1. ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิต 2. ผู้เรียนมีทักษะอาชีพ เพื่อการมีงานทำและการเป็นผู้ประกอบการ 3. ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม 4. ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยี เพื่อแสวงหาความรู้ในการสร้างนวัตกรรม 5. การสร้าง ส่งเสริมและต่อยอดนวัตกรรมจากผู้เรียน	1. ครูมืออาชีพ มีทักษะการออกแบบนวัตกรรม ใช้งานวิจัยมาพัฒนานวัตกรรมการศึกษา 2. มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และพหุภาษา 3. มีการพัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้เชิงพื้นที่ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการเรียนรู้ 4. การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.1.6 ผลการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) พบว่า ใน ปัจจุบันมีการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ของการศึกษาตลอดจนการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะที่จำเป็น 8 ประการ คือ 1) มีความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ 2) มีทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ การที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาหรือได้รับการฝึกฝนทักษะในด้านการคิดอย่างมีระบบและส่งผลความสามารถคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ 4) มีทักษะในการสืบเสาะค้นหา 5) มีความกระตือรือร้น 6) มีทักษะพื้นฐานด้านการใช้ข้อมูลสารสนเทศ 7) มีทักษะในการการใช้ภาษาสากลหรือภาษาที่สอง และ 8) มีความสนใจในวัฒนธรรมต่าง ๆ ความตระหนักถึงความเป็นไปในโลก (สำนักมาตรฐานและพัฒนาการศึกษา, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียน ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน และแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดความรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ มีความรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การปฏิรูปการศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันที่เอื้อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลให้มากที่สุดทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 ด้านการเสริมสร้างศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้: ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุก ระดับทุกประเภท พัฒนาระบบการศึกษาตลอดชีวิต พัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญา สร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 มุ่งเน้นให้ประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต อีกทั้ง แผนพัฒนาการศึกษาภาคกลาง พ.ศ. 2566 -2570 มีการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 25 กำหนดให้สถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาต้องปรับหลักสูตรให้ครอบคลุมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยต้องจัดสาระการเรียนรู้รายวิชาให้หลากหลายและสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดหรือ ความสนใจของผู้เรียน และสภาพภูมิสังคมอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทย ให้มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะและพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ทันท่วงทีต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุน

ให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษา ที่ต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ตลอดทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการเป็นผู้นำ และทักษะการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม กระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญ ต่อการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการศึกษา ในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (เดชณัฏฐ์ เนียมสุวรรณ, 2558)

1.1.7 ผลการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ของสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2566-2570 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผลการ ทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา (สทศ.) ประจำปี การศึกษา 2564 – 2566 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาไทย มีค่าเฉลี่ย 50.12, 51.96 และ 55.18 ตามลำดับวิชาภาษาอังกฤษ 37.62, 34.04 และ 33.98 วิชาคณิตศาสตร์ 36.50, 25.72 และ 27.57 วิชาวิทยาศาสตร์ 33.94, 37.80 และ 38.84 ตามลำดับ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย 50.30, 50.42 และ 47.88 วิชาภาษาอังกฤษ 29.38, 28.49 และ 31.76 วิชาคณิตศาสตร์ 23.54, 22.33 และ 23.02 วิชา วิทยาศาสตร์ 30.67, 31.63 และ 28.59 ซึ่งในภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา ส่วนในด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี นั้นพบว่า ครูผู้สอนร้อยละ 80 มีเทคนิควิธีการสอนที่ยังไม่หลากหลาย ครูผู้สอนร้อยละ 70 มี ประสบการณ์หรือความรู้ความสามารถในด้านการผลิตสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้น้อย ดังนั้นสื่อ นวัตกรรมที่ครูผลิตขึ้น ยังไม่สามารถพัฒนานักเรียนอย่างครอบคลุมและบูรณาการแบบ องค์กรวม เครื่องมือที่ครูใช้ส่วนใหญ่ ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทำให้ไม่แน่ใจว่าจะสามารถนำไปใช้กับ นักเรียนกลุ่มอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อีกทั้งยังพบว่ามีครูผู้สอนร้อยละ 56.80 จบการศึกษา ไม่ตรงกับวิชาที่สอนจึงทำให้ครูขาดความมั่นใจในการสอน และการจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้อง กันตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การออกแบบกิจกรรมและการวัดผลประเมินผล (เอกสารแผนการศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2566-2570)

1.1.8 ผลการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการวิจัย

ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น และความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การพัฒนาครูตามแนวการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ แนวนโยบาย เป้าหมาย และกรอบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของครูใหม่ เพื่อส่งเสริมการผลิตกำลังคนให้มีคุณภาพ มีสมรรถนะ และปริมาณตรงตามความต้องการของประเทศ ผลจากการสังเคราะห์สมรรถนะครูของไทย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 16 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านการสื่อสารและการใช้ภาษา 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 7) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษา 8) ด้านการวัดและการประเมินผล 9) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 10) ด้านจิตวิทยาสำหรับครู 11) ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 12) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ 13) ด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม 14) ด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ 15) ด้านการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน และ 16) ด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

พบว่า การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพมีลักษณะ 5 ประการดังนี้

1. การมีวิสัยทัศน์ ค่านิยม และบรรทัดฐานร่วมกัน
2. มีความร่วมมือและร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาวิชาชีพและพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง
4. มีกระบวนการสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ
5. มีการสร้างระบบการจัดเก็บและการนำมาใช้ขององค์ความรู้ที่ดี มีการยอมรับนับถือและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน

การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem) วิเคราะห์ข้อมูลตนเอง/ สักรวจอาชีพ เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ ครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันประเมินตนเอง ศึกษาสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ปัญหา สักรวจอาชีพ สักรวจความต้องการจำเป็น วิเคราะห์นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา

2. ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals) วางแผนกระบวนการดำเนินการ การออกแบบและพัฒนา โดยร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแบบร่วมกันเป็นทีม

3. ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection profession development) สร้างเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. ร่วมใจปฏิบัติตามแผนการพัฒนา (Practice) พัฒนาตามแผนที่เลือกไว้ คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช (Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring)

5. ร่วมมือกันการประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นที่มีกระบวนการสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพและส่งเสริมบรรยากาศของการแสดงความคิดเห็น การยอมรับความคิดเห็น การสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การติดตามประเมินผลเป็นระยะเพื่อนำผลมาวิเคราะห์และพัฒนาต่อไป

1.1.9 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพความคาดหวัง เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และเป็นสถานนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 18 โรงเรียน จำนวน 18 คน ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง ความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์(ผู้บริหาร) จำนวน 18 คน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1.สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา		
1.1 สพป.กาญจนบุรี เขต 1	6	33.33
1.2 สพป.กาญจนบุรี เขต 3	7	38.89
1.3 สพป.กาญจนบุรี เขต 4	5	27.78
รวม	18	100
2.วิทยฐานะ		
2.1 ชำนาญการ	0	0
2.2 ชำนาญการพิเศษ	17	94.44
2.3 เชี่ยวชาญ	1	5.56
2.4 เชี่ยวชาญพิเศษ	0	0
รวม	18	100
3. ประสบการณ์การในการบริหารสถานศึกษา		
3.1 ต่ำกว่า 10 ปี	6	33.33
3.2 10-15 ปี	7	38.89
3.3 16-20 ปี	5	27.78
3.4 มากกว่า 20 ปี	0	0
รวม	18	100
4.วุฒิการศึกษาสูงสุด		
4.1 ปริญญาตรี	0	0
4.2 ปริญญาโท	18	100
4.3 ปริญญาเอก	0	0
รวม	18	100

จากตารางพบว่า ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 18 คน ซึ่งแยกตามสังกัด ดังนี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78 วิทยฐานะ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 94.44 วิทย ฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 5.56 ประสบการณ์การในการบริหารสถานศึกษา

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การในการบริหารสถานศึกษา 10-15 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และ 16-20 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78 วุฒิการศึกษาสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาสูงสุดปริญญาโท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา

การดำเนินการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมา พบว่า ผู้บริหารระดับนโยบาย คิดรูปแบบการพัฒนาบุคลากรขึ้นมาแล้วสั่งการให้ครูและบุคลากรเข้ารับการพัฒนาซึ่งไม่ตรงตามความต้องการ มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้โรงเรียนส่งครูตัวแทนเข้ารับการพัฒนารองเรียนละ 1 คน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นครูฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงไม่ครอบคลุมครูทั้งโรงเรียน อีกทั้งการพัฒนาบุคลากรไม่มีความต่อเนื่อง

นโยบายในการพัฒนาบุคลากรในปัจจุบันควรมีลักษณะดังนี้ 1) พัฒนาความสามารถหลากหลายด้าน 2) พัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน การออกแบบนวัตกรรมการศึกษา วิธีการสอนที่หลากหลาย การวัดประเมินผลและการพัฒนาวิชาชีพ 3) พัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ โดยการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คือ ครู ผู้บริหารร่วมกันพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทีม (Team teaching) มีการวางแผนการสอนร่วมกัน เพราะการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นปัจจัยที่จะขับเคลื่อนให้ประสบผลสำเร็จ ต้องมีความร่วมมือของทุกคนที่เกี่ยวข้อง 4) ต้องการให้ครูเปลี่ยนบทบาทการสอนมาเป็นโค้ชให้กับผู้เรียน 5) ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ นิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องจะทำให้ครูมีการพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น 6) การเตรียมความพร้อมครู ด้านการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความเข้าใจในศาสตร์ของแต่ละสาขาวิชาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักวิชานั้น ๆ และนำความรู้ที่ได้รับสู่การปฏิบัติงานส่งผลต่อผู้เรียน 7) ควรมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน และรับฟังเสียงส่วนใหญ่ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรเสนอหรือแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ต้องการพัฒนา 8) หน่วยงานต้นสังกัดมาตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ ให้นโยบายที่เน้นการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน 9) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นการพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ 10) การพัฒนาบุคลากรต้องมีความต่อเนื่อง 11) การให้คำปรึกษาชี้แนะ (Coaching) ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะถ้าคำปรึกษาดีและเป็นประโยชน์จะช่วยให้ครูนำคำแนะนำไปใช้ในการวางแผนที่ถูกต้อง หรือให้คำแนะนำแหล่งสืบค้นข้อมูล แหล่งอ้างอิงในการพัฒนางานทางวิชาการซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของครู ที่จะต่อยอดจากการจัดการเรียนการสอนสู่การพัฒนาวิชาชีพในอนาคต 12) กระบวนการวิธีการในการพัฒนาวิชาชีพที่ผ่านมายังไม่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาวิชาชีพที่แท้จริงของครู ส่วนใหญ่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนดเรื่องที่ต้องการจะพัฒนา กำหนด

กลุ่มเป้าหมายให้โรงเรียนส่งครูตัวแทนเข้ารับการพัฒนาโรงเรียนละ 1 คน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นครูฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงไม่ครอบคลุมครูทั้งโรงเรียน จากการสอบถามยังพบว่าครูมีความต้องการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ตามนโยบายการศึกษาเนื่องจากอยู่ในหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ 13) การฝึกอบรม 14) การศึกษาดูงาน 15) การพัฒนาวิชาชีพด้วยการโค้ช 16) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 17) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) 18) การให้คำปรึกษาแนะนำ(Mentoring)

ส่วนผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคของการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมา พบว่า 1) ครู ผู้บริหาร มีการเคลื่อนย้ายบ่อย ทำให้การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง 2) ครูมีภาระงานสอนมาก บางคนสอนหลายวิชา เมื่อมีการอบรมครูต้องทิ้งนักเรียนจึงเป็นภาระให้ฝ่ายวิชาการจัดให้ครูคนอื่นมาสอนแทน 3) หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานระดับนโยบายจัดอบรมเรื่องที่ไม่ตรงกับความต้องการพัฒนาของครู 4) การพัฒนาบุคลากรไม่มีความต่อเนื่อง 5) ผู้บริหารระดับนโยบาย คิดรูปแบบการพัฒนาบุคลากรขึ้นมาแล้วสั่งการให้ครูและบุคลากรเข้ารับการพัฒนาซึ่งไม่ตรงตามความต้องการ 6) ครูส่วนใหญ่จะวิเคราะห์ผู้เรียนช่วงเปิดภาคเรียน หรือในช่วงที่ทำการเรียนการสอน ทำให้การเตรียมวางแผนการจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน

ความคาดหวังในการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาวิชาชีพ เป็นงานที่สำคัญงานหนึ่งของการนิเทศการศึกษาหรือการนิเทศ การสอนที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต่อเนื่อง สามารถดำเนินการได้โดยโรงเรียนเป็นฐาน และหรือผู้นิเทศ ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกในหน่วยงานต้นสังกัดให้ความร่วมมือ สนับสนุนและร่วมปฏิบัติงานร่วมกันของครูและเพื่อนครูที่มีความสามารถเท่าเทียมกันมีความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพเช่นเดียวกัน เคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน ร่วมกันทบทวนแผนการปฏิบัติ สังเกตการสอน วิเคราะห์ข้อมูล และการสะท้อนคิด และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้งานด้านการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

“พัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ โดยการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คือ ครู ผู้บริหารร่วมกันพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบทีม (Team teaching) มีการวางแผนการสอนร่วมกัน เพราะการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นปัจจัยที่จะขับเคลื่อนให้ประสบผลสำเร็จ ต้องมีความร่วมมือของทุกคนที่เกี่ยวข้อง”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 5

“ต้องการให้ครูเปลี่ยนบทบาทการสอนมาเป็นโค้ชให้กับผู้เรียน”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 7

“พัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนการสอน การออกแบบนวัตกรรม การศึกษา วิธีการสอนที่หลากหลาย การวัดประเมินผลและการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 10

“ต้องพัฒนาให้ครูมีความสามารถหลากหลายด้าน เน้นการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อนครูช่วยเพื่อนครูด้วยกัน ”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 11

“ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ต้องนิเทศการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องจะทำให้ครูมีการพัฒนาการสอนให้ดียิ่งขึ้น”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 18

ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม พบว่า โรงเรียนมีนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพและบริบทของสถานศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เน้นทักษะอาชีพ มีการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และส่งครูและบุคลากรเข้ารับการอบรม “ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น คุณครูจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลายเน้นผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความสามารถของตนเอง ให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ จนสามารถพัฒนานวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 5

“ในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน ครูต้องออกแบบนวัตกรรมการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน นำอัตลักษณ์ในท้องถิ่นซึ่งหาได้ง่ายในท้องถิ่นนั้น ๆ มาสร้างหรือออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์ นวัตกรรมของผู้เรียน”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 8

“การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ครูต้องใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการวางแผนเพื่อเตรียมการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ความพร้อม ความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน รวมทั้งจัดหาสื่อในท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 10

“การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนย่อมส่งผลด้านทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม ศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ ผู้เรียนจะพัฒนาการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งเป็นประโยชน์กับครูผู้สอนที่จะให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองและออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่เหมาะสม”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 11

“นวัตกรรมการเรียนการสอน โดยการบูรณาการเนื้อหาเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 13

“นวัตกรรมการสอน โดยการนำสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น นำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ศิลปะ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี เพลงพื้นบ้าน อาชีพในท้องถิ่น มาสร้างเป็นสื่อการสอน เพราะหาง่าย ประหยัด และคุ้มค่าและที่สำคัญควรส่งเสริมให้ครูใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพราะทำให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อครูจะได้พัฒนาตนเองได้เต็มที่ตามศักยภาพ”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 16

“นวัตกรรมที่ครูนำมาใช้สอนควรใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดของผู้เรียน ความต้องการของผู้ประกอบการ และต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เช่น การออกแบบลวดลายพลอย-นิล การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ การแปรรูปอาหาร และการบริการท่องเที่ยว”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 17

ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของสถาบันที่ผ่านมา พบว่า

“ครูมีภาระโยกย้ายบ่อย ครูส่วนใหญ่จะวิเคราะห์ผู้เรียนช่วงเปิดภาคเรียน หรือในช่วงที่ทำการเรียนการสอน ทำให้การเตรียมวางแผนการจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1

“ความพร้อมของอุปกรณ์ และเครื่องมือ ที่เป็นตัวช่วยหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ควรมีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 10

“ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น นวัตกรรมที่ครูสร้างขึ้นยังไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 13

ความคาดหวังในการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม พบว่า ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ หรืออัตลักษณ์ท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

“จัดการเรียนการสอนที่พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด คิดสร้างสรรค์ แก้ไขปัญหาประยุกต์ใช้ความรู้ นำสิ่งที่มียู่ในท้องถิ่น/ชุมชน ของตนเองมาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 5

“ครูควรพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการหลายวิชา มีการสอนแบบทีม (Team teaching) มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียน เน้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบทีมหรือแบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมนั้น จะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงความรู้สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม/ ชิ้นงาน ใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 8

“ครูต้องมีความใฝ่รู้ มีวิธีการสอนที่หลากหลาย ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นโค้ช”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 10

“ครูผู้สอนต้องให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างสรรค์ผลงาน หรือชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์ แนวคิดหรือกระบวนการที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ได้”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 17

“ครูควรออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3 ด้าน คือ “ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 18

การพัฒนาครูเพื่อออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ควรเป็นนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน

“นวัตกรรมการเรียนการสอน โดยการบูรณาการเนื้อหาเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 13

“นวัตกรรมด้านสื่อการสอน โดยการนำสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น นำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ศิลปะ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี เพลงพื้นบ้าน อาชีพในท้องถิ่น มาสร้างเป็นสื่อการสอน เพราะหาง่าย ประหยัด และคุ้มค่าและที่สำคัญควรส่งเสริมให้ครูใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพราะทำให้ครูเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อครูจะได้พัฒนาตนเองได้เต็มที่ตามศักยภาพ”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 16

“นวัตกรรมที่ครูนำมาใช้สอนควรใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดของผู้เรียน ความต้องการของผู้ประกอบการ และต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เช่น การออกแบบลวดลายพลอย-นิล การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ การแปรรูปอาหาร และการบริการท่องเที่ยว”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 17

“ครูต้องพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดการความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Community: PLC) ตามนโยบายการศึกษาเนื่องจากอยู่ในหลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิควิธีการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาการเรียนร่วมกัน การได้รับฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาทักษะการโค้ช การเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นโค้ช การพัฒนาครูให้มีความรู้ในด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 18

อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลจากการสัมภาษณ์ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ควรนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้เป็นเนื้อหาในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่หลากหลาย ดังนี้

- 1) อาชีพในท้องถิ่น เช่น การทอผ้าขาวม้า, การเจียรไนพลอย-นิล, การแปรรูปอาหารจากสับปะรด, ผ้าทอหนองปลิง, การทอผ้ามัดหมี่ที่กระตูกบ้านหนองกร่าง
- 2) แหล่งเรียนรู้เกษตรท่องเที่ยว เช่น ไร่คุณมน ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี เช่น รำเหย่ย, งานวันชาวเรือ ชาวแพ, แห่งปราสาทผึ้ง, งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว, ประเพณีบุญกลางบ้าน, งานประเพณีสงกรานต์ชาวมอญสังขละบุรี, พิธีเสนเรือของลาวโซ่งบ้านสระลงเรือ เป็นต้น

4) แหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสัตว์เปิดซาฟารีปาร์ค, ถ้ำละว้า, น้ำตกไพรโยคน้อยน้ำตกไพรโยคใหญ่, น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น, น้ำตกเกริงกระเวีย, เมืองมัลลิกา รศ.124, วัดถ้ำเสือ, วัดถ้ำพุน้ำ, วัดถ้ำเขาปูน, วัดไถ้, วัดวังแก้วเวการาม, อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ, บ้านอีต่อง, น้ำตกเอราวัณ, อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์(ถ้ำธารลอด) วัดทิพย์สุคนธาราม

5) สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สงครามเก้าทัพ, สะพานข้ามแม่น้ำแคว, อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์, อนุสรณ์สถานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, สุสานทหารสัมพันธมิตรดอนรัก, สุสานทหารสัมพันธมิตรช่องไก่, ด่านเจดีย์สามองค์, สะพานมอญ, โรงงานกระดาษไทยกาญจนบุรี, อนุสรณ์ดอนเจดีย์

การพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม พบว่า

“ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ หรืออัตลักษณ์ท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการลงมือปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 1

“จัดการเรียนการสอนที่พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด คิดสร้างสรรค์ แก้ไขปัญหาประยุกต์ใช้ความรู้ นำสิ่งที่มียู่ในท้องถิ่น/ชุมชน ของตนเองมาสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 5

“ครูควรพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการหลายวิชา มีการสอนแบบทีม (Team teaching) มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียน เน้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้แบบทีมหรือแบ่งกลุ่มปฏิบัติกิจกรรมนั้น จะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงความรู้สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม/ ชิ้นงาน ใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 8

“ครูมีความใฝ่รู้ มีวิธีการสอนที่หลากหลาย ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นโค้ช”

ผู้บริหารสถานศึกษาคนที่ 10

2.9 กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผลการสัมภาษณ์ พบว่า

ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน มีความร่วมมือและร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

มีการออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ยอมรับความคิดเห็น และส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการสะท้อนผลข้อมูลเชิงวิชาชีพเพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพที่ยั่งยืน มีความเป็นทีม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและมีการสร้างเครือข่ายที่มีการพัฒนาวิชาชีพแบบ “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ”

คุณลักษณะการสร้างสรค์นวัตกรรมของนักเรียน

ผลจากการสัมภาษณ์ของครู ผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านคุณลักษณะการสร้างสรค์นวัตกรรมของนักเรียนนั้น พบว่า คุณลักษณะการสร้างสรค์นวัตกรรมของผู้เรียนดูจากพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกมาในการสรค์สรค์ผลงาน หรือชิ้นงาน ผลิตภัณฑ์ แนวคิดหรือกระบวนการที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ **ด้านการคิดอย่างสรค์สรค์** คือ ผู้เรียนต้องมองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา มีการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง **ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสรค์สรค์** คือ ผู้เรียนต้องมีเคารพความคิดของคนอื่น เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ และทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ **ด้านการสรค์นวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ** คือ ผู้เรียนต้องมีการวางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา มีการประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น และ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคมอยู่เสมอ

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพครูควรมีความต่อเนื่อง และตรงความต้องการของครู ควรใช้ PLC และการโค้ชมาใช้เพื่อพัฒนาครู ควรเน้นสรค์นวัตกรรมใหม่ๆ โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นและหน่วยงานควรมีการตรวจเยี่ยมสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษานั้นครูควรออกแบบนวัตกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรและอัตลักษณ์ท้องถิ่น และควรใช้ PLC เพื่อวางแผนและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในส่วนของการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการออกแบบนวัตกรรมนั้นครูควรนำศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นมาใช้ในนวัตกรรมการศึกษาหรืออาจเป็นการสรค์สื่อการสอนที่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น เช่น ภาษา ศิลปะ ประเพณี และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนควรใช้กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและฝึกปฏิบัติจริงโดยผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความสรค์สรค์และแก้ปัญหาโดยใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ภาพที่ 9 การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี

1.1.10 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพความคาดหวัง เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากแบบสอบถามครูระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนประถมขยายโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี และมีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 76 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (questionnaires) แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end questions) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีผลการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความคาดหวัง ความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครูจำนวน 76 คน)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 เพศชาย	28	36.84
1.2 เพศหญิง	48	63.16
รวม	76	100
2.สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา		
2.1 สพป.กาญจนบุรี เขต 1	27	35.53
2.2 สพป.กาญจนบุรี เขต 3	29	38.16
2.3 สพป.กาญจนบุรี เขต 4	20	26.31
รวม	76	100
3.ตำแหน่งทางวิชาการ		
3.1 ครู ค.ศ.1	21	27.63
3.2 ครูชำนาญการ	31	40.79
3.3 ครูชำนาญการพิเศษ	24	31.58
3.4 ครูเชี่ยวชาญ	0	0
รวม	76	100
4. ประสบการณ์การในการสอน		
4.1 ต่ำกว่า 5 ปี	18	23.68
4.2 6-10 ปี	26	34.21
4.3 11-15 ปี	15	19.74
4.4 16-20 ปี	12	15.79
4.5 21 ปีขึ้นไป	5	6.58
รวม	76	100
5.วุฒิการศึกษาสูงสุด		
5.1 ปริญญาตรี	44	57.89
5.2 ปริญญาโท	32	42.11
5.3 ปริญญาเอก	0	0
รวม	76	100

จากตารางพบว่าผู้วิจัยได้สอบถามครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียน ประถมขยายโอกาสทางการศึกษาและเป็นสถานนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี และมีประสบการณ์สอนไม่ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 76 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 48 คน

คิดเป็นร้อยละ 63.16 เพศชาย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 36.84 แยกตามสังกัด ดังนี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 35.53 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 38.16 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 26.31 ตำแหน่งทางวิชาการ พบว่า ครูส่วนใหญ่ตำแหน่งทางวิชาการเป็นครูชำนาญการ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 40.79 รองลงมาคือ ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 และครู ค.ศ. 1 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 27.63 ประสิทธิภาพการในการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพการในการสอน 6-10 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 34.21 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 23.68 , 11-15 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 19.74, 16-20 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 15.79 และ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.58 วุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า ครูส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 57.89 รองลงมาปริญญาโท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 42.11

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 76 คน (ตั้งแต่ พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2566)

รายการ	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา		
1.1 ท่านเคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับชมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีจำนวนกี่ครั้ง		
- ไม่เคย	15	19.74
- ต่ำกว่า 5 ครั้ง	48	63.16
- 5-10 ครั้ง	13	17.10
- 11-15 ครั้ง	0	0
- 16 ครั้งขึ้นไป	0	0
รวม	76	100

ตารางที่ 23 (ต่อ)

รายการ	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
1.2 ท่านเคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา มีจำนวนกี่ครั้ง		
- ไม่เคย	37	48.68
- ต่ำกว่า 5 ครั้ง	29	38.16
- 5-10 ครั้ง	10	13.16
- 11-15 ครั้ง	0	0
- 16 ครั้งขึ้นไป	0	0
รวม	76	100
1.3 ท่านเคยนำแหล่งเรียนรู้ อาชีพในท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรมในท้องถิ่น ฯลฯ มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีจำนวนกี่ครั้ง		
- ไม่เคย	21	27.63
- ต่ำกว่า 5 ครั้ง	31	40.79
- 5-10 ครั้ง	24	31.58
- 11-15 ครั้ง	0	0
- 16 ครั้งขึ้นไป	0	0
รวม	76	100

จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 76 คน มีความต้องการพัฒนาวิชาชีพในด้านต่าง ๆ เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.03 รองลงมาคือ การออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.07 การออกแบบนวัตกรรมด้านสื่อการสอนโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.17 การออกแบบนวัตกรรมด้านหลักสูตรโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 3.80 การออกแบบนวัตกรรมการประเมินผลโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 4.83 และการออกแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 5.00

ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

โรงเรียนมีนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้ตามสภาพและบริบทของสถานศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอก เปิดโอกาสให้

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เน้นทักษะอาชีพ มีการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม กับชุมชนในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และส่งครูและบุคลากรเข้ารับการอบรม

ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา คือความพร้อมของ อุปกรณ์ และเครื่องมือ ที่เป็นตัวช่วยหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ควรมีการ สนับสนุน ส่งเสริมให้ทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน

กิจกรรมการพัฒนาศูนย์ด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา พบว่าความต้องการ ของครูต้องการให้มีรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาศูนย์ที่หลากหลาย ครูมีการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดการความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิค วิธีการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาเรียนรู้ร่วมกัน การได้รับฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาทักษะการ โค้ช การเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นโค้ช การพัฒนาครูให้มีความรู้ในด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนา สื่อการเรียนการสอน การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล

นวัตกรรมการศึกษาที่สามารถทำได้ พบว่า

นวัตกรรมการเรียนการสอน เช่น การพัฒนาทักษะการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ด้วยการสะกดคำ (Improving English writing skills with spelling)” โดยการบูรณาการเชื่อมโยง การเรียนรู้อัตลักษณ์ของท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหา เนื่องจากนักเรียนจะ เขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง ไม่รู้หลักหรือวิธีการเขียนคำศัพท์ที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้นักเรียน ไม่สามารถเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษได้

นวัตกรรมด้านสื่อการสอน การนำสิ่งที่เด่นอัตลักษณ์ท้องถิ่น นำแหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่น ศิลปะ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี เพลงพื้นบ้าน อาชีพในท้องถิ่น มาผลิตเป็นสื่อการสอน

นวัตกรรมด้านหลักสูตร เช่น หลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น นำแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภาษา มาเป็นเนื้อหาเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนสำนึกรักท้องถิ่น

อัตลักษณ์ท้องถิ่นในโรงเรียนของท่าน ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

พบว่า

1) แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น เรือนเพาะชำเห็ด โรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อ แปลงปลูกผักกางมุ้ง กิจกรรมการเลี้ยงหมู กิจกรรมการปลูกแก้วมังกร กาทำนาและเลี้ยงปลา ,ห้องสมุด

2) แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น/ อาชีพในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น การเจียรไนพลอย-นิล, การแปรรูปอาหารจากสับปะรด, ผ้าทอหนองปลิง, การทอผ้ามัดหมี่ที่กระตูกบ้านหนองกร่าง,การปลูก อินทผลัม การปลูกอ้อยหวาน ผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้า ,ผ้าทอมือ

3) แหล่งเรียนรู้เกษตรท่องเที่ยว เช่น ไร่คุณมน ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจ

พอเพียง

4) ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี เช่น รำเหย่ย, งานวันชาวเรือ ชาวแพ, แห่งปราสาทผึ้ง, งานสัปดาห์สะพานข้ามแม่น้ำแคว, ประเพณีบุญกลางบ้าน, งานประเพณีสงกรานต์ชาวมอญสังขละบุรี, พิธีเสนเรือของลาวโซ่งบ้านสระลงเรือ เป็นต้น

5) แหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสัตว์เปิดซาฟารี ปาร์ค, ถ้ำละว้า, น้ำตกไทรโยคน้อย, น้ำตกไทรโยคใหญ่, น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น, น้ำตกเกริงกระเวีย, เมืองมัลลิกา รศ.124, วัดถ้ำเสือ, วัดถ้ำพุหว้า, วัดถ้ำเขาปูน, วัดไถ้, วัดวังแก้วเวการาม, อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ, บ้านอีต่อง, น้ำตกเอราวัณ, อุทยานแห่งชาติเฉลิมรัตนโกสินทร์(ถ้ำธารลอด) วัดทิพย์สุคนธาราม

6) สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สงครามเก้าทัพ, สะพานข้ามแม่น้ำแคว, อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์, อนุสรณ์สถานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, สุสานทหารสัมพันธมิตรดอนรัก, สุสานทหารสัมพันธมิตรช่องไก่, ตำนเจดีย์สามองค์, สะพานมอญ, โรงงานกระดาษไทยกาญจนบุรี, อนุสรณ์ดอนเจดีย์

วิธีการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม พบว่า

ควรออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น คุณครูจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลายเน้นผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความสามารถของตนเอง ให้นักเรียนรู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ จนสามารถพัฒนานวัตกรรมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง

สรุปผลการสอบถามความคิดเห็นของครูได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพของครูส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับ PLC น้อยกว่า 5 ครั้ง และยังไม่เคยได้รับการพัฒนาด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ดังนั้นครูจึงต้องการได้รับการพัฒนาด้าน PLC และการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ครูมีความเห็นว่าควรพัฒนาตนเองผ่าน PLC และการฝึกอบรม โดยลักษณะของนวัตกรรม เช่น สื่อการสอนอิงอัตลักษณ์ท้องถิ่น และตัวอย่างอัตลักษณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรม ได้แก่ เรือนเพาะชำเห็ด สะพานแม่น้ำแคว การรำเหย่ย และการเจียรไนพลอย-นิล เป็นต้น ส่วนแนวทางการพัฒนาผู้เรียนนั้นควรให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาจนเกิดนวัตกรรมใหม่

1.1.11 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับลักษณะกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ขั้นตอนการนวัตกรรมการศึกษา ขั้นตอนและการประเมินผลของรูปแบบองค์ประกอบแนวทางการวัดและประเมินผลความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผล และด้านท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 5 คน ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) โดยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง มีผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับลักษณะกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ ขั้นตอนการนวัตกรรมการศึกษา ขั้นตอนและการประเมินผลของรูปแบบ เพื่อศึกษาองค์ประกอบแนวทางการวัดและประเมินผลความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สรุปได้ดังนี้

ด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่สำคัญ ควรมีลักษณะ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 S=Share problem ผู้บริหาร ครู ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ปัญหาของผู้เรียนด้านความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และถามความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ

ขั้นที่ 2 S=Set goals ร่วมกันกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนา คือ ขั้นที่ครูผู้โค้ช และครูผู้รับการโค้ช ร่วมกันตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาวิชาชีพ และกำหนดวิธีการในการพัฒนาที่เหมาะสมกับความต้องการและความรู้ความสามารถของครูเพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ขั้นที่ 3 S=Selection Professional development ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ สร้างเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ ขั้นการสร้างความรู้ทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเลือกวิธีการและใช้รูปแบบวิธีการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการเตรียมความพร้อมนี้ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดเตรียมอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเพื่อนครูตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

ขั้นที่ 4 Practice ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ คือขั้นที่ครูผู้รับการโค้ชและผู้โค้ชแต่ละกลุ่มร่วมมือกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentor) เป็นผู้สังเกตร่วมการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ และให้การแนะนำผลการดำเนินงาน ซึ่งมีกระบวนการร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ

ขั้นที่ 5 E= Evaluation ร่วมมือกันประเมินผลและสะท้อนผลและรายงานผลต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นขั้นที่ครูร่วมกันประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ในภาพรวมและรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนมีการโค้ช (Coaching) และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring)

ด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรมีขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเป็นอย่างไร

“กระบวนการขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ควรประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน 2) ออกแบบนวัตกรรม 3) นำนวัตกรรมไปใช้ 4) การประเมินผลและรายงานผล และ 5) การเผยแพร่นวัตกรรม”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1

“ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการจำเป็น นำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาสร้างหรือออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม นำนวัตกรรมไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการประเมินผล และมีการเผยแพร่นวัตกรรม”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4

ด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นสามารถส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้ผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมได้

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า ควรนำอัตลักษณ์ท้องถิ่น ด้านอาชีพของจังหวัด กาญจนบุรี ที่สอดคล้องความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน หรือตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาทิเช่น การออกแบบลวดลายพลอย-นิล การแปรรูปอาหาร การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอ การบริการด้านการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยกำหนดเป็นเนื้อหาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน/ชุมชน โดยครูนำเนื้อหาต่าง ๆ มาออกแบบนวัตกรรมด้านหลักสูตร ด้าน การเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

ด้านบทบาทของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้พัฒนาผู้เรียน

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าควรมีลักษณะดังนี้

“ครูควรให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทุกขั้นตอน ครูควรมีบทบาทเป็นโค้ช”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1

“ครูต้องมีการวางแผนเพื่อเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน ความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3

“ครูและเพื่อนครูต้องมีการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน เพื่อเตรียมการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนให้สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ ของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ส่วนครูควรเป็นโค้ช คอยดูแลช่วยเหลือผู้เรียน”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4

ด้านนวัตกรรมการศึกษาของครูควรมีลักษณะอย่างไร และควรเน้นในด้านใด

พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า

“ควรนำสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น นำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ศิลปะ ภาษา วัฒนธรรม ประเพณี เพลงพื้นบ้าน อาชีพในท้องถิ่น มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1

“ควรจัดทำเป็นหลักสูตรสาระเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น นำแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภาษา หรืออาชีพ มาเป็นเนื้อหาในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างให้ ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3

ด้านการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาครู พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความ คิดเห็นว่าควรมีการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ

“อยากให้ผู้บริหารเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญให้ความรู้เกี่ยวกับ รูปแบบ เทคนิควิธีการสอน การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาสร้างเป็นเนื้อหาในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1

**ด้านการวัดและประเมินผลนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อ
ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม พบว่า**

“ควรมีลักษณะความเป็นนวัตกรรม ผลงานเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ หรือวิธีการใหม่ๆ นำมา
สร้างสรรค์ผลงาน มีขั้นตอนหรือกระบวนการพัฒนานวัตกรรมชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ใน
การออกแบบนวัตกรรม การออกแบบนวัตกรรม นวัตกรรมที่สร้างขึ้นมาต้องมีความคุ้มค่าเป็น
ประโยชน์ และต้องมีความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1

“ควรประเมินความเป็นนวัตกรรม ว่าผลงานนั้นเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ หรือใช้วิธีการใหม่ๆ มี
กระบวนการ พัฒนานวัตกรรมชัดเจน มีความคุ้มค่าและความเป็นประโยชน์ และต้องมีความเป็นอัต
ลักษณ์ท้องถิ่น”

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2

ด้านส่วนประกอบ/องค์ประกอบพัฒนานวัตกรรมควรมีอะไรบ้าง

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน มีความคิดเห็นเป็นส่วนประกอบ/องค์ประกอบพัฒนานวัตกรรม
ควร ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ การวัดผลและประเมินผล และ
เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ

สรุปการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ว่าการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์
ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมควรมีลักษณะ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1)
ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียนด้านความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และถาม
ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาและวิธีการพัฒนา
วิชาชีพของครูและผู้บริหาร 2) ครูผู้โค้ชและครูผู้รับการโค้ชร่วมกันตัดสินใจกำหนดวัตถุประสงค์ของ
การพัฒนาวิชาชีพ และกำหนดวิธีการในการพัฒนาที่เหมาะสมกับความต้องการและความรู้
ความสามารถของครู 3) ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ สร้างเครือข่ายสังคม สร้างความพร้อม
ทางด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเลือกวิธีการและ
ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้อย่างถูกต้องและมี
ประสิทธิภาพ โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ 4) ครูผู้รับการโค้ชและโค้ชร่วมมือกัน
ปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเป็นผู้สังเกตร่วมการปฏิบัติการพัฒนา
วิชาชีพ และให้การแนะนำผลการดำเนินงาน และ 5) ครูร่วมกันประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนา
วิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์
และนวัตกรรม ในภาพรวมและรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนมีการช่วยเหลือสนับสนุน
(coaching) และการให้การดูแล ปรึกษาแนะนำ (mentoring) ส่วนการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ควรมีขั้นตอนการพัฒนา 5 ขั้นตอน 1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2)

ออกแบบนวัตกรรม 3) นำนวัตกรรมไปใช้ 4) การประเมินผลและรายงานผล และ 5) การเผยแพร่ นวัตกรรม สำหรับการใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อนำมาออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ควรนำอัตลักษณ์ ท้องถิ่นด้านอาชีพของจังหวัดกาญจนบุรี ที่สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน ความ ต้องการของชุมชน เช่น การออกแบบลวดลายพลอย การแปรรูปอาหาร การบริการด้านการท่องเที่ยว โดยผู้วิจัยกำหนดเป็นเนื้อหาหลักสูตรรายวิชา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยครูนำเนื้อหาออกแบบ นวัตกรรมด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล สำหรับบทบาทของครูควรมีดังนี้ ครูและเพื่อนครูพัฒนาบทเรียนร่วมกัน วางแผนเพื่อเตรียมการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทุกขั้นตอน โดยครูควรมีบทบาทเป็นโค้ช ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่าง วันที่ 24-28 กรกฎาคม 2566 ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 10 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1.12 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน ประถมขยายโอกาสทางการศึกษา และเป็นโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และกำลังเรียนกับครูผู้สอนในระดับชั้นนั้น ๆ จำนวน 18 โรงเรียน จำนวน 313 คน โดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้าง (questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง แบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-end questions) โดยมีประเด็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอน และวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (นักเรียนจำนวน 313 คน)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 เพศชาย	99	31.63
1.2 เพศหญิง	214	68.37
รวม	313	100
2. ระดับชั้น		
2.1 มัธยมศึกษาปีที่ 1	98	31.31
2.2 มัธยมศึกษาปีที่ 2	119	38.02
2.3 มัธยมศึกษาปีที่ 3	96	30.67
รวม	313	100

สรุปผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน ประถมขยายโอกาสทางการศึกษาและเป็นโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 18 โรงเรียนซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และกำลังเรียนกับครูผู้สอนในระดับชั้นนั้น ๆ จำนวน 313 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 68.37 เพศชาย จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.63 กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 38.02 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 31.31 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 96 คนคิดเป็นร้อยละ 30.67

ผลจากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่ผ่านมา ครูสอนอธิบายอย่างเดียวไม่สนุก ไม่เคยให้เล่นเกมส์ ไม่ให้ทำกิจกรรม สังการบ้านมากไป นักเรียนนั่งเรียนในห้องเรียนน่าเบื่อ อยากออกไปเรียนบริเวณอื่น ๆ บ้าง หรือแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ 1)ห้องสมุด 2) สนาม 3)ห้องคอมพิวเตอร์ 4) เรือนเพาะชำ 5) ใต้ต้นไม้

นักเรียนต้องการให้ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ จะทำให้ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่อยากจะเรียน ควรให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้เองบ้าง ได้ลงมือปฏิบัติจริง หรือให้ไปเรียนรู้นอกสถานที่ จะทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียนมากขึ้น ไม่จำเจน่าเบื่อเหมือนนั่งเรียนแต่ในห้องเรียนอย่างเดียว

ครูควรนำนักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้นอกสถานที่ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น วัฒนธรรมในท้องถิ่น เพราะว่าจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมในท้องถิ่น ทำให้เกิดความรักและหวงแหนแหล่งท่องเที่ยวหรือช่วยกันสืบสานและอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมในท้องถิ่น

นักเรียนต้องการให้ครูสอนโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้น ๆ ได้ลงมือปฏิบัติจริง ค้นคว้าด้วยตนเอง และควรนำสิ่งสำคัญที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสอน ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ค่าเฉลี่ย 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะวัฒนธรรมในท้องถิ่น 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 5) การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ และ 6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม

นักเรียนคิดว่า ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีความคิดเห็นมากที่สุด การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะ วัฒนธรรมในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ค่าเฉลี่ย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกม

สรุปผลการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่ผ่านมา นั้น ครูมักสอนด้วยการอธิบายอย่างเดียว นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียนน้อย ไม่เคยให้เล่นเกม ไม่ให้ทำกิจกรรม สังการบ้านมากไป ทำให้ในห้องเรียนน่าเบื่อ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ค้นคว้าหาความรู้เอง ได้ลงมือปฏิบัติจริงจะทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนมากขึ้น นักเรียนต้องการไปศึกษาค้นคว้าเรียนรู้นอกสถานที่ เช่น แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น วัฒนธรรมในท้องถิ่น ฯลฯ เพราะว่าจะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้เรียนรู้ประวัติความ

เป็นมาของวัฒนธรรมในท้องถิ่น ทำให้เกิดความรักและหวงแหนแหล่งท่องเที่ยวหรือช่วยกันสืบสาน และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยสรุปแล้ว นักเรียนต้องการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ได้ลงมือปฏิบัติจริง ค้นคว้าด้วยตนเอง และควรนำสิ่งสำคัญที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาสอน ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ ในชุมชน ศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยว

1.2 ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D))

1.2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในขั้นนี้เป็นการสังเคราะห์ร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการในลักษณะควบคู่กันไปทั้งในการออกแบบ (Design) และขั้นการพัฒนา (Development) โดยนำข้อมูลวิเคราะห์ได้จากขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) =Research 1 (R1) ทั้งหมดรวมถึงเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เจาะใจ และกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 5 ขั้น ดังนี้

ร่างรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3SPER Model ประกอบด้วย

หลักการ คือ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการระหว่างครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นโดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

2. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ความจำเป็น นโยบายและวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Share problem :S)

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals : S)

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development: S)

ขั้นตอนที่ 4 ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ (Practice :P)

4.1) การเตรียมแผนการพัฒนา (preparation)

4.2) การสังเกต (observation)

4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis)

4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback)

ขั้นตอนที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผลและสะท้อนผลการพัฒนาวิชาชีพ (Evaluation: E)

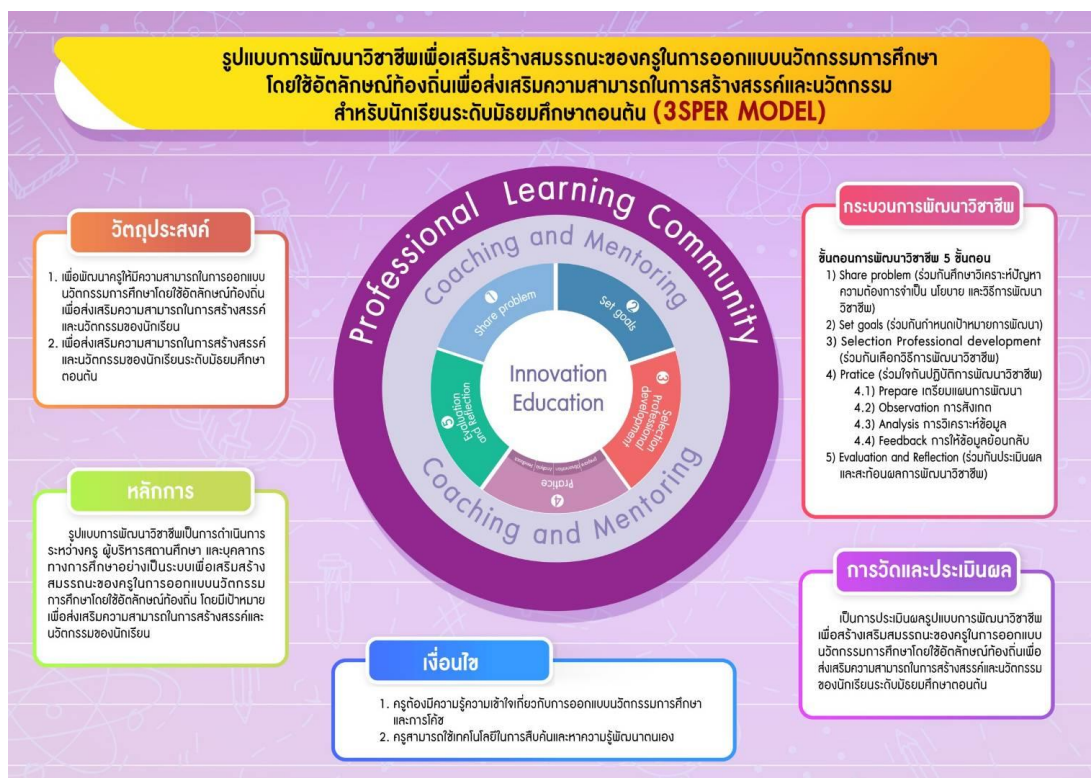
การวัดและประเมินผล

เป็นการประเมินผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เงื่อนไข

1. ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาและการโค้ช
2. ครูผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นและหาความรู้พัฒนาตนเอง

โดยในการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นนี้มีการให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อให้การดำเนินการพัฒนาวิชาชีพเกิดประสิทธิภาพตลอดกระบวนการ ดังภาพที่ 12

ภาพที่ 11 ร่างรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.2.2 ผลการออกแบบและพัฒนาเครื่องมือประกอบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย 1) คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) แผนการพัฒนาวิชาชีพ 3) ปฏิทินการพัฒนาวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ของครู 4) แบบสอบถามศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการ

พัฒนาวิชาชีพการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 5) แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน และเครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบประสิทธิภาพประกอบด้วย 1) ประเด็นการสนทนากลุ่ม(Focus Group) และ 2) แบบตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย (มีรายละเอียดในบทที่3)

1.2.3 ผลการหาคุณภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเป็นไปได้ของการนำร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้จริงด้วยการสนทนากลุ่ม(Focus Group) รูปแบบสนทนากลุ่ม(Focus Group) ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โปรแกรม (Zoom Meeting) ในวันที่ 11 กันยายน 2567 เวลา 13.00-15.00น. ซึ่งผลการสนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion: FGD) ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่พัฒนาขึ้น มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเป็นไปได้ของการนำร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) ด้านรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเป็นไปได้มีข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD)

ประเด็นคำถามการสนทนา	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการปรับแก้ไขของผู้วิจัย
2.1 หลักการ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการระหว่างครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน	ปรับคำว่า “โดยใช้อัตลักษณ์” เป็น “ด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น”	-รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน
2.2 วัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน 2. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ปรับคำให้มีความเชื่อมโยงกัน อาจรวมเป็นข้อเดียวก็ได้ เช่น เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน	เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน
2.3 กระบวนการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Share problem :S)	1.แต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน 2.นวัตกรรมจะเป็นรูปแบบที่แตกต่างไปตามสาระการเรียนรู้ 3.ควรปรับเป็นร่วมประเมินผล (Evaluation) ไม่ควรนำ reflection คู่กับ Evaluation	กระบวนการพัฒนาวิชาชีพมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S) ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals : S) ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection Professional development:S)

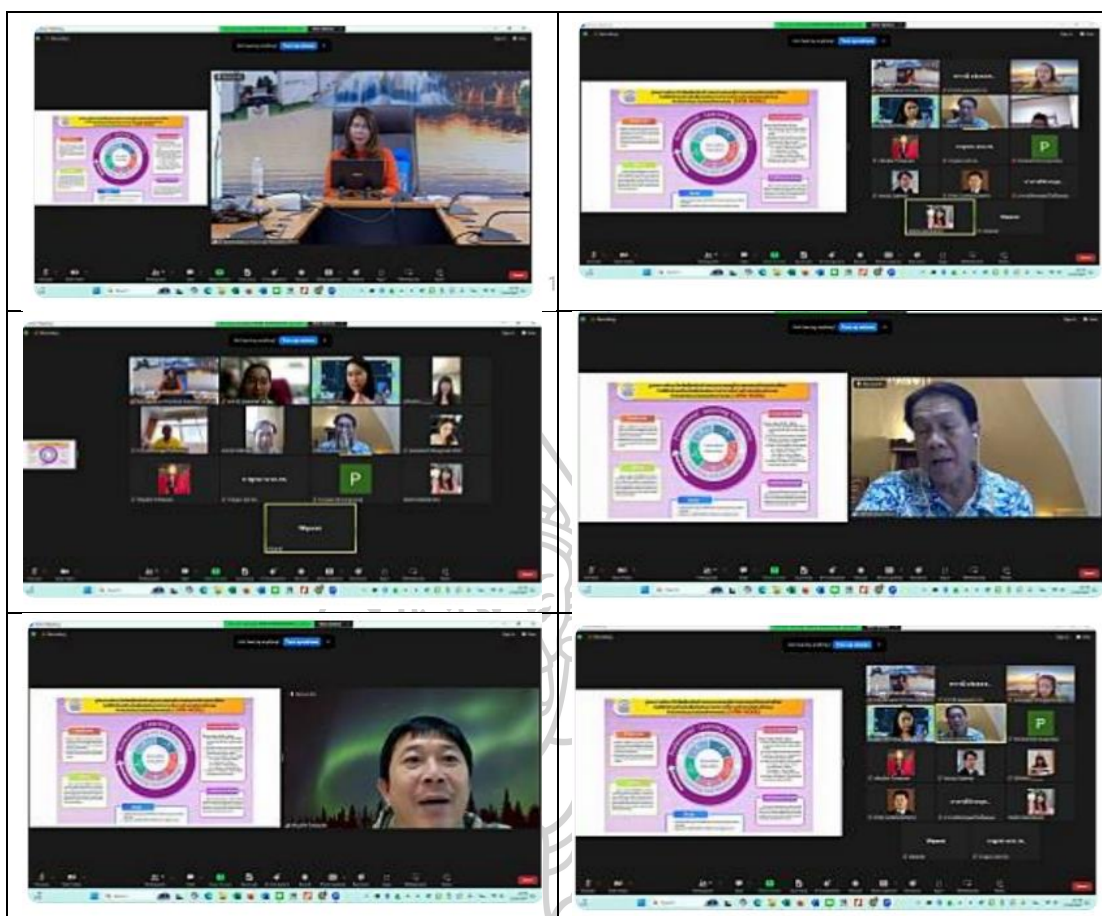
ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นคำถามการสนทนา	ข้อเสนอแนะจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการปรับแก้ไขของ ผู้วิจัย
ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals : S) ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา(Selection Professional development: S) ขั้นที่ 4 ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ (Practice :P) 4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ขั้นที่ 5 ร่วมประเมินผลและสะท้อนคิด (Evaluation and reflection: ER)		ขั้นที่ 4 ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ (Practice :P) 4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation:E)
2.4 การวัดประเมินผล เป็นการประเมินผล รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริม สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรม การศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	ควรปรับข้อความ ดังนี้ การวัดและประเมินผลสมรรถนะ การออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ของครูและความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรมของ นักเรียน	-การวัดและประเมินผล สมรรถนะการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษาของครูและ ความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของนักเรียน
2.5 เงื่อนไข 1) ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาและการโค้ช 2) ครูผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีในการ สืบค้นและหาความรู้พัฒนาตนเอง	ควรเปลี่ยน “เงื่อนไขสำคัญใน การนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบ ผลสำเร็จ” เป็น “ปัจจัย สนับสนุน” ดังนี้ 1.ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ ความสำคัญกับการพัฒนา วิชาชีพโดยทำให้เกิดความ ร่วมมือของครู ผู้บริหารและ บุคลากรทางการศึกษา	ปัจจัยสนับสนุน 1.ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ ความสำคัญกับการพัฒนา วิชาชีพโดยทำให้เกิดความ ร่วมมือของครู ผู้บริหารและ บุคลากรทางการศึกษา

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นคำถามการสนทนา	ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการปรับแก้ไขของผู้วิจัย
	2.ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้	2.ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้
รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้	เป็นประโยชน์มากสามารถนำไปใช้ได้เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักและส่งเสริมให้ครูนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน	

จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion : FGD) เพื่อรับรอง “รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข จึงได้ออกประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ มีชื่อว่า 3SPE Model ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ การวัดและประเมินผล และปัจจัยสนับสนุน ดังภาพที่ 13 แสดงการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion : FGD)

ภาพที่ 12 แสดงการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion : FGD) ออนไลน์ ผ่านระบบ Zoom Meeting เพื่อรับรอง “รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” วันที่ 11 กันยายน 2567

1.2.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยนำโครงร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎี หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการขั้นตอนพัฒนาวิชาชีพ 5 ขั้นตอน และเงื่อนไขสำคัญการนำรูปแบบไปใช้ ตรวจสอบคุณภาพ โดยดำเนินการดังนี้

1. นำโครงร่างรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้ และความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3SPE Model เครื่องมือประกอบที่ใช้ในการวิจัย ก่อนนำไปใช้โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีผลการตรวจสอบดังนี้

1.1 การตรวจสอบประสิทธิภาพด้านความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี พบว่า รูปแบบมีความสอดคล้องเชิงโครงสร้างด้านความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างด้านความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎีมีภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($M=4.89$, $SD=0.36$) และมีความสมเหตุสมผลรายข้อมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.67 ถึง 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.00 ถึง 0.71 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ดังตารางที่ 26

1.2 การตรวจสอบประสิทธิภาพด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความสอดคล้องเชิงโครงสร้างด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบมี ค่าความสอดคล้องเชิงโครงสร้างด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบภาพรวมมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($M=4.92$, $SD=0.27$) และมีความสมเหตุสมผลรายข้อมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.78 ถึง 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.00 ถึง 0.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 26 ค่าความสอดคล้องของการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบด้านความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี และความเป็นไปได้ของรูปแบบ

ประเด็นการตรวจสอบ	ระดับคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ					
	ความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
แนวคิดการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครู	4.78	0.44	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
องค์ประกอบเชิงกระบวนการ หลักการ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรม การศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน	4.67	0.71	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S) ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals : S) ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection Professional development: S) ขั้นที่ 4 ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ (Practice :P) 4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) 4.2) การสังเกต (observation)	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 26 (ต่อ)

ประเด็นการตรวจสอบ	ระดับคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ					
	ความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี			ความเป็นไปได้		
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล
4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation: E)						
การวัดประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผล สมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของ ครูและความสามารถในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรมของนักเรียน	4.89	0.33	มากที่สุด	4.89	0.33	มากที่สุด
ปัจจัยสนับสนุน 1.ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการ พัฒนาวิชาชีพโดยทำให้เกิดความร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา 2.ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้	5.00	0.00	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้เพื่อ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้	4.89	0.33	มากที่สุด	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.89	0.36	มากที่สุด	4.92	0.27	มากที่สุด

นำผลจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขจึงได้องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ การวัดและประเมินผล และปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model)

1. หลักการ

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

3. กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S)

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย(Set goals : S)

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา(Selection Professional development: S)

ขั้นตอนที่ 4 ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ (Practice :P)

4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation)

4.2) การสังเกต (observation)

4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis)

4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback)

ขั้นตอนที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation: E) เป็นระยะที่ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ คณะครูทุกคนมาประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้ซึ่งกันและกัน เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ได้ การให้คำปรึกษาแนะนำ การร่วมมือกันแก้ไขปัญหา การเสริมแรงให้กำลังใจซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

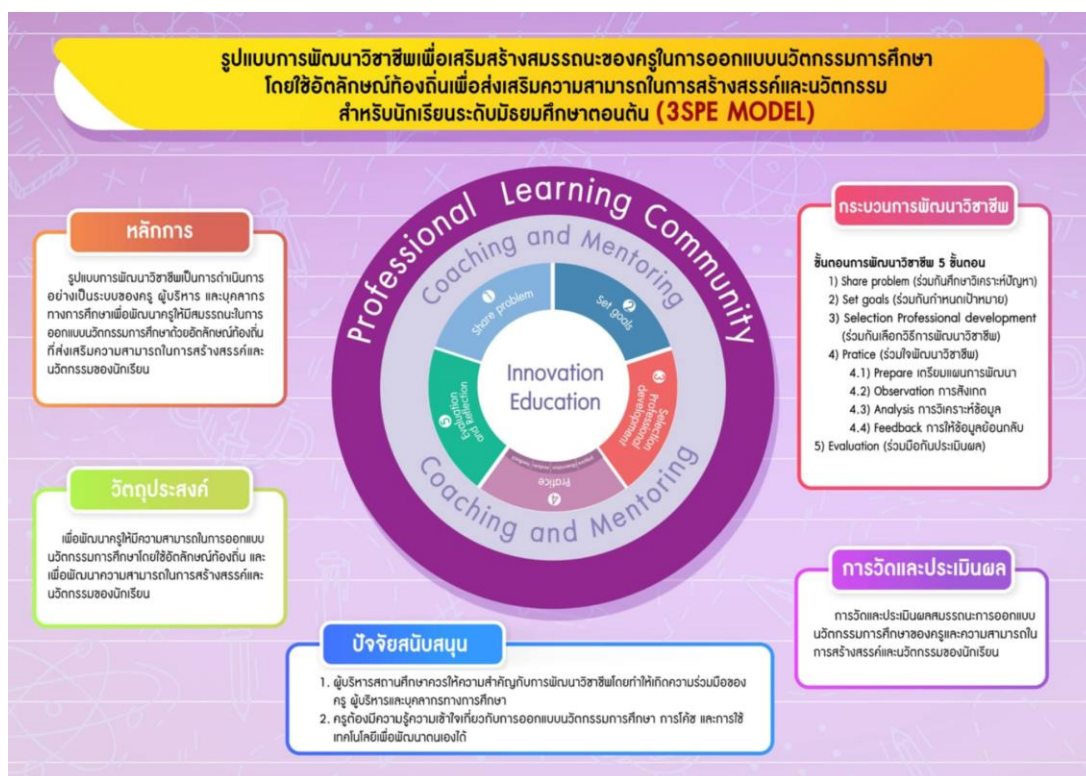
4. การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

5. ปัจจัยสนับสนุน

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพโดยทำให้เกิดความร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา

2. ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้

ภาพที่ 13 รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้ (Implementation: I) และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ประเมินผล(Evaluation: E)) ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

2.1 ผลการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้ (ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้ (Implementation: I))

ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model) โดยใช้แนวทางการดำเนินการของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 10 คน มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem)

เป็นขั้นตอนที่ครูผู้ร่วมพัฒนา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยให้สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทุกคนผลักดันแล้วความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพ สภาพปัญหาของผู้เรียน สภาพปัญหาด้านจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน และให้สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และวิธีการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งประเด็นที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพ และร่วมกันวางแผนการนิเทศและการให้คำชี้แนะ (Coaching) เกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ส่งเสริมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เป็นผู้ให้คำแนะนำ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูทุกคนเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสมรรถนะการ

ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน

2. เพื่อให้ครูทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีส่วนสำคัญต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสร้างให้ทุกคนพร้อมที่จะเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน

วิธีการดำเนินการ

1. ประชุมวางแผนร่วมกันระหว่าง ครูผู้ร่วมพัฒนา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

3. รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เกี่ยวกับปัญหาความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

บทบาทหน้าที่ของครู

1. ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน วิเคราะห์จุดเด่น จุดอ่อน -โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน สำรวจความต้องการจำเป็น วิเคราะห์นโยบาย วิเคราะห์ระดับความรู้ความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น สภาพปัญหาของผู้เรียน สภาพปัญหาด้านจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน

2. ครูร่วมกันวิเคราะห์ตนเองโดยการเชื่อมโยงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียนและร่วมกันกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองด้วยรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจและสมรรถนะด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาวิชาชีพ

3. ครูร่วมกันสรุปปัญหาที่เกิดขึ้น ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองด้วยรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน และร่วมกันกำหนดวิธีการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งประเด็นที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพ และร่วมกันวางแผนการนิเทศและการให้คำแนะนำ(Coaching) เกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ส่งเสริมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring)

บทบาทหน้าที่ของผู้โค้ช

ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และศึกษานิเทศก์ จะดูแลให้คำแนะนำ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและช่วยในการหาแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการวางแผนแก้ไขปัญห กำหนดความต้องการจำเป็น การพัฒนาความพร้อมของผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชรวมทั้งครูผู้ที่ได้รับการโค้ชก่อนการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ

ภาพที่ 14 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem) เชิญประชุมผู้บริหาร ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ วันที่ 10 มกราคม 2567 ณ ห้องประชุมสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals)

เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และ ครูผู้ร่วมพัฒนา ประชุมวางแผนเพื่อสร้างความตระหนักของการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ครูแต่ละคนเล่าประสบการณ์การสอนและความต้องการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยที่สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนวางแผนกระบวนการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาของครูแต่ละคน ในแต่ละด้านตามสภาพปัญหาและความต้องการ โดยจะพัฒนาทีละเรื่องหรือทีละด้าน อาจทำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเมินผลตามจุดประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำผลนั้นมากำหนด

ประเด็นเพื่อพัฒนา ร่วมกันกำหนดรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนา สถานที่ ระยะเวลาในการพัฒนา กำหนดบทบาทหน้าที่สมาชิกในกลุ่ม ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาการใช้เทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ การประเมินผล และรายงานผล โดยร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแบบร่วมกันเป็นทีม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาวิชาชีพ
2. เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพตามความต้องการของครู

วิธีการดำเนินการ

การประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูพี่เลี้ยง และ ครูผู้ร่วมพัฒนา เพื่อสร้างความตระหนักของการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ครูแต่ละคนเล่าประสบการณ์การสอนและความต้องการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยที่สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน วางแผนกระบวนการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพ

บทบาทหน้าที่ของครู

ครูร่วมมือกันในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน ตลอดจนกำหนดวิธีการในการพัฒนาวิชาชีพ โดยเน้นความต้องการจำเป็นของครูเพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสุด อันประกอบด้วย ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การสะท้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวก การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปฏิทินการพัฒนาวิชาชีพ

บทบาทหน้าที่ของผู้โค้ช

ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และศึกษานิเทศก์ จะดูแลให้คำแนะนำ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและช่วยในการหาแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการวางแผนแก้ไขปัญห กำหนดความต้องการจำเป็น การพัฒนาความพร้อมของผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชรวมทั้งครูผู้ที่ได้รับการโค้ชก่อนการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ

ภาพที่ 15 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals) โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ระหว่างวันที่ 4-8 มีนาคม 2567 สถานที่: โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development)

เป็นขั้นตอนที่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ ร่วมมือกันเรียนรู้ด้วยการให้ความรู้ที่สำคัญและจำเป็นที่ตรงตามความต้องการแก่ครู สำหรับการเลือกวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมคือขั้นตอนการสร้างความพร้อมทางด้านความรู้ ทักษะต่อครู เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเลือกวิธีและใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันและฝึกปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน โดยตลอดกระบวนการเตรียมความพร้อมนี้ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำและจัดเตรียมการฝึกอบรมให้กับครูตามความต้องการและสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในวิธีการพัฒนาวิชาชีพ
2. เพื่อให้ครูสามารถเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
3. เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์
ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

วิธีดำเนินการ

1. ระยะที่ 1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาวิชาชีพด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” ระหว่างวันที่ 23-24 กันยายน 2567 วิทยากรโดย ผศ.ดร.มาเรียม นิลพันธุ์, รศ.ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสุนัน และ รศ.กรีนัยพล วิวรรณมงคล โดยหัวข้อในการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการพบทวนกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1.1 กระบวนการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

1.2 ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการโค้ช

1.3 การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดผลและประเมินผล

1.4 เทคนิคการสะท้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวก

บทบาทหน้าที่ของครู

1. ครูเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ครูผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. ครูฝึกการออกแบบหน่วยการเรียนรู้/ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน

บทบาทหน้าที่ของผู้โค้ช

ในขั้นตอนนี้ ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ทำหน้าที่เป็นโค้ช ผู้โค้ชจะเป็นผู้เตรียมความพร้อมให้ครูมีความรู้และทักษะการปฏิบัติในวิธีการพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบต่าง ๆ และวิธีการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งนี้มีการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ โดยวิทยากรที่มีความรู้ความฉลาดและประสบการณ์ตรงทางด้านการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้

ลักษณะท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังภาพกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 23-24 กันยายน 2567

ครูนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมการศึกษา ทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น

ภาพที่ 16 ระยะที่ 1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพของครูด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ระหว่างวันที่ 23-24 กันยายน 2567

2. ระยะที่ 2 หลังจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 สัปดาห์ โดยการจัดประชุม (ออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โปรแกรม Zoom Meeting) โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) วันที่ 22 ตุลาคม 2567 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอวัตกรรมการศึกษาที่ครูสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางให้ข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

- 2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- 2.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- 2.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 2.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
- 2.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อค้นพบจากการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของครูกลุ่มเป้าหมายทั้ง 10 คน พบว่า ครูออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมได้ลงมือปฏิบัติทุกกิจกรรม เช่น การสืบค้นข้อมูล การวางแผน การออกแบบชิ้นงาน การทดลอง และการสรุป และนำเสนอการทำกิจกรรมเป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ในการวิพากษ์หน่วยการเรียนรู้/แผนการเรียนรู้ของครู เพื่อให้ครูได้นำไปปรับแก้ก่อนนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมในชั้นเรียนจริง

“การใช้คำถามควรเริ่มตั้งแต่ระดับความจำ ไต่ระดับความยากขึ้นไป โดยคำถามที่ใช้จะควรเป็นคำถามปลายเปิด เช่น เกิดอะไรขึ้น เพราะอะไร เป็นอย่างไร ทำอย่างไรต่อไป เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนจะได้ใช้ความคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรม”

ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) คนที่ 1

“อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่นำมาออกแบบนวัตกรรมการศึกษาควรระบุให้ชัดเจนในหน่วยการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้าน”

ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) คนที่ 3

บทบาทหน้าที่ของครู

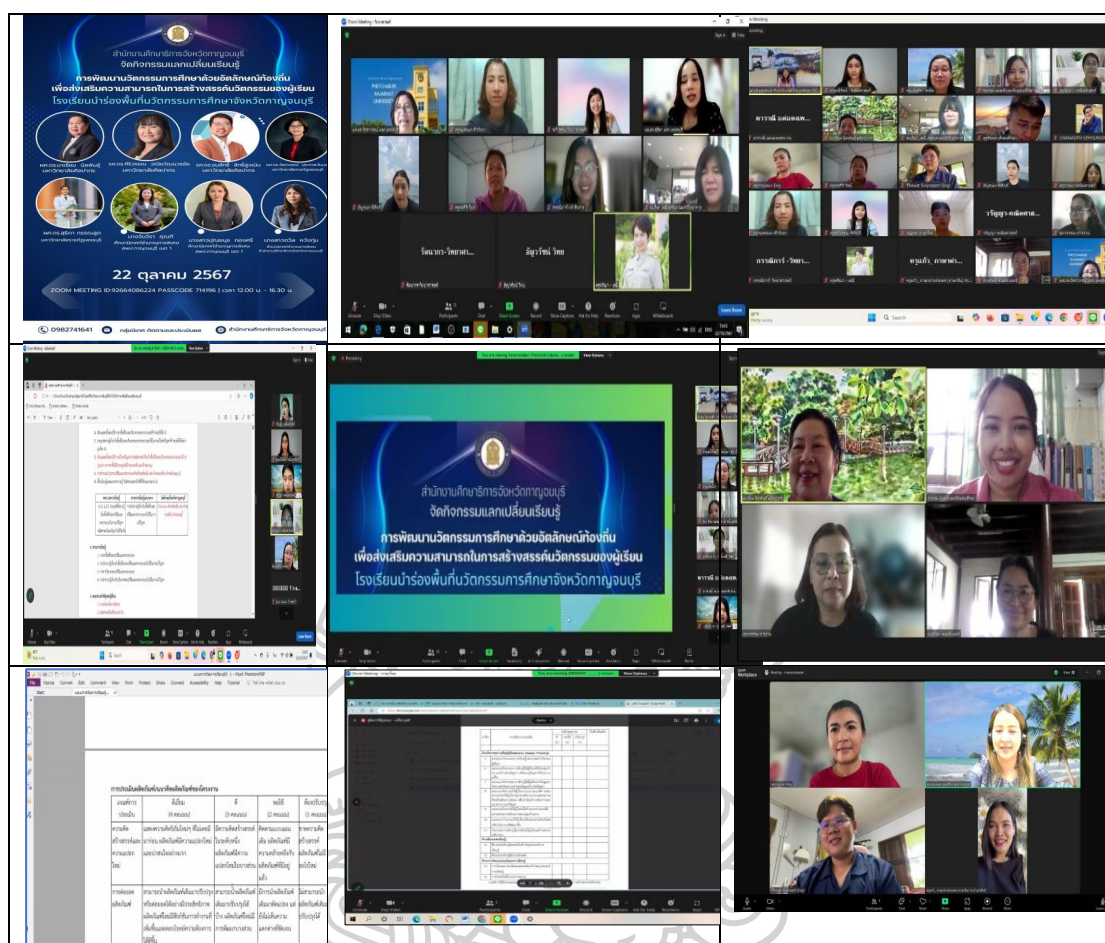
1. ครูเข้าร่วมประชุมออนไลน์ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ครูแต่ละคนนำเสนอแนวคิดกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตนเองพัฒนาขึ้น
3. ร่วมวางแผนการนิเทศ กำหนดปฏิทินการนิเทศ การสังเกตการสอน การประเมินผล

บทบาทหน้าที่ของผู้โค้ช

ผู้เชี่ยวชาญแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ การวัดและประเมินผลผู้เรียน รวมทั้งประเมินนวัตกรรมการศึกษาที่ครูสร้างหรือพัฒนาขึ้นก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือครู มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถในการนิเทศ สามารถสื่อสารและสะท้อนผลการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือก จำนวน 8 คน เป็นศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ด้านสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และการวัดผลและประเมินผล จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1 คน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรด้านสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 1 คน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้านสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 2 คน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรด้านสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จำนวน 1 คน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรด้านสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ดังภาพที่ 17

ภาพที่ 17 ระยะที่ 2 การวิพากษ์หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นของครูพร้อมทั้งกำหนดปฏิทินการลงพื้นที่ในเขต ติดตามการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้

ตารางที่ 27 ปฏิทินการนิเทศ ติดตาม การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา(โดยความสนใจ)

ครูคนที่	กลุ่มสาระการเรียนรู้	วัน/เดือน/ปี	ผู้นิเทศ/ผู้เชี่ยวชาญ
1	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงแตง)	22 พ.ย. 2567 (เช้า)	รศ.ดร.กรัณย์พล วิวรรณมงคล ศน.ถวิล หวังกุ่ม ศน.จันจิรา คุณทิ ศน.ปณณช ทองศรี (On-site)
2	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนราษฎร์บำรุงธรรม	22 พ.ย. 2567 (บ่าย)	
3	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)โรงเรียนชุมชนบ้านหนองฝ้าย	27 พ.ย. 2567 (เช้า)	
4	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คอมพิวเตอร์) โรงเรียนบ้านตลุงเหนือ	27 พ.ย. 2567 (บ่าย)	
5	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านสามยอด	29 พ.ย. 2567 (บ่าย)	
6	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านวังลาน	4 ธ.ค.2567 (เช้า)	
7	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนเขาดินวิทยาคาร	4 ธ.ค.2567 (บ่าย)	
8	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะสงคราม	6 ธ.ค.2567 (เช้า)	
9	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนวัดดอนแสลบ	11 ธ.ค.2567	
10	ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ (คอมพิวเตอร์) โรงเรียนอนุชนศึกษา	6 ธ.ค.2567 (บ่าย)	

ขั้นตอนที่ 4 ร่วมใจกันพัฒนาวิชาชีพ (Practice)

เป็นขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผ่านการพัฒนานาหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยใช้การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ได้แก่ อาจารย์จากมหาวิทยาลัยผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้ การประชุมเพื่อเตรียมความพร้อม (preparation)

การสังเกตการสอนตามแผนที่วางไว้ (observation) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เสนอแนะแนวทางการพัฒนา การวัดประเมินผลผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูผู้รับการสังเกตการสอน สามารถปฏิบัติวิชาชีพที่ส่งผลถึงพัฒนาความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

วิธีการดำเนินการ

ครูผู้สอน ปฏิบัติการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยใช้การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ได้แก่อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้ การประชุมเพื่อเตรียมความพร้อม (preparation) การสังเกตการสอนตามแผนที่วางไว้ (observation) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เสนอแนะแนวทางการพัฒนา การวัดประเมินผลผู้เรียน

ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญลงพื้นที่ในเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนตามปฏิทินการนิเทศ จำนวน 2 ครั้ง/คน ระยะเวลา 2 เดือน

บทบาทหน้าที่ของครู

เพื่อนครูที่ร่วมกันพัฒนาวิชาชีพตามวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่เลือกไว้ เป็นระยะเวลา 2 เดือน โดยเพื่อนครูร่วมสังเกตการสอนกันและกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน ซึ่งมีกระบวนการร่วมมือกันพัฒนาวิชาชีพ ดังนี้

4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) เป็นการร่วมมือกันทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม และเครื่องมือที่ใช้ก่อนการพัฒนาวิชาชีพ

4.2) การสังเกต (observation) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ดำเนินการสังเกตการณ์สอนตามวิธีการพัฒนาที่เลือกไว้ โดยใช้เครื่องมือสังเกตการสอนที่ร่วมกันพัฒนาขึ้น

4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอนในแต่ละครั้ง

4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกแก่กันและกัน ที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งบันทึกข้อมูลดี ข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

บทบาทหน้าที่ของผู้โค้ช

อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับนวัตกรรมนวัตกรรมการศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้น กำหนดปฏิทินการนิเทศ รวมทั้งหาแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติของครู สำหรับผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือครู มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถในการนิเทศ สามารถสื่อสารและสะท้อนผลการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือก จำนวน 4 คน เป็นศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ด้านสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และการวัดผลและประเมินผล จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ด้านสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 1 คน อาจารย์คณะครุศาสตร์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 1 คน ดังภาพที่ 18

ผู้เชี่ยวชาญลงพื้นที่นิเทศ การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1) ประชุมการเตรียมความพร้อม (preparation) ก่อนสังเกตการสอน

4.2) การสังเกต (observation) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ดำเนินการสังเกตการณ์สอนตามวิธีการพัฒนาที่เลือกไว้ โดยใช้เครื่องมือสังเกตการสอนที่ร่วมกันพัฒนาขึ้นสังเกตการสอนทั้ง on-line on-site

4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอนในแต่ละครั้ง

4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกแก่กันและกัน ที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งบันทึกข้อมูลดี ข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ใช้กระบวนการ PLC หลังสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) on-site on-line ระบบ Zoom Meeting

ภาพที่ 18 การลงพื้นที่นันทเขต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามปฏิทินที่กำหนด on-line on-site

จากการสังเกต(obesevation) การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของครูทั้ง 10 คน พบว่า

1. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติจริงตั้งแต่ขึ้นวางแผน ลงมือทำกิจกรรมและร่วมกันสรุปและนำเสนอการทำกิจกรรม
2. ครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนไปสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง
3. ครูใช้คำถามตั้งแต่ระดับความจำ ไประดับความยากขึ้นไป โดยคำถามที่ใช้จะเป็นคำถามปลายเปิด เช่น เกิดอะไรขึ้น เกิดขึ้นที่ไหน เป็นอย่างไร ทำอย่างไรต่อไป เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนจะได้ใช้ความคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation)

เป็นขั้นที่ทุกคนร่วมมือกันประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการพัฒนาวิชาชีพ คือร่วมกันประเมินผลการใช้รูปแบบวิธีการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและสมรรถนะของครู โดยนำข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมาใช้ในการประเมินผลการใช้รูปแบบ

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีการดำเนินการ

ครูร่วมกันประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งในด้านผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และสมรรถนะด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน รวมทั้งการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติมาใช้ในการประเมินผลการใช้รูปแบบโดยรวม โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลนวัตกรรมการศึกษาสำหรับครูและนักเรียน วันที่ 21 มีนาคม 2568 ณ อาคารเรียนรวมและอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ซึ่งเป็นการนำเสนอ นวัตกรรม การศึกษาและชิ้นงานที่เกิดจากนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูพัฒนาขึ้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 4 คน ประเมินนวัตกรรมของครูและของนักเรียน

บทบาทหน้าที่ของผู้ได้ช

อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับ นวัตกรรมนวัตกรรมการศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้น กำหนดปฏิทินการนิเทศ รวมทั้งหาแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติของครู

ภาพที่ 19 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนได้นำเสนอนวัตกรรมการศึกษาและ
 ชิ้นงานที่เกิดจากนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูพัฒนาขึ้น
 วันที่ 21 มีนาคม 2568 ณ อาคารเรียนรวมและอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยมี
 ผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 4 คน ประเมินนวัตกรรมของครูและของนักเรียน

การวัดและประเมินผล เป็นการประเมินผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริม
 สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
 ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้มี
 ดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ
 ของครู

ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ
 สร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
3. แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้
4. แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

โดยในการใช้รูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพ ที่พัฒนาขึ้นในทุกขั้นตอนจะมีการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) เพื่อให้การดำเนินการพัฒนานาวิชาชีพเกิดประสิทธิภาพตลอดกระบวนการ ซึ่งผู้โค้ชจะมีความสามารถในหลักสูตร การออกแบบนวัตกรรม การวัดประเมินผล และการโค้ช

2.2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ประเมินผล(Evaluation: E))

2.2.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนานาวิชาชีพหลังการใช้รูปแบบเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของครูที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการระหว่างวันที่ 22-23 กันยายน 2567 โดยการทดสอบก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งได้ผลวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังแสดงในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพ

(n=10)

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	<i>M</i>	<i>SD</i>	t-test	P
ก่อนใช้รูปแบบ	10	20	13.50	0.52	12.83	.000*
หลังใช้รูปแบบ	10	20	17.80	0.90		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 28 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพหลังการใช้รูปแบบเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ($M = 17.80$, $SD = 0.90$) สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ($M = 13.50$, $SD = 0.52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานวิจัยข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้โดยหลังใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ

2.2.2 ผลการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 29 ผลการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับ ความสามารถ	ลำดับ ที่
		<i>M</i>	<i>SD</i>		
1.	ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน	2.60	0.60	ดี	3
1.1	การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น	2.70	0.48	ดี	1
1.2	การสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น	2.50	0.71	ดี	2
2.	ด้านการออกแบบนวัตกรรม	2.68	0.51	ดี	2
2.1	การกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบนวัตกรรม	2.70	0.48	ดี	2
2.2	การออกแบบนวัตกรรม	2.80	0.42	ดี	1
2.3	กระบวนการพัฒนานวัตกรรม	2.60	0.52	ดี	3
2.4	ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น	2.70	0.48	ดี	2
2.5	การสร้างสรรค์ผลงาน	2.60	0.70	ดี	3
3.	ด้านคุณค่าและการใช้ประโยชน์	2.70	0.64	ดี	1
3.1	การแก้ไขปัญหา	2.70	0.48	ดี	2
3.2	ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	2.60	0.52	ดี	3
3.3	กระบวนการแสวงหาความรู้	2.80	0.63	ดี	1
3.4	การนำไปใช้ประโยชน์	2.70	0.67	ดี	2

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับ ความสามารถ	ลำดับ ที่
		<i>M</i>	<i>SD</i>		
4.	ด้านการประเมินผล	2.30	0.82	พอใช้	4
4.1	เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	2.30	0.82	พอใช้	
5.	การเผยแพร่	2.60	0.52	ดี	3
5.1	ความเหมาะสมของช่องทางการเผยแพร่	2.60	0.52	ดี	
	ค่าเฉลี่ยรวม	2.64	0.57	ดี	

จากตารางที่ 29 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นของครู โดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.64$, $SD = 0.57$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูมีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรม ด้านคุณค่าและการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับดี ($M = 2.70$, $SD = 0.64$) ด้านออกแบบนวัตกรรมอยู่ในระดับดี ($M = 2.68$, $SD = 0.51$) ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับดี ($M = 2.60$, $SD = 0.60$) ด้านการเผยแพร่อยู่ในระดับดี ($M = 2.60$, $SD = 0.52$) และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.30$, $SD = 0.82$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา พบว่า

ผลการประเมินในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นของครู ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.60$, $SD = 0.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ($M = 2.70$, $SD = 0.48$) การสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น ($M = 2.50$, $SD = 0.71$) ตามลำดับ

ผลการประเมินด้านการออกแบบนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.68$, $SD = 0.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ การออกแบบนวัตกรรม ($M = 2.80$, $SD = 0.42$) การกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบนวัตกรรม ($M = 2.70$, $SD = 0.48$) ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น ($M = 2.70$, $SD = 0.48$) กระบวนการพัฒนานวัตกรรม ($M = 2.60$, $SD = 0.52$) และการสร้างสรรค์ผลงาน ($M = 2.60$, $SD = 0.70$) ตามลำดับ

ผลการประเมินด้านคุณค่าและการใช้ประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.68$, $SD = 0.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ การนำไปใช้ประโยชน์

($M = 2.80$, $SD = 0.63$) ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร ($M = 2.70$, $SD = 0.48$) กระบวนการแสวงหาความรู้ ($M = 2.60$, $SD = 0.52$) และการแก้ไขปัญหา ($M = 2.60$, $SD = 0.70$) ตามลำดับ

ผลการประเมินด้านการประเมินผล ครูออกแบบเครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.30$, $SD = 0.82$)

ผลการประเมินด้านการเผยแพร่ ช่องทางการเผยแพร่มีความเหมาะสม อยู่ในระดับดี ($M = 2.60$, $SD = 0.52$)

ตารางที่ 30 นวัตกรรม/หน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ของครู

ครูคนที่	กลุ่มสาระการเรียนรู้	นวัตกรรมของครู
1	คณิตศาสตร์ โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเต่า)	หน่วยการเรียนรู้ เรื่องการประยุกต์ใช้เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร มาสร้างอินโฟกราฟฟิกและออกแบบกล่องผลิตภัณฑ์
2	วิทยาศาสตร์ โรงเรียนราษฎร์บำรุงธรรม	หน่วยการเรียนรู้ เรื่องสารอาหารกับการดำรงชีวิต
3	ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) โรงเรียนชุมชนบ้านหนองฝ้าย	หน่วยการเรียนรู้ เรื่องCowherd's Day in my Town.
4	การงานอาชีพ(คอมพิวเตอร์) โรงเรียนบ้านตลิ่งเหนือ	หน่วยการเรียนรู้ เรื่องการเขียนโปรแกรมด้วยภาษา Scratch เกมส์จับคู่ภาพการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี
5	คณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านสามยอด	หน่วยการเรียนรู้ เรื่องการประยุกต์ใช้อัตราส่วนในชีวิตประจำวัน เรื่อง การสร้างสรรค์เมนูอาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น
6	คณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านวังลาน	หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง มติสัมพันธ์ของรูปเรขาคณิต: สะพานข้ามแม่น้ำแคว และผ้าขาวม้าหนองขาว
7	การงานอาชีพ โรงเรียนเขาดินวิทยาการ	หน่วยการเรียนรู้บูรณาการพลเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ เรื่อง Project made in Kanchanaburi
8	ภาษาไทย โรงเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะ สงคราม	หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเล่าเรื่องบุคคลสำคัญในจังหวัด กาญจนบุรี
9	คณิตศาสตร์ โรงเรียนวัดดอนแสลบ	หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง คณิตศาสตร์กับการออกแบบผลิตภัณฑ์ ชุมชนท้องถิ่นกาญจนบุรี
10	การงานอาชีพ(คอมพิวเตอร์) โรงเรียนอนุชนศึกษา	หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง STEM : ด้วยบอร์ด MICRO BIT สร้างสรรค์เรื่องพืชอ้อย

**2.2.3 ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์
ท้องถิ่นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**

ตารางที่ 31 ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์
ท้องถิ่นไปใช้กิจกรรมการเรียนรู้

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับ ความสามารถ	ลำดับ ที่
		<i>M</i>	<i>SD</i>		
1.	ด้านการนำเข้าสู่บทเรียน	2.60	0.60	ดี	2
1.1	มีการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัด และการประเมินผล เนื้อหาหรือบทเรียนแก่ผู้เรียน	2.70	0.48	ดี	1
1.2	การนำเข้าสู่บทเรียนน่าสนใจ หรือกระตุ้นความสนใจให้ ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้	2.50	0.71	ดี	2
2.	ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถ ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	2.69	0.53	ดี	1
2.1	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และใช้ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.70	0.48	ดี	2
2.2	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหา และการนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบนวัตกรรม	2.80	0.42	ดี	1
2.3	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัย ในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่การทำงาน	2.60	0.52	ดี	3
2.4	จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้	2.70	0.48	ดี	2
2.5	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรม	2.60	0.70	ดี	3
2.6	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงาน	2.70	0.48	ดี	2
2.7	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย	2.60	0.52	ดี	3
2.8	จัดกิจกรรมโดยการใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความ เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น เหมาะสมกับวัย	2.80	0.63	ดี	1
2.9	มีการให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและข้อมูลย้อนกลับแก่ นักเรียนอย่างสร้างสรรค์	2.70	0.67	ดี	2

ตารางที่ 31 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับ ความสามารถ	ลำดับ ที่
		<i>M</i>	<i>SD</i>		
3.	ด้านการวัดผลและประเมินผล	2.47	0.90	พอใช้	3
3.1	มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	2.20	1.03	พอใช้	2
3.2	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	2.60	0.84	ดี	1
3.3	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของผู้อื่น	2.60	0.84	ดี	1
	ค่าเฉลี่ยรวม	2.63	0.64	ดี	

จากตารางที่ 31 พบว่า ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นไปใช้กิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.63$, $SD = 0.44$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดี ($M = 2.69$, $SD = 0.53$) ส่วนด้านการนำเข้าสู่บทเรียนอยู่ในระดับดี ($M = 2.60$, $SD = 0.60$) และด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.47$, $SD = 0.90$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู พบว่า

ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นไปใช้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคลโดยรวมพบว่า ครูมีความสามารถในการนำเข้าสู่บทเรียนอยู่ในระดับดี ($M = 2.60$, $SD = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ มีการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ชี้แจงงาน/ภาระงาน การวัดและ การประเมินผล เนื้อหาหรือบทเรียนแก่ผู้เรียน ($M = 2.70$, $SD = 0.48$) และการนำเข้าสู่บทเรียนน่าสนใจ หรือกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ ($M = 2.50$, $SD = 0.71$)

ผลการประเมินความสามารถของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นรายบุคคลโดยรวมพบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดี ($M = 2.69$, $SD = 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหา และการนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบนวัตกรรม ($M = 2.80$, $SD = 0.42$) จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น

เหมาะสมกับวัย ($M = 2.80$, $SD = 0.63$) ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ และใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงาน ($M = 2.70$, $SD = 0.48$) การให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและ ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนอย่างสร้างสรรค์ ($M = 2.70$, $SD = 0.67$) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความ รับผิดชอบร่วมกัน มีวินัยในการทำงาน แบ่งหน้าที่การทำงาน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่ หลากหลาย ($M = 2.60$, $SD = 0.52$) และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรม ($M = 2.60$, $SD = 0.70$)

ผลการประเมินความสามารถของครูด้านการวัดผลและประเมินผลโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ พอใช้ ($M = 2.47$, $SD = 0.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเอง และของ ผู้อื่น อยู่ในระดับดี ($M = 2.60$, $SD = 0.84$) และมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง อยู่ ในระดับพอใช้ ($M = 2.20$, $SD = 1.03$)

2.2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อ ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสอบถามความคิดเห็น

ตารางที่ 32 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ

ที่	รายการประเมิน	M	SD	ระดับ ความพึงพอใจ	ลำดับที่
1	ด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน	4.78	0.55	มากที่สุด	2
1	หลักการและวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมสอดคล้อง ต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน	4.90	0.32	มากที่สุด	1
2	องค์ประกอบกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ แบ่งเป็น 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S) ชั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals : S)	4.70	0.67	มากที่สุด	2

ที่	รายการประเมิน	M	SD	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
	ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection Professional development: S)				

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	M	SD	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
	ขั้นที่ 4 ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ (Practice:P) 4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล(Evaluation: E)				
3	แผนการพัฒนาวิชาชีพมีความชัดเจนและเป็นระบบเข้าใจง่าย	4.70	0.67	มากที่สุด	2
4	เปิดโอกาสให้ร่วมคิด ร่วมพัฒนางานแบบมืออาชีพ	4.90	0.32	มากที่สุด	1
5	การนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือเชิงพื้นที่และระบบออนไลน์	4.70	0.67	มากที่สุด	2
2.	ด้านการนำรูปแบบไปใช้	4.70	0.60	มากที่สุด	3
1	การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเหมาะสม	4.60	0.70	มากที่สุด	3
2	การให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เพิ่มมากขึ้น	4.70	0.67	มากที่สุด	2
3	ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.80	0.42	มากที่สุด	1

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	M	SD	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
3	ด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้	4.80	0.56	มากที่สุด	1
1	ช่วยให้ครูผู้สอนมีความรู้และเข้าใจวิธีการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ถูกต้อง	4.90	0.32	มากที่สุด	1
2	เสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	4.80	0.63	มากที่สุด	2
3	เสริมสร้างสมรรถนะในการนำนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.63	มากที่สุด	2
4	ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	4.70	0.67	มากที่สุด	3
	รวมเฉลี่ย 3 ด้าน	4.77	0.56	มากที่สุด	

จากตารางที่ 32 โดยภาพรวมพบว่าครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.77$, $SD = 0.56$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 นอกจากนี้ พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ ($M = 4.80$, $SD = 0.56$) รองลงมาคือด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ($M = 4.78$, $SD = 0.55$) และด้านการนำรูปแบบไปใช้ ($M = 4.70$, $SD = 0.60$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ พบว่า

ผลการประเมินความพึงพอใจด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 2.78$, $SD = 0.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ หลักการและวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมสอดคล้องต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมพัฒนางานแบบมืออาชีพ ($M = 2.90$, $SD = 0.32$) องค์ประกอบกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 5 ขั้นมีความชัดเจน แผนการพัฒนาวิชาชีพมีความ

ชัดเจนและเป็นระบบเข้าใจง่าย การนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือเชิงพื้นที่และระบบออนไลน์ ($M=2.70$, $SD=0.67$)

ผลการประเมินความพึงพอใจด้านการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=2.70$, $SD=0.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ($M=2.80$, $SD=0.42$) การให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เพิ่มมากขึ้น ($M=2.70$, $SD=0.67$) และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเหมาะสม ($M=2.60$, $SD=0.70$)

ผลการประเมินความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=2.80$, $SD=0.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ช่วยให้ครูผู้สอนมีความรู้และเข้าใจวิธีการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ถูกต้อง ($M=2.90$, $SD=0.32$) เสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเสริมสร้างสมรรถนะในการนำนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M=2.80$, $SD=0.63$) และส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($M=2.70$, $SD=0.67$)

นอกจากนี้ยังมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของครูและผู้บริหาร ว่าด้านองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ (3SPE Model) ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมและสอดคล้องซึ่งกันและกัน กระบวนการขั้นตอนพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการที่มีการศึกษาวิเคราะห์จากสภาพจริงของครูจึงมีความสอดคล้องกับความต้องการของครูในยุคปัจจุบัน และเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันของแต่ละขั้นตอน ส่วนปัจจัยสนับสนุนเป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นต่อการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งเห็นด้วยกับปัจจัยสนับสนุนที่กำหนดไว้ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพโดยทำให้เกิดความร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา และ 2) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้ ทั้งนี้เนื่องด้วยในกระบวนการดำเนินงานพัฒนาวิชาชีพโดยวิธีการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ประกอบด้วย อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ และผู้วิจัยซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ลงพื้นที่นิเทศตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ โดยครูและ

ผู้บริหารได้สะท้อนให้เห็นถึงการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ว่า จากการที่ได้รับการแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัย และศึกษานิเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญและองค์ความรู้ในเรื่องที่นิเทศทุกท่านมีความเป็นกัลยาณมิตร ให้ข้อชี้แนะเชิงบวก ทำให้ครูผู้รับการนิเทศมีกำลังใจในการพัฒนางานสร้างหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแสดงพฤติกรรมการนิเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไปไม่รีบร้อน เช่น

1. สร้างบรรยากาศความคุ้นเคย ความเป็นกันเอง ความไว้วางใจเชื่อใจการช่วยเหลือกับผู้รับการ

นิเทศ

2. การวางแผนการนิเทศร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ ตั้งแต่ด้านหลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. การนัดหมาย การกำหนดระยะเวลาร่วมกัน การศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด

และความคิดเห็นข้อเสนอแนะของผู้นิเทศก่อนที่จะลงพื้นที่นิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูล่วงหน้า เพื่อผู้รับการนิเทศจะได้ข้อมูลและปรับเตรียมความพร้อมก่อน

4. การประเมินผลร่วมกัน การรับฟังความเห็นร่วมกัน การให้ข้อเสนอแนะ การประเมินผล

นิเทศเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการชมเชยให้กำลังใจกับผู้รับการนิเทศและชื่นชมนักเรียน

2.5 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 33 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมในแต่ละด้าน(นักเรียน 180 คน)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับ ความสามารถ	ลำดับ ที่
		<i>M</i>	<i>SD</i>		
1.	ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์	2.66	0.52	ดี	1
1.1	มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา	2.70	0.48	ดี	2
1.2	ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์	2.50	0.71	ดี	4
1.3	ใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย	2.70	0.48	ดี	2
1.4	ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น	2.80	0.42	ดี	1
1.5	ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง	2.60	0.52	ดี	3
2.	ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์	2.62	0.67	ดี	2
2.1	การเคารพความคิดของคนอื่น	2.70	0.48	ดี	2
2.2	เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย	2.60	0.70	ดี	3
2.3	นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น	2.60	0.70	ดี	3
2.4	แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ	2.40	0.84	พอใช้	4
2.5	ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ	2.80	0.63	ดี	1
3.	ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ	2.54	0.84	ดี	3
3.1	วางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ	2.70	0.67	ดี	1
3.2	พัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา	2.20	1.03	พอใช้	3
3.3	ประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา	2.60	0.84	ดี	2
3.4	ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น	2.60	0.84	ดี	2
3.5	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคม	2.60	0.84	ดี	2
	ค่าเฉลี่ยรวม	2.61	0.68	ดี	

จากตารางที่ 33 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน โดยรวมหลักทั้งใช้รูปแบบอยู่ในระดับดี ($M = 2.61, SD = 0.68$) และสูงกว่าเกณฑ์ ($M = 2.50$) อย่างไม่มีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี ($M = 2.66, SD = 0.52$) และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์นักเรียนมีความสามารถในระดับดี ($M = 2.62, SD = 0.67$) และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับดี ($M = 2.54, SD = 0.84$) และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

ผลการประเมินความสามารถในด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์เป็นรายบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.66, SD = 0.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น ($M = 2.80, SD = 0.42$) มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา ($M = 2.70, SD = 0.48$) นักเรียนใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลายอยู่ในระดับดี ($M = 2.70, SD = 0.48$) ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง ($M = 2.60, SD = 0.52$) และริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ($M = 2.50, SD = 0.71$)

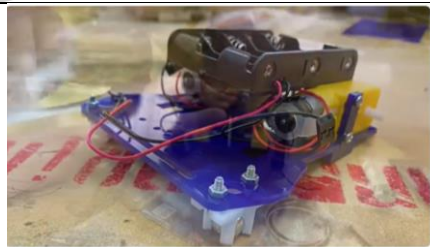
ผลประเมินด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์เป็นรายบุคคลโดยภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี ($M = 2.62, SD = 0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจอยู่ในระดับดี ($M = 2.80, SD = 0.63$) การเคารพความคิดของคนอื่นอยู่ในระดับดี ($M = 2.70, SD = 0.48$) นักเรียนเปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย และนำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่นอยู่ในระดับดี ($M = 2.60, SD = 0.70$) ส่วนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมออยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.40, SD = 0.84$)

ผลประเมินด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จเป็นรายบุคคลโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จอยู่ในระดับดี ($M = 2.54, SD = 0.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยพบว่านักเรียนมีการวางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับดี ($M = 2.70, SD = 0.67$) ประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น และ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคมอยู่ในระดับดี ($M = 2.60, SD = 0.84$) ส่วนการพัฒนาวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนาอยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.20, SD = 1.03$)

ตารางที่ 34 นวัตกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนการสอน

ครูคนที่	นวัตกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนการสอนของครู
1	นักเรียนออกแบบกล่องผลิตภัณฑ์ใส่อาหารว่างจากไม้ไผ่ (ไม้ไผ่เป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นของอำเภอหนองปรือ เนื่องจากมีไม้ไผ่จำนวนมาก และชุมชนนำไม้ไผ่มาผลิตเป็นสิ่งของเครื่องใช้และจำหน่าย)
2	อินโฟกราฟฟิกส์เกี่ยวกับเจอบนและสารอาหารบนเบื่อน (อาหารประจำถิ่น เช่น อาหารมอญ เห็ดโคน ปลาอีสง เป็นต้น ผู้เรียนได้ออกแบบอินโฟกราฟฟิกส์เกี่ยวกับเจอบนและสารอาหารบนเบื่อนในอาหารประจำถิ่น ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปบอกเล่ากับผู้ปกครองเพื่อการทำงานอาหารให้ถูกต้อง)
3	1.ป้ายประชาสัมพันธ์งานเป็นภาษาอังกฤษ 2. titok เล่าเรื่องวันโคบาลบ้านฉัน “Cowherd’s Day in my Town.” 3.ออกแบบชุด Cowboy (งานโคบาล เป็นงานประเพณีของอำเภอเลาขวัญ ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี มีการประกวด Cowboy ประกวดพันธุ์วัวสวยงาม เป็นต้น)
4	นักเรียนเขียนโปรแกรมด้วยภาษา Scratch เกมจับคู่ภาพการท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี (จังหวัดกาญจนบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และปัจจุบันเป็นเมืองแห่งภาพยนตร์)
5	ออกแบบเมนูกาแฟเพื่อสุขภาพจากน้ำอ้อย (พืชอ้อยเป็นพืชประจำถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี การนำน้ำอ้อยผสมกับกาแฟเป็นสูตรต่างๆที่ผู้เรียนคิดค้น สามารถสร้างเป็นรายได้ของผู้เรียนและเป็นผู้ประกอบการได้)

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ครูคนที่	นวัตกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการเรียนการสอนของครู	
6	การออกแบบลายผ้าขาวม้าจากหน้าตัดของรูปเรขาคณิต (ผ้าขาวม้าร้อยสีเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนบ้านหนองขาว อำเภอดำรง ซึ่งผ้าขาวม้านำมาทำผลิตภัณฑ์ได้อย่างหลากหลายและเป็นอาชีพของชุมชน)	
7	นักเรียนออกแบบช่อดอกไม้จากผ้าขาวม้าหนองขาว (ผ้าขาวม้าร้อยสีเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนบ้านหนองขาว อำเภอดำรง ซึ่งผ้าขาวม้านำมาทำผลิตภัณฑ์ได้อย่างหลากหลายและเป็นอาชีพของชุมชน)	
8	นักเรียนออกแบบการนำเสนอบุคคลสำคัญในจังหวัดกาญจนบุรี (story board) (จังหวัดกาญจนบุรีมีบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียงเป็นจำนวนมาก เช่น สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ 19 พระยาพลพลพยุหเสนา เป็นต้น)	
9	การออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นกาญจนบุรี เช่น โลโก้ไก่ย่างแกงหน่อไม้ โลโก้ทอดมันพริกแกง (จังหวัดกาญจนบุรีมีไก่ย่างและหน่อไม้เป็นจำนวนมาก ชุมชนนำหน่อไม้มาแปรรูปอาหารอย่างหลากหลาย การฝึกให้ผู้เรียนได้ออกแบบโลโก้เป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ชุมชน)	
10	เครื่องวัดความชื้นในไร่อ้อย ด้วยบอร์ด MICRO BIT (พืชอ้อยเป็นพืชประจำท้องถิ่นของจังหวัดกาญจนบุรี และสภาพอากาศที่ร้อนจึงทำให้นักเรียนคิดค้นหุ่นยนต์ที่วัดความชื้นในไร่อ้อยเพื่อสามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์ช่วยเหลือชุมชนได้)	

สรุปผลการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ (3SPE Model) ไปทดลองใช้กับครูกลุ่มตัวอย่าง

ในขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S) ปรับเพิ่มกิจกรรม “เรียนรู้จากต้นแบบในพื้นที่” โดยนำครูไปศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบหรือผู้รู้ท้องถิ่น เพื่อจุดประกายความคิด

สร้างสรรค์และเห็นแนวทางการนำนวัตกรรมท้องถิ่นไปใช้ได้จริง และ **ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development) ระยะที่ 1** ระหว่างการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ “การพัฒนาวิชาชีพด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” นั้น ในหัวข้ออบรมเรื่องชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่า ก่อนเข้าร่วมอบรมครูส่วนใหญ่มีความรู้เรื่อง PLC ดี ผู้วิจัยจึงปรับลดภาคทฤษฎีลง 30 นาที ปรับกิจกรรมโดยแบ่งกลุ่มครูออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ เปิดโอกาสให้ครูใช้กระบวนการ PLC แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ (3SPE Model) ไปขยายผล

ตอนที่ 3 ผลการขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ประเมินผล(Evaluation: E))

ผลของการขยายผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model) ด้วยการนำรูปแบบไปขยายผล (Transportability) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการขยายผลครั้งนี้คือครูในโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 10 คน โดยความสมัครใจ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

วิธีการดำเนินการ

1. ขออนุญาตจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรีถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อประชาสัมพันธ์รับสมัครครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 10 คน
2. ขออนุญาตจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรีถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัย
3. นำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3SPE Model ไปขยายผลกับครูโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 10 คน ที่ได้มาด้วยอาสาสมัคร (Volunteer Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นครูประจำการ มีประสบการณ์ด้านการสอนอย่างน้อย 2 ปี เป็นผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว จำนวน 2 คน โรงเรียนบ้านพุเลียบ จำนวน 2 คน โรงเรียนบ้านต้นมะพร้าว จำนวน 3 คน และโรงเรียนบ้านหนองสองห้อง จำนวน 3 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนกับครูกลุ่มขยายผล จำนวน 95 คน

4. ศึกษาผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

4.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

4.2 ผลการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

4.3 ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลา 4 สัปดาห์

4.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

4.5 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 1 ครั้ง ระยะเวลา 4 สัปดาห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขยายผลการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3SPE Model 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S)

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ปรับเพิ่มกิจกรรม “เรียนรู้จากต้นแบบในพื้นที่” โดยนำครูกลุ่มขยายผลจำนวน 10 คนไปศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบหรือผู้รู้ท้องถิ่น เพื่อจุดประกายความคิดสร้างสรรค์และเห็นแนวทางการนำนวัตกรรมท้องถิ่นไปใช้ได้จริง

ภาพที่ 20 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 1 การศึกษาดูงาน “โรงเรียนต้นแบบในพื้นที่”

1.2 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน ความต้องการพัฒนาวิชาชีพ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ แบ่งกลุ่มครูเป็นกลุ่มย่อยร่วมกับครูต่างกลุ่มสาระ

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย(Set goals : S) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และ ครูผู้ร่วมพัฒนา ประชุมวางแผนเพื่อสร้างความตระหนักของการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ภาพที่ 21 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals) โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สถานที่: โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา(Selection Professional development: S)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจของครูกลุ่มขยายผล ดังนี้

ระยะที่ 1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาวิชาชีพด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” จำนวน 2 วัน ณ ห้องประชุมโรงเรียนหนองรีประชานิมิตร จังหวัดกาญจนบุรี วิทยากรโดย รศ.กรณีย์พล วิวรรณมงคล และผู้วิจัยมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของครู โดยหัวข้อในการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการทบทวนกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) กระบวนการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ

สร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน 2) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการโค้ช 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดผลและประเมินผล และ 4) เทคนิคการสะท้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวก การดำเนินการในครั้งนี้ผู้วิจัยลดภาคทฤษฎีลงเพิ่มการฝึกปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มของผู้เข้ารับการอบรม ดังภาพที่ 23

ภาพที่ 22 กิจกรรมขั้นตอนที่ 3 ระยะที่ 1 การประชุมเชิงปฏิบัติการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ระยะที่ 2 หลังจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 สัปดาห์ โดยการจัดประชุม (ออนไลน์) ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรม Zoom Meeting) โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จำนวน 1 วัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอนวัตกรรมการศึกษาที่ครูสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 3) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 5) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และ 6) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ซึ่งเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือครู มีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนการสอน มีความสามารถในการนิเทศ สามารถสื่อสารและสะท้อนผลการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือก จำนวน 8 คน เป็นศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ด้านสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์และการวัดผลและประเมินผล จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาต่างประเทศ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1 คน
 อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรด้านสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 1 คน อาจารย์
 คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีด้านสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 2 คน
 อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรด้านสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จำนวน 1 คน
 อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากรด้านสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
 วัฒนธรรม จำนวน 1 คน

กำหนดปฏิทินการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัยของครูกลุ่มขยายผล จำนวน 10 คน
 เป็นครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และเป็นโรงเรียน
 นำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 10 คน ที่ได้มาด้วยอาสาสมัคร
 (Volunteer Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นครูประจำการ มีประสบการณ์ด้านการสอนอย่างน้อย 2
 ปี เป็นผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว จำนวน 2 คน โรงเรียนบ้านพุ
 เลียบ จำนวน 2 คน โรงเรียนบ้านต้นมะพร้าว จำนวน 3 คน และโรงเรียนบ้านหนองสองห้อง จำนวน
 3 คน โดยผู้วิจัยและทีมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ลงเก็บข้อมูลวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา
 2567 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2567 ถึงเดือนมกราคม 2568

ขั้นตอนที่ 4 ร่วมใจพัฒนานวัตกรรม (Practice :P)

ผู้วิจัยและทีมผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ลงพื้นที่ในเทศการนำนวัตกรรม
 การศึกษาไปใช้ในจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปฏิทินในเดือนธันวาคม 2567

4.1) ประชุมการเตรียมความพร้อม (preparation) ก่อนสังเกตการสอน

ภาพที่ 23 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 4.1 การประชุมการเตรียมความพร้อม (preparation) ก่อนสังเกต
 การสอนโดยใช้กระบวนการ PLC

4.2) การสังเกต (observation) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกต
 การสอน ดำเนินการสังเกตการณ์สอนตามวิธีการพัฒนาที่เลือกไว้ โดยใช้เครื่องมือสังเกตการสอนที่
 ร่วมกันพัฒนาขึ้น

ภาพที่ 24 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 4.2 การสังเกตชั้นเรียน(ครูกลุ่มขยายผล)

4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอนในแต่ละครั้ง

4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกแก่กันละกัน ที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งบันทึกข้อมูลดี ข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะ สำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

ภาพที่ 25 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 4.3-4.4 กิจกรรม PLC หลังสังเกตชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback)

ขั้นตอนที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation: E)

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมการศึกษาให้กับครูและนักเรียน โดยมี คณะกรรมการประเมินผลนวัตกรรมการศึกษา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2568 ณ อาคารเรียนรวมและอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ภาพที่ 26 จัดกิจกรรมขั้นตอนที่ 5 กิจกรรมร่วมมือกันประเมินผล โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินนวัตกรรมโดยคณะกรรมการ

**ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพหลังการใช้รูปแบบเพื่อสร้างเสริม
สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
(กลุ่มขยายผล)**

3.1 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพหลังการใช้รูปแบบเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ครูกลุ่มขยายผล)

ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

(n=10)

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	<i>M</i>	<i>SD</i>	t-test	P
ก่อนใช้ รูปแบบ	10	20	10.30	2.00	24.405	.000*
หลังใช้ รูปแบบ	10	20	17.80	1.40		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 35 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพหลังการใช้รูปแบบเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ($M = 17.80$, $SD = 1.40$) สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ($M = 10.30$, $SD = 2.00$)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมุติฐานวิจัยข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้โดยหลังใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ

3.2. ผลการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ครูกลุ่มขยายผล)

ตารางที่ 36 ผลการประเมินความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในแต่ละด้าน(ครูกลุ่มขยายผล)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับ ความสามารถ	ลำดับ ที่
		<i>M</i>	<i>SD</i>		
1.	ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน	2.50	0.61	ดี	3
1.1	การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น	2.60	0.52	ดี	1
1.2	การสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น	2.40	0.70	พอใช้	2
2.	ด้านการออกแบบนวัตกรรม	2.54	0.61	ดี	2
2.1	การกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบนวัตกรรม	2.60	0.70	ดี	1
2.2	การออกแบบนวัตกรรม	2.50	0.71	ดี	2
2.3	กระบวนการพัฒนานวัตกรรม	2.50	0.53	ดี	2
2.4	ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น	2.60	0.52	ดี	1
2.5	การสร้างสรรค์ผลงาน	2.50	0.71	ดี	2
3.	ด้านคุณค่าและการใช้ประโยชน์	2.55	0.61	ดี	1
3.1	การแก้ไขปัญหา	2.60	0.52	ดี	1
3.2	ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	2.50	0.53	ดี	2
3.3	กระบวนการแสวงหาความรู้	2.60	0.70	ดี	1
3.4	การนำไปใช้ประโยชน์	2.50	0.71	ดี	2
4.	ด้านการประเมินผล	2.40	0.70	พอใช้	4
4.1	เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	2.40	0.70	พอใช้	
5.	การเผยแพร่	2.50	0.53	ดี	3
5.1	ความเหมาะสมของช่องทางการเผยแพร่	2.50	0.53	ดี	
	ค่าเฉลี่ยรวม	2.52	0.60	ดี	

จากตารางที่ 36 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นของครู โดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.52$, $SD = 0.60$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ครูมีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรม ด้านคุณค่าและการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับดี ($M = 2.55$, $SD = 0.61$) ด้านออกแบบนวัตกรรมอยู่ในระดับดี ($M = 2.54$, $SD = 0.61$) ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับดี ($M = 2.50$, $SD = 0.61$) ด้านการเผยแพร่อยู่ในระดับดี ($M = 2.50$, $SD = 0.53$) และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.40$, $SD = 0.72$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาพบว่า

ผลการประเมินในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นของครู ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.50$, $SD = 0.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยพบว่า การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น อยู่ในระดับดี ($M = 2.60$, $SD = 0.52$) การสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น อยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.40$, $SD = 0.70$) ตามลำดับ

ผลการประเมินด้านการออกแบบนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.54$, $SD = 0.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อยอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบนวัตกรรม ($M = 2.60$, $SD = 0.70$) ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น ($M = 2.60$, $SD = 0.52$) การออกแบบนวัตกรรม ($M = 2.50$, $SD = 0.71$) การสร้างสรรค์ผลงาน ($M = 2.50$, $SD = 0.71$) และกระบวนการพัฒนานวัตกรรม ($M = 2.50$, $SD = 0.53$) ตามลำดับ

ผลการประเมินด้านคุณค่าและการใช้ประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.55$, $SD = 0.61$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อย่อย พบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ การแก้ไขปัญหา ($M = 2.60$, $SD = 0.52$) กระบวนการแสวงหาความรู้ ($M = 2.60$, $SD = 0.70$) การนำไปใช้ประโยชน์ ($M = 2.50$, $SD = 0.71$) และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร ($M = 2.50$, $SD = 0.53$) และตามลำดับ

ผลการประเมินด้านการประเมินผล ครูออกแบบเครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน อยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.40$, $SD = 0.70$)

ผลการประเมินด้านการเผยแพร่ ช่องทางการเผยแพร่มีความเหมาะสม อยู่ในระดับดี ($M = 2.50$, $SD = 0.53$)

3.3 ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ครูกลุ่มขยายผล)

ตารางที่ 37 ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์
ท้องถิ่นไปใช้กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้าน (กลุ่มขยายผล)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับ ความสามารถ	ลำดับ ที่
		M	SD		
1.	ด้านการนำเข้าสู่บทเรียน	2.55	0.60	ดี	2
1.1	มีการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดและการประเมินผล เนื้อหาหรือบทเรียนแก่ผู้เรียน	2.60	0.70	ดี	1
1.2	การนำเข้าสู่บทเรียนน่าสนใจ หรือกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้	2.50	0.53	ดี	2
2.	ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	2.64	0.55	ดี	1
2.1	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.60	0.52	ดี	2
2.2	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา และการนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม	2.70	0.48	ดี	1
2.3	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่การทำงาน	2.60	0.52	ดี	2
2.4	จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้	2.60	0.52	ดี	2
2.5	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรม	2.60	0.70	ดี	2
2.6	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงาน	2.70	0.48	ดี	1
2.7	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย	2.60	0.52	ดี	2
2.8	จัดกิจกรรมโดยการใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น เหมาะสมกับวัย	2.70	0.67	ดี	1
2.9	มีการให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนอย่างสร้างสรรค์	2.70	0.67	ดี	1
3.	ด้านการวัดผลและประเมินผล	2.47	0.86	พอใช้	3
3.1	มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	2.30	0.95	พอใช้	3
3.2	การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	2.60	0.84	ดี	1
3.3	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและของผู้อื่น	2.50	0.85	ดี	2
	ค่าเฉลี่ยรวม	2.59	0.63	ดี	

จากตารางที่ 37 พบว่า ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นไปใช้กิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับดี ($M= 2.59, SD= 0.63$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดี ($M= 2.64, SD= 0.55$) ส่วนด้านการนำเข้าสู่บทเรียนอยู่ในระดับดี ($M= 2.55, SD= 0.60$) และด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับพอใช้ ($M= 2.47, SD= 0.86$)

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู พบว่า

ผลการประเมินความสามารถของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นไปใช้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคลโดยรวมพบว่า ครูมีความสามารถในการนำเข้าสู่บทเรียนอยู่ในระดับดี ($M= 2.55, SD = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ มีการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ชี้แจงงาน/ภาระงาน การวัดและ การประเมินผล เนื้อหาหรือบทเรียนแก่ผู้เรียน ($M= 2.60, SD= 0.70$) และการนำเข้าสู่บทเรียนน่าสนใจ หรือกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ ($M= 2.50, SD= 0.53$)

ผลการประเมินความสามารถของครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นรายบุคคลโดยรวมพบว่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดี ($M= 2.64, SD = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ ได้แก่ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหา และการนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบนวัตกรรมและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงาน ($M= 2.70, SD = 0.48$) จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น เหมาะสมกับวัย และการให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนอย่างสร้างสรรค์ ($M= 2.70, SD= 0.67$) ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้และใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีวินัยในการทำงาน แบ่งหน้าที่การทำงาน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย ($M= 2.60, SD = 0.52$) และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรม ($M= 2.60, SD= 0.70$)

ผลการประเมินความสามารถของครูด้านการวัดผลและประเมินผลโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับพอใช้ ($M= 2.47, SD= 0.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ($M= 2.60, SD = 0.84$) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเอง และของผู้อื่น อยู่ในระดับดี ($M= 2.50, SD = 0.85$) และมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง อยู่ในระดับพอใช้ ($M= 2.30, SD= 0.95$)

3.5 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กลุ่มขยายผล) โดยการสอบถามความคิดเห็น ดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนานาวิชาชีพฯ (กลุ่มขยายผล)

ที่	รายการประเมิน	M	SD	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
1	ด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน	4.76	0.48	มากที่สุด	1
1.1	หลักการและวัตถุประสงค์มีความเหมาะสม สอดคล้องต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน	4.80	0.42	มากที่สุด	1
1.2	องค์ประกอบกระบวนการพัฒนานาวิชาชีพ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ <u>ขั้นที่ 1</u> ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S) <u>ขั้นที่ 2</u> ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals : S) <u>ขั้นที่ 3</u> ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection Professional development: S) <u>ขั้นที่ 4</u> ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนานาวิชาชีพ (Practice:P) 4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) <u>ขั้นที่ 5</u> ร่วมมือกันประเมินผล(Evaluation: E)	4.60	0.70	มากที่สุด	2
1.3	แผนการพัฒนานาวิชาชีพมีความชัดเจนและเป็นระบบ เข้าใจง่าย	4.80	0.42	มากที่สุด	1
1.4	เปิดโอกาสให้ร่วมคิด ร่วมพัฒนางานแบบมืออาชีพ	4.80	0.42	มากที่สุด	1
1.5	การนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือเชิงพื้นที่และ ระบบออนไลน์	4.80	0.42	มากที่สุด	1

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	M	SD	ระดับความพึงพอใจ	ลำดับที่
2.	ด้านการนำรูปแบบไปใช้	4.70	0.60	มากที่สุด	2
2.1	การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเหมาะสม	4.60	0.70	มากที่สุด	3
2.3	ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.70	0.67	มากที่สุด	2
3	ด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้	4.68	0.66	มากที่สุด	3
3.1	ช่วยให้ครูผู้สอนมีความรู้และเข้าใจวิธีการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ถูกต้อง	4.80	0.42	มากที่สุด	1
3.2	เสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	4.70	0.67	มากที่สุด	2
3.3	เสริมสร้างสมรรถนะในการนำนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.70	0.67	มากที่สุด	2
3.4	ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	4.50	0.85	มากที่สุด	3
	รวมเฉลี่ย 3 ด้าน	4.72	0.57	มากที่สุด	

จากตารางที่ 38 โดยภาพรวมพบว่าครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.72$, $SD = 0.57$) นอกจากนี้ พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ($M = 4.76$, $SD = 0.48$) รองลงมาคือ ด้านการนำรูปแบบไปใช้ ($M = 4.70$, $SD = 0.60$) และด้านประโยชน์ที่

เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ ($M = 4.68$, $SD = 0.66$) และ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ พบว่า

ผลการประเมินความพึงพอใจด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.76$, $SD = 0.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ หลักการและวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมสอดคล้องต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน และเปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมพัฒนางานแบบมืออาชีพ แผนการพัฒนาวิชาชีพมีความชัดเจนและเป็นระบบเข้าใจง่าย การนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือเชิงพื้นที่และระบบออนไลน์ ($M = 4.80$, $SD = 0.42$) และองค์ประกอบกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 5 ขั้นมีความชัดเจน ($M = 4.60$, $SD = 0.70$)

ผลการประเมินความพึงพอใจด้านการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.70$, $SD = 0.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เพิ่มมากขึ้น ($M = 4.80$, $SD = 0.42$) กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ($M = 4.70$, $SD = 0.67$) และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเหมาะสม ($M = 4.60$, $SD = 0.70$)

ผลการประเมินความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.80$, $SD = 0.66$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ช่วยให้ผู้สอนมีความรู้และเข้าใจวิธีการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ถูกต้อง ($M = 4.80$, $SD = 0.42$) เสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเสริมสร้างสมรรถนะในการนำนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($M = 4.70$, $SD = 0.67$) และส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($M = 2.50$, $SD = 0.85$)

3.5 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กลุ่มขยายผล)

ตารางที่ 39 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมในแต่ละด้าน
จำนวนนักเรียน 95 คน (กลุ่มขยายผล)

ที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		ระดับ ความสามารถ	ลำดับ ที่
		<i>M</i>	<i>SD</i>		
1.	ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์	2.60	0.57	ดี	2
1.1	มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา	2.60	0.52	ดี	2
1.2	ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์	2.60	0.70	ดี	2
1.3	ใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย	2.50	0.71	ดี	3
1.4	ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น	2.70	0.48	ดี	1
1.5	ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง	2.60	0.52	ดี	2
2.	ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์	2.62	0.60	ดี	1
2.1	การเคารพความคิดของคนอื่น	2.60	0.52	ดี	2
2.2	เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย	2.70	0.48	ดี	1
2.3	นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น	2.60	0.70	ดี	2
2.4	แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ	2.50	0.71	ดี	3
2.5	ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ	2.70	0.67	ดี	1
3.	ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ	2.52	0.79	ดี	3
3.1	วางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ	2.60	0.70	ดี	2
3.2	พัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา	2.30	0.95	พอใช้	4
3.3	ประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา	2.50	0.85	ดี	3
3.4	ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น	2.50	0.85	ดี	3
3.5	ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคม	2.70	0.67	ดี	1
	ค่าเฉลี่ยรวม	2.58	0.66	ดี	

จากตารางที่ 39 ผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน โดยรวมหลักังใช้รูปแบบอยู่ในระดับดี ($M = 2.58, SD = 0.66$) และสูงกว่าเกณฑ์ ($M = 2.50$) อย่างไม่มีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความสามารถด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี ($M = 2.60, SD = 0.57$) และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์นักเรียนมีความสามารถในระดับดี ($M = 2.62, SD = 0.60$) และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ นักเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับดี ($M = 2.52, SD = 0.79$) และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านของความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

ผลการประเมินความสามารถในด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์เป็นรายบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.60, SD = 0.57$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับดีทุกข้อ อยู่ในระดับดี ได้แก่ ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น ($M = 2.70, SD = 0.48$) มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา และประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง ($M = 2.60, SD = 0.52$) ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ ($M = 2.60, SD = 0.70$) และนักเรียนใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย ($M = 2.50, SD = 0.71$)

ผลประเมินด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์เป็นรายบุคคลโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี ($M = 2.62, SD = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับดีทุกข้อ อยู่ในระดับดี ได้แก่ ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ ($M = 2.70, SD = 0.67$) นักเรียนเปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย ($M = 2.70, SD = 0.48$) การเคารพความคิดของคนอื่น ($M = 2.60, SD = 0.52$) นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น ($M = 2.60, SD = 0.70$) ส่วนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ ($M = 2.50, SD = 0.71$)

ผลประเมินด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จเป็นรายบุคคลโดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จอยู่ในระดับดี ($M = 2.52, SD = 0.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคมอยู่ในระดับดี ($M = 2.70, SD = 0.67$) มีการวางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบอยู่ในระดับดี ($M = 2.60, SD = 0.70$) ประเมินสรุปประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่พัฒนา และ ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น ($M = 2.50, SD = 0.85$) ส่วนการพัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนาอยู่ในระดับพอใช้ ($M = 2.30, SD = 0.95$)

สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model) พบว่า

1. ด้านผลลัพธ์ของครู

1.1 ครูมีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในด้านการวิเคราะห์บริบท การออกแบบนวัตกรรมที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น และการประเมินผลนวัตกรรม

1.2 ครูเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ท้องถิ่นมากขึ้น โดยสามารถดึงภูมิปัญญา ทรัพยากร วัฒนธรรม และบริบทชุมชนมาบูรณาการในแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์

2. ด้านผลลัพธ์ของผู้เรียน

2.1 ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เช่น การคิดนอกกรอบ การออกแบบชิ้นงาน และการนำเสนอแนวคิดอย่างเป็นระบบ

2.2 บรรยาการการเรียนรู้มีความหมายมากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนรู้สึกใกล้ชิดและภาคภูมิใจกับเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่นของตนเอง

3. ด้านกระบวนการพัฒนา

ครูมีทักษะการเรียนรู้ร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนคิด และปรับแผนการสอนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

การปรับปรุงหลังการทดลองใช้รูปแบบ จากการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสังเกตการสัมภาษณ์ และแบบประเมิน พบว่ามีการปรับปรุงรูปแบบดังนี้:

1. เพิ่มกิจกรรม “เรียนรู้จากต้นแบบในพื้นที่” โดยนำครูไปศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบหรือผู้รู้ท้องถิ่น เพื่อจุดประกายความคิดสร้างสรรค์และเห็นแนวทางการนำนวัตกรรมท้องถิ่นไปใช้ได้จริง

2. ลดความซ้ำซ้อนในกิจกรรมฝึกอบรมเชิงทฤษฎี เดิมกิจกรรมฝึกอบรมมีความซ้ำซ้อนกับความรู้ที่ครูมีอยู่แล้ว จึงปรับให้สั้นลง และปรับใบกิจกรรมเน้นการปฏิบัติและใช้กระบวนการกลุ่มมากขึ้น

3. ปรับกระบวนการวางแผนจากรายบุคคลเป็นกลุ่มย่อย พบว่าครูสามารถออกแบบนวัตกรรมได้ดีขึ้นเมื่อทำงานเป็นกลุ่มย่อยร่วมกับครูต่างกลุ่มสาระ ทำให้เกิดมุมมองเชิงบูรณาการมากขึ้น

สภาพปัญหา อุปสรรค

ในการพัฒนาวิชาชีพด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช (Coaching) ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting ระบบอินเทอร์เน็ตบางโรงเรียนไม่เสถียรทำให้สัญญาณขาดหาย เสียงการสนทนาไม่ชัดเจน ทำให้การสื่อสารขาดความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนเริ่มดำเนินการผู้วิจัยควรมีการเตรียมความพร้อมครูและนักเรียนในการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์

ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model)

2. ผู้บริหารโรงเรียนต้องสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ ข้อมูลพื้นฐานด้านแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน

3. ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนต้องเตรียมความพร้อมครูและบุคลากรทุกคนให้มีความรู้เรื่องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้เชื่อมโยงบูรณาการอัตลักษณ์ท้องถิ่น หรือ soft power

4. ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนต้องเตรียมความพร้อม ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสร้างสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้

จากผลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงรูปแบบเป็นฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model) สมบูรณ์

หลักการ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มี 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem:S)

เป็นขั้นตอนที่ครูผู้ร่วมพัฒนา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยให้สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทุกคนผลักดันเล่าความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพ สภาพปัญหาของผู้เรียน สภาพปัญหาด้านจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน และให้สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

และวิธีการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งประเด็นที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพ และร่วมกันวางแผนการนิเทศและการให้คำชี้แนะ (Coaching) เกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ส่งเสริมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเพิ่มกิจกรรมโดยการนำครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนศึกษาดูงานจากชุมชนต้นแบบหรือผู้รู้ท้องถิ่น เพื่อจุดประกายความคิดสร้างสรรค์และเห็นแนวทางการนำนวัตกรรมท้องถิ่นไปใช้ได้จริง

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals)

เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้ร่วมพัฒนา และ ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ประชุมวางแผนเพื่อสร้างความตระหนักของการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ครูแต่ละคนเล่าประสบการณ์การสอนและความต้องการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยที่สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน วางแผนกระบวนการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาครูเป็นรายกลุ่มย่อยและมีครูต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่องในแต่ละด้านตามสภาพปัญหาและความต้องการ โดยจะพัฒนาทีละเรื่องหรือทีละด้าน ประเมินผลตามจุดประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำผลนั้นมากำหนดประเด็นเพื่อพัฒนา ร่วมกันกำหนดรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนา สถานที่ ระยะเวลา ในการพัฒนา กำหนดบทบาทหน้าที่สมาชิกในกลุ่ม ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาการใช้เทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ การประเมินผล และรายงานผล โดยร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน แบบร่วมกันเป็นทีม

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development)

เป็นขั้นตอนที่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ ร่วมมือกันเรียนรู้ด้วยการให้ความรู้ที่สำคัญและจำเป็นที่ตรงตามความต้องการแก่ครู สำหรับการเลือกวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมคือขั้นตอนการสร้างความรู้ทางด้านความรู้ทักษะต่อครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเลือกวิธีและใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันและฝึกปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน โดยตลอดกระบวนการเตรียมความพร้อมนี้ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำและจัดเตรียมการฝึกอบรมให้กับครูตามความต้องการและสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ในครั้งนี้ผู้วิจัยเปลี่ยนวิธีการพัฒนาเป็นรายบุคคลเป็นรายกลุ่มย่อย พบว่าครูสามารถออกแบบนวัตกรรมได้ดีขึ้นเมื่อทำงานเป็นกลุ่มย่อยร่วมกับครูต่างกลุ่มสาระ ทำให้เกิดมุมมองเชิงบูรณาการมากขึ้น และปรับลดกิจกรรมเพื่อลดความซ้ำซ้อนในกิจกรรมฝึกอบรมเชิงทฤษฎี เดิมกิจกรรมฝึกอบรมมีความซ้ำซ้อนกับความรู้ที่ครูมีอยู่แล้ว เช่น ความรู้เรื่องชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จึงปรับให้สั้นลงและเน้นการปฏิบัติมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ร่วมใจกันพัฒนาวิชาชีพ (Practice)

เป็นขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาครูให้มีความรู้ ด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม มีการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) จากอาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ หั้วหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีองค์ประกอบดังนี้ การประชุมเพื่อเตรียมความพร้อม (preparation) การสังเกตการสอนตามแผนที่วางไว้ (observation) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เสนอแนะแนวทางการพัฒนา การวัดประเมินผลผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation)

เป็นขั้นที่ทุกคนร่วมมือกันประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการพัฒนาวิชาชีพ คือร่วมกันประเมินผลการใช้รูปแบบวิธีการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนและสมรรถนะของครู โดยนำข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมาใช้ในการประเมินผลการใช้รูปแบบ

การวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

ปัจจัยสนับสนุน ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพโดยทำให้เกิดความ

ร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development :R&D) เพื่อให้การวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์ครบทุกประเด็น โดยมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ผู้วิจัยได้ศึกษานโยบายด้านการศึกษาลำดับขั้น การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลงานดีเด่นและแนวปฏิบัติที่ดี (Best practice) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ การสร้างและออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาวิชาชีพครู วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครู ผู้บริหาร ในการพัฒนาวิชาชีพ วิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D) ในขั้นตอนนี้เป็นการสังเคราะห์ร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหาประสิทธิภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้พิจารณาดำเนินการในลักษณะควบคู่กันไปทั้งในขั้นออกแบบ (design) และขั้นการพัฒนา (development) โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นการวิเคราะห์ (Research (R1) ทั้งหมดมา กำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) การทดลองใช้ (Implementation: I) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model) ที่ได้พัฒนาขึ้นไป

ใช้กับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ การวัดและประเมินผล เงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ และ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) S=Share problem ร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ 2) S=Set goals ร่วมกัน กำหนดเป้าหมายการพัฒนา 3) S= Selection Professional development ร่วมกันเลือกวิธีการ พัฒนาวิชาชีพ 4) P= Practice ร่วมกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีผู้ดูแล แนะนำให้คำปรึกษา (mentor) เป็นผู้ส่งเสริมร่วมในการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพและให้คำแนะนำ ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติ ในการพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน ดังนี้ 4.1) เตรียมแผนการพัฒนา(Preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) 5) E= Evaluation ร่วมมือกันประเมินผล ด้านผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้ในทุกขั้นตอน จะมีการช่วยเหลือ สนับสนุน(Coaching) และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ(Mentoring) เพื่อให้การ ดำเนินการพัฒนาวิชาชีพเกิดประสิทธิภาพตลอดกระบวนการโดยผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ประเมินผล(Evaluation: E) ปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบใน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนและปรับปรุงต้นแบบ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของ ครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และพิจารณาผลการประเมินทุก ขั้นตอนจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดย ใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ เพื่อนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพไปใช้ ต่อไป และเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพก่อนจะนำไปเผยแพร่ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรม การศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ (3SPE) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการเน้นรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วย อัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อ พัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มี 5 ขั้น

ดังนี้ ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S) ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals : S) ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection Professional development: S) ขั้นที่ 4 ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ (Practice :P) 4.1 การเตรียมความพร้อม (preparation) 4.2 การสังเกต (observation) 4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4 การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation: E) เป็นระยะที่ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ คณะครูทุกคนมาประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์โค้ชซึ่งกันและกัน เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์โค้ช การให้คำปรึกษาแนะนำ การร่วมมือกันแก้ไขปัญหา การเสริมแรงให้กำลังใจซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องการวัดและประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผลสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนปัจจัยสนับสนุนประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพ โดยทำให้เกิดความร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา 2) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

2.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($M = 17.80$, $SD = 0.90$) สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ($M = 13.50$, $SD = 0.52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานวิจัย

2.2 ครูมีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมผลอยู่ในระดับดี ($M = 2.64$, $SD = 0.58$)

2.3 ครูมีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมผลอยู่ในระดับดี ($M = 2.63$, $SD = 0.44$)

2.4 ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครู

ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมและองค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.77$, $SD = 0.56$)

2.5 นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม หลังการจัดการเรียนรู้ของครูหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมหลังใช้รูปแบบอยู่ในระดับดี ($M = 2.61$, $SD = 0.68$) และสูงกว่าเกณฑ์ ($M = 2.50$)

3. ผลการขยายผล การนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปใช้กับโรงเรียนนาร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 4 โรงเรียน ที่ไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

3.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($M = 17.80$, $SD = 1.40$) สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ($M = 10.30$, $SD = 2.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ครูมีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมผลอยู่ในระดับดี ($M = 2.52$, $SD = 0.60$)

3.3 ครูมีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมผลอยู่ในระดับดี ($M = 2.59$, $SD = 0.63$)

3.4 ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมและองค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.72$, $SD = 0.57$)

3.5 นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม หลังการจัดการเรียนรู้ของครูหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรม

การศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมหลังใช้รูปแบบอยู่ในระดับดี ($M= 2.58$, $SD= 0.66$) และสูงกว่าเกณฑ์ ($M= 2.50$)

อภิปรายผลการวิจัย

1.รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า รูปแบบ 3SPE มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ เน้นรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S) ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย(Set goals : S) ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา(Selection Professional development: S) ขั้นที่ 4 ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ (Practice :P) 4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation: E) เป็นระยะที่ผู้บริหาร คณาจารย์ คณาจารย์ทุกคนมาประชุม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้ซึ่งกันและกัน เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ได้ การร่วมมือกันแก้ไขปัญหา การเสริมแรงให้กำลังใจซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องการวัดและประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผลสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย 1)ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพโดยทำให้เกิดความร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา 2) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ ขั้นที่ 4 ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล 4)การวัดและประเมินผล สมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน และ 5) ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ 5.1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ 5.2) ความร่วมมือของทุกคน และ 5.3) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรม

การศึกษา การโค้ชและการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้ ซึ่งรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ (Focus group Discussion) และผ่านการตรวจสอบผู้เชี่ยวชาญโดย rating scale แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วพบว่า รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพมีประสิทธิภาพเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกิดประโยชน์ตอบสนองความต้องการของครูในการพัฒนาวิชาชีพ การเลื่อนวิทยฐานะและยังมีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนให้สูงขึ้นด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้นำหลักการแนวความคิดการพัฒนาวิชาชีพของ Joyce and Shower (1987), Gramston and Costa(2002), Sparks and Horsley (2003), Zeppeda (2008), Glickman and other (2010) แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ DuFour (2001) Hord, Roussin and Sommeer (2009), วิจารย์ พานิช (2555) แนวคิดการโค้ช (Coaching) ของGottesman(2000), Joyce & Shower (1984) อัญชลี ธรรมะวิสิกุล(2559) และ มารุต พัฒนา (2558) มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ทำให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพที่ดี อีกทั้งการดำเนินการพัฒนารูปแบบผู้วิจัยได้ดำเนินการนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำชี้แนะและปรับปรุงก่อนนำไปใช้ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องและเหมาะสมในบริบทและเป้าหมายของการศึกษาวิจัย โดยกระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะเป็นแนวคิดที่ได้จากการสังเคราะห์และทำการวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงนอกจากนี้ยังได้ใช้สอดคล้องกับแนวคิด แนวคิดการพัฒนารูปแบบของนาริรัตน์ รักวิจิตรกุล(2560) ได้กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นกระบวนการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่องตามช่วงอาชีพครูเพื่อความมั่นใจว่าครูจะมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้และการสอน และแนวคิดของ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่จะทำให้เพิ่มสมรรถนะในการทำงานของทุกฝ่าย จากการรวมตัวรวมพลังของกลุ่มคนทางวิชาชีพที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นต่อตนเอง ผู้เรียนและวิชาชีพ การพัฒนาวิชาชีพที่มาจาก การลงมือปฏิบัติบนฐานการทำงานจริงที่อิงพื้นที่การปฏิบัติงาน ภายใต้วัตถุประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจและแนวคิดร่วมกัน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาการศึกษาของชาติอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2555) เสนอคิดว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมุ่งเน้นให้สร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ความจริงใจของสมาชิกและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนและมุ่งเน้นไปที่การสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน เสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสิ่งที่ครูทำร่วมกันนอกห้องเรียนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้สามารถปรับโครงสร้างของโรงเรียน พัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ และแนวคิดของ Seashore, Anderson & Riedel, (2003: online) ที่เสนอว่าการ

สร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพในโรงเรียนจะช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนาวิชาชีพครูและ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน Hord, Roussin & Sommers, (2009) และวัชรรา เล่าเรียนดี (2556) ได้กล่าวว่าการพัฒนาวิชาชีพมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครูทุกระดับความรู้ ประสบการณ์ หรือความเชี่ยวชาญ บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ผู้ทำหน้าที่นิเทศ ซึ่งประกอบด้วย ผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร เนื้อหา สารวิชา การสอน การวิจัย และเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมทั้งผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่โค้ช (Coach) ผู้ดูแลให้ คำปรึกษา (Mentor) ฯลฯ เพราะการพัฒนาในวิชาชีพของบุคลากรต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ จะส่งผลโดยตรง ต่อคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ Randi & Zeichner (2004) กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้อง จัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและเป็นตัวบ่งบอกถึง ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูและโรงเรียน Guskey (2003) กล่าวว่า การพัฒนา วิชาชีพทางการศึกษาเป็นกระบวนการและกิจกรรมที่ได้ออกแบบไว้เพื่อส่งเสริมบุคลากรในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติที่มุ่งไปที่การพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนต่อไปการพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการที่มี เป้าหมายในการทำงาน (Intentional) มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (ongoing) และเป็นระบบ (Systemic) ส่วนนิยามของการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานั้น และ Gordon (2004) ได้กล่าวว่าการดำเนินการนั้นเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะครู การดำเนินการพัฒนา หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของบุญฤทธิ์ ปิยะศรี (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพโดย การตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด และมยุรี เจริญศิริ (2563) วิจัยเรื่อง การพัฒนา รูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่ามีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จำรัส อินทลาภาพร (2562) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาสำหรับครู ประถมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดดอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่ามีกระบวนการ ที่มีประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับกรัณย์พล วิวรรณมงคล (2561) ศึกษาเรื่องรูปแบบการวิจัยและพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อ ส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าความ คิดเห็นของครูต่อการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมความสามารถจัดการ เรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจิราพร รอด

พวง (2559) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการเรียนรู้การคิดอย่างเป็นระบบและการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบองค์ประกอบที่สำคัญประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอน 4) ปัจจัยสนับสนุนขั้นตอนการทำงาน และ 5) การวัดและประเมินผล เมื่อนำรูปแบบไปใช้พบว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการจัดการเรียนรู้ การคิดอย่างเป็นระบบ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมในภาพรวมหลังใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิผลของรูปแบบที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับสมมาตร อ่อน (2559) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูโดยผสมผสานเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวัดผลประเมินผลของครูวิทยาศาสตร์ด้านทักษะการคิดของนักเรียน พบว่ารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ "ADIAR Model" สามารถทำให้ครูมีสมรรถนะการวัดและประเมินผลด้านทักษะการคิดของนักเรียนสูงขึ้น Forte (1999) ได้วิจัยเรื่องผลของการพัฒนาวิชาชีพในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพในหลักสูตรการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าในโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพมีผลต่อการปฏิบัติงานของครูและความสำเร็จของนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vicki Vescio, Dorene Ross, & Alyson Adams, (2008) พบว่าแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนประสบความสำเร็จ และมีความรับผิดชอบ อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนการทำงานของครู ทำให้มีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนกับผู้บริหาร ครูเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้นนอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงวัฒนธรรมการเรียนการสอนเนื่องจากชุมชนแห่งการเรียนรู้เพิ่มความร่วมมือเน้นการเรียนรู้ของนักเรียนและครู เพิ่มขีดความสามารถของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเมื่อครูเข้าร่วมชุมชนแห่งการเรียนรู้ นักเรียนได้รับประโยชน์คือคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

2.1 ความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพหลังการใช้รูปแบบเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ($M = 17.80$, $SD = 0.90$) สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ($M = 13.50$, $SD = 0.52$) อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมุติฐานวิจัย ที่กำหนดไว้โดยหลังใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบ ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกระบวนการพัฒนาผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 2 วัน ซึ่งสาระความรู้ที่ได้นำไปใช้กับครูเป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรม ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ในแต่ละกิจกรรมมีการ work shop ให้ครูได้ฝึกปฏิบัติจริงโดยมีทีมวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแนะนำตลอดการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการทดสอบความรู้ก่อนพัฒนา มีการนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ และระหว่างการพัฒนาผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มาเติมเต็มให้กับครู ทำให้ครูสามารถใช้เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ มาสร้าง และพัฒนานวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของชุมชน และส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ข้อที่ 1 ครูต้องคิดค้นและพัฒนา นวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทยและส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ทำให้ครูต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของครูให้มีลักษณะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ต้องคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ วิธีการใหม่ๆ แนวคิดใหม่ มาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2547), มนสิข สิริธินบุรณ์ (2550), สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2553), ชัชญาภา วัฒนธรรม (2554) และชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) ได้เสนอแนวคิดไว่ว่า นวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ วิธีการใหม่ๆ แนวคิดใหม่ การผลิตการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การจัดการความรู้ การใช้ประโยชน์จากความคิดใหม่ เพื่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการสร้างผลิตภัณฑ์ การบริการ กระบวนการผลิตใหม่ การคิดค้นและดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความรู้ ความชำนาญที่มีอยู่ในตนเอง การปรับปรุงเทคโนโลยี การแพร่กระจายเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ สร้างสิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิด อีกทั้งทศนา แคมมณี (2553) กล่าวว่า นวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ที่ทำขึ้น ซึ่งอาจอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 136:102) นวัตกรรมการศึกษา เป็นแนวคิด วิธีการ กระบวนการ สื่อการเรียนการสอนหรือการบริหารจัดการในรูปแบบใหม่ ซึ่งได้มีการทดลองและพัฒนาจนเป็นที่น่าเชื่อถือว่าสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดการศึกษาและการนำสิ่งดังกล่าวมาประยุกต์ใช้และผลการวิจัยของ Bredeson

(2003) พบว่า การพัฒนาการปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริมให้มีการคิดทบทวนการทำงานและสร้างสรรค์ใหม่ๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Bredeson (2003) พบว่า การพัฒนาวิชาชีพ นอกจากมีมิติเรื่องการพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังมีมิติของการพัฒนาเรื่องบุคคลที่เน้นเรื่องการดำเนินชีวิต การแก้ปัญหาทางด้านจิตใจที่สัมพันธ์กับการทำงาน งานพัฒนาวิชาชีพ และผลงานวิจัยของวัชร เล่าเรียนดี (2554) พบว่ารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพสำหรับบุคลากรทางการศึกษา (professional development) หรือเป็นรูปแบบการนิเทศการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (learner centered) เพราะการนิเทศอีกมุมมองหนึ่ง สำหรับการพัฒนาบุคลากรหรือการพัฒนาในวิชาชีพจากการนิเทศก็คือผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ อันเป็นผลมาจากการพัฒนาในวิชาชีพของครูด้วยตัวตนเอง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sparks and Loucks-Horsley (1990) พบว่ารูปแบบการพัฒนาบุคลากร หรือพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งมีการนำไปใช้ และประสบผลสำเร็จ มีผลการวิจัย และหลักฐานสนับสนุน จำนวน 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) แบบรายบุคคล (Individual Guided Staff Development) 2) แบบการสังเกตและประเมินผล (Observation and Assessment) 3) แบบมีส่วนร่วมในกระบวนการปรับปรุงและพัฒนา (Involvement Development and Improvement Process) 4) แบบฝึกอบรม (Training) และ 5) แบบสืบเสาะ (Inquiry) พศิน แดงจวง (2554) กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาครูมีหลายรูปแบบ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การทำผลงานทางวิชาการ การนิเทศติดตามผล และการศึกษาต่อ อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Vega (2015) พบว่าการพัฒนาวิชาชีพครูยังมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มโอกาสของความสำเร็จในการพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการสอนที่มีคุณภาพ และสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนที่ทรงพลัง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความเป็นสากลที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับโรงเรียนทุกแห่ง และผลงานวิจัยของ Ronfeldt, Farmer, McQueen, & Grissom (2015) พบว่าครูจะมีอัตราในการพัฒนาวิชาชีพสูงกว่าเมื่อทำงานในโรงเรียนที่มีการทำงานแบบร่วมมือที่มีคุณภาพ

2.2 ความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าผลการประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นของครู โดยรวมอยู่ในระดับดี ($M = 2.64$, $S.D. = 0.58$) เนื่องจากครูได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน จำนวน 2 วัน ซึ่งในแต่ละกิจกรรมมีการ work shop โดยเน้นให้ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาในการเรียนการสอน การออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน อีกทั้งยังมีวิพากษ์หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาระการเรียนรู้ นั้น ๆ จำนวน 2

ครั้งที่ 1 วิพากษ์แบบ On-site ครูปรับปรุงแก้ไข ครั้งที่ 2 วิพากษ์หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ และนำเสนอแลกเปลี่ยนเพื่อรับฟังข้อคิดเห็น ครูปรับปรุงแก้ไขและนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทำให้نواتกรรมการศึกษาของครูมีคุณภาพก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จริง หลังจากนั้นผู้วิจัยพร้อมคณะผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ลงนิเทศเยี่ยมชั้นเรียน โดยสาระรายละเอียดของنواتกรรมที่ครูได้นำมาใช้ออกแบบنواتกรรมโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ อาทิพในท้องถิ่น อาทิ การทำน้ำตาลจากอ้อย การทำขนมทองม้วนสด สอดใส่ หุ่นยนต์สร้างอาชีพ เป็นต้น โดยในแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนได้เลือกวิธีการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิธีตามแนวการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การจัดการเรียนรู้เชิงออกแบบ (Design thinking) การจัดการเรียนแบบสืบสอบ (Inquiry-based Learning) การจัดการเรียนรู้ Collaborative Learning Process (CO-5 STEPs) การจัดการเรียนรู้แบบ Project Based learning การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps เป็นต้น ส่วนสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพในครั้งนี้ช่วยเสริมพลังการเรียนรู้ของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร อินต๋วน (2562) พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการวัดและประเมินผลใช้วิธีประเมินที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมิน ใช้การสะท้อนคิดหลังการทำโครงการแต่ละขั้นตอน และด้านเนื้อหาวิชาที่ทำโครงการตรงกับความสนใจ และเกี่ยวข้องกับชีวิตจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของมาเรียม นิลพันธุ์ และศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย (2557) พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ใช้نواتกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเกิดความตระหนักในการใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้มีประโยชน์สูงสุด เกิดความรัก ชื่นชม ห่วงเห่นและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันมีค่าของท้องถิ่นและของประเทศชาติ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน โดยมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีชิ้นงาน ผลงานที่สะท้อนความคิดสร้างสรรค์และเกิด ความภาคภูมิใจในชิ้นงานของตนเอง มีความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

2.3 ความสามารถของครูในการนำنواتกรรมการศึกษาไปใช้ หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และنواتกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าผลการประเมินความสามารถของครูในการนำنواتกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นไปใช้กิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และنواتกรรมอยู่ในระดับดี ($M = 2.63$, $SD = 0.44$) ทั้งนี้เนื่องจากก่อนลงพื้นที่นิเทศ ติดตาม ผู้วิจัยได้จัดประชุมออนไลน์ครูกลุ่มเป้าหมาย และเชิญผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในแต่ละสาระการเรียนรู้เพื่อให้ข้อเสนอแนะหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ของครู ทำให้ครูมีความมั่นใจใน

การนำนวัตกรรมการศึกษาที่สร้างขึ้นไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน หลังจากนั้นผู้วิจัยพร้อมคณะผู้เชี่ยวชาญ(Expert Coaching) ลงพื้นที่นิเทศ ติดตาม ตามปฏิทินการนิเทศที่กำหนดไว้ โดยก่อนสังเกตชั้นเรียนมีการประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจและย่ำทวนกับครูผู้สอนอีก 1 ครั้ง ในแนวทางที่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู หลังจากนั้นได้ดำเนินการสังเกตชั้นเรียน โดยสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนนั้น ๆ และบันทึกสิ่งที่พบต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการในการเรียนรู้ หลังจากการสังเกตชั้นเรียน ผู้วิจัยพร้อมคณะผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ได้ประชุมครูกลุ่มเป้าหมายเพื่อสะท้อนและสรุปบทเรียนการสอน และเสริมพลังวิชาชีพครูที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาตนเองครั้งต่อไป สิ่งที่สังเกตได้ในระหว่างการนิเทศในชั้นเรียน พบว่าครูผู้มีความกระตือรือร้นจัดเตรียมการสอน จัดเตรียมสื่อและนำไปใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ มีการประเมินผลตามเป้าหมายของหลักสูตร และผู้เรียนได้ตอบสนองพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข บรรลุเป้าหมายหรือผลที่คาดหวังตามเป้าหมายการเรียนรู้ทั้งด้านทักษะ ความรู้และเจตคติ

2.4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมและองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน 2) ด้านการนำรูปแบบไปใช้ และ 3) ด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพไปใช้ พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นเป็นไปตามความต้องการของครูในการพัฒนาสมรรถนะด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น หลักการ และวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมสอดคล้องต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน กระบวนการในแต่ละขั้นตอนชัดเจนมีประสิทธิภาพ แผนการพัฒนาวิชาชีพมีความชัดเจนและเป็นระบบเข้าใจง่าย เปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมคิด ร่วมพัฒนางานแบบมืออาชีพ มีการนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือโดยผู้เชี่ยวชาญ(Expert Coaching) อย่างเป็นระบบทั้งเชิงพื้นที่และระบบออนไลน์ มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการฝึกปฏิบัติให้ครูได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ร่วมกันพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ซึ่งเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้ ช่วยให้ครูผู้สอนมีความรู้และเข้าใจวิธีการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

ตอนต้นที่ถูกต้อง ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะในการนำนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ และช่วยส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นอกจากนี้ในกระบวนการพัฒนาจะให้ความสำคัญกับครูในการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดวิธีการพัฒนาวิชาชีพและประเด็นสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพที่เน้นการพัฒนาตามสภาพจริงของโรงเรียน และการร่วมมือระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) ทำให้ครูเกิดความเต็มใจเชื่อใจในการพัฒนาวิชาชีพของตนและที่สำคัญได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารด้านวัสดุ อุปกรณ์และอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Speak and Hirsh (1988), Cited by Glickman, Gordon and Ross-Gordon (2004) ที่กล่าวว่าการพัฒนาวิชาชีพเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรในทุกด้าน ทั้งนี้ในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบและความรู้ด้านอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมงานในวิชาชีพของตนเองให้เจริญก้าวหน้าและมีสมรรถภาพในการทำงานสูงขึ้น ประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ การประชุม การศึกษาด้วยตนเอง การร่วมมือกันพัฒนา การร่วมมือกันศึกษาหาความรู้ในสื่อต่าง ๆ การชี้แนะโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ครูให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้ครูมีความรู้ความสามารถและมีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มากที่สุดพร้อมกับส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตนเองและยังสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2551) ได้กล่าว เกี่ยวกับ สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครู ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนาครูต้องเป็นไปในลักษณะของการพัฒนาตนเอง ควบคู่ไปกับการพัฒนาจากหน่วยงาน และผู้บริหารสถานศึกษาโดยครูต้องสามารถพัฒนาตนเองได้หลายรูปแบบทั้งการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ รวมไปถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อที่หลากหลายสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติในชั้นเรียน โดยครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษาชี้แนะ และนักเรียนจะเปลี่ยน จากผู้คอยรับความรู้ มาเป็นผู้แสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) จึงทำให้ครูมองเห็นว่าการพัฒนาวิชาชีพที่สร้างเสริมความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียน ในงานวิจัยนี้สามารถนำไปพัฒนาวิชาชีพได้เป็นอย่างดี ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ดีขึ้น ตรงตามความถนัดและความสนใจอย่างเต็มศักยภาพ

2.5 ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้ของครูหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าผลการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนโดยรวมหลังใช้รูปแบบอยู่ในระดับดีทุกด้าน อาจเนื่องจากครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่มาจากอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่นำมาใช้ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นเรื่องราวองค์ความรู้ที่ใกล้ตัว ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสาระความรู้และประสบการณ์ได้รวมทั้งสามารถเกิดความรู้ทักษะ เจตคติเป็นตามหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูจัดเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีการรวมกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรม นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ชิ้นงานที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สอดคล้องกับ The Partnership for 21st century learning (2017), ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556), วิโรจน์ สารรัตน์(2556), อนุชา โสมาบุตร (2561) และวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2562) ที่กล่าวว่า สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นี้จุดเน้นอยู่บนพื้นฐานแห่งการสร้างสรรค์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีนักวิชาการได้กล่าวถึงทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Trilling & Fadel (2012; Edutopia, 2024: online) พบว่าการพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่เต็มไปด้วยความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมเป็นพื้นฐานสำคัญของความสามารถในศตวรรษที่ 21 นักเรียนที่ได้รับการฝึกให้คิดเชิงนวัตกรรมจะสามารถเผชิญกับปัญหาใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการปรับตัวกับเทคโนโลยีและกระบวนการใหม่ ๆ ในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shibiru & Bekele (2024) การสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความมั่นใจในตนเอง รวมถึงส่งเสริมความกล้าที่จะเผชิญความล้มเหลวและเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น กระบวนการนี้ช่วยให้พวกเขาเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต OECD (2008: online) การส่งเสริมให้มีการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการกระบวนการพัฒนานวัตกรรมช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสังคมของตนเอง อันเป็นการปลูกฝังความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อชุมชน และสอดคล้องกับ Rogers, Singhal & Quinlan (2014) การพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมยังเป็นการเตรียมความพร้อมแรงงานรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2557) การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสู่โลกยุคเศรษฐกิจฐานความรู้และสร้างสรรค์ที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้

ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถสร้างนวัตกรรมด้านอาชีพได้ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนเด็กไทยให้เป็นผู้มีความคิด รู้เท่าทันเทคโนโลยี รู้จักตัวเอง รู้จักเลือกและสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ชาญฉลาด ภาควิชาในบริบทของตนเอง มีคุณลักษณะของผู้ผลิต พัฒนา นวัตกรรมที่สอดคล้องกับสังคมเพื่อให้สามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วย อัตลักษณ์ท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับดี แต่ด้านสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น การ สร้างสรรค์ผลงาน ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น การประเมินผล การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาบูรณาการ เชื่อมโยงหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ยังไม่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดหาหรือส่งเสริมให้ครูนำทรัพยากรและ ความรู้ท้องถิ่นมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมและ ตอบสนองความสนใจของนักเรียน สนับสนุนครูในการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อสร้าง นวัตกรรมและออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมผู้เรียน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ต้องใช้เวลา มากขึ้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ กิจกรรมต้องเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอย่างสม่ำเสมอ และครูควรเลือกวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่หลากหลาย น่าสนใจ ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอย่างมี ประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าควรมีการส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายของครูในระดับเขตพื้นที่หรือ จังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ท้องถิ่นซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครู โดยศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษา ที่ตอบสนองต่อคุณลักษณะ ของผู้เรียนในยุคปัจจุบัน โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ท้องถิ่นและชุมชน

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ของครูเพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบพัฒนาวิชาชีพครูอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับ
ระดับวิทยฐานะหรือประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันของครู

รายการอ้างอิง

- กันตา เพิ่มผล. (2541). การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรัณย์พล วิวรรณมงคล และ เรวัตตะ กิจจานุรักษ์. (2557). รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- กรัณย์พล วิวรรณมงคล (2561). รูปแบบการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งเสริมความสามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 11(3), 92- 114.
- เกศกนก ชุ่มประดิษฐ์. (2561). การสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์อัตลักษณ์ทางล้านนาของชุมชนเทศบาลตำบลเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต. 12(2), 117-148.
- เกษศิริพันธ์ ศรีสัมฤทธิ์. (2556). รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์. (2555). การพัฒนารูปแบบการโค้ชทางปัญญาแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการโค้ชและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของครูพณิชยกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จूरี่รัตน์ เสนากรรม. (2562). กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในยุคประเทศไทย 4.0. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 30(1), 12-23.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2549). การพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของนักวิชาการพี่เลี้ยง โดยการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. (2557). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์: วัฒมาหาธาตุวรวิหาร จ.เพชรบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2560). นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพในสถาบันการผลิตครูไทย. วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 10(3), 317-331.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2560). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23(2), 1-6.
- เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี. (2564). การพัฒนาหลักสูตรนวัตกรรมการเรียนการสอนผลิตภาพเชิงสร้างสรรค์บนฐานแหล่งเรียนรู้สมุนไพรท้องถิ่น. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 13(36): 1-9
- ธัญพร ชื่นกลิ่น. (2553). การพัฒนารูปแบบการโค้ช เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาล ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข . มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ.
- ธราเทพ เตมีรักษ์. (2565). การพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ ปรัชญา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรพงษ์ จันเปรี๊ยะ, เนวิทย์ วาริโป และอดิราช เกิดทอง. (2564). รายงานการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) และการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นตอน. จันทบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธนา ฤทธิวรรณ (2562) การพัฒนารูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนัฐ มาตชรา (2564) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วารสารคุรุสภาวิทยากร, 2(2), 107-120

- นารินทร์ รักวิจิตรกุล. (2560). การพัฒนาวิชาชีพ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 11, 1(มกราคม-มีนาคม): 21-33.
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2556). การสร้างนวัตกรรมเปลี่ยนผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชอบ จันทาพูน, สุวดี อุปปินใจ, สมเกียรติ ตุ่นแก้ว และไพโรธ รัตนชวงค์. (2561). กลยุทธ์การเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูโรงเรียนเทศบาล 1 ตำบลจังหวัดเชียงราย. วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยและพัฒนาลอยลงกรณีในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(2), 17-27.
- บุญยฤทธิ์ ปิยะศรี (2556). รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประทีป คงเจริญ. (2564). ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม: คุณลักษณะสำคัญของพลโลกในยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยธนบุรี, 15(3), 165-177
- ไพธกา ผิดคำ. (2564). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย 3, 1(มกราคม-มิถุนายน): 12-18
- “พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562.” (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136, ตอนที่ 56 ก (30 เมษายน): 102-120.
- ผศิน แดงจวง. (2554). รูปแบบพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ดวงกมลพับลิชชิ่ง.
- พัชรกร พูลบุญ. (2563). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้การโต้แย้งเชิงวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชญาน์ พานะกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2545). พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ
- มยุรี เจริญศรี. (2563). “การพัฒนารูปแบบโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ เพื่อสร้างสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มริสา ทิรัญตียะกุล และ นพดล ตั้งสกุล. (2564). การศึกษาอัตลักษณ์ถิ่นที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้าง. วารสารวิจัยและการศึกษาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 19(1): 99-113
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มาเรียม นิลพันธุ์ และ ศิริวรรณ วัฒนพัฒน์ (2557). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์. มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม. เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/SU.res.2014.22
- มารุต พัฒนา. (ม.ป.ป.) “บทที่ 13 การโค้ชเพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม.” เอกสารประกอบการเรียนรู้ รายวิชาสมมนานวัตกรรมการโค้ชเพื่อการรู้คิด, สาขาพหุวิทยาการ/สหวิทยาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุพิน ยืนยง. (2553). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครูเขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒินันท์ ชมภู. (2560). โค้ชชิง : กลยุทธ์การโค้ชเพื่อพิชิตเป้าหมายอย่างมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์.
- วัชร เครือคำอ้าย. (2552). “การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2550). การนิเทศการสอน. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ชการพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์
สู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 12 ฉบับปรับปรุงใหม่. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยา
เขตพระราชวังสนามจันทร์
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 4)
กรุงเทพมหานคร: ตลาดาพับลิเคชั่น จำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา. (2562). การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
----- (2562). การโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน. พิมพ์ครั้งที่ .
กรุงเทพมหานคร : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2557). การโค้ชเพื่อการรู้คิด = Cognitive coaching. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์.(2561). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน: กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพของครูในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย 11, 3 (กันยายน-ธันวาคม) : 179-191
- วิไลวรรณ ทวีศรี. (2560). อัตลักษณ์ชุมชน: แนวคิดและการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
โดยหลักพุทธสันติวิธีของเทศบาลตำบลเชียงคาน จังหวัดเลย. วารสารศิลปะการ
จัดการ, 1(2): 63-74
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ.(2553). นวัตกรรมชมความหมาย ประเภทและความสำคัญต่อการ
เป็นผู้ประกอบการ. วารสารบริหารธุรกิจ, 33(128), 49-65.
- สนอง โลหิตวิเศษ. (2563). ชุมชนแห่งการเรียนรู้. เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565. เข้าถึงได้จาก
<http://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/7820>
- สมาพร มณีอ่อน. (2560). กลยุทธ์การนำกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC) ไปใช้ใน
โรงเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 15(1), 30-31.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ
PLCชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
----- (2560). คู่มือการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC : ชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพสู่สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เข้าถึงเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565.
เข้าถึงได้จาก [https://kukrdb.lib.ku.ac.th/proceedings/kucon/search_detail/
result/13771](https://kukrdb.lib.ku.ac.th/proceedings/kucon/search_detail/result/13771)

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2548). หลักการ
ทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนนายร้อยพระ
จุลจอมเกล้า.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579).

กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2552.

กรุงเทพมหานคร: บริษัทพรักหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ. (2561). การวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพ.

กรุงเทพฯ:บริษัทศรีอนันต์การพิมพ์ จำกัด.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี. (2564). **ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
ปีการศึกษา 2564**. เอกสารลำดับที่ 3/2565. กลุ่มนโยบายและแผน.

สมณฑา จุลชาติ. (2555). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพแบบร่วมมือโดยเน้นครูเป็นสำคัญ
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของครู
โรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและ
การสอน ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

หฤทัย อนุสรรราชกิจ และวราลี ถนอมชาติ พรหมพิทักษ์.(2562). การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกันเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู
ปฐมวัยในจังหวัดจันทบุรี.วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์(มนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์).9(2),1-11.

อานนท์ ไชยยัง. (2564). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมทางสังคมของนักเรียน
โรงเรียนสารภีพิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยา
เชิงพุทธ, 6(8): 493-504

- อารี สันทรวี. (2560). พัฒนabethเรียนร่วมกันเพื่อชุมชนแห่งการเรียนรู้: คู่มือปฏิธิรูปโรงเรียนที่ยั่งยืน.กรุงเทพมหานคร: ปิโก้ (ไทยแลนด์).
- อริสานพคุณ, บรรจบ บุญจันทร์ และสุวิมล ตั้งประเสริฐ. (2561). การพัฒนาสมรรถนะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประณศิกษานครราชสีมา. วารสารชุมชนวิจัย. 12(3), 232-244.
- อรรพร วรรณทอง. (2564). การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบเปิดออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับผู้เรียน. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 18(2): 165-178
- อินทิดา พงษ์นาค. (2558). อัตลักษณ์ชุมชนเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารสาขามนุษย์ศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลป์มหาวิทยาลัยศิลปากร , 8(3): 511-523
- เซอร์มิเนีย. (2550). การสอนงานและการให้คำปรึกษาดูแล. แปลโดย กมลวรรณ รวมเดชะ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- Annenberg Institute for school reform. (2013). Professional Learning Communities: Professional Development Strategies That Improve Instruction. (Online). Available from: <http://www.annenberginstitute.org/pdf/proflearning.pdf>. (2022, February 20).
- Brookfield, S.D. (2017). Becoming a Critically Reflective Teacher. San Francisco: Jossey-Bass
- Costa and Garmston, Costa, Arthur L., and Robert J. Garmston. (2002). Cognitive Coaching Foundation Seminar Learning Guide. 5th ed. Highlands Ranch, CO: Center for Cognitive Coaching.
- Darling-Hammond, L. (1999). Teacher Quality and Student Achievement: a Review of State Policy Evidence. Seattle, WA: Center for the Study of Teaching and Policy, University of Washington.
- (2012). Creating a comprehensive system for evaluating and supporting effective teaching . Stanford, CA: Stanford Center for Opportunity Policy in Education.

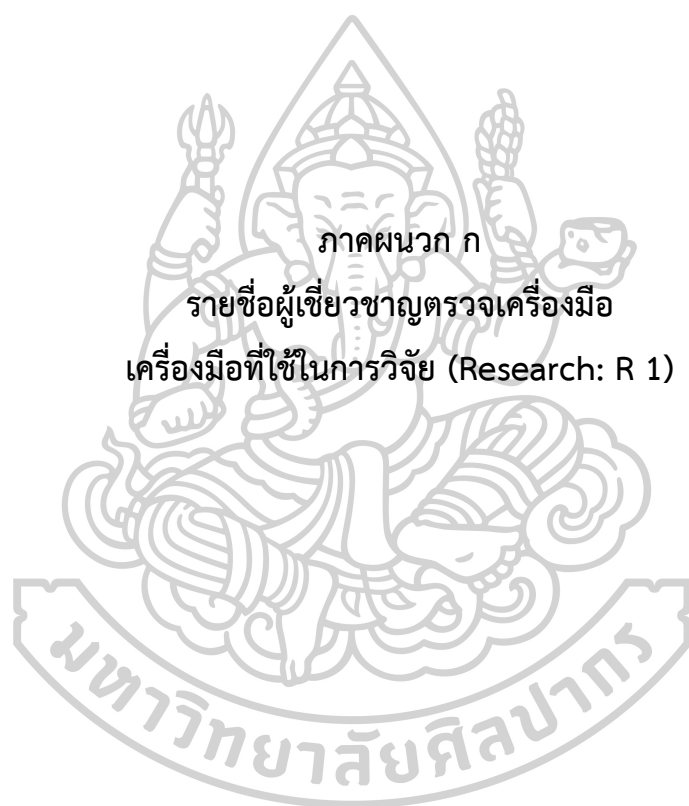
- Darling-Hammond, L., Wei, R.C., Andree, A., Richardson, N., & Orphanos, S. (2009). Professional learning in the learning profession: A status report on teacher development in the United States and abroad. Stanford, CA: National Staff Development Council and the School Redesign Network at Stanford University.
- DuFour, R.. (2004). What is a Professional Learning Community?. *Schools as Learning Communities*. 8(61): 6-11.
- DuFour, R. (2007). **Professional Learning Communities: A Bandwagon, an Idea Worth Considering, or Our Best Hope for High Levels of Learning**. *Middle school Journal*.(J1),39(1),4-8
- Franey, John J. (2013). Coaching Teachers on Instruction : Developing Instructional Leadership Capacity Within a Principal Preparation Program. [Online]. Available from : <https://eric.ed.gov/?id=ED555027>. [accessed April 2018].
- Glatthorn, Allan A. (1984). *Differentiated Supervision*. Washington D.C.: Association for Supervision and curriculum development.
- Glatthorn, Allan A. (1990). *Supervisory Leadership: introduction to Instruction Supervision*. Illinois: Scott, Foreman and Company.
- Hord, S. M. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement*. Retrieved February 20, 2022, from <http://www.sedl.org/pubs/chang34/plc-cha34.pdf>.
- Hord, S. M., Roussin, J. L., & Sommers, W.A. (2009). *Guiding Professional Learning Communities: Inspiration, Challenge, Surprise, and Meaning*. Corwin Press
- Holden, J. (1995). *Mentoring Framework for Texas Teachers*. Austin, TX: Publications Distribution Office of the Texas Education Agency.
- Kampylis, P.,& Berki, E. (2014). Nurturing creative thinking. *International Academy of Education (IAE)*, 1-28.

- Kapur, R. . (2018). Education and the Creativity Potential. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/323700709_Education_and_the_Creativity_Potential
- Kay, K., & Greenhill, V. (2010) Twenty-first century students need 21st century skills. Bringing school into the 21st century. Dordrecht: Springer Netherlands.
- Kise, A.G. (2006). Differentiated Coaching: A Framework for Helping Teachers Changes. Corwin Press.
- Knight, J. (2009). Coaching: Approaches and Perspectives. Ca: Corwin Press A SAGE Company.
- _____. (2009). Instructional coaching: A partnership approach to improving instruction. Thailand Oaks, CA: Corwin Press.
- Kruse, S.D. ; Louis, K.S. ; & Bryk, A. (1995). An emerging framework for analyzing school-based professional community. In Professionalism and Community: Perspectives on Reforming Urban Schools. K. S. Louis; & S.D. Kruse (Eds.). pp. 23-42. C.A.: Corwin Press
- Lyons, C.A., and Pinnell, G.S. (2001). Systems for Change in Literacy Education: A Guideto Professional Development. Portsmouth, N.H.: Heinemann.
- Marlene, P. Correia and McHenry, M. Jana. (2002). The Mentor's Handbook: Practical Suggestions for Collaborative Reflection and Analysis. Norwood: ChristopherGordon Publishers.
- Marquardt, M. J. (1996). Building the learning organization: A systems approach to quantum improvement and global success. U.S.A.: McGraw-Hill.
- 4k8Martin M. (2011). Professional Learning Communities in Contemporary Issues in Learning and Teaching. pp. 142-152 London: SAGE Publications Ltd.
- Mayer, D. & Lloyd, M. (2011). Professional Learning: An Introduction to the Research Literature. Australia: AITSL.
- McMillan, W.& Chavis,D. (1986). Sense of Community: A Definition and Theory: Journal of Community Psychology 14(1): 6-23

- Nakano, T. D.C., & Wechsler, S. M. (2018) Creativity and innovation: Skills for the 21st Century. *Estudos de Psicologia* (Campinas), 35, 237-246.
- OECD. (2016). Poland-Economic forecast summary (June 2022). (Online). Available from: <http://www.oecd.org/economy/poland-economic-forecast-summa>.
- Okpara, F. O. (2007). The value of creativity and innovation in entrepreneurship. *Sustainability*, 3(2).
- Pask Roger and Joy, Barry. (2007). *Mentoring – Coaching: A Handbook for Education Professionals*. Open University Press McGraw-Hill Education. English: Berkshire.
- Psicologia, E. (2018, 5 June 2023). Creativity and Innovation : Skills for the 21st Century.
- Reiss, Karla. (2015). *Leadership Coaching for Educators*. Thousand Oaks, California : A SAGE Company.
- Rolfe, A. (2012). *Mentoring Works*. accessed September 1, 2012. available from http://222.mentoring-work.com/definition_of_mentoring.htm.
- Seashore, K. R., Anderson, A.R. & Riedel, E. (2003). Implementing Arts for Academic achievement: The Impact of Mental Models, Professional Community and Interdisciplinary Teaming. Paper Presented at the 17th Conference of The International Congress for School Effectiveness and Improvement, Rotterdam, January.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning* Doubleday, New York, NY: MCB UP Ltd.
- Sergiovanni, T. J. (1994). *Building Communities in Schools*. San Francisco: Jossey-Bass. Research in Scientific Online.
- Shower and Joyce. (1996). "The Evaluation of Peer Coaching" *Education Leadership*, 12-16.
- Sparks and Loucks Horsley. (2001). *The Principal: Creative Leadership for Effective Schools*. 4th ed. (Boston, Ubben, G.C., Hughes, L.W., and Norris, C.J.

- Thompson, S.C., Gregg, L., & Niska, J.M. (2004). Professional learning communities, Leadership, and student learning, *Research in Middle Level Education Online*.
- Vicki Vescio, Dorene Ross & Alyson Adams. (2008). A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning : *Teaching and Teacher Education*, 24 (2008) : 80–91.
- Woodward, K. (2000). *Identity and difference*. London Sage.
- Wu, C. H., Hwang, G. J., Kuo, F. R. and I. Huang. (2013). A mindtool-based collaborative learning approach to enhancing students' innovative performance in management courses. *Australasian Journal of Educational Technology*, 29(1), 128-142.
- Young, P.G., Sheets, J.M., and Knight, D.D. (1950). *Mentoring Principals: Frameworks, Agendas, Tip and Case Stories for Mentors and Mehteets*. United States of America: SagePublications Ltd.
- Zeppeda,J.S. (2008). *Professional Development: What Work*. Eye On Education, Inc.

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research: R 1)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1. รศ.ดร.เอกนถน บงท่าไม้ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและนวัตกรรม
2. รศ.ดร.กรัณย์พล วิวรรณมงคล อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและนวัตกรรม
3. ผศ.ดร.ยุวรี ญาณปรีชาเศรษฐ์ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล
4. ผศ.ดร.กิตติคม คาวีรัตน์ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
99/9 ม.4 ต.พงสวาย อ.เมืองราชบุรี จ.ราชบุรี 70000
5. ผศ.ดร.ปัญญา ทองนิล อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
38 หมู่ 8 ตำบลนาวั้ง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัด
เพชรบุรี 76000

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Research: R 1)

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร
2. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. แบบสอบถามสำหรับครูเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
4. แบบสอบถามสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ของครู
5. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา

แบบวิเคราะห์เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
เรื่อง: รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
 โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางผลการสังเคราะห์เนื้อหาเรื่อง

ประเด็นในการสังเคราะห์	แหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้			ผลการสังเคราะห์

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา
เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-นามสกุล.....
 เบอร์โทรศัพท์(มือถือ).....E-mail.....
- 1.2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ☐ สพ.กาญจนบุรี เขต..... ☐ สพม.กาญจนบุรี
- 1.3 วิทยฐานะ ☐ชำนาญการ ☐ชำนาญการพิเศษ ☐เชี่ยวชาญ ☐เชี่ยวชาญพิเศษ
- 1.4 ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ☐ต่ำกว่า 10 ปี ☐ 10-15 ปี ☐ 15-20 ปี
☐มากกว่า 20 ปี
- 1.5 วุฒิการศึกษาสูงสุด ☐ปริญญาโท สาขา.....
☐ปริญญาเอก สาขา.....
☐อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

ขั้นนำ ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ โดยเริ่มด้วยการอธิบายความเป็นมาของการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้

ขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ตามประเด็นดังนี้

1. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา

1.1 ท่านคิดว่าการดำเนินการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง

.....

1.2 ท่านคิดว่านโยบายในการพัฒนาบุคลากรในปัจจุบัน ควรเป็นอย่างไร

.....

1.3 ท่านคิดว่าผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง

.....

1.4 ความคาดหวังของท่านต่อการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา ควรเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง

.....

2. ด้านการพัฒนาวัดกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

2.1 ท่านคิดว่านโยบายสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาวัดกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของสถาบันที่ผ่านมา เป็นอย่างไร

.....

2.2 ผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการพัฒนาวัดกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของสถาบันที่ผ่านมา เป็นอย่างไร

.....

2.3 ความคาดหวังของท่านที่มีต่อการพัฒนาวัดกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง

.....

2.4 ถ้าท่านจะพัฒนาครูเพื่อออกแบบวัดกรรมการศึกษา ท่านคิดว่าควรเป็นนวัตกรรมด้านไหน อย่างไร

.....

2.5 อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่นำมาใช้ควรเป็นอะไร เพราะอะไร

.....

2.6 ถ้าท่านจะพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรดำเนินการอย่างไร

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

แบบสอบถามสำหรับครู
เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

1.2 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ☐ สพป.กาญจนบุรี เขต..... ☐ สพม.กาญจนบุรี

1.3 ตำแหน่งทางวิชาการ

- ☐ ครู ค.ศ.1 ☐ ครูชำนาญการ
☐ ครูชำนาญการพิเศษ ☐ ครูเชี่ยวชาญ
☐ อื่นๆ ระบุ.....

1.4 ประสบการณ์การในการสอน

- ☐ ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 6-10 ปี
☐ 11-15 ปี ☐ 16-20 ปี
☐ 21 ปีขึ้นไป

1.5 วุฒิการศึกษาสูงสุด

- ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก ☐ อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสอบถาม

1. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูภายในสถานศึกษา

1.1 ท่านเคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือไม่

☐ ไม่เคย	☐ ต่ำกว่า 5 ครั้ง
☐ 5-10 ครั้ง	☐ 11-15 ครั้ง
☐ 16 ครั้งขึ้นไป	

1.2 ท่านเคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาหรือไม่

☐ ไม่เคย	☐ ต่ำกว่า 5 ครั้ง
☐ 5-10 ครั้ง	☐ 11-15 ครั้ง
☐ 16 ครั้งขึ้นไป	

1.3 ท่านเคยนำแหล่งเรียนรู้ อาชีพในท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรมในท้องถิ่น ฯลฯ มาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่

☐ ไม่เคย	☐ ต่ำกว่า 5 ครั้ง
☐ 5-10 ครั้ง	☐ 11-15 ครั้ง
☐ 16 ครั้งขึ้นไป	

1.4 ท่านต้องการพัฒนาวิชาชีพด้านใด (เรียงลำดับความสำคัญ 1-6)

- () การออกแบบนวัตกรรมด้านหลักสูตรโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น
- () การออกแบบนวัตกรรมการประเมินผลโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น
- () การออกแบบนวัตกรรมด้านสื่อการสอนโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น
- () การออกแบบนวัตกรรมการบริหารจัดการโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น
- () การออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอนโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น
- () การพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

2. ด้านการพัฒนาวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

2.1 โรงเรียนของท่านมีนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาอย่างไร

.....

.....

2.2 ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาคืออะไร และท่านเห็นว่าควรแก้ไขอย่างไร

.....

.....

2.3 ถ้ามีกิจกรรมการพัฒนาครูด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ท่านมีความต้องการให้รูปแบบกิจกรรมเป็นอย่างไร

.....

2.4 นวัตกรรมการศึกษาที่ท่านคิดว่าสามารถทำได้ คืออะไร

.....

2.5 อັดลัษณทอ้งถึนในโรงเรียนของท่าน ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนคืออะไร

.....

2.6 ถ้าจะพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ท่านมีวิธีการอย่างไร

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน
 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
 เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
 ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ระดับชั้น

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 1

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 2

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3

☐ อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู

1. นักเรียนคิดว่าการนั่งเรียนเฉพาะในห้องเรียน เหมาะสมหรือไม่ ควรเป็นอย่างไร

.....

2. นักเรียนคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูที่ผ่านมาเป็นอย่างไรบ้าง

.....

3. นักเรียนคิดว่าการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เหมาะสมหรือไม่ และเป็นอย่างไร

.....

4. นักเรียนคิดว่าการไปศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้นอกสถานที่ เช่น แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น วัฒนธรรมในท้องถิ่น ฯลฯ เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

5. ความคาดหวังของท่านที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในยุคปัจจุบันควรเป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และเชี่ยวชาญในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
เรื่อง : รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล.....
ตำแหน่งปัจจุบัน.....
สถานที่ทำงาน.....
ประสบการณ์การทำงาน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

1. นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่สำคัญ
ท่านคิดว่าควรมีลักษณะอย่างไร
.....
.....
2. การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และ
นวัตกรรม ท่านคิดว่าควรมีขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเป็นอย่างไร
.....
.....
3. การวัดและประเมินผลนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์
และนวัตกรรม ท่านคิดว่าควรมีลักษณะอย่างไร
.....
.....

4. บทบาทของครูในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้พัฒนาผู้เรียน ควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

5. การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น สามารถส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้ผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

6. นวัตกรรมการศึกษาของครูควรเป็นอะไร และด้านใด

.....

.....

7. ถ้านำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาครูควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
เอกสารประกอบการวิจัยขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินเครื่องมือวิจัย

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วันที่ 11 กันยายน 2567 เวลา 14.00-16.30 น. ออนไลน์

ณ ห้องประชุม สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี

1. รศ.ดร.อนิรุทธิ์ สติมัน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม
2. รศ.ดร.วิภารัตน์ มุสิกเจริญ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตบางเขน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
3. รศ.ดร.กรณีย์พล วิวรรณมงคล อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและนวัตกรรมและ
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
4. ผศ.ดร.ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและนวัตกรรมและ
ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
5. ผศ.ดร.พิทักษ์ สุพรรณโณภาพ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล
6. ผศ.ดร.กิตติคม คาวีรัตน์ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
7. ดร.บุษบา สังข์วรรณ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เครื่องมือวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา(Development: D1)

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

.....

ประกอบด้วย

6. ข้อสอบความรู้ความเข้าใจ 20 ข้อ
7. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
8. แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้
9. แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ
10. แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ

เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์

เพื่อทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อ
เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อ
เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. แบบทดสอบมี จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 20 นาที มีเกณฑ์ให้คะแนน คือ ตอบถูก
ได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 20 คะแนน
3. โปรดกาเครื่องหมาย **X** หน้าข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดคือความหมายที่ถูกต้องที่สุดของ”นวัตกรรม”

1. การกระทำที่ไม่เคยมีมาก่อน
2. การกระทำที่เอาแบบอย่างมาจากที่อื่น
3. การกระทำที่ใช้แนวคิดหรือวิธีปฏิบัติใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางาน
4. การกระทำที่รื้อฟื้นมาจากของเดิม

2. ข้อใดจัดเป็นประเภทของนวัตกรรมการศึกษา

1. ชุดการเรียนรู้การสอน (Instruction Packages)
2. บทเรียน CAI (Computer Assistance Instruction)
3. การเรียนรู้การสอนแบบ E-Learning
4. ถูกทุกข้อ

3. นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างไร

1. ทำให้การเรียนรู้การสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. ทำให้เศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น

3. ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น
4. ทำให้นักเรียนมีความรู้และความอดทนมากขึ้น

4. ข้อใดให้ความหมายของ “นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร” ได้ถูกต้อง

1. การบูรณาการส่วนประกอบของหลักสูตรเข้าด้วยกันทางด้านวิทยาการในสาขาต่างๆ
2. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการสอนบุคคลให้มาก
3. แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อตอบสนองแนวความคิดในการจัดการศึกษารายบุคคล
4. หลักสูตรที่มุ่งเน้น กระบวนการในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

5. นวัตกรรมการเรียนการสอน มีความหมายตรงกับข้อใด

1. การบูรณาการส่วนประกอบของหลักสูตรเข้าด้วยกันทางด้านวิทยาการในสาขาต่างๆ
2. การศึกษาทางด้านจริยธรรมและสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดีสามารถใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ
3. การใช้วิธีระบบในการปรับปรุงและคิดค้นพัฒนาวิธีสอนแบบใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองการเรียนรายบุคคล การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
4. กระบวนการในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

6. นวัตกรรมการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างไร

1. ลดความสำคัญในตัวผู้สอน
2. เพิ่มความสำคัญในตัวผู้เรียน
3. เพิ่มความสำคัญทั้งในตัวผู้เรียนและผู้สอน
4. ช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาการจัดการศึกษา

7. Educational Innovation มีความหมายตรงกับข้อใด

1. การปฏิรูปการศึกษา
2. นวัตกรรมทางการศึกษา
3. การศึกษาโลก
4. การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

8. การออกแบบนวัตกรรม ควรพิจารณาในข้อใดเป็นอันดับแรก

1. การนำไปใช้
2. ทฤษฎีที่รองรับ
3. ความจำเป็นของปัญหา
4. วัตถุประสงค์

9. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์หลักของนวัตกรรมทางการศึกษา

1. นักเรียนได้เรียนรู้เร็วขึ้น เข้าใจบทเรียนเป็นรูปธรรม
2. บทเรียนน่าสนใจ สนุกสนาน
3. ลดเวลาในการสอน ประหยัดค่าใช้จ่าย

4. สร้างรายได้ ให้กับผู้จัดทำนวัตกรรมทางการศึกษา

10. PLC มีความหมายตรงกับข้อใด

1. Professional Learn Community
2. Professional Learning Community
3. Professional Learning Communication
4. Profile Learning Community

11. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC คือข้อใด

1. การรวมตัว รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. การรวมตัว รวมใจ ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักเรียน ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

12. แนวทางที่สำคัญที่สุดในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพคือใครใด

1. เป้าหมาย
2. สะท้อนผลการปฏิบัติ
3. การตัดสินใจ
4. การรวมกลุ่ม

13. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิด PLC มากที่สุด

1. ค่านิยม
2. การสืบสานวัฒนธรรมประเพณี
3. ความร่วมมือ
4. ความสัมพันธ์ของบุคลากร

14. อัตลักษณ์ มีความหมายตรงกับข้อใด

1. Identity
2. Identifile
3. Profile
4. Indentification

15. อัตลักษณ์ท้องถิ่น หมายถึงข้อใด

1. สิ่งที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น
2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
3. คุณลักษณะเฉพาะของชุมชน เช่น วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน อาชีพในท้องถิ่น

4. สิ่งที่ได้ง่ายในชุมชนนั้นๆ

16. ข้อใดสรุปความหมายของนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนได้ถูกต้อง

1. คิดค้น นำมาใช้ ทดลอง
2. ปรับปรุงของเดิม นำมาใช้ทดลอง
3. ปรับปรุงของเดิม ทดลอง นำมาใช้
4. คิดค้นหรือปรับปรุงของเดิม ทดลอง นำมาใช้

17. การเลือก ดัดแปลง และออกแบบสื่อ สิ่งที่ทำสื่อควรคำนึงถึงมากที่สุดคือข้อใด

1. ลักษณะผู้เรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียน
2. ความทันสมัยของอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสื่อ
3. งบประมาณที่ใช้ในการทำสื่อ
4. เนื้อหาที่น่าสนใจ

18. การที่ครู สามารถสนับสนุน แนะนำให้นักเรียนประดิษฐ์ วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ จนนักเรียนนำมาคิดค้น พัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรม นำไปสู่งานอาชีพ และการมีรายได้ของนักเรียน แสดงว่าครูส่งเสริมทักษะ นักเรียนในด้านใดมากที่สุด

1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
3. ทักษะการทำงานและความเป็นผู้นำ
4. ทักษะการแก้ปัญหา

19. “.....ต้องเปลี่ยนบทบาท เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ เป็นผู้ชี้แนะ อำนวยความสะดวก หรือเป็นโค้ชในการออกแบบการเรียนรู้” จากข้อความ สิ่งที่คุณเขียนต้องการสื่อถึงการเปลี่ยนแปลงในที่นี้หมายถึงใคร

1. นักเรียน
2. ครู
3. ผู้ปกครอง
4. ผู้บริหาร

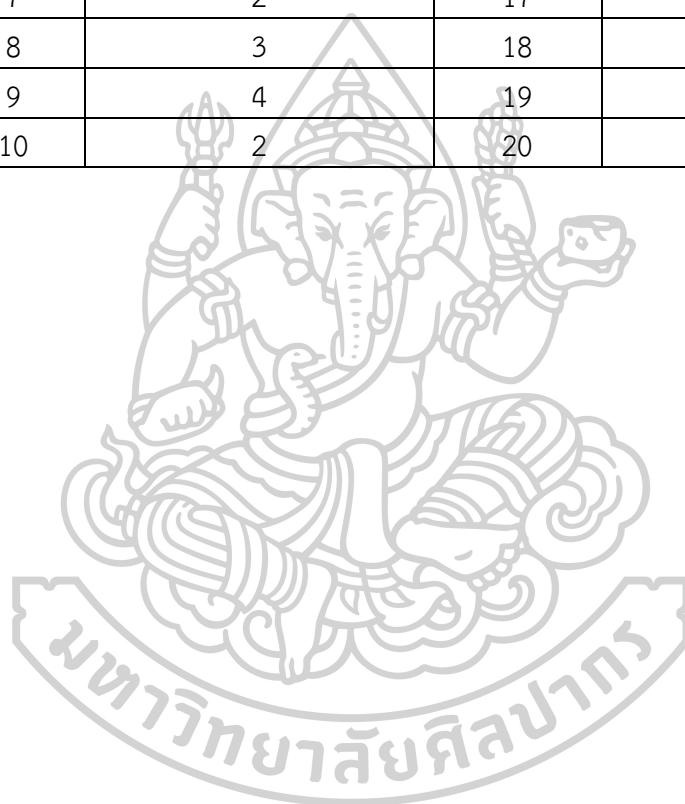
20. ข้อใดเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญขั้นต้นที่เด็กไทยจำเป็นต้องมีตามแนวคิดทักษะการเรียนรู้ใน

“๘C”

1. Compassion (ความเมตตา กรุณา มีคุณธรรมและระเบียบ)
2. Creativity and innovation (ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และการคิดเชิงนวัตกรรม)
3. Cross-cultural Understanding (ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม)
4. Computing and ICT Literacy (ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และรู้เท่าทันเทคโนโลยี)

เฉลย

ข้อ	เฉลย	ข้อ	เฉลย
1	3	11	4
2	4	12	1
3	1	13	2
4	2	14	1
5	3	15	3
6	4	16	4
7	2	17	1
8	3	18	2
9	4	19	2
10	2	20	2

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

ประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง

แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเกณฑ์ระดับคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา อยู่ในระดับดี

ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา อยู่ในระดับพอใช้

ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา อยู่ในระดับควรปรับปรุง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้สำหรับประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบบประเมินแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุล ครูผู้สอน.....

รายวิชา.....

ระดับชั้น.....

ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 5-10 ปี

☐ มากกว่า 10 ปี

วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา จงทำเครื่องหมาย / ในช่องที่มีการปฏิบัติ

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			บันทึก เพิ่มเติม
		3 ดี	2 พอใช้	1 ควรปรับปรุง	
1.ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน					
1.1	การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น				
1.2	การสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น				
2. ด้านการออกแบบนวัตกรรม					
2.1	การกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบนวัตกรรม				
2.2	การออกแบบนวัตกรรม				
2.3	กระบวนการพัฒนานวัตกรรม				
2.4	ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น				
2.5	การสร้างสรรค์ผลงาน				
3.ด้านคุณค่าและการนำไปใช้					
3.1	การแก้ไขปัญหา				
3.2	ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร				
3.3	กระบวนการแสวงหาความรู้				
3.4	การนำไปใช้ประโยชน์				
4.ด้านการประเมินผล					
4.1	เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน				
5.ด้านการเผยแพร่					
5.1	ความเหมาะสมของช่องทางการเผยแพร่				

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2(พอใช้)	1(ปรับปรุง)
1.ด้านศึกษาข้อมูลพื้นฐาน			
1.1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น	วิเคราะห์ได้ถูกต้อง ครอบคลุม ปัญหาและความต้องการ -ข้อมูลถูกต้องจากแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ	ข้อมูลพอเพียง แต่ไม่สมบูรณ์	-วิเคราะห์ข้อมูลไม่ตรงประเด็น -ข้อมูลไม่สามารถตรวจสอบที่มาได้
1.2 การสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น	สรุปได้ชัดเจน ตรงประเด็น และสะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น	สรุปได้บางส่วน แต่ยังขาดความเชื่อมโยง	สรุปไม่ตรงจุด หรือไม่สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น
2. ด้านการออกแบบนวัตกรรม			
2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบนวัตกรรม	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบผลงานนวัตกรรม มีความสอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่กำหนดทั้งหมดและถูกต้อง	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบผลงานนวัตกรรมแต่ไม่มีความสอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่กำหนด	ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการออกแบบผลงานนวัตกรรมและไม่มีความสอดคล้องกับประเด็นปัญหาที่กำหนด
2.2 การออกแบบนวัตกรรม	มีการออกแบบ กำหนด ขั้นตอนการสร้างนวัตกรรม การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นทั้งหมด และเกิดประโยชน์สูงสุด	มีการออกแบบ กำหนด ขั้นตอนการสร้างนวัตกรรม การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นบางส่วน แต่กระบวนการทำไม่เป็นขั้นตอน	ไม่มีการออกแบบ กำหนด ขั้นตอนการสร้างนวัตกรรม ไม่ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่น
2.3 กระบวนการพัฒนานวัตกรรม	มีกระบวนการในการพัฒนานวัตกรรมเป็นขั้นตอน ลำดับก่อนหลังและสอดคล้องกับกระบวนการออกแบบ	มีกระบวนการในการสร้างนวัตกรรมเป็นขั้นตอน แต่ไม่มีลำดับก่อนหลัง	ไม่มีการกำหนดขั้นตอน กระบวนการในการสร้างนวัตกรรม ไม่ได้ปฏิบัติตามแบบแผนที่กำหนด
2.4 ความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น	ผลงานมีความโดดเด่น สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรีอย่างชัดเจน	ผลงานสะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีบางส่วน	ผลงานนวัตกรรมไม่สะท้อนความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี
2.5 การสร้างสรรค์ผลงาน	ผลงานทั้งหมดแสดงให้เห็นถึงแนวคิด กระบวนการที่มีความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด	ผลงานบางส่วนแสดงให้เห็นถึงแนวคิด กระบวนการที่มีความคิดสร้างสรรค์ค่อนข้างน้อย	ผลงานไม่มีการแสดงให้เห็นถึงแนวคิด กระบวนการที่มีความคิดสร้างสรรค์หรือแปลกใหม่
3.ด้านความคุ้มค่าและการใช้ประโยชน์			

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2(พอใช้)	1(ปรับปรุง)
3.1 การแก้ไขปัญหา	ผลงานนวัตกรรมสามารถแก้ปัญหาได้ดี สอดคล้องตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากที่สุด	ผลงานนวัตกรรมสามารถแก้ปัญหาได้แต่ไม่สอดคล้องตรงตามจุดมุ่งหมาย	ผลงานนวัตกรรมไม่สามารถแก้ปัญหาได้
3.2 ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร	มีการใช้ทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรมอย่างคุ้มค่าภายใต้งบประมาณอย่างจำกัด	มีการใช้ทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรมอย่างคุ้มค่าแต่มีการใช้งบประมาณเกินกำหนด	มีการใช้ทรัพยากรในการพัฒนานวัตกรรมอย่างฟุ่มเฟือยและงบประมาณเกินกำหนด
3.3 กระบวนการแสวงหาความรู้	แสดงให้เห็นถึงกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี อ้างอิง และพัฒนากระบวนการสร้างนวัตกรรมต่อยอดจากองค์ความรู้เดิมอย่างชัดเจน	แสดงให้เห็นถึงกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี อ้างอิง และพัฒนากระบวนการสร้างนวัตกรรมต่อยอดจากองค์ความรู้เดิมบางส่วน	ไม่มีการแสดงให้เห็นถึงกระบวนการแสวงหาความรู้ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี อ้างอิง และพัฒนากระบวนการสร้างนวัตกรรมต่อยอดจากองค์ความรู้เดิม
3.4 การนำไปใช้ประโยชน์	ผลงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง มีความคงทน แข็งแรง และไม่ก่อให้เกิดโทษหรืออันตรายใดๆ	ผลงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้แต่ขาดความคงทน แข็งแรง หรืออาจก่อให้เกิดโทษหรืออันตรายได้	ผลงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง
4 ด้านการประเมินผล			
4.1 เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	-เครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน -ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ	เครื่องมือมีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	เครื่องมือไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
5.ด้านการเผยแพร่			
5.1 ความเหมาะสมของช่องทางการเผยแพร่	เลือกช่องทางการเผยแพร่ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีและครอบคลุม	เลือกช่องทางการเผยแพร่ที่เข้าถึงได้ แต่ไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย	ช่องทางไม่เหมาะสม ไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.00 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับควร

ปรับปรุง

แบบประเมินความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม

ความสามารถ

ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

.....

วัตถุประสงค์

ประเมินความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง

แบบประเมินความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเกณฑ์ระดับคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง มีความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับดี

ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง มีความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับพอใช้

ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง มีความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับควรปรับปรุง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้สำหรับประเมินความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบบประเมินแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไป

ชื่อ-สกุล ครูผู้สอน.....

รายวิชา.....

ระดับชั้น.....

ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้

☐ ต่ำกว่า 5 ปี

☐ 5-10 ปี

☐ มากกว่า 10 ปี

วุฒิการศึกษาสูงสุด

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ประเมินความสามารถในการนำวัตกรรมการศึกษาไปใช้ จงทำเครื่องหมาย / ในช่องที่มีการปฏิบัติ

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			บันทึกเพิ่มเติม
		3 ดี	2 พอใช้	1 ปรับปรุง	
1.การนำเข้าสู่บทเรียน					
1.1	มีการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดและการประเมินผล เนื้อหาหรือบทเรียนแก่ผู้เรียน				
1.2	การนำเข้าสู่บทเรียนเข้าใจ หรือกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้				

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			บันทึกเพิ่มเติม
		3 ดี	2 พอใช้	1 ปรับปรุง	
2.ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม					
2.1	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ และใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง				
2.2	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด สร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการนำความรู้ ไป ประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม				
2.3	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน การมี วินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่การทำงาน				
2.4	จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้				
2.5	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้หลังการปฏิบัติ กิจกรรม				
2.6	จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงาน				
2.7	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย				
2.8	จัดกิจกรรมโดยการใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่ เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น และเหมาะสมกับวัย				
2.9	มีการให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนอย่างสร้างสรรค์				
3.ด้านการวัดและประเมินผล					
3.1	มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง				
3.2	การประเมินสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้				
3.3	เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ของตนเองและของผู้อื่น				

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้

ความสามารถ ในการนำนวัตกรรม การศึกษาไปใช้จัดกิจกรรม การเรียนรู้	ระดับคุณภาพ		
	ระดับดี (3)	ระดับพอใช้ (2)	ระดับปรับปรุง (1)
1.ด้านการนำเข้าสู่บทเรียน			
1.1 มีการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดและการประเมินผล เนื้อหาหรือบทเรียนแก่ผู้เรียน	ครูชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้แนะนำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาระงาน/ชิ้นงาน การวัดและประเมินผลแก่ผู้เรียน ครบทุกประเด็นอย่างชัดเจน	ครูชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้แนะนำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาระงาน/ชิ้นงาน	ครูชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้
1.2.การนำเข้าสู่บทเรียน น่าสนใจ หรือกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้	กิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน มีความแปลกใหม่ กระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ได้ดี และสอดคล้องกับเนื้อหา	กิจกรรมการนำเข้าสู่บทเรียน น่าสนใจ แต่ขาดความแปลกใหม่ กระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ได้	กิจกรรมขาดความน่าสนใจ ไม่กระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ได้
2.ด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม			
2.1จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ และใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	กิจกรรมการเรียนรู้แปลกใหม่ น่าสนใจส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสร้างองค์ความรู้ และใช้กระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	กิจกรรมการเรียนรู้ น่าสนใจ แต่ขาดความแปลกใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสร้างองค์ความรู้และใช้กระบวนการเรียนรู้ได้	กิจกรรมการเรียนรู้ขาดความน่าสนใจ ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสร้างองค์ความรู้และใช้กระบวนการเรียนรู้ได้
2.2จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหา และการนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหา และสามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม ได้ด้วยตนเอง	-กิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหา -ครูให้คำแนะนำอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม ได้	-กิจกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหา -ครูให้คำแนะนำมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรมได้
2.3.จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน	-จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน การ	-จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการ	-จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนโดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน การ

ความสามารถ ในการนำนวัตกรรม การศึกษาไปใช้จัดกิจกรรม การเรียนรู้	ระดับคุณภาพ		
	ระดับดี (3)	ระดับพอใช้ (2)	ระดับปรับปรุง (1)
และการแบ่งหน้าที่การทำงาน	มีวินัยในการทำงานและการแบ่งหน้าที่การทำงาน -สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานทุกคน	ทำงานและการแบ่งหน้าที่การทำงาน -สมาชิก 2 ใน 3 มีส่วนร่วมในการทำงาน	มีวินัยในการทำงานและการแบ่งหน้าที่การทำงาน -สมาชิก 1 ใน 3 มีส่วนร่วมในการทำงาน
2.4 จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกครั้ง	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2 ครั้ง	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 1 ครั้ง
2.5 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรม	ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง	ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรมได้ โดยครูให้คำแนะนำ 1 ครั้ง	ผู้เรียนสามารถสรุปความรู้หลังการปฏิบัติกิจกรรมได้ โดยครูให้คำแนะนำมากกว่า 1 ครั้ง
2.6 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ชิ้นงาน	ผลงานของผู้เรียนมีความแปลกใหม่เกิดจากการต่อยอดทางความคิดของผู้เรียนเองทั้งหมด	ผลงานของผู้เรียนมีความแปลกใหม่เกิดจากการต่อยอดทางความคิดโดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ	ผลงานของผู้เรียนขาดความน่าสนใจ และครูเป็นผู้ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด
2.7 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคที่หลากหลาย	กิจกรรมการเรียนรู้แปลกใหม่ ครูใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 เทคนิค	กิจกรรมการเรียนรู้ น่าสนใจ ครูใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2 เทคนิค	กิจกรรมการเรียนรู้ น่าสนใจ ครูใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1 เทคนิค
2.8 จัดกิจกรรมโดยการใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น เหมาะสมกับวัย	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น และมีความเหมาะสมกับวัย 3 ครั้ง	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น และมีความเหมาะสมกับวัย 2 ครั้ง	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น 1 ครั้ง
2.9 มีการให้คำแนะนำแก้ปัญหาและข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนอย่างสร้างสรรค์	ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูมีการให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ 3 ครั้ง	ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูมีการให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ 2 ครั้ง	ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูมีการให้คำแนะนำ แก้ปัญหาและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์ 1 ครั้ง
3.ด้านการวัดผลและประเมินผล			

ความสามารถ ในการนำนวัตกรรม การศึกษาไปใช้จัดกิจกรรม การเรียนรู้	ระดับคุณภาพ		
	ระดับดี (3)	ระดับพอใช้ (2)	ระดับปรับปรุง (1)
3.1.มีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง	วัดและประเมินผลสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ กิจกรรมการ เรียนรู้ทุกกิจกรรมใช้เทคนิค การตั้งคำถามในการประเมิน ความรู้ของผู้เรียนระหว่าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2 ครั้ง	วัดและประเมินผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ทุก กิจกรรมใช้เทคนิคการตั้ง คำถามในการประเมิน ความรู้ของผู้เรียนระหว่าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1 ครั้ง	วัดและประเมินผล สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ กิจกรรม การเรียนรู้ทุกกิจกรรม
3.2.การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ กำหนดไว้	-วัดและประเมินผลสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ครบทุกประเด็น -ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับ หลังจากการประเมินทุกครั้ง	-วัดและประเมินผล สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ที่กำหนดได้ 2 ใน 3 -ผู้เรียนได้รับข้อมูล ย้อนกลับหลังจากการ ประเมิน 1 ครั้ง	-วัดและประเมินผล สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ที่กำหนด ได้ 1 ใน 3 -ผู้เรียนไม่ได้รับข้อมูล ย้อนกลับหลังจากการ ประเมิน
3.3.เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในการประเมินผล งานของตนเองและของผู้อื่น	-ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลงานของตนเองทุก ครั้ง -ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลงานของเพื่อนทุก ครั้ง	-ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลงานของตนเอง 2 ครั้ง -ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลงานของเพื่อน 2 ครั้ง	-ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การประเมินผลงาน ของตนเอง 1 ครั้ง -ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การประเมินผลงาน ของเพื่อน 1 ครั้ง

เกณฑ์การพิจารณา

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.00 หมายถึง มีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ อยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้

อยู่ในระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

ครูผู้เข้ารับการอบรมต้องผ่านการประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้
อยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป

**แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูผู้สอนใน
การออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

- ☐ ผู้อำนวยการสถานศึกษา
☐ ครูผู้สอน ระดับชั้น..... กลุ่มสาระวิชา.....

ตอนที่ 2 ให้อ่านทำเครื่องหมายที่ตรงกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบ ซึ่งมีเกณฑ์ระดับคุณภาพ
แบ่งเป็น 5 ระดับดังนี้

- ระดับความคิดเห็น 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ มากที่สุด
 ระดับความคิดเห็น 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ มาก
 ระดับความคิดเห็น 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ปานกลาง
 ระดับความคิดเห็น 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อย
 ระดับความคิดเห็น 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อยที่สุด

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1.ด้านความเหมาะสมต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน						
1.1	หลักการและวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมสอดคล้องต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน					
1.2	กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ 5 ขั้นตอน ได้แก่ <u>ขั้นที่ 1</u> ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S) <u>ขั้นที่ 2</u> ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals : S) <u>ขั้นที่ 3</u> ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection Professional development: S) <u>ขั้นที่ 4</u> ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ (Practice:P) 4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) <u>ขั้นที่ 5</u> ร่วมประเมินผล (Evaluation: E)					
1.3	แผนการพัฒนาวิชาชีพมีความชัดเจนและเป็นระบบเข้าใจง่าย					
1.4	เปิดโอกาสให้ร่วมคิด ร่วมพัฒนางานแบบมีอาชีพ					
1.5	การนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือเชิงพื้นที่และระบบออนไลน์					

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5 มาก ที่สุด	4 มาก	3 ปาน กลาง	2 น้อย	1 น้อย ที่สุด
2	ด้านการนำรูปแบบไปใช้					
2.1	การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความเหมาะสม					
2.2	การให้ความรู้เกี่ยวกับสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้เพิ่มมากขึ้น					
2.3	การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น					
3.	ด้านประโยชน์ที่เกิดจากการนำรูปแบบไปใช้					
3.1	ช่วยให้ครูผู้สอนมีความรู้และเข้าใจวิธีการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ถูกต้อง					
3.2	เสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น					
3.3	เสริมสร้างสมรรถนะในการนำนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้					
3.4	ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การพิจารณา

- 4.50 - 5.00 คะแนน หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ มากที่สุด
 3.50 - 4.49 คะแนน หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ มาก
 2.50 - 3.49 คะแนน หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ปานกลาง
 1.50 - 2.49 คะแนน หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ น้อย
 1.00 - 1.49 คะแนน หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ น้อยที่สุด

แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
(นักเรียนประเมินตนเอง/ครูประเมิน)

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจง ผู้ประเมินสังเกตพฤติกรรมเกี่ยวกับระดับความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู โดยพิจารณาจากเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกส์ (Rubric Score) 3 ระดับ ดังนี้

ระดับคุณภาพ 3 หมายถึง มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดี

ระดับคุณภาพ 2 หมายถึง มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับพอใช้

ระดับคุณภาพ 1 หมายถึง มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับควรปรับปรุง

แบบประเมินฉบับนี้ใช้สำหรับประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบบประเมินแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่าง ☐

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ระดับชั้น

☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

☐ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเครื่องหมาย ☒ ตรงกับช่องระดับพฤติกรรมที่ตรงกับความเป็นจริง

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			บันทึกเพิ่มเติม
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)	
1.ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์				
1.1 พฤติกรรมด้าน: มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา				
1.นักเรียนมักค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหา				
2. เมื่อเกิดปัญหาขึ้นระหว่างการสร้างชิ้นงานคิดหาทางออก ในการแก้ปัญหาได้จนสำเร็จ				
3. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเป็นการพิสูจน์ ความสามารถของตนเอง				
1.2พฤติกรรมด้าน : ริเริ่มสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์				
1.นักเรียนมีแนวคิดแปลกใหม่และโดดเด่น				
2.นักเรียนนำความรู้ที่มีอยู่มาต่อยอดพัฒนาสร้าง สิ่งประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ได้				

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			บันทึกเพิ่มเติม
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)	
3. นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ที่แตกต่างจากคนอื่น				
1.3 พฤติกรรมด้าน : ใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย				
1. นักเรียนนำความรู้ที่ได้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ มาประยุกต์ ต่อยอดพัฒนาผลงาน				
2. ในการสร้างสรรค์ชิ้นงานนักเรียนใช้หลายๆวิธีการ				
3. นักเรียนเปิดกว้างด้านการคิดเพื่อใช้ในการสร้างชิ้นงาน				
1.4 พฤติกรรมด้าน : ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง				
1. นักเรียนประเมินผลงานของตนเองอยู่เสมอๆ				
2. นักเรียนนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาแนวคิดในการสร้างผลงานให้มีประสิทธิภาพ				
3. นักเรียนกล้าปรับเปลี่ยนวิธีการสร้างผลงานใหม่ๆตามความเหมาะสมอยู่เสมอ				
ด้านที่ 2 การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์				
2.1 พฤติกรรมด้าน: เคารพความคิดเห็นของคนอื่น				
1. เมื่อมีการแสดงความคิดเห็น นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนทุกคนอย่างตั้งใจ				
2. นักเรียนยอมรับความแตกต่างทางความคิดเมื่อมีการอภิปราย ในกลุ่ม				
3. เมื่อได้รับฟังข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลงาน นักเรียนยินดีรับฟังพร้อมนำไปปรับปรุงแก้ไข				
2.2 พฤติกรรมด้าน: เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆที่ทันสมัย				
1.นักเรียนติดตามข่าวสารนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ จากสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น วารสาร หนังสือพิมพ์ นิตยสารดูอยู่เสมอ				
2.นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตในการแสวงหาความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆอยู่เสมอ				
3.นักเรียนติดตามข่าวสารนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์จากสื่อออนไลน์ อยู่เสมอเพื่อให้ทันนวัตกรรมมีความทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงโลก				
2.3 พฤติกรรมด้าน: นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น				
1. นักเรียนนำเสนอสิ่งประดิษฐ์หรือผลงานที่สร้างขึ้นอย่างมั่นใจ				

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			บันทึกเพิ่มเติม
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)	
2. การนำเสนอผลงานนักเรียนมีทฤษฎีหลักการและเหตุผลที่น่าเชื่อถือประกอบการอธิบาย				
3. นักเรียนนำเสนอข้อมูลให้กับผู้อื่นได้เข้าใจง่ายๆ เช่น การอธิบายยกตัวอย่าง หรือสถานการณ์ประกอบ				
2.4 พฤติกรรมด้าน: แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ				
1. นักเรียนมักจะใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผลงานหรือสิ่งประดิษฐ์กับเพื่อนๆอยู่เสมอ				
2. นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดหรือประสบการณ์กับเพื่อนๆมาพัฒนาต่อยอดผลงาน				
2.5 พฤติกรรมด้าน: ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ				
1. นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มอย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถ				
2. เมื่อกลุ่มเกิดปัญหาในการทำงาน นักเรียนยินดีช่วยเหลือและร่วมกันอภิปรายเพื่อหาทางออก				
3. นักเรียนให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาอย่างตั้งใจ และเต็มกำลังความสามารถ				
ด้านที่ 3 การสร้างสรรค์นวัตกรรมให้สำเร็จ				
3.1 พฤติกรรมด้าน:วางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ				
1. ก่อนลงมือปฏิบัติงานนักเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการสร้าง เกณฑ์การประเมินผลงาน และขอบเขตของระยะเวลาการดำเนินงาน				
2. นักเรียนจะกำหนดทางเลือกสำรองไว้อยู่เสมอ เพื่อลดผลกระทบจากสิ่งที่ไม่เป็นไปตามความคาดหมายในระหว่างการสร้างผลงาน				
3. นักเรียนวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ครบทุกขั้นตอนจนเป็นผลสำเร็จ				
3.2 พฤติกรรมด้าน:พัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา				
1. ระหว่างการปฏิบัติงาน นักเรียนจะประเมินผลงานของตนเองเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่อง				
2. นักเรียนประเมินผลงานระหว่างการทำงาน เพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพ				
3. มีการตรวจสอบการดำเนินงานเป็นระยะว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่				

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			บันทึกเพิ่มเติม
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)	
3.3 พฤติกรรมด้าน: ประเมินสรุปประสิทธิผลของนวัตกรรมที่พัฒนา				
1. นักเรียนตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของผลงาน รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลอย่างเป็นเหตุเป็นผล				
2. สรุปผลโดยนำข้อมูลด้านความรู้ หรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงกับผลงานที่สร้างขึ้น				
3. นำผลงานไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสรุปผล				
3.4 พฤติกรรมด้าน: ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น				
1. สามารถแก้ไขข้อบกพร่องของผลงานก่อนนำเสนอได้อย่างเสร็จสมบูรณ์				
2. สามารถแก้ไขจุดบกพร่องของผลงานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ				
3. มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผลงานอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพสูงสุด				
3.5 พฤติกรรมด้าน: ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคม				
1. นักเรียนใช้สื่อมากกว่า 1 อย่างในการนำเสนอผลงาน				
2. นักเรียนมีความชำนาญในการสร้างสื่อ หรือเครื่องมือที่ใช้ในการนำเสนองาน				

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2(พอใช้)	1(ปรับปรุง)
1.ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์			
1.1 มองเห็นโอกาสมากกว่าปัญหา 1.2 ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ 1.3 ใช้วิธีการคิดและมุมมองอย่างหลากหลาย 1.4 ทำงานด้วยวิธีการหลากหลายและยืดหยุ่น 1.5 ประเมินและปรับเปลี่ยนความคิดของตนเอง	นักเรียนปฏิบัติ ได้ครบทุกข้อ	นักเรียน ปฏิบัติได้ 3-4 ข้อ	นักเรียน ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ
2.ด้านการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์			
2.1 การเคารพความคิดของคนอื่น 2.2 เปิดรับความคิดเห็นใหม่ๆ ที่ทันสมัย 2.3 นำเสนอความคิดของตนเองกับผู้อื่น 2.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่นอยู่เสมอ 2.5 ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความร่วมมือร่วมใจ	นักเรียนปฏิบัติ ได้ครบทุกข้อ	นักเรียน ปฏิบัติได้ 3-4 ข้อ	นักเรียน ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ
3.ด้านการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ			
3.1 วางแผนพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบ 3.2 พัฒนานวัตกรรมและประเมินระหว่างการพัฒนา 3.3 ประเมินสรุปประสิทธิภาพของนวัตกรรมที่พัฒนา 3.4 ปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่องของนวัตกรรมให้ดีขึ้น 3.5 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสื่อสารนวัตกรรมสู่สังคม	นักเรียนปฏิบัติ ได้ครบทุกข้อ	นักเรียน ปฏิบัติได้ 3-4 ข้อ	นักเรียน ปฏิบัติได้ 1-2 ข้อ

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย

2.50 - 3.00 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดี

1.50 - 2.49 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม อยู่ในระดับพอใช้

1.00 - 1.49 คะแนน หมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป

ผลการทดสอบ (Try out) เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 39 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามรายชื่อ

(N=10)

ข้อที่	จำนวนผู้ตอบถูก ในกลุ่มสูง (H)	จำนวนผู้ตอบถูก ในกลุ่มต่ำ (L)	จำนวนผู้ตอบถูก (R)	ความยาก (p)	อำนาจจำแนก (r)	สรุปผล
1	5	2	7	0.7	0.3	ใช้ได้
2	4	4	8	0.8	0	ใช้ไม่ได้
3	5	1	6	0.6	0.4	ใช้ได้
4	4	4	8	0.8	0	ใช้ไม่ได้
5	4	1	5	0.5	0.3	ใช้ได้
6	4	2	6	0.6	0.2	ใช้ได้
7	5	4	9	0.9	0.1	ใช้ไม่ได้
8	5	5	10	1	0	ใช้ไม่ได้
9	3	1	4	0.4	0.2	ใช้ได้
10	5	4	9	0.9	0.1	ใช้ไม่ได้
11	3	1	4	0.4	0.2	ใช้ได้
12	4	5	9	0.9	-0.1	ใช้ไม่ได้
13	4	4	8	0.8	0	ใช้ไม่ได้
14	5	2	7	0.7	0.3	ใช้ได้
15	4	1	5	0.5	0.3	ใช้ได้
16	3	5	8	0.8	-0.2	ใช้ไม่ได้
17	5	3	8	0.8	0.2	ใช้ได้
18	4	5	9	0.9	-0.1	ใช้ไม่ได้
19	5	4	9	0.9	0.1	ใช้ไม่ได้
20	2	3	5	0.5	-0.1	ใช้ไม่ได้
21	5	2	7	0.7	0.3	ใช้ได้
22	4	4	8	0.8	0	ใช้ไม่ได้
23	4	4	8	0.8	0	ใช้ไม่ได้
24	5	3	8	0.8	0.2	ใช้ได้
25	5	2	7	0.7	0.3	ใช้ได้

ข้อที่	จำนวนผู้ตอบถูก ในกลุ่มสูง (H)	จำนวนผู้ตอบถูก ในกลุ่มต่ำ (L)	จำนวนผู้ตอบถูก (R)	ความยาก (p)	อำนาจจำแนก (r)	สรุปผล
26	5	2	7	0.7	0.3	ใช้ได้
27	5	4	9	0.9	0.1	ใช้ไม่ได้
28	5	5	10	1	0	ใช้ไม่ได้
29	5	3	8	0.8	0.2	ใช้ได้
30	5	1	6	0.6	0.4	ใช้ได้
31	2	1	3	0.3	0.1	ใช้ไม่ได้
32	4	2	6	0.6	0.2	ใช้ได้
33	4	4	8	0.8	0	ใช้ไม่ได้
34	5	1	6	0.6	0.4	ใช้ได้
35	3	4	7	0.7	-0.1	ใช้ไม่ได้
36	4	2	6	0.6	0.2	ใช้ได้
37	1	2	3	0.3	-0.1	ใช้ไม่ได้
38	3	0	3	0.3	0.3	ใช้ได้
39	4	4	8	0.8	0	ใช้ไม่ได้
40	5	2	7	0.7	0.3	ใช้ได้
รวม	166	113	279	27.9	5.3	
ค่าเฉลี่ย	4.15	2.83	6.98	0.70	0.13	

จากตารางที่ 39 พบว่า ค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามรายชื่อ มีค่าความยาก (p) รวมอยู่ระหว่าง 0.3-1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.10-0.40 โดยมีข้อสอบที่ดี คือ มีค่าความยากง่ายรวมอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป นำคะแนนของแบบทดสอบทั้งฉบับ จำนวน 20 ข้อ มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson (KR-20) พบว่าแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ซึ่งแสดงว่าแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของครูอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

ตารางที่ 40 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คนที่	คะแนนก่อนการ พัฒนา (เต็ม 20 คะแนน)	คะแนนหลังการ พัฒนา (เต็ม 20 คะแนน)	ผลต่างของคะแนน ก่อนและหลังการ พัฒนา
1	13	18	5
2	14	17	3
3	13	16	3
4	14	19	5
5	14	18	4
6	13	19	6
7	13	18	5
8	13	18	5
9	14	17	3
10	14	18	4
ค่าเฉลี่ย	13.50	17.80	4.30
ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	0.52	0.9	1.05

ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คะแนน	N	M	S.D.	t	df	p
Pretest	10	13.50	0.52	12.83	9	.000*
Posttest	10	17.80	0.91			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 41 พบว่า ครูที่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนาเท่ากับ 13.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการพัฒนาเท่ากับ 17.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น(Reliability)โดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach และ ค่า Inter-rater Reliability ของแบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน

ผู้ประเมิน	N	M	S.D.	ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha)	Intraclass Correlation	Sig
ผู้ประเมินคนที่ 1	10	26.07	1.53	0.99	0.99	.00
ผู้ประเมินคนที่ 2		25.07	1.53			

จากตารางผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach โดยผู้วิจัย และศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการประเมินการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี ทำการประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนของครูที่มีลักษณะไม่ต่างจากกลุ่มตัวอย่างและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน พบว่า ผู้ประเมินคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 26.07 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.53 และผู้ประเมินคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.07 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.53 มีค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.99 แปลผลได้ว่า แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนมีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่า Inter-rater Reliability พบว่าความเที่ยงตรงของผู้ประเมินมีความสอดคล้องของการสังเกต เท่ากับ 0.99 ซึ่งแปลผลได้ว่าความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับดีมาก

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น(Reliability)โดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach และ ค่า Inter-rater Reliability ของแบบประเมินความสามารถในการน่านวัตกรรมไปใช้

ผู้ประเมิน	N	M	S.D.	ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha)	Intraclass Correlation	Sig
ผู้ประเมินคนที่ 1	10	26.29	1.49	0.95	0.95	.00
ผู้ประเมินคนที่ 2		25.00	1.30			

จากตารางผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ประเมินความสามารถในการน่านวัตกรรมไปใช้ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach โดยผู้วิจัย และศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการประเมินการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี ทำการประเมินความสามารถในการน่านวัตกรรมไปใช้ ของครูที่มีลักษณะไม่ต่างจากกลุ่มตัวอย่างและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน พบว่า ผู้ประเมินคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 26.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.49 และผู้ประเมินคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 25.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.30 มีค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.95 แปลผลได้ว่า แบบประเมินความสามารถในการน่านวัตกรรมไปใช้มีความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่า Inter-rater Reliability พบว่าความเที่ยงตรงของผู้ประเมินมีความสอดคล้องของการสังเกต เท่ากับ 0.95 ซึ่งแปลผลได้ว่าความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับดีมาก

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น(Reliability)โดยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach และ ค่า Inter-rater Reliability ของแบบประเมินความสามารถในการการออกแบบนวัตกรรม

ผู้ประเมิน	N	M	S.D.	ค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha)	Intraclass Correlation	Sig
ผู้ประเมินคนที่ 1	10	26.38	1.33	0.85	0.85	.00
ผู้ประเมินคนที่ 2		24.69	1.32			

จากตารางผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ประเมินความสามารถในการการออกแบบนวัตกรรม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach โดยผู้วิจัย และศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์ในการประเมินการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี ทำการประเมินความสามารถในการการออกแบบนวัตกรรมของครูที่มีลักษณะไม่ต่างจากกลุ่มตัวอย่างและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน พบว่า ผู้ประเมินคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 26.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.32 และผู้ประเมินคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 24.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.32 มีค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.85 แปลผลได้ว่า แบบประเมินความสามารถในการการออกแบบนวัตกรรมมีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่า Inter-rater Reliabilityพบว่าความเที่ยงตรงของผู้ประเมินมีความสอดคล้องของการสังเกต เท่ากับ 0.85 ซึ่งแปลผลได้ว่าความน่าเชื่อถือของผู้ประเมินมีความสอดคล้องอยู่ในระดับดี

ตารางที่ 42 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครู ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กลุ่มขยายผล)

คนที่	คะแนนก่อนการ พัฒนา (เต็ม 20 คะแนน)	คะแนนหลังการ พัฒนา (เต็ม 20 คะแนน)	ผลต่างของคะแนน ก่อนและหลังการ พัฒนา
1	10	18	8
2	10	17	7
3	7	16	9
4	12	20	8
5	8	16	8
6	12	18	6
7	10	18	8
8	10	18	8
9	10	17	7
10	14	20	6
ค่าเฉลี่ย	10.30	17.80	7.50
ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	2.00	1.40	0.97

ตารางที่ 43 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กลุ่มขยายผล)

คะแนน	N	M	S.D.	t	df	p
Pretest	10	10.30	2.00	24.405	9	.000*
Posttest	10	17.80	1.40			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 43 พบว่า ครูที่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กลุ่มขยายผล) มีผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการพัฒนาเท่ากับ 17.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.40 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการพัฒนาเท่ากับ 10.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.00

ภาคผนวก ค

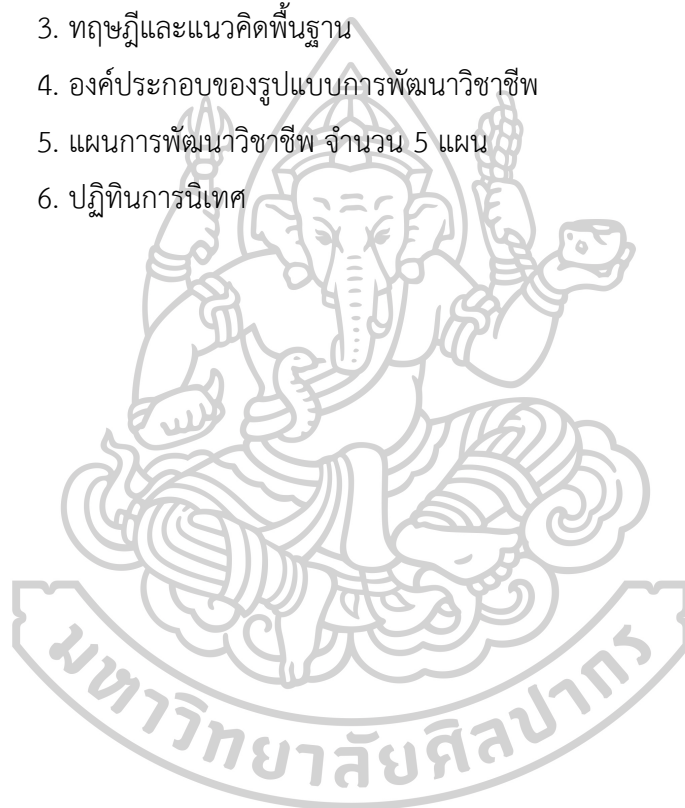
เอกสารประกอบการวิจัย (Research: R2)

คู่มือการใช้รูปแบบ

คู่มือการใช้รูปแบบ

การพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

- ประกอบด้วย
1. คำชี้แจง
 2. ความเป็นมาของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ
 3. ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน
 4. องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ
 5. แผนการพัฒนาวิชาชีพ จำนวน 5 แผน
 6. ปฏิทินการนิเทศ

**คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครู
ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**

คำนำ

คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตลอดจนผู้ที่สนใจนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ไปใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำเสนอรายละเอียดประกอบด้วย คำนำ ความสำคัญความเป็นมา องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพฯ แผนการใช้รูปแบบ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับนี้ จะสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพของครู ที่ช่วยให้การนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเกิดผลลัพธ์ยกระดับคุณภาพครูสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียน

**คำชี้แจงการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครู
ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model)**

ข้อควรปฏิบัติก่อนการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพ

1. ศึกษารายละเอียดในส่วนต่างๆ ของคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model)

1.1 ศึกษาคำชี้แจงการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบกับศึกษาส่วนอื่นๆ ในคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

1.2 ศึกษาความเป็นมาของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานที่รองรับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ตัวอย่างแผนการพัฒนาวิชาชีพ ปฏิทินการสังเกตการสอน เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีอันเป็นที่มาของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพนี้ ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวม เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ในรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ รวมทั้งมีความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ

1.3 ศึกษาตัวอย่างแผนการพัฒนาวิชาชีพ ปฏิทินการสังเกตการสอน ในคู่มือฉบับนี้ ได้มีตัวอย่างแผนพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษามีลักษณะดังนี้

1.3.1 แผนการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วยชื่อแผนการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ที่คาดหวัง ขอบเขตการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพ กิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพ สื่อ/เครื่องมือการพัฒนาวิชาชีพ การวัดผล ประเมินผล และปฏิทินการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งเกิดจากครู และเพื่อนครูร่วมกันพัฒนาแผนการพัฒนาวิชาชีพ โดยมุ่งหวังสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

1.3.2 ปฏิทินการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วย ชื่อผู้ทำหน้าที่สังเกต ผู้รับการสังเกต ประเด็นที่สนใจในการพัฒนาวิชาชีพ การระบุวันและเวลาในการพัฒนาวิชาชีพ และประเด็นการสังเกตซึ่งสร้างโดยความร่วมมือกันของครูร่วมกันกำหนดปฏิทินการพัฒนาวิชาชีพ

2. จัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาวิชาชีพ เมื่อได้ศึกษาส่วนต่าง ๆ ในคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครบแล้ว ควรดำเนินการก่อนการสอนดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการพัฒนาวิชาชีพอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง

2.2 ศึกษาและจัดเตรียมเครื่องมือต่างๆ ทั้งส่วนของครูผู้ทำหน้าที่สังเกต และผู้รับการสังเกตที่เสนอไว้ในแผนการพัฒนาวิชาชีพ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาวิชาชีพ

2.3 ในการสังเกตการสอนระหว่างเพื่อครูในแต่ละครั้ง จะมีผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแลให้คำปรึกษาเพื่อให้ครูผู้ทำหน้าที่สังเกตการสอนปฏิบัติการสังเกตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความเป็นมารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครู

ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model)

รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จควรออกแบบให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาวิชาชีพครู ดังนี้ 1) ต้องเกิดจากความต้องการในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครู 2) ต้องช่วยสร้างความรู้และทักษะให้ครูเกิดวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 3) ต้องสะท้อนวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในการเรียนรู้จริง 4) ต้องส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ 5) ต้องช่วยให้ครูเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างยั่งยืน 6) ต้องสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามนโยบายที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียน และ 7) ต้องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงาน (Loucks-Horsley, Hewson, Love & Stiles, 1998: 1-7) ซึ่งการพัฒนาวิชาชีพครูที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จในระดับที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติงานของครูให้ติดทนนานกลายเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่มีการแสวงหาความรู้และทักษะเพิ่มพูนให้กับตนเองอย่างต่อเนื่องได้ (เชตต์อรัญ ธรรมรักษ์, 2562: 67) แนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมได้ คือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ที่เป็นการรวมตัวกันของครูเพื่อร่วมมือร่วมพลัง เรียนรู้ร่วมกันและสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน สอดคล้องกับอารี สันทรวี (2561: 20) กล่าวว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญและเหมาะสมกับครูในยุคนี้ ด้วยเทคนิคและยุทธวิธีที่ช่วยให้ครูมีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกลุ่มเองตามความสมัครใจเพื่อพัฒนา แก้ไขปัญหาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเชิงปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน ร่วมพัฒนาบทเรียน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีขนาดใหญ่ขึ้นและเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับเชิงองค์ความรู้ และเกิดการพัฒนานวัตกรรมระดับขององค์กร

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่จะทำให้เพิ่มสมรรถนะในการทำงานของทุกฝ่าย จากการรวมตัวรวมพลังของกลุ่มคนทางวิชาชีพที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นต่อตนเอง ผู้เรียนและวิชาชีพ การพัฒนาวิชาชีพที่มาจากการลงมือปฏิบัติบนฐานการทำงานจริงที่อิงพื้นที่ การปฏิบัติงาน ภายใต้วัตถุประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจและแนวคิดร่วมกัน ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาการศึกษาของชาติอย่างยั่งยืน (บุญชอบ จันทาพูน, สุวดี อุบปินใจ, สมเกียรติ ดุ่นแก้ว และไพโรภ รัตนชูวงศ์, 2561: 19) บทบาทของครูในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง และการจัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนจากการเน้นที่การสอนของครูเป็นเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน เปลี่ยนจากเน้นที่การเรียนของแต่ละบุคคลมาเป็นเน้นที่การเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มและเปลี่ยนจากการเรียนแบบแข่งขันมาเป็นร่วมมือกัน (วิจารณ์ พานิช, 2555: 134) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมุ่งเน้นให้สร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน ความจริงใจของสมาชิกและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนและมุ่งเน้นไปที่การสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน เสนอแนะแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และสิ่งที่ครูทำร่วมกันนอกห้องเรียนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้สามารถปรับโครงสร้างของโรงเรียน พัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ (Seashore, Anderson & Riedel, 2003: online) สอดคล้องกับนักการศึกษาอีกหลายท่านที่กล่าวว่า การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนจะช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนาวิชาชีพครูและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน (Hord, Roussin & Sommers, 2009: 18-25)

จากข้อมูลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2564 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้วิเคราะห์ผลการเรียนรู้และผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักทดสอบทางการศึกษาประจำปีการศึกษา 2561-2563 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา ส่วนด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ครูผู้สอนร้อยละ 82.73 มีเทคนิควิธีการสอนที่ยังไม่หลากหลาย ร้อยละ 79.56 มีความรู้ความสามารถในด้านการผลิตสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้น้อย จึงทำให้สื่อวัตกรรมการผลิตขึ้นยังไม่สามารถพัฒนานักเรียนอย่างครอบคลุม เครื่องมือที่ครูใช้ส่วนใหญ่ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพทำให้ไม่แน่ใจว่าจะสามารถนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และยังพบว่าร้อยละ 56.80 ของครูจบการศึกษาไม่ตรงกับวิชาที่สอน จึงทำให้ขาดความมั่นใจในการสอนและการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกันตั้งแต่การกำหนดจุดประสงค์ การออกแบบกิจกรรมและการวัดประเมินผล (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี, 2564ก: 14) จากเหตุผลดังกล่าวการจัดการเรียนรู้ต้องปรับเปลี่ยนโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้และแก้ไขปัญหา เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลมี

ความสะดวก รวดเร็ว คุ่มค่า เข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา ดังนั้นการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถเข้าถึงทรัพยากรและใช้ประโยชน์จากระบบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ปณณทัต จำปากุล, 2565: 60) จึงมีการส่งเสริมให้ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถของครูและผลลัพธ์ที่ควรเกิดกับผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวว่าผู้เรียนควรมีสมรรถนะที่จำเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิต และทักษะสารสนเทศ สื่อมีเดียและเทคโนโลยี ซึ่งการที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้นั้นผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะต่าง ๆ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560: 116)

การพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่เต็มไปด้วยความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรมเป็นพื้นฐานสำคัญของความสามารถในศตวรรษที่ 21 นักเรียนที่ได้รับการฝึกให้คิดเชิงนวัตกรรมจะสามารถเผชิญกับปัญหาใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพในการปรับตัวกับเทคโนโลยีและกระบวนการใหม่ ๆ ในอนาคต (Trilling & Fadel, 2012: 47; Edutopia, 2024: online) และการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความมั่นใจในตนเอง รวมถึงส่งเสริมความกล้าที่จะเผชิญความล้มเหลวและเรียนรู้จากประสบการณ์นั้น กระบวนการนี้ช่วยให้พวกเขาเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Shibiru & Bekele, 2024: 70) รวมถึงการส่งเสริมให้มีการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาใช้ในการกระบวนการพัฒนานวัตกรรมช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสังคมของตนเอง อันเป็นการปลูกฝังความภาคภูมิใจและความรับผิดชอบต่อชุมชน (OECD, 2008: online) และการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมยังเป็นการเตรียมความพร้อมแรงงานรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก (Rogers, Singhal & Quinlan, 2014: 440) การเตรียมความพร้อมของผู้เรียนสู่โลกยุคเศรษฐกิจฐานความรู้และสร้างสรรค์ที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถสร้างนวัตกรรมด้านอาชีพได้ ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนเด็กไทยให้เป็นผู้มีความคิด รู้เท่าทันเทคโนโลยี รู้จักตัวเอง รู้จักเลือก และสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ชาญฉลาด ภาคภูมิใจในบริบทของตนเอง มีคุณลักษณะของผู้ผลิต พัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับสังคมเพื่อให้สามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557: 61)

อัตลักษณ์สร้างขึ้นโดยกระบวนการทางสังคม อาจมีความคงที่หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคม อัตลักษณ์มี 2 ระดับ คือ อัตลักษณ์ระดับปัจเจกซึ่งบุคคลหนึ่งอาจมีหลายอัตลักษณ์อยู่ในตัวเองและอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มเป็นการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ (ประสิทธิ์ ลิขิรชา

, 2547: 35) อัตลักษณ์ชุมชนเป็นลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมที่ก่อตัวขึ้นมา ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ถูกนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต นำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้มีความโดดเด่น น่าสนใจ อันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวที่สามารถบอกความเป็นตัวตนของชุมชนเกิดการพัฒนาควบคู่ไปกับการคำนึงถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม (อินทิดา พงษ์นาค และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์, 2558: 512) ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชนนั้นจึงมักแสดงออกให้เห็นผ่านประเพณี วัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชาวชุมชนที่เป็นลักษณะเฉพาะของชุมชน ซึ่งถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันและเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน (นัทธนัย ประสานนาม, 2552: ออนไลน์) ดังนั้นการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลที่ตอบสนองความต้องการ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นสื่อในการเรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เรียนรู้สิ่งที่อยู่รอบตัว สามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งการเรียนรู้ สำนึกรักในทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความสามารถในการแก้ปัญหา เรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะอาชีพ รวมถึงเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 เพื่อให้เด็กอ่านออกเขียนได้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. 2566-2570 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี, 2566ข : ออนไลน์) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาต้องนำอัตลักษณ์ในท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ รักษา ต่อยอดความเป็นท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืนและเป็นการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนอีกด้วย สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพ ดังนั้นการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องมีการส่งเสริมทักษะอาชีพ โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาครูและนักเรียนให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าด้านอาชีพ เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ค้นพบความสามารถ ความสนใจ ความถนัดที่แท้จริงของตนเอง (ชนัท ธาตุทอง, 2551: 72) โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามความจำเป็นและความต้องการของนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 12)

จากการศึกษาข้อมูลทีกล่าวนำมาทำให้ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ ได้หาแนวทางร่วมมือกับครู เพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ด้วยการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดย

ใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนั้น ควรมีผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการสอนเป็นผู้โค้ชและดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การโค้ชเป็นการพัฒนาศักยภาพของครูจากความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันกับบุคคลในอาชีพ มีการส่งเสริมให้ไปสู่ความสำเร็จ (Rolfe, 2012: 2) ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช การดูแลให้คำปรึกษาและแนะนำ มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

หลักการ แนวคิดพื้นฐานรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้เขียนได้ศึกษา หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” ผู้วิจัยได้ศึกษา หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และการโค้ช
6. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา
7. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
8. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น

1.แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และการโค้ช

การพัฒนาวิชาชีพ (professional development) มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาบุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพให้มีความหลากหลาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของครู และเหมาะสมกับบริบทของครูแต่ละคน ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการหรือรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพต่างๆ ซึ่งมีนักการศึกษาได้เสนอแนะไว้ดังนี้ Horsley and Associated(1981), Joyce and Shower(1987), Knowles (1990) ,Gramston and Costa(2002), Sparks and Horsley (2003) Asestine, Froynirz and Digilio(2006), Zeppeda (2008), Glickman and other (2010) และรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพของประเทศต่างๆ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศอเมริกา ประเทศฟินแลนด์ พบว่า วิธีการพัฒนาวิชาชีพจะเป็นการอบรมให้ความรู้ การนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือ การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน(Peer Coaching) การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู โดยมีการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ(Mentoring)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังที่ Sergiovanni (1994) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นสถานที่สำหรับ “ปฏิสัมพันธ์” ลด “ความโดดเดี่ยว” ของมวลสมาชิกครูของโรงเรียนในการทำงานเพื่อปรับปรุง ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหรืองานวิชาการโรงเรียน ซึ่งการพัฒนาครูด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญและเหมาะสมกับครูในการพัฒนาตามยุคสมัยนี้ ด้วยเทคนิคและยุทธวิธีที่ช่วยให้ครูได้มีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกลุ่มเองตามความสมัครใจในการพัฒนาแก้ไขปัญหาและในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเชิงปฏิบัติและแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยเป็นการร่วมพัฒนาบทเรียนพร้อมกัน และช่วยให้ครูผู้สอนไม่โดดเดี่ยวในการพัฒนาผู้เรียน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีขนาดใหญ่ขึ้น จากในโรงเรียนสู่นอกโรงเรียน และเกิดเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับเชิงองค์ความรู้ที่เป็นแก่นของความรู้ และเกิดการพัฒนาในทุกระดับองค์กรและส่วนงานการศึกษา (อารี สันทรวี,2561)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพของครูในยุคศตวรรษที่ 21 ที่ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน ให้ผู้เรียน

ได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติเพื่อเกิดทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และเป็นเครื่องมือสำหรับให้ครูมารวมตัวกันเป็นชุมชน ร่วมกันดำเนินการลงมือทำสร้างสรรค์นวัตกรรม แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยนำสู่การตั้งโจทย์และทำวิจัยในชั้นเรียนที่ทรงพลัง ช่วยการออกแบบวิธีวิทยาการวิจัย การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์ผลการวิจัยออกมาเป็นความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับบริบทความเป็นจริงของสังคมเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงของผู้เรียน (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่ง Hord S.M. (1997) มีมุมมองในแนวเดียวกัน โดยมองว่าชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นเครื่องมือของผู้บริหาร ผู้ร่วมงานและคณะครู ร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ ด้วยวิธีการที่มีขั้นตอน มีข้อตกลงร่วมกันของสมาชิก อันจะนำไปสู่ผลประโยชน์ที่นักเรียน ครู ผู้บริหาร และองค์กรหรือโรงเรียนจะได้รับอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการ สนับสนุนของผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ภาคธุรกิจที่ให้ทุนสนับสนุนการจัดการศึกษา เป็นการพัฒนาผู้เรียนและตัวครูเอง ภายใต้อาณาเขตการศึกษาที่เก็บมาอย่างครบถ้วน ด้วยการสืบเสาะ การวิเคราะห์เป็นวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของการจัดการศึกษา สารวิชา อันจะนำไปสู่ผลประโยชน์ของผู้เรียน โดยตรง สอดคล้องกับแนวคิดของ Dufour and DuFour (2001) ว่าบุคคลเพียงคนเดียวไม่สามารถที่จะมีความเชี่ยวชาญในทุก ๆ เรื่อง ดังนั้นการทำงานร่วมกันในลักษณะของการร่วมมือกันเรียนรู้ในกลุ่มวิชาชีพอย่างเช่นโรงเรียน ผู้บริหารไม่สามารถแก้ปัญหาเองได้ทุกเรื่องจึงต้องมีการร่วมมือกันในการแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียน พัฒนาโรงเรียน และองค์กรร่วมกับครู เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในขณะเดียวกันทั้งครูและผู้บริหารก็จะเกิดการพัฒนาความรู้และทักษะตนเองไปด้วย ด้วยกระบวนการร่วมมือกันเรียนรู้ภายใต้บรรยากาศแห่งความไว้วางใจ เอื้ออาทรแก่กันแบ่งปันความรู้แก่กันและกันในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านกระบวนการสนทนา เสนอแนะข้อคิดเห็นรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการสะท้อนผลการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและจริงใจ ก่อให้เกิดวัฒนธรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนที่ให้อิสระในการทำงานของครู เน้นการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผลด้วยเกณฑ์เดียวกัน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยรวม ซึ่งสามารถจัดโครงสร้างสมาชิกของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เป็นโครงสร้างหลัก 2 ส่วน คือ สมาชิกที่เป็นครูผู้สอนในระดับชั้นเรียนหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และสมาชิกที่เป็นนักการศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งผู้บริหาร นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความต้องการและช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด (Hord, Roussin and Sommer, 2009) การดำเนินการในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ส่งผลดีต่อครูผู้สอน กล่าวคืองานสอนของครูลดความรู้สึกลำบากเพียง เพิ่มความรู้สึกรักผูกพันต่อ พันธกิจและ

เป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างเข้มข้นจนเกิดความรู้สึกว่าต้องการร่วมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของผู้เรียน ถือเป็น"พลังการเรียนรู้" ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น มีการค้นพบความรู้และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งที่เกิดจากการคอยสังเกตอย่างสนใจรวมถึงความเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้แตกฉานยิ่งขึ้น จนตระหนักถึงบทบาทและพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลส่งผลต่อการปรับปรุงสารสนเทศต่างๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้นสามารถพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลา เป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ ซึ่งเป็นทั้งคุณค่าและขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ที่สำคัญคือยังสามารถลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า ยังพบอีกว่ามีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน ส่งผลต่อผู้เรียน สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้น อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเด่นชัดเมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า (Hord S.M.,1997)

ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นขั้นตอนในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลตนเอง/ สำนวณอาชีพ เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ (Share problem) ครูผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันประเมินตนเอง ศึกษาสภาพปัจจุบัน วิเคราะห์ปัญหา สำนวณอาชีพ สำนวณความต้องการจำเป็น วิเคราะห์นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อนำมากำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนา
2. กำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals) ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา วางแผนกระบวนการดำเนินการ การออกแบบและพัฒนา โดยร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแบบร่วมกันเป็นทีม
3. วางแผนและเลือกเทคนิควิธีการพัฒนา (Selection profession development) ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา สร้างเครือข่ายสังคมเพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. ปฏิบัติตามแผนการพัฒนา (Practice) ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพตามวิธีการพัฒนาที่เลือกไว้ คือ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช (Coaching) การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ(Expert Coaching) และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (Mentoring)
5. การประเมินผล (Evaluation) ประเมินผลและสะท้อนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนจะมีการโค้ช(Coaching) และการให้การดูแลปรึกษาแนะนำ (Mentoring) แก่ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ หรือผู้ชี้แนะ และครูผู้สอนโดยผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง

การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Coaching)

การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะ ทั้งที่เป็นเพื่อนร่วมงานในรายวิชาเดียวกันหรือสอนในรายวิชาอื่น (Expert Coaching) หรืออาจมีเป้าหมายของการโค้ชที่ไม่ใช่เพียงการช่วยเหลือเพื่อการถ่ายโยงความรู้และทักษะสู่การเรียนรู้ระหว่างเพื่อน 2 คนด้วยกันแต่อาจเป็นการร่วมมือกันขยายขอบเขตของความรู้ความเชี่ยวชาญ (Extend and Skills) หรือพัฒนาความรู้และนวัตกรรมใหม่โดยความร่วมมือกัน การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ (Coach as Expert Advisor) การโค้ชคือผู้มีประสบการณ์สูงกว่า (Mentoring) โดยให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือ การร่วมวางแผนการสอน (Co-Planning Lesson) การร่วมไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflection) เป็นการร่วมสอนปฏิบัติเป็นครั้งคราว ในเวลาที่เหมาะสม ไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า หรือจัดตารางเวลาไว้แน่นอน ขึ้นอยู่กับความสะดวกของทั้งสองฝ่ายหรือของกลุ่ม

การดูแลให้คำปรึกษาและแนะนำ (mentoring)

การดูแลให้คำปรึกษาและแนะนำ (mentoring) เป็นการพัฒนาวิชาชีพแบบหนึ่ง โดยผู้ให้คำปรึกษาหรือเรียกว่า (mentor) เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญสูงกว่า ยอมรับ เต็มใจ และมีความสามารถที่จะช่วยให้ผู้รับการพัฒนา (mentee) สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนเชี่ยวชาญและเป็นครูมืออาชีพในที่สุด ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำจะต้องได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถในการดูแลให้คำปรึกษาและเป็นที่ยอมรับของอีกฝ่ายหนึ่ง (Correia and Mcherry, 2002, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2554: 250)

2.แนวคิด เกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา และการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 25 53 มาตรา 24 กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้น ต้องจัดเนื้อหากิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะการคิด การจัดการ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดประสบการณ์ต้องผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดอยู่ในนวัตกรรมการเรียนการสอน ซึ่งนวัตกรรมประเภทนี้

จะประกอบด้วย เทคนิควิธีการสอน และสื่อการเรียนการสอน โดยพัฒนานวัตกรรมขึ้นมาจากพื้นฐานแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีนักการศึกษาหลายๆ ท่าน ให้ข้อเสนอในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้อย่างหลากหลาย โดยจะมีรายละเอียดที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ และมีรายละเอียดบางประการที่แตกต่างกันตามทัศนคติของนักการศึกษาแต่ละท่าน และเมื่อนำรายละเอียดดังกล่าวมาสังเคราะห์แล้ว สามารถจำแนกหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ผู้เรียน (Analyze learner! ผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องและตอบสนองผู้เรียนมากที่สุด

2. อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ครูจะไม่ใช่ว่าผู้สอนอีกต่อไป แต่ครูจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษา และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยการจัดสภาพการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

3. การส่งเสริม (incitement) ผู้สอนต้องทำหน้าที่ส่งเสริม กระตุ้น และปลุกฝังให้ผู้เรียนเกิดทักษะและคุณลักษณะเชิงบวกในการเรียนรู้จากกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดขึ้น โดยประเด็นหลักๆ ที่ผู้สอนควรส่งเสริมและให้ความสำคัญ คือ

- 3.1 ผู้เรียนพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ (Autonomy)
- 3.2 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ (Participation)
- 3.3 ผู้เรียนร่วมมือและมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ (Cooperation and Interaction)
- 3.4 ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Construction)
- 3.5 ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ (Application)

จากการศึกษาแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructivism) พบว่าผู้ที่จะจัดการเรียนการสอนควรออกแบบนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการแก้ปัญหาที่มีความหมายจริง ๆ และเป็นปัญหาในชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนต่างมีความต้องการและประสบการณ์ที่แตกต่าง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ผู้จัดการเรียนการสอนควรจัดหากลุ่มและชุดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ได้คิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งผู้สอนควรช่วยเหลือแนะแนวทางและคำแนะนำ (Coaching)

3. แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นี้จะเน้นอยู่บนพื้นฐานแห่งการสร้างสรรค์ การคิดแบบมีวิจารณญาณ การสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีนักวิชาการได้กล่าวถึงทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลาย (วิชัย วงษ์ใหญ่ และ

มารุต พัฒนา, 2562; ชัยยงค์ พรหมวงศ์, อนุชา โสมาบุตร(2561) วิโรจน์ สารรัตน์,2556; The Partnership for 21st century learning ,2017)

1) ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creatively and Innovation) ประกอบด้วย

1.1) การคิดสร้างสรรค์ (Think Creativity) โดย (1) ใช้เทคนิคของการสร้างสรรค์ทางความคิดที่เปิดกว้าง เช่น การระดมสมอง (2) สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่และเสริมสร้างคุณค่าทางความคิดและสติปัญญา และ (3) มีความละเอียดรอบคอบต่อการคิดวิเคราะห์และประเมินแนวความคิด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนางานในเชิงสร้างสรรค์

1.2) การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ (Work Creativity with Others) โดย (1) มุ่งพัฒนา เน้นปฏิบัติและสื่อสารแนวคิดใหม่ๆไปสู่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) เปิดใจกว้างและยอมรับในมุมมองหรือโลกทัศน์ใหม่ๆที่ส่งผลต่อระบบการทำงาน (3) เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์งาน รวมทั้งมีความรู้และเข้าใจในสภาพการณ์ซึ่งอาจเป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นข้อจำกัด โดยพร้อมที่จะยอมรับความคิดหรือสภาพการณ์ใหม่ๆที่เกิดขึ้นนั้นได้ (4) สามารถสร้างวิกฤติให้เป็นโอกาสส่งผลการเรียนรู้ และเข้าใจถึงวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ต้องใช้เวลาและสามารถนำเอาข้อผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

1.3) การนำเอานวัตกรรมมาสู่การปฏิบัติ (Implement Innovations) โดยปฏิบัติเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปรับใช้และพัฒนาจากผลแห่งนวัตกรรมที่นำมาใช้

2) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ประกอบด้วย

2.1) การใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Reason Effectively) เป็นการให้เหตุผลที่ชัดเจนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งเหตุผลในเชิงนิรนัย (Inductive) และเหตุผลเชิงอุปนัย (Deductive) ได้เหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2.2) การใช้วิธีคิดเชิงระบบ (Use Systems Thinking) สามารถคิดวิเคราะห์จากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ได้อย่างเป็นองค์รวมทั้งหมดและเป็นระบบครบวงจรในวิธีคิดหรือกระบวนการคิดนั้น

2.3) ประสิทธิภาพในการตัดสินใจ (Make Judgments and Decisions) โดย (1) สร้างประสิทธิภาพในการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ เพื่อสร้างการยอมรับและความน่าเชื่อถือ (2) สามารถวิเคราะห์และประเมินในเชิงทักษะได้อย่างต่อเนื่อง (3) สังเคราะห์และเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลรวมทั้งบทสรุปที่เกิดขึ้น (4) ตีความหมายและให้ข้อสรุปที่ตั้งบนฐานแห่งการวิเคราะห์ที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด (5) สะท้อนผลได้อย่างมีวิจารณ์อยู่บนพื้นฐานแห่งประสบการณ์และกระบวนการเรียนรู้

2.4) การแก้ไขปัญหา (Solve Problems) โดย (1) แก้ไขปัญหาที่มีความแตกต่างได้ทั้งปัญหาซ้ำซากและปัญหาที่อุบัติขึ้นใหม่ในหลากหลายเทคนิควิธีการ (2) สามารถกำหนดเป็น

ประเด็นคำถามสำคัญที่จะนำไปสร้างเป็นจุดเน้นในการแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ที่เหมาะสมและดีที่สุด

3) การสื่อสารและการมีส่วนร่วม (Communication and Collaboration) ประกอบด้วย

3.1) การสื่อสารได้ชัดเจนมีประสิทธิภาพ (Communication Clearly) โดย (1) สร้างความถูกต้องชัดเจนในการสื่อความหมายทั้งการพูด การเขียน หรือการใช้ทักษะอื่น ๆ ในทางอวัจนภาษา (Non-verbal ในรูปแบบต่าง ๆ (2) มีประสิทธิภาพทางการรับฟังที่สามารถสร้างทักษะสำหรับการถอดรหัสความหมาย การสรุปเป็นความรู้ สร้างคุณค่า ทักษะคิด และเกิดความสนใจใฝ่รู้ (3) ใช้การสื่อสารในการกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะทั้งการรายงาน การสอน การสร้างแรงจูงใจ (4) ใช้สื่อเทคโนโลยีหลากหลายและรู้วิธีการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (5) สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่ต่างกัน

3.2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น (Collaborate with Others) โดย (1) มีความสามารถในการเป็นผู้นำในการทำงานและเกิดการยอมรับในทีมงาน (2) มีกิจกรรมการทำงานที่สร้างความรับผิดชอบและก่อให้เกิดความสุขในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตามที่มุ่งหวัง (3) สร้างการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และแต่ละคนมองเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นหมู่คณะ

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมครูผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนกระบวนการสอนคือการสอนต้องสอดคล้องกันกับจุดมุ่งหมาย ถ้าเราต้องการให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้และนวัตกรรมก็ต้องสอนให้เขามีความคิดสร้างสรรค์ จัดเงื่อนไขการเรียนรู้ให้ได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์อยู่อย่างสม่ำเสมอ (Creativity -Based instruction) โดยตั้งประเด็นให้ผู้เรียนคิด หรือเขียนอะไรใหม่ๆ ให้เขาสะท้อนทิศทางใหม่ๆ หรือให้หาทางแก้ปัญหาใหม่โดยใช้การวิจัย (Research-Based) ก็ได้ ซึ่งลักษณะของคนรุ่นใหม่ที่น่าไปสู่ความเป็นคนคิดและสร้างสรรค์ได้อย่างดีนั้นคือคุณลักษณะดังนี้ (ไพฑูริย์ สีนสารัตน์, 2560)

1. การคิดวิเคราะห์ (Critical Mind) ในสังคมบริโภคนิยมเราจะต้องให้ผู้เรียนมีความคิดวิเคราะห์ให้ได้เพื่อเขาจะได้เข้าใจ เรียนรู้ และเข้มแข็งและไม่ตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อทั้งเศรษฐกิจการเมืองและสังคม

2. การคิดสร้างสรรค์ (Creative Mind) เมื่อวิเคราะห์วิจารณ์สิ่งใดแล้วก็ควรจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ๆ ให้กับตนเองและสังคมด้วย เพราะถ้าเพียงแต่วิเคราะห์วิจารณ์ก็จะมีอะไรเกิดขึ้นใหม่

3. การมีผลผลิต (Productive Mind) เมื่อคิดสิ่งใหม่ๆ แล้วก็ต้องนำเอาความคิดนั้นไปสู่รูปธรรมคือ การมีผลผลิตใหม่ ๆ ด้วยค่าของคนต้องให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์

4. การมีความรับผิดชอบ (Responsible Mind) ไม่ว่าจะคิดจะวิเคราะห์จะสร้างสิ่งใหม่อะไรก็ตามจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม ต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วย ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมต่อไป

สรุปได้ว่าความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน คือความสามารถในการจัดทำบางสิ่งซึ่งเกิดจากการใช้ความรู้ ความคิด สร้างสิ่งใหม่ซึ่งอาจอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ แนวคิด กระบวนการ ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ โดยคุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์เรื่องราวหรือเนื้อหาต่าง ๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผล และที่เป็นอย่งนั้นอาศัยหลักการของอะไร

2. การคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการใช้เทคนิคของการสร้างสรรค์ทางความคิดที่เปิดกว้าง การระดมสมอง สร้างสรรค์สิ่งแปลกใหม่และเสริมสร้างคุณค่าทางความคิดและสติปัญญา มีความละเอียดรอบคอบต่อการคิดวิเคราะห์และประเมินแนวความคิด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา งานในเชิงสร้างสรรค์

3. การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่มีความแตกต่างได้ทั้งปัญหาซ้ำซากและปัญหาที่อุบัติขึ้นใหม่ในหลากหลายเทคนิควิธีการ และกำหนดเป็นประเด็นคำถามสำคัญที่จะนำไปสร้างเป็นจุดเน้นในการแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ที่เหมาะสมและดีที่สุด

4. การสื่อสารและการมีส่วนร่วม ความสามารถในการสื่อสารได้ชัดเจนมีประสิทธิภาพ (Communication Clearly) โดย สร้างความถูกต้องชัดเจนในการสื่อความหมายทั้งการพูด การเขียน วิธีการใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมหรือบริบท การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงาน และเกิดการยอมรับในทีมงานนำเอาผลของนวัตกรรมสู่การปฏิบัติให้เกิดคุณประโยชน์

4. แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ของนักการศึกษาประกอบด้วย Hall and Guy (1996) Barber (1975) McCall. (1987) Houtt (1969) Habermas (1979) Woodward (2000) นัทรณัย ประสานนาม (2550) อัตลักษณ์นั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นลอยๆ ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่ง และวัฒนธรรมสิ่งก่อสร้างทางสังคม (social construct) ไม่หยุดนิ่งหรือตายตัวหากแต่มีรูปแบบเป็นวงจรที่เรียกว่า "วงจรแห่งวัฒนธรรม" (circuit of culture) อัตลักษณ์จึงมีกระบวนการถูกผลิต (produced) ให้เกิดขึ้น สามารถถูกบริโภค (consumed) และ

ถูกควบคุมจัดการ (regulated) การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาบูรณาการเนื้อหาในหลักสูตรสาระเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สื่อเรียนการสอน นวัตกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ที่ตอบสนองความต้องการ ตรงกับความถนัด ความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นสื่อในการเรียน ผู้เรียนจะเกิดความรู้ ความเข้าใจ จากการเรียนรู้สิ่งที่อยู่ รอบตัว สามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้ มีความสำนึกรักในท้องถิ่น รู้จักท้องถิ่นของตนเอง มีความรัก และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น มีความสามารถในการแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้ มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะอาชีพ มีพื้นฐาน ในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ รวมถึงเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป (อินทิรา พงษ์นาค ,2557)

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านอาชีพของจังหวัดกาญจนบุรี ที่สอดคล้องความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน หรือตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ ชุมชน หรือท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้แก่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น โดยผู้วิจัยกำหนดเป็นเนื้อหาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน/ชุมนุม โดยครูนำเนื้อหาต่างๆมาออกแบบนวัตกรรมด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ และการโค้ช นวัตกรรมการศึกษาและการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ความสามารถในการ สร้างสรรค์และนวัตกรรม แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุปตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัย (Research: R1) การศึกษาเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน(Analysis)

ผู้วิจัยได้ศึกษานโยบายด้านการศึกษหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลงานดีเด่นและแนว ปฏิบัติที่ดี (Best practice) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ การดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ การสร้าง และออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่คาดหวังของการพัฒนาวิชาชีพครู วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครู ผู้บริหาร ในการพัฒนา วิชาชีพ วิเคราะห์วิธีการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการ

ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. การพัฒนา (Development: D1) ออกแบบและพัฒนา (Design and Development)

ในขั้นตอนนี้เป็นการสังเคราะห์ร่างต้นแบบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหาประสิทธิภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้พิจารณาดำเนินการในลักษณะควบคู่กันไปทั้งในขั้นออกแบบ (design) และขั้นการพัฒนา (development) โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นการวิเคราะห์ (analysis)= Research (R1) ทั้งหมดมากำหนดเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3. การวิจัย (Research: R₂) การนำไปใช้ (Implementation)

ในขั้นนี้ได้นำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPER Model) ที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ การวัดและประเมินผล เจาะใจในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ และกระบวนการพัฒนาวิชาชีพประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) S=Share problem ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ 2) S=Set goals ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา 3) S= Selection Professional development ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ 4) P= Practice ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ โดยมีผู้ดูแล แนะนำให้คำปรึกษา (mentor) เป็นผู้สังเกตร่วมในการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพและให้คำแนะนำ ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติ ในการพัฒนาวิชาชีพร่วมกัน ดังนี้ 4.1) เตรียมแผนการพัฒนา(Preparation) 4.2) การสังเกต (observation) 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) 4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) 5) E= Evaluation ร่วมมือกันประเมินผล ด้านผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้ในทุกขั้นตอนจะมีการช่วยเหลือสนับสนุน(Coaching) และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ(Mentoring) เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาวิชาชีพเกิดประสิทธิภาพตลอดกระบวนการโดยผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง

4. การพัฒนา (Development:D2) ประเมินผล (Evaluation) ปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนและปรับปรุงต้นแบบ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้าง

สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และพิจารณาผลการประเมินทุกชั้นตอนจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ เพื่อการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพไปใช้ต่อไป และเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพก่อนจะนำไปเผยแพร่ต่อไป

**องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครู
ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model)**

.....

องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (3SPE Model) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ การวัดผลและประเมินผล และ ปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

หลักการ รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบของครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem :S)

ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals : S)

ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนา (Selection Professional development: S)

ขั้นที่ 4 ร่วมใจพัฒนาวิชาชีพ (Practice :P)

4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation)

4.2) การสังเกต (observation)

4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis)

4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback)

ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation: E) เป็นระยะที่ผู้บริหาร ศิษยานิเทศก์ คณะครูทุกคนมาประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้ซึ่งกันและกัน เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ได้ซึ่งกันและกัน การให้คำปรึกษาแนะนำ การร่วมมือกันแก้ไขปัญหา การเสริมแรงให้กำลังใจซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

การวัดและประเมินผล เป็นการวัดและประเมินผลสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาของครูและความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

ปัจจัยสนับสนุน 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิชาชีพโดยทำให้เกิด

ความร่วมมือของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา 2) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การโค้ช และการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองได้

ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Share problem)

เป็นขั้นตอนที่ครูผู้ร่วมพัฒนา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันประชุมวางแผนเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยให้สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทุกคนผลักดันแล้วความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพ สภาพปัญหาของผู้เรียน สภาพปัญหาด้านจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน และให้สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และวิธีการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งประเด็นที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพ และร่วมกันวางแผนการนิเทศและการให้คำชี้แนะ (Coaching) เกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ส่งเสริมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring)

วัตถุประสงค์

3. เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูทุกคนเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน
4. เพื่อให้ครูทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีส่วนสำคัญต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสร้างให้ทุกคนพร้อมที่จะเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน

วิธีการดำเนินการ

1. ประชุมวางแผนร่วมกันระหว่าง ครูผู้ร่วมพัฒนา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนาวิชาชีพ การออกแบบ

นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน และประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

3. รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เกี่ยวกับปัญหาความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

บทบาทหน้าที่ของครู

1. ครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน วิเคราะห์จุดเด่น จุดอ่อน -โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน สำรวจความต้องการจำเป็น วิเคราะห์นโยบาย วิเคราะห์ระดับความรู้ความสามารถของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น สภาพปัญหาของผู้เรียน สภาพปัญหาด้านจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน

2. ครูร่วมกันวิเคราะห์ตนเองโดยการเชื่อมโยงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียนและร่วมกันกำหนดความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองด้วยรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจและสมรรถนะด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาและการพัฒนาวิชาชีพ

3. ครูร่วมกันสรุปปัญหาที่เกิดขึ้น ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองด้วยรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน และร่วมกันกำหนดวิธีการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งประเด็นที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพ และร่วมกันวางแผนการนิเทศและการให้คำชี้แนะ (Coaching) เกี่ยวกับการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ส่งเสริมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring)

บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ

ผู้ดูแลให้คำปรึกษา (Mentor) ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และศึกษานิเทศก์ จะดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและช่วยในการหาแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการวางแผนแก้ไขปัญหา กำหนดความ

ต้องการจำเป็น การพัฒนาความพร้อมของผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชรวมทั้งครูผู้ที่ได้รับการโค้ชก่อนการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ

ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals)

เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และ ครูผู้ร่วมพัฒนา ประชุมวางแผนเพื่อสร้างความตระหนักของการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ครูแต่ละคนเล่าประสบการณ์การสอนและความต้องการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยที่สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน วางแผนกระบวนการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาของครูแต่ละคน ในแต่ละด้านตามสภาพปัญหาและความต้องการ โดยจะพัฒนาทีละเรื่องหรือทีละด้าน อาจทำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเมินผลตามจุดประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำผลนั้นมากำหนดประเด็นเพื่อพัฒนา ร่วมกันกำหนดรูปแบบและกิจกรรมการพัฒนา สถานที่ ระยะเวลาในการพัฒนา กำหนดบทบาทหน้าที่สมาชิกในกลุ่ม ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาการใช้เทคโนโลยี สื่อการเรียนรู้ การประเมินผล และรายงานผล โดยร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนแบบร่วมกันเป็นทีม

วัตถุประสงค์

3. เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาวิชาชีพ
4. เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพตามความต้องการของครู

วิธีการดำเนินการ

การประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูพี่เลี้ยง และ ครูผู้ร่วมพัฒนา เพื่อสร้างความตระหนักของการดำเนินการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ในขั้นตอนนี้ครูแต่ละคนเล่าประสบการณ์การสอนและความต้องการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยที่สมาชิกในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน วางแผนกระบวนการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพ

บทบาทหน้าที่ของครู

ครูร่วมมือกันในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน ตลอดจนกำหนดวิธีการในการพัฒนาวิชาชีพ โดยเน้นความต้องการจำเป็นของครูเพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสุด อันประกอบด้วย ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ช การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การสะท้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวก การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปฏิทินการพัฒนาวิชาชีพ

บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ

ผู้ดูแลให้คำปรึกษา (Mentor) ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และศึกษานิเทศก์ จะดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและช่วยในการหาแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ปัญหาและให้ข้อเสนอแนะในการวางแผนแก้ไขปัญห กำหนดความต้องการจำเป็น การพัฒนาความพร้อมของผู้ที่ทำหน้าที่โค้ชรวมทั้งครูผู้ที่ได้รับการโค้ชก่อนการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ

ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development)

เป็นขั้นตอนที่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ ร่วมมือกันเรียนรู้ด้วยการให้ความรู้ที่สำคัญและจำเป็นที่ตรงตามความต้องการแก่ครู สำหรับการเลือกวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมคือขั้นตอนการสร้างความรู้ทางด้านความรู้ ทักษะต่อครู เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถเลือกวิธีและใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ตรงกันและฝึกปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการเตรียมความพร้อมนี้ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำและจัดเตรียมการฝึกอบรมให้กับครูตามความต้องการและสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

วัตถุประสงค์

4. เพื่อให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในวิธีการพัฒนาวิชาชีพ
5. เพื่อให้ครูสามารถเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
6. เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

วิธีดำเนินการ

1. อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ การโค้ช” เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและทักษะการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ และภาคปฏิบัติฝึกปฏิบัติการในสมรรถภาพการพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญและส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาวิชาชีพให้เกิดความถูกต้อง โดยหัวข้อในการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการทบทวนกับประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ 1) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

และการโค้ช 2) เทคนิคการสะท้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวก

2. อบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น”

1) กระบวนการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

2) การใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดผลและประเมินผล

บทบาทหน้าที่ของครู

1. ครูเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ครูผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. การอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะอยู่ในความดูแลของผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้ความสามารถและพี่เลี้ยง (Coach) และผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentor)

บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ

ในขั้นตอนนี้ ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ ผู้ที่ทำหน้าที่พี่เลี้ยงและผู้ให้คำปรึกษาแนะนำจะเป็นผู้เตรียมความพร้อมให้ครูมีความรู้และทักษะการปฏิบัติในวิธีการพัฒนาวิชาชีพในรูปแบบต่าง ๆ และวิธีการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งนี้มีการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ โดยวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ตรงทางด้านการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นที่ 4 ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ (Practice)

เป็นขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผ่านการพัฒนานาบทเรียนร่วมกัน (Lesson study) เป็นการพัฒนาครูให้มีความรู้ ด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ข้อดีลักษณะท้องถิ่น การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยมีผู้ดูแล ให้คำชี้แนะ (Coaching) จากผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาในเทศก์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การให้คำปรึกษา (mentoring) จากครูพี่เลี้ยง มีองค์ประกอบดังนี้ การประชุมเพื่อเตรียมความพร้อม (preparation) การสังเกตการสอนตามแผนที่วางไว้ (observation) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เสนอแนะแนวทางการพัฒนา การวัดประเมินผลผู้เรียน

วัตถุประสงค์

5. เพื่อให้ครูผู้รับการสังเกตการสอน และครูผู้สังเกตการสอนในแต่ละวิธีการพัฒนาวิชาชีพ สามารถปฏิบัติวิชาชีพที่ส่งผลถึงพัฒนาความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
6. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

วิธีการดำเนินการ

ครูผู้สอน ปฏิบัติการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยมีผู้ดูแล ให้คำชี้แนะ (Coaching) จากผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาในเทศก์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การให้คำปรึกษา (mentoring) จากครูพี่เลี้ยง มีองค์ประกอบดังนี้ การประชุมเพื่อเตรียมความพร้อม (preparation) การสังเกตการสอนตามแผนที่วางไว้ (observation) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เสนอแนะแนวทางการพัฒนา การวัดประเมินผลผู้เรียน

บทบาทหน้าที่ของครู

เพื่อนครูที่ร่วมกันพัฒนาวิชาชีพตามวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่เลือกไว้ เป็นระยะเวลา 2 เดือน โดยเพื่อนครูร่วมสังเกตการสอนกันและกันเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน ซึ่งมีกระบวนการร่วมมือกันพัฒนาวิชาชีพ ดังนี้

4.1) การเตรียมความพร้อม (preparation) เป็นการร่วมมือกันทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้ข้อดีลักษณะท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การออกแบบนวัตกรรมการศึกษา การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ และเครื่องมือที่ใช้ก่อนการพัฒนาวิชาชีพ

4.2) การสังเกต (observation) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ดำเนินการสังเกตการณ์สอนตามวิธีการพัฒนาที่เลือกไว้ โดยใช้เครื่องมือสังเกตการสอนที่ร่วมกัน พัฒนาขึ้น

4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอนในแต่ละครั้ง

4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกแก่กันและกัน ที่นำไปสู่ การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งบันทึกข้อมูลดี ข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ

ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ ให้คำชี้แนะ (Coaching) ให้คำปรึกษา(Mentoring) เกี่ยวกับนวัตกรรมนวัตกรรมการศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ครู สร้างขึ้นกำหนดปฏิทินการนิเทศ รวมทั้งหาแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติของครู

ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผลและสะท้อนผลการพัฒนาวิชาชีพ (Evaluation and reflect)

เป็นขั้นที่ทุกคนร่วมมือกันประเมินผลการพัฒนาวิชาชีพถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการพัฒนา วิชาชีพ คือร่วมกันประเมินผลการใช้รูปแบบวิธีการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูใน การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งผลที่ เกิดขึ้นกับผู้เรียนและสมรรถนะของครู โดยนำข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติมาใช้ในการประเมินผล การใช้รูปแบบ

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูใน การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีการดำเนินการ

ครูร่วมกันประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติทั้งในด้านผล

ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และสมรรถนะด้านการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน รวมทั้งการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติมาใช้ในการประเมินผลการใช้รูปแบบโดยรวม

บทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ

ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ ให้คำชี้แนะ (Coaching) ให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) เกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้นกำหนดปฏิทินการนิเทศ รวมทั้งหาแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติของครู

การวัดและประเมินผล

เป็นการประเมินผลรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เครื่องมือที่ใช้มีดังนี้

5. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครู

ในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

6. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
7. แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้
8. แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

โดยในการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ ที่พัฒนาขึ้นในทุกขั้นตอนจะมีการช่วยเหลือ สนับสนุนให้คำชี้แนะ(Coaching) และการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาวิชาชีพเกิดประสิทธิภาพตลอดกระบวนการ โดยผู้ที่มีความสามารถในหลักสูตร การออกแบบนวัตกรรม การวัดประเมินผล และการโค้ช

แผนการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

การดำเนินการพัฒนารูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยแผนการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพจำนวน 5 แผน โดยแผนการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย ชื่อแผน วัตถุประสงค์ ขอบเขตการดำเนินกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สื่อ เครื่องมือวัดและประเมินผล และระยะเวลา มีรายละเอียดดังนี้

แผนการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ

ชื่อแผน	ขั้นตอน	เครื่องมือวัดและประเมินผล	ระยะเวลา
แผนที่ 1 Share problem	ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Share problem)	-ประเด็นการสอบถาม	
แผนที่ 2 Set goals	ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals)	-ประเด็นการสอบถาม	
แผนที่ 3 Selection Professional development	ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development)	-ใบความรู้ -แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ -แบบประเมินการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา	
แผนที่ 4 Practice	ขั้นที่ 4 ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ (Practice)	-แบบประเมิน ความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้ -แบบประเมิน ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน	
แผนที่ 5 Evaluation and reflect	ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผลและสะท้อนผลการพัฒนาวิชาชีพ (Evaluation and reflect)		

แผนการพัฒนาวิชาชีพที่ 1 Share problem

ขั้นที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการจำเป็น นโยบาย และวิธีการพัฒนาวิชาชีพ
(Share problem)

.....

ชื่อ Model Teacher

1.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

2.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

3.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

4.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

วันที่ใช้แผนการพัฒนาวิชาชีพ.....ระยะเวลา.....ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูทุกคนเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน
2. เพื่อให้ครูทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีส่วนสำคัญต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสร้างให้ทุกคนพร้อมที่จะเข้าร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา
ศึกษานิเทศก์

วิธีการดำเนินการ	กิจกรรม	บทบาท
ประชุมวางแผนการดำเนินการ (ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูเพื่อนร่วมเรียนรู้)	1. ประชุมวางแผนการดำเนินการเพื่อชี้แจงหลักการและเหตุผลความจำเป็นของการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2. ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน จุดเด่น จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน วิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียน วิเคราะห์นโยบาย รวมทั้งความต้องการ และวิธีการพัฒนาวิชาชีพพร้อมทั้งประเด็นที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพของครู 3. ร่วมกันวิเคราะห์ตนเองโดยเชื่อมโยงกับปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกันกำหนดความต้องการในการพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ความสามารถและทักษะเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา 4. ร่วมกันแลกเปลี่ยนและสรุปความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญ	ครูผู้สอน(Model Teacher) ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher) 1. ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา 2. ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวางแผนพัฒนาร่วมกัน 3. ร่วมกันสรุปผล หัวหน้าฝ่ายวิชาการ (Mentor) -ร่วมพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะการวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษา - ชี้แจง หลักการและเหตุผลความจำเป็นของการพัฒนาวิชาชีพของครู -กระตุ้นให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็น -เป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้เชี่ยวชาญ (Expert)/ศึกษานิเทศก์/ผู้วิจัย -ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก -อำนวยความสะดวก

สื่อ

1. ข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน จุดเด่น จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน วิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียน วิเคราะห์นโยบาย รวมทั้งความต้องการ และวิธีการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งประเด็นที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพของครู
2. ประเด็นการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ

การประเมินผล

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน จุดเด่น จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน วิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียน วิเคราะห์นโยบาย รวมทั้งความต้องการ และวิธีการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งประเด็นที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพของครู

แผนการพัฒนานาวิชาชีพ

ขั้นที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา (Set goals)

ชื่อ Model Teacher

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

วันที่ใช้แผนการพัฒนานาวิชาชีพ.....ระยะเวลา.....ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางในการพัฒนานาวิชาชีพตามความต้องการจำเป็น

ของครู

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา
ศึกษานิเทศก์

วิธีการดำเนินการ	กิจกรรม	บทบาท
ประชุมวางแผนการดำเนินการ (ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูพี่เลี้ยง ครูเพื่อนร่วม พัฒนานาวิชาชีพ และผู้เชี่ยวชาญ)	1. ร่วมกันแลกเปลี่ยนเล่าประสบการณ์การสอนและความต้องการพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม(ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การงาน สังคมศึกษา) 2. ครูร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนานาวิชาชีพ วางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3. ครูร่วมกันวางแผนการพัฒนานาวิชาชีพ โดยตลอดกระบวนการมีผู้เชี่ยวชาญดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ(Mentoring)	ครูผู้สอน(Model Teacher) ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher) 1. ร่วมกันแลกเปลี่ยนเล่าประสบการณ์การสอน 2. ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวางแผนพัฒนาาร่วมกัน 3. ร่วมกันสรุปผล ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ (Mentor) -รับฟังปัญหาของการจัดการเรียนรู้ -รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูล -เป็นผู้อำนวยความสะดวก -ร่วมพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะการวางแผน ผู้เชี่ยวชาญ

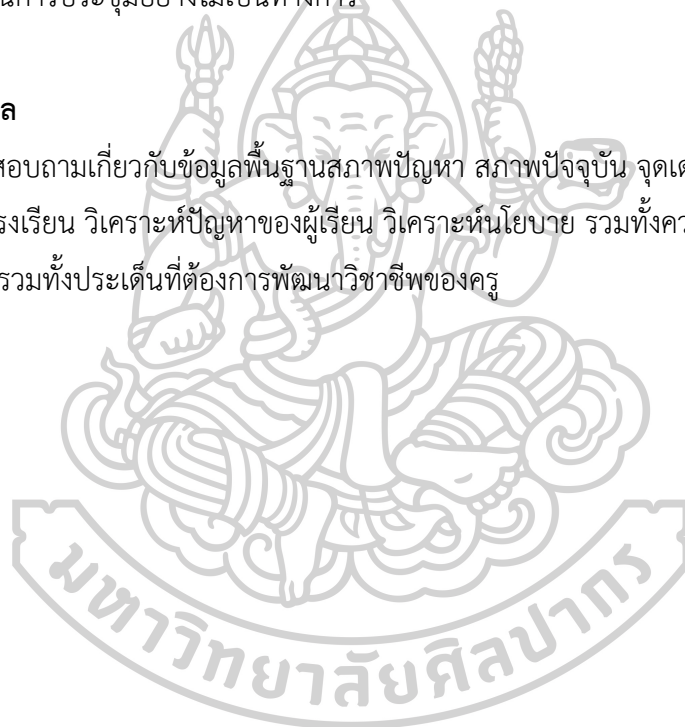
วิธีการดำเนินการ	กิจกรรม	บทบาท
		-เป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ (Mentoring) -ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูล ย้อนกลับเชิงบวก -อำนวยความสะดวก

สื่อ

1. ข้อมูลพื้นฐานของครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. ประเด็นการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ

การประเมินผล

แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสภาพปัญหา สภาพปัจจุบัน จุดเด่น จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน วิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียน วิเคราะห์นโยบาย รวมทั้งความต้องการ และวิธีการพัฒนาวิชาชีพรวมทั้งประเด็นที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพของครู

แผนการพัฒนวิชาชีพที่ 3 Selection Professional development
ขั้นที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนวิชาชีพ (Selection Professional development)

ชื่อ Model Teacher

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

วันที่ใช้แผนการพัฒนวิชาชีพ..... ระยะเวลา..... ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในวิธีการพัฒนวิชาชีพ
2. เพื่อให้ครูสามารถเลือกวิธีการพัฒนวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
3. เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์
ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา
ศึกษานิเทศก์

วิธีการดำเนินการ	กิจกรรม	บทบาท
จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 วัน	จัดอบรมเชิงปฏิบัติการรูปแบบการ พัฒนวิชาชีพเพื่อสร้างเสริม สมรรถนะของครูในการออกแบบ นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถใน การสร้างสรรค์และนวัตกรรมของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 1. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2. การโค้ช 3. การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน	ครูผู้สอน(Model Teacher) ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher) -เข้าร่วมฝึกอบรม ร่วมกันออกแบบนวัตกรรม การศึกษา ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ (Mentor) -ร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ นวัตกรรมการศึกษา เครื่องมือวัดประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษา -จัดให้มีการจัดอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับ ชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ ทักษะการโค้ช การโค้ชแบบเพื่อน ช่วยเพื่อน การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน การ

วิธีการดำเนินการ	กิจกรรม	บทบาท
	4. การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน 5. การสะท้อนคิดและให้ข้อมูล ย้อนกลับในเชิงบวก 6. การออกแบบนวัตกรรมการศึกษา โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการสร้างสรรค์และ นวัตกรรมของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น	สะท้อนคิดและให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวก การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัต ลักษณ์ท้องถิ่น และเป็นผู้อำนวยความสะดวก ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) -ร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก และ อำนวยความสะดวก -อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ 1) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ทักษะการ โค้ช 3) การโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 4) การ พัฒนาบทเรียนร่วมกัน 5) การสะท้อนคิดและ ให้ข้อมูลย้อนกลับในเชิงบวก และ 6) การ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัต ลักษณ์ท้องถิ่น

สื่อ

- เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ ในวิธีการพัฒนาวิชาชีพ
- ปฏิทินการพัฒนาวิชาชีพ
- แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การประเมินผล

- ทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ ในวิธีการพัฒนาวิชาชีพ
- ประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน
- แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

แผนการพัฒนาวิชาชีพที่ 4 Practice
ขั้นที่ 4 ร่วมใจกันปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพ (Practice)

ชื่อ Model Teacher

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

วันที่ใช้แผนการพัฒนาวิชาชีพ..... ระยะเวลา..... ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูผู้รับการสังเกตการสอน และครูผู้สังเกตการสอนในแต่ละวิธีการพัฒนาวิชาชีพสามารถปฏิบัติวิชาชีพที่ส่งผลถึงพัฒนาความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา
ศึกษานิเทศก์

ขั้นตอน	กิจกรรม	บทบาทของสมาชิก
4.1 preparation (การเตรียมความพร้อม)	ประชุมเตรียมความพร้อม 1. รวมกลุ่มวางแผนการพัฒนาวิชาชีพครู ร่วมกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้มี ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 2. วางแผนการสังเกตการสอน การชี้แนะเกี่ยวกับการ	ครูผู้สอน(Model Teacher) -กำหนดวัตถุประสงค์ ออกแบบนวัตกรรมการศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher) -ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้นก่อนนำไปใช้สอนจริง และอำนวยความสะดวก หัวหน้าฝ่ายวิชาการ(Mentor)

ขั้นตอน	กิจกรรม	บทบาทของสมาชิก
	พัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3. ร่วมกันวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ ออกแบบนวัตกรรมการเรียนการสอน และเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม 4. วางแผนการนิเทศ การให้คำชี้แนะ (Coaching) กำหนดปฏิทินการสังเกตการสอน	-ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน และอำนวยความสะดวก -ให้คำชี้แนะ เกี่ยวกับนวัตกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้นก่อนนำไปใช้สอนจริง -ให้คำชี้แนะ เกี่ยวกับนวัตกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้นก่อนนำไปใช้สอนจริง พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศ ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ - ให้คำชี้แนะ (Coaching) ให้คำปรึกษา(Mentoring) อำนวยความสะดวกรวมทั้งหาแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อความรู้ความเข้าใจ และเจตคติของครู - ให้คำชี้แนะ (Coaching) ให้คำปรึกษา(Mentoring) เกี่ยวกับนวัตกรรมนวัตกรรมการศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูสร้างขึ้นกำหนดปฏิทินการนิเทศ รวมทั้งหาแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อความรู้ความเข้าใจ และเจตคติของครู
4.2 observation (การสังเกต)	การสังเกตชั้นเรียน 1.ครูผู้สอน(Model Teacher)นำนวัตกรรมการศึกษาต้นแบบไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่พัฒนาไว้ 2. ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ(Mentor)และผู้เชี่ยวชาญ (Expert) เข้าร่วมสังเกตชั้นเรียน	ครูผู้สอน(Model Teacher) -จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ(Mentor) -ร่วมสังเกตชั้นเรียน -บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรม ผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ผู้บริหารสถานศึกษา/ศึกษาพิเศษ -ร่วมสังเกตชั้นเรียน -บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรม -อำนวยความสะดวกในการเยี่ยมชั้นเรียน

ขั้นตอน	กิจกรรม	บทบาทของสมาชิก
4.3 analysis (การวิเคราะห์ข้อมูล)	ประชุมหลังการสังเกต 1. ครูผู้สอน(Model Teacher) ประเมินตนเองหลังปฏิบัติการสอน 2. ผู้ร่วมสังเกตการสอน ร่วมกันวิเคราะห์ผล เพื่อนำไปสะท้อนผลการสังเกตการจัดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงต่อไป	ครูผู้สอน(Model Teacher) -ประเมินตนเองหลังปฏิบัติการสอน -ฟังผลสะท้อนคิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผู้ร่วมสังเกตการสอนทุกคน -บันทึกผลการสะท้อนคิด สะท้อนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้ (Buddy teacher) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ(Mentor)และผู้เชี่ยวชาญ -ฟังครูผู้สอน(Model Teacher) -สะท้อนผลการปฏิบัติการสอน -ร่วมกันวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน -ร่วมสะท้อนผลการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน และให้การชี้แนะในสิ่งที่ครูทำได้ดี และสิ่งที่ครูควรพัฒนา
4.4 feedback (การให้ข้อมูลย้อนกลับ)	ประชุมหลังการสังเกต 1. ผู้ร่วมสังเกตการสอน ร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับ และสะท้อนผลการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงบวก เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงต่อไป 2. สรุปและรายงานผลการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป	ครูผู้สอน(Model Teacher) -ฟังการสะท้อนผลการสังเกตการจัดการเรียนรู้ -ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นวัตกรรมการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้(Buddy teacher) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ(Mentor) -ให้คำปรึกษา วิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป ผู้เชี่ยวชาญ(Expert) -สะท้อนผลการสังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพิ่มเติมและให้การชี้แนะในสิ่งที่ครูทำได้ดี และสิ่งที่ครูควรพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษา -เสริมแรงให้กำลังใจ -สนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์การจัดกิจกรรมและอำนวยความสะดวก

สื่อ

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบบันทึกการสังเกตชั้นเรียน

การประเมินผล

1. แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน
2. แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียน

แผนการพัฒนาวิชาชีพที่ 5 Evaluation and reflect

ขั้นที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผลและสะท้อนผลการพัฒนาวิชาชีพ (Evaluation and reflect)

.....

ชื่อ Model Teacher

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้.....

วันที่ใช้แผนการพัฒนาวิชาชีพ.....ระยะเวลา.....ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

กลุ่มเป้าหมาย

สมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ ครู หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา
ศึกษานิเทศก์

ขั้นตอน	กิจกรรม	บทบาทสมาชิก
ร่วมกันวิเคราะห์ผลลัพธ์ ร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ข้อเสนอแนะ และนำมาปรับใช้ในองค์กร	ประชุมทบทวนการดำเนินกิจกรรม จรรยา 1. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นและผลการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มาประยุกต์และปรับใช้ในโรงเรียน	ครูผู้สอน(Model Teacher) ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้(Buddy teacher) หัวหน้าฝ่ายวิชาการ(Mentor) และผู้เชี่ยวชาญ(Expert) ร่วมให้ข้อเสนอแนะ และนำผลที่ได้จากการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่น และผลการส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอน	กิจกรรม	บทบาทสมาชิก
	2. ครูและผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ นำข้อมูลจากผลการปฏิบัติการพัฒนาวิชาชีพที่เกิดขึ้นมาเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3. นำผลการสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพประกอบการประเมินผล 4. ครูและผู้ให้คำปรึกษาแนะนำผู้บริหารร่วมกันสรุปและประเมินผลโดยใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการประเมินรูปแบบร่วมกัน 2.ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนที่ส่งเสริมในหารดำเนินการพัฒนาวิชาชีพประสบผลสำเร็จ	และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับจังหวัด หรือช่องทางสังคมออนไลน์ หรือ Facebook เพื่อพัฒนาการศึกษาต่อไป

สื่อ

1. แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
3. แบบประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้
4. แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

การวัดและประเมินผล

1. ทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะของครูในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ประเมินความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษา
3. ประเมินความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้
4. ประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน

ปฏิทินการนิเทศ ติดตาม การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
 ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมการของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา (โดยความสนใจ) กลุ่ม
 ทดลอง

ที่	โรงเรียน	วัน/เดือน/ปี	ผู้นิเทศ/ผู้เชี่ยวชาญ
ครูคนที่ 1	ครุคณิตศาสตร์ โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 (บ้านม่วงเฒ่า)	22 พ.ย. 2567 (เช้า)	รศ.ดร.กรัณย์พล วิวรรณมงคล ศน.ถวิล หวังกุ่ม ศน.จันจิรา คุณที ศน.บุญยุนช ทองศรี (On-site)
ครูคนที่ 2	ครูวิทยาศาสตร์ โรงเรียนราษฎร์บำรุงธรรม	22 พ.ย. 2567 (บ่าย)	
ครูคนที่ 3	ครูภาษาอังกฤษ โรงเรียนชุมชนบ้านหนองฝ้าย	27 พ.ย. 2567 (เช้า)	
ครูคนที่ 4	ครุคอมพิวเตอร์ โรงเรียนบ้านตลุงเหนือ	27 พ.ย. 2567 (บ่าย)	
ครูคนที่ 5	ครุคณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านสามยอด	29 พ.ย. 2567 (บ่าย)	
ครูคนที่ 6	ครุคณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านวังลาน	4 ธ.ค.2567 (เช้า)	
ครูคนที่ 7	ครุการงานอาชีพ โรงเรียนเขาดินวิทยาการ	4 ธ.ค.2567 (บ่าย)	
ครูคนที่ 8	ครูภาษาไทย โรงเรียนอนุบาลวัดไชยชุมพลชนะสงคราม	6 ธ.ค.2567 (เช้า)	
ครูคนที่ 9	ครุคณิตศาสตร์ โรงเรียนวัดดอนแสลบ	11 ธ.ค.2567	
ครูคนที่ 10	ครุคอมพิวเตอร์ โรงเรียนอนุชนศึกษา	6 ธ.ค.2567 (บ่าย)	

ปฏิทินการนิเทศ ติดตาม การพัฒนานวัตกรรมการศึกษาด้วยอัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา (โดยความสมัครใจ) กลุ่ม
ขยายผล

ครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และเป็น
โรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 10 คน ที่ได้มาด้วยอาสาสมัคร (Volunteer
Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นครูประจำการ มีประสบการณ์ด้านการสอนอย่างน้อย 2 ปี เป็นผู้สอน
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและเต็มใจเข้าร่วมการวิจัย

ที่	โรงเรียน	วัน/เดือน/ปี	ผู้นิเทศ/ผู้เชี่ยวชาญ
ครูคนที่ 1	ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านพุเลียบ	จ.ค. 2567-ม.ค. 2568	รศ.ดร.กรณีย์พล วิวรรณมงคล ศน.ถวิล หวังกุ่ม ศน.จันจิรา คุณที ศน.ปณณนุช ทองศรี (On-site)
ครูคนที่ 2	ครูวิทยาศาสตร์ โรงเรียนบ้านพุเลียบ		
ครูคนที่ 3	ครูภาษาอังกฤษ โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว	จ.ค. 2567-ม.ค. 2568	
ครูคนที่ 4	ครูคอมพิวเตอร์ โรงเรียนบ้านห้วยน้ำขาว		
ครูคนที่ 5	ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านต้นมะพร้าว	จ.ค. 2567-ม.ค. 2568	
ครูคนที่ 6	ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านต้นมะพร้าว		
ครูคนที่ 7	ครูการงานอาชีพ โรงเรียนบ้านต้นมะพร้าว		
ครูคนที่ 8	ครูภาษาไทย โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง	จ.ค. 2567-ม.ค. 2568	
ครูคนที่ 9	ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง		
ครูคนที่ 10	ครูคอมพิวเตอร์ โรงเรียนบ้านหนองสองห้อง		

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้(รายวิชาพื้นฐาน)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 อัตราส่วนในชีวิตประจำวัน

สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภาคเรียนที่ 2/2567

รหัสวิชา Math 37012

รายวิชาคณิตศาสตร์

เวลา 22 ชั่วโมง

เรื่อง การประยุกต์ใช้อัตราส่วนในชีวิตประจำวัน

เวลาเรียน 5 ชั่วโมง

ผู้เขียนแผน

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ช่วงชั้น

สื่อสารทางคณิตศาสตร์เกี่ยวกับจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวนได้ถูกต้อง และนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ชั้นปี

LO-Math703 ประยุกต์ใช้อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในชีวิตจริงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

- ความสัมพันธ์ที่แสดงการเปรียบเทียบปริมาณสองปริมาณซึ่งอาจมีหน่วยเดียวกันหรือหน่วยต่างกันได้ เรียกว่า อัตราส่วน
- ประโยคที่แสดงการเท่ากันของอัตราส่วนสองอัตราส่วน เรียกว่า สัดส่วน การหาค่าตัวแปรในสัดส่วนทำได้ 3 วิธี คือ ใช้หลักการคูณทั้งเศษและส่วน ใช้หลักการหารทั้งเศษและส่วน ใช้หลักการคูณไขว้

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะหลัก

1. การสื่อสาร

องค์ประกอบที่ 2 การรับส่งสารบนพื้นฐานความเข้าใจและความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรม ที่แตกต่าง หมายถึง การรับส่งสารด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการเจรจาต่อรอง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูล สารสนเทศ องค์ความรู้ ประสบการณ์ ผ่านช่องทางหรือสื่อที่มีความหลากหลาย ทั้งสื่อบุคคล สื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อระคน โดยปราศจากความขัดแย้งต่างๆ และรู้เท่าทันบนพื้นฐาน ความเข้าใจในบริบทสังคมที่มีความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ทั้งในระดับชุมชน ชาติ และสากล

2. การคิดขั้นสูง

องค์ประกอบที่ 3 การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking : HOT-CRT) หมายถึง กระบวนการคิดที่หลากหลาย ริเริ่ม ประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาต่อยอดความคิด เพื่อการแก้ปัญหา หรือสร้างทางเลือกที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความก้าวหน้าในความรู้ หรือการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยอาศัยจินตนาการและทักษะพื้นฐาน ด้านการคิดริเริ่ม คิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดละเอียด

ยดลออ คิดหลากหลาย คิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อให้ได้ สิ่งใหม่ที่ดีกว่า แตกต่างไปจากเดิม มี ประโยชน์ และมีคุณค่าต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมมากกว่าเดิม ซึ่งสิ่งใหม่ในที่นี้อาจเป็นการปรับหรือ ประยุกต์สิ่งเดิมให้อยู่ในรูปแบบใหม่ หรือเป็นการต่อยอดจากสิ่งเดิม หรือเป็นการริเริ่มสิ่งใหม่ขึ้นมา ทั้งหมด

3. การรวมพลังทำงานเป็นทีม

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบ สามารถจัดระบบ การทำงาน กิจกรรม และการประกอบการใด ๆ ทั้งของตนเอง และร่วมกับผู้อื่น ร่วมกันกำหนด เป้าหมาย แผนการทำงาน ขั้นตอน และกระบวนการทำงานเป็นทีม เห็นภาพความสำเร็จของทีม คำนึงถึงประโยชน์ของทีมก่อนประโยชน์ ส่วนตน แบ่งบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับศักยภาพของ สมาชิก รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ด้วยความใส่ใจ มีความพยายามในการทำงานและสนับสนุน ช่วยเหลือให้เกิดความสำเร็จ เคารพ รับฟัง แลกเปลี่ยน และประสานความคิดเห็นที่แตกต่าง ประยุกต์ใช้ทักษะการคิดขั้นสูงในการตัดสินใจเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ประเมินและปรับปรุง กระบวนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ร่วมรับผิดชอบ ต่อผลการตัดสินใจของทีม เห็นคุณค่าของการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง

สมรรถนะเฉพาะ

1.3 ความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

1.4 ตระหนักและเห็นคุณค่าของการใช้คณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา

2.1 สื่อสารแนวคิดทางคณิตศาสตร์ของตนเองอย่างมั่นใจโดยใช้การ แสดงแทนทาง

คณิตศาสตร์ที่หลากหลาย ด้วยสื่อของจริง รูปภาพ งานศิลปะ แผนภาพ ภาษา หรือสัญลักษณ์

ตัวชี้วัด/ผลลัพธ์การเรียนรู้ชั้นปี	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	อัตลักษณ์ท้องถิ่นกาญจนบุรี
LO-Math703 ประยุกต์ใช้อัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในชีวิตจริงได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	ม.1/3 เข้าใจ และประยุกต์ใช้อัตราส่วน สัดส่วน และ ร้อยละในการแก้ปัญหา คณิตศาสตร์ และปัญหาในชีวิตจริง	F:Food (วัตถุดิบหลักในท้องถิ่นที่สามารถนำมาประกอบอาหารได้)

5. จุดประสงค์การเรียนรู้

- อธิบายเกี่ยวกับอัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละได้(K)
- เขียนอัตราส่วนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสองปริมาณ(S)
- เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการนำความรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละไปใช้(A)

จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ

เชื่อมโยงความรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เมนูอาหารจากวัตถุดิบหลักที่มีอยู่ในท้องถิ่นผ่านการนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอโดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการเผยแพร่

6. สารการเรียนรู้

- อัตราส่วนและการเขียนอัตราส่วน
- อัตราส่วนที่เท่ากัน

7. ชิ้นงานหรือภาระงาน(หลักฐาน/ร่องรอยแสดงความรู้)

คลิปวิดีโอการสร้างสรรค์เมนูอาหารจากวัตถุดิบหลักที่มีอยู่ในท้องถิ่น

8.สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

8.1.1 คลิปวิดีโอตัวอย่างการนำเสนอผลงาน

(<https://www.youtube.com/watch?v=s2FQQOmwsU>)

8.1.2 ภาพประกอบเกี่ยวกับการนำความรู้เรื่องอัตราส่วนไปประยุกต์ใช้

- ภาพการผสมปุ๋ย

<https://khamkhrang.go.th/index/?page=picture0128&detail=xDiC9CKfo>

- ภาพการผสมสี

<https://birdingart.com/art/%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%84%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9C%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B5%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%B3%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87/>

- ภาพการแบ่งของ

https://th.pngtree.com/freepng/share-it_7036340.html

8.2 แหล่งการเรียนรู้

- ห้องเรียน
- ห้องคหกรรม
- ห้อง FAB Studio

9. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ใส่เท่าที่ปรากฏ)

9.1 ใฝ่เรียนรู้

9.2 มุ่งมั่นในการทำงาน

10. การประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ	ชิ้นงาน/ภาระงาน	เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การประเมิน(ผ่าน)/ ระดับคุณภาพ
เชื่อมโยงความรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เมนูอาหารจากวัตถุดิบหลักที่มีอยู่ในท้องถิ่นผ่านการนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอโดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการเผยแพร่	คลิปวิดีโอการสร้างสรรค์เมนูอาหารจากวัตถุดิบหลักที่มีอยู่ในท้องถิ่น	แบบประเมิน ผลงานนักเรียน เรื่อง การประยุกต์ใช้อัตราส่วนในชีวิตประจำวัน	ผ่านเกณฑ์การประเมิน ระดับดีขึ้นไป

11. เกณฑ์การประเมินภาระงาน(คลิปวิดีโอการสร้างสรรค์เมนูอาหารจากวัตถุดิบหลักที่มีอยู่ในท้องถิ่น)

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ปรับปรุง)
1.ด้านเนื้อหา	เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน และน่าสนใจมาก เหมาะสมกับหัวข้ออย่างดี	เนื้อหาถูกต้องและชัดเจน แต่ขาดความลึกซึ้งหรือน่าสนใจ	เนื้อหาบางส่วนผิดพลาดหรือขาดความครบถ้วน ขาดความชัดเจนในบางประเด็น
2.ด้านความคิดสร้างสรรค์	การนำเสนอแปลกใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ และน่าสนใจมาก	มีความคิดสร้างสรรค์ แต่ยังสามารถปรับปรุงได้ในบางส่วน	การนำเสนอค่อนข้างธรรมดา ไม่มีการใช้ความคิดสร้างสรรค์มากนัก
3.ด้านการใช้สื่อและเทคนิค	การติดต่อ การจัดแสง เสียง และภาพคุณภาพดี มาก และมีความเป็นมืออาชีพ	มีข้อผิดพลาดเล็กน้อยใน ด้านเทคนิค แต่ไม่กระทบกับการสื่อสารของวิดีโอ	มีข้อผิดพลาดหลายจุดในด้านเทคนิค ที่กระทบกับคุณภาพของวิดีโอ
4.ด้านการทำงานเป็นทีม	สมาชิกในทีมทุกคนมีส่วนร่วมและทำงานร่วมกันได้ดี	สมาชิกบางคนมีส่วนร่วม ไม่เท่ากัน แต่ทีมทำงานร่วมกันได้ดี	การแบ่งงานไม่ชัดเจน มีบางคนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมเพียงพอ
5.ด้านการสื่อสารและการนำเสนอ	การสื่อสารชัดเจน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและสื่อสารได้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย	การสื่อสารดี แต่มีจุดที่อาจทำให้ผู้ชมสับสนเล็กน้อย	การสื่อสารไม่ชัดเจนในบางจุด และมีการใช้ภาษาที่ยากเกินไปสำหรับกลุ่มเป้าหมาย

เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.00 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความสามารถในการออกแบบนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับพอใช้

กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	ภาระงาน/ ชิ้นงาน
ขั้นที่ 2 ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing) (40 นาที) 1. คุณครูถามคำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน (เวลา 5 นาที) คำถาม: นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถนำความรู้ในเรื่องอัตราส่วนที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วก่อนหน้านี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนในเรื่องใดได้บ้าง แนวการตอบ: - การทำปุ๋ยหมัก (เนื่องจากบริเวณของพื้นที่บ้านสามยอดเป็นพื้นที่ทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่) - การทำอาหาร (เนื่องจากบริเวณของพื้นที่บ้านสามยอดเป็นพื้นที่ทำการเกษตร จึงทำให้มีวัตถุดิบในท้องถิ่นที่หลากหลาย) 2. คุณครูแจกกระดาษ A4 ให้นักเรียน คนละ 1 แผ่น จากนั้นให้นักเรียนเขียนคำตอบตามแนวคิดของนักเรียนลงในกระดาษ A4 เกี่ยวกับการนำความรู้ในเรื่องอัตราส่วนที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วก่อนหน้านี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน (เวลา 10 นาที) 3. นักเรียนนับคำตอบของตนเอง จากนั้นคุณครูให้นักเรียนคนที่ได้คำตอบมากที่สุดออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน หลังจากนั้นนักเรียนคนดังกล่าวนำเสนอเสร็จแล้ว คุณครูทำการสำรวจคำตอบของนักเรียนคนอื่นโดยการตั้งคำถาม ดังนี้ (เวลา 15 นาที) คำถาม: นักเรียนคนอื่นมีคำตอบอื่น นอกจากที่เพื่อนนำเสนอหรือไม่ (กรณีมีคำตอบอื่นนอกเหนือจากที่เพื่อนได้นำเสนอไปแล้ว ให้นักเรียนออกมานำเสนอคำตอบในส่วนที่แตกต่างจากเพื่อนหน้าชั้นเรียน) 4. หลังจากนักเรียนนำเสนอคำตอบครบแล้ว คุณครูทำการสำรวจคำตอบที่นักเรียนตอบซ้ำกันมากที่สุด 3 ประเด็น จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าเราควรเลือกประเด็นใดไปสู่การลงมือปฏิบัติ เพราะเหตุใด (เวลา 10 นาที) *** นักเรียนอาจจะตอบคำถามที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ตามความคิดของนักเรียน คุณครูอาจจะใช้การโน้มน้าวความคิดของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเลือกการทำอาหาร โดยการเน้นย้ำกับนักเรียนว่า “คุณครูอยากให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าอะไรที่เราได้ใช้จริงๆ ในแต่ละวัน” ที่นักเรียนสามารถนำความรู้ในเรื่องอัตราส่วนไปประยุกต์ใช้ได้	- กระดาษ A4	กระดาษคำตอบของนักเรียนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับการนำความรู้ในเรื่องอัตราส่วนที่นักเรียนได้เรียนรู้มาแล้วก่อนหน้านี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	ภาระงาน/ ชิ้นงาน
ชั่วโมงที่ 2 ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge) (60 นาที) 1.นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม (กลุ่มละ 5 คน เท่าๆ กัน เนื่องจากนักเรียนชั้น ม.1 มีจำนวน 10 คน) ***ในการแบ่งกลุ่มคุณครูจะใช้วิธีการจับแ่งไม้ โดยที่ปลายไม้จะมีการแต้มด้วยสีเขียวและสีแดงเอาไว้ ปลายแ่งไม้ส่วนที่แต้มสีจะถูกปักลงในภาชนะที่มีลักษณะทึบเพื่อป้องกันการมองเห็น จากนั้นคุณครูทำการสุ่มเรียกนักเรียนครั้งละ 2 คน เพื่อออกมาจับแ่งไม้ ซึ่งการสุ่มเรียกแต่ละครั้งคุณครูจะเลือกกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถในด้านต่างๆ ในระดับเดียวกันออกมาพร้อมกัน เพื่อเป็นการกระจายให้แต่ละกลุ่มมีสมาชิกที่มีความสามารถในด้านต่างๆ คละกัน 1. คุณครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับกระดาษรูป และปากกาเมจิก จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ภายในกลุ่มของตนเองจัดทำ mind mapping ลงในกระดาษรูป โดยมีหัวข้อ ดังนี้ - วัตถุดิบในชุมชนที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์เมนูอาหาร - จุดเด่นของวัตถุดิบ/แรงบันดาลใจที่เลือกใช้วัตถุดิบชนิดนี้ - ชื่อเมนู (แปลกใหม่/สร้างสรรค์/น่าสนใจ) - วัตถุดิบที่ใช้ในการทำ - ขั้นตอนการทำ - ต้นทุน/กำไร - บรรจุภัณฑ์+โลโก้+ราคาขาย 2. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตนเอง โดยมีเพื่อน และคุณครูเป็นผู้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย (หลังจากนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานเรียบร้อยแล้วคุณครูให้นักเรียนกลุ่มที่เหลือปรับเปลี่ยนให้กับเพื่อนๆกลุ่มที่ออกไปนำเสนอ)	- แ่งไม้ 2 แ่ง (แต้มสีแดง และ สีเขียว ที่ปลายไม้แ่งละ 1 สี) - กระดาษรูป 1 แผ่น - ปากกาเมจิก	mind mapping

กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	ภาระงาน/ ชิ้นงาน
ชั่วโมงที่ 3 ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge) (60 นาที) นักเรียนแต่ละกลุ่มลงมือทำอาหารตามที่กลุ่มของตนเองได้วางแผนไว้ ***โดยในคาบเรียนนี้จะใช้ห้องครัวเป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งก่อนถึงคาบเรียนนี้นักเรียนต้องมีการวางแผนการทำงาน/แบ่งภาระงานภายในกลุ่มของตนเองเนื่องจากระหว่างการประกอบอาหาร นักเรียนจะต้องมีหน้าที่ของตนเอง เนื่องจากต้องมีการถ่ายทำคลิปวิดีโอขั้นตอนการทำงานต่างๆ เพื่อนำไปจัดทำเป็นคลิปวิดีโอนำเสนอผลงาน	- โทรศัพท์มือถือ(ของนักเรียน) - เครื่องครัว/อุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการประกอบอาหาร	คลิปวิดีโอการสร้างสรรค์เมนูอาหารจากวัตถุดิบหลักที่มีอยู่ในท้องถิ่น (ยังไม่ได้ตัดต่อ)
ชั่วโมงที่ 4 ขั้นที่ 4 ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill) (60 นาที) 1.นักเรียนดูวิดีโอตัวอย่างเทคนิคการนำเสนอผลงานจาก youtube https://www.youtube.com/watch?v=s2FQQOmwsLU 2. นักเรียนร่วมกันจัดทำคลิปวิดีโอ โดยการประยุกต์ใช้ความรู้จากที่ได้เรียนรู้ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ในเรื่องของการตัดต่อคลิปวิดีโอ ***ในคาบเรียนนี้ใช้ห้อง FAB Studio (The casting station: สถานีโต้บันไดสู่ดาว) เป็นแหล่งเรียนรู้ เนื่องจากสถานีการเรียนรู้ดังกล่าวมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียน เช่น ฉากเขียว, ไฟ, ขาตั้งกล้อง เป็นต้น	 https://www.youtube.com/watch?v=s2FQQOmwsLU ห้อง FAB Studio (The casting station: สถานีโต้บันไดสู่ดาว)	คลิปวิดีโอการสร้างสรรค์เมนูอาหารจากวัตถุดิบหลักที่มีอยู่ในท้องถิ่น (คลิปสำเร็จ)
ชั่วโมงที่ 5 ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating) (60 นาที) 1. นักเรียนระดมความคิดร่วมกัน โดยคุณครูตั้งคำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียน ดังนี้ - นักเรียนคิดว่านักเรียนจะสามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์ของนักเรียนอย่างไร ถ้าคุณครูให้นักเรียนเลือกใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในจังหวัดกาญจนบุรี และเป็นวัตถุดิบขึ้นชื่อของจังหวัดกาญจนบุรี	- กระดาษปรีฟ 1 แผ่น - ปากกาเมจิ	mind mapping

กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	ภาระงาน/ ชิ้นงาน
เพื่อส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ของนักเรียนเป็น Soft Power ของจังหวัดกาญจนบุรี 2. คุณครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาับกระดานขบรูฟและปากกาเมจิก จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มของตนเองจัดทำ mind mapping ลงในกระดานขบรูฟ โดยมีหัวข้อ ดังนี้ - วัตถุดิบในจังหวัดกาญจนบุรีที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในการสร้างสรรค์เมนูอาหาร - จุดเด่นของวัตถุดิบ/แรงบันดาลใจที่เลือกใช้วัตถุดิบชนิดนี้ - ชื่อเมนู (แปลกใหม่/สร้างสรรค์/น่าสนใจ) - วัตถุดิบที่ใช้ในการทำ - ขั้นตอนการทำ - ต้นทุน/กำไร - บรรจุภัณฑ์+โลโก้+ราคาขาย		

บันทึกผลหลังการสอน

เรื่อง การประยุกต์ใช้อัตราส่วนในชีวิตประจำวัน

เวลา 5 ชั่วโมง

วันที่

จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงสมรรถนะ

เชื่อมโยงความรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์เมนูอาหารจากวัตถุดิบหลักที่มีอยู่ในท้องถิ่นผ่านการนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอโดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการเผยแพร่

ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

-

แนวทางแก้ไข

-

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน

(.....)

ตำแหน่ง

ภาคผนวก ฉ
ภาพกิจกรรมตามขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 3SPE Model

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 1 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem)

ภาพที่ กิจกรรม PLC ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem)

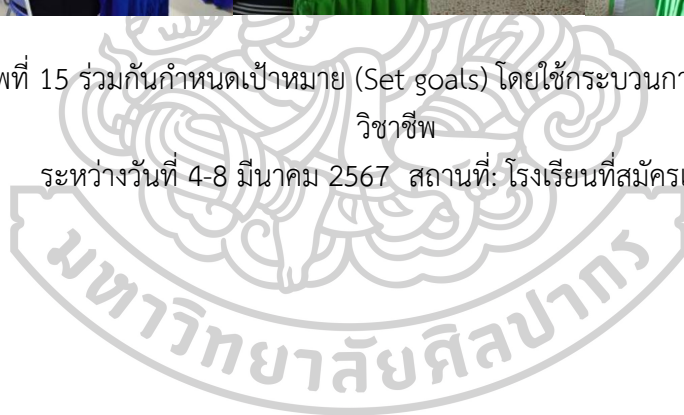
ภาพที่ 14 ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ปัญหา (Share problem) เชิญประชุมผู้บริหาร
ครูที่เข้าร่วมกิจกรรมและผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทาง
วิชาชีพ
วันที่ 10 มกราคม 2567 ณ ห้องประชุมสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี

ขั้นตอนที่ 2 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals)

ภาพที่ 15 ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย (Set goals) โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ระหว่างวันที่ 4-8 มีนาคม 2567 สถานที่: โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมกันเลือกวิธีการพัฒนาวิชาชีพ (Selection Professional development)

ภาพกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างวันที่ 23-24 กันยายน 2567

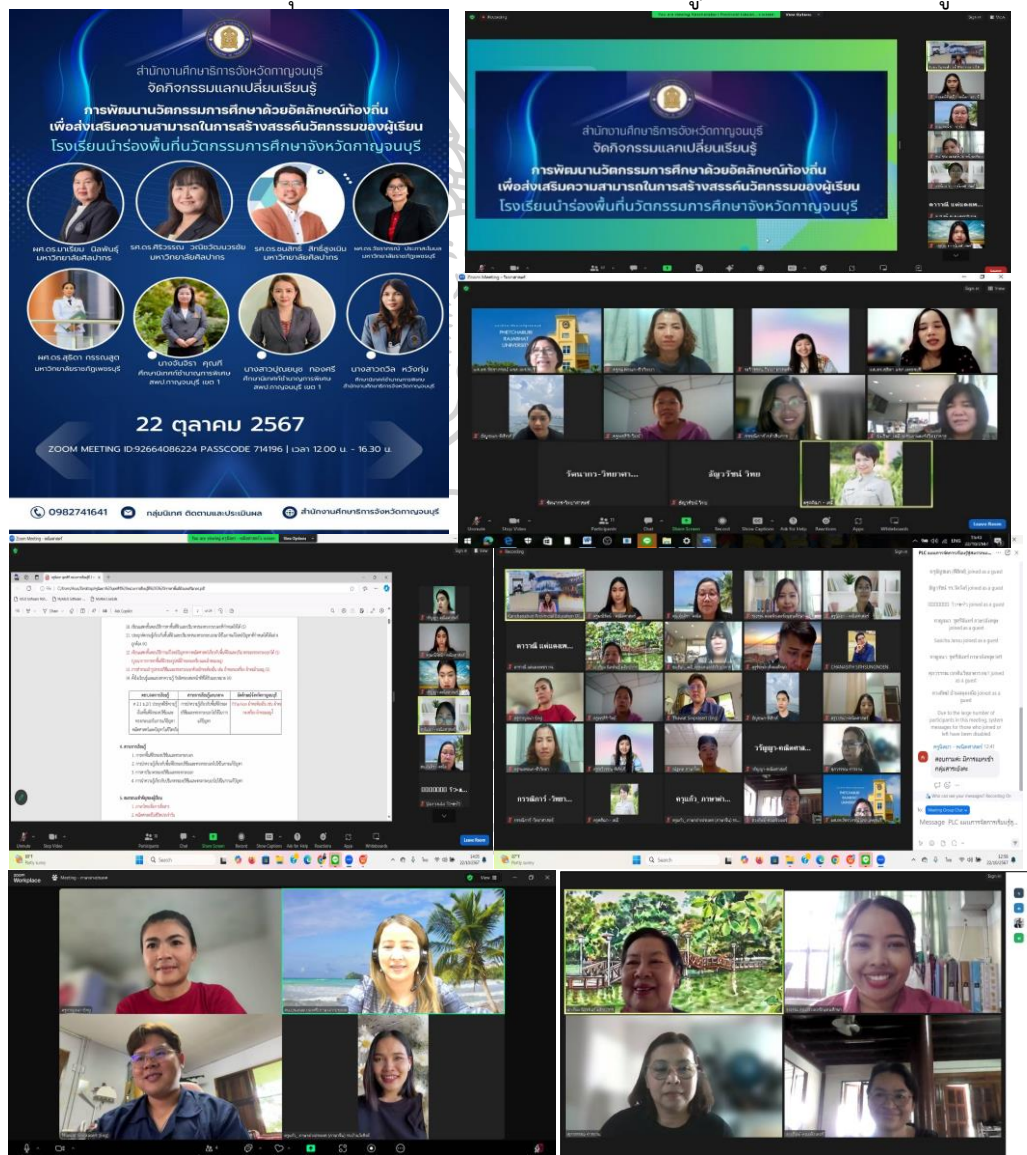
ครูนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมการศึกษา ทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น

ภาพที่ 16 ระยะที่ 1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพของครูด้านการออกแบบ
นวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างวันที่ 23-24 กันยายน 2567 ณ ระเบียงไม้รีสอร์ท
อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

2. ระยะที่ 2 หลังจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การออกแบบนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 สัปดาห์ โดยการจัดประชุม (ออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โปรแกรม Zoom Meeting) โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) วันที่ 22 ตุลาคม 2567 เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอวัตกรรมการศึกษาที่ครูสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีผู้เชี่ยวชาญทางให้ข้อเสนอแนะ ก่อนนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ภาพกิจกรรม วันที่ 22 ตุลาคม 2567 วิพากษ์หน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้

ภาพที่ 17 ระยะที่ 2 การวิพากษ์หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นของครูพร้อมทั้งกำหนดปฏิทินการลงพื้นที่นิเทศ ติดตามการนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้

ขั้นตอนที่ 4 ร่วมใจกันพัฒนาวิชาชีพ (Practice)

ภาพกิจกรรม การลงพื้นที่นิเทศ ติดตาม ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2567

ผู้เชี่ยวชาญลงพื้นที่นิเทศ การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.1) ประชุมการเตรียมความพร้อม (preparation) ก่อนสังเกตการสอน

4.2) การสังเกต (observation) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ดำเนินการสังเกตการณ์สอนตามวิธีการพัฒนาที่เลือกไว้ โดยใช้เครื่องมือสังเกตการสอนที่ร่วมกัน พัฒนาขึ้น

สังเกตการสอนทั้ง on-line on-site

4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอนในแต่ละครั้ง

4.4) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เป็นการที่ครูผู้รับสังเกตการสอน และ ครูผู้สังเกตการสอน ร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกแก่กันละกัน ที่นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งบันทึกข้อมูลดี ข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

PLC หลังสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูล (analysis) และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback)

on-site

on-line ระบบ Zoom Meeting

ภาพที่ 18 การลงพื้นที่นิเทศ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ตามปฏิทินที่กำหนด on-line on-site

ขั้นตอนที่ 5 ร่วมมือกันประเมินผล (Evaluation)

ภาพที่ 19 จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับครูและนักเรียนได้นำเสนอนวัตกรรมการศึกษาและ
ชิ้นงานที่เกิดจากนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูพัฒนาขึ้น วันที่ 21 มีนาคม 2568 ณ อาคารเรียน
รวมและอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี โดยมีผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 4 คน
ประเมินนวัตกรรมของครูและของนักเรียน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางสาวถวิล หวังกุ่ม

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2536 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาภาษาอังกฤษ วิทยาลัยครู
เพชรบุรีวิทยาลัยการณ

พ.ศ. 2541 ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครปฐม

รางวัลที่ได้รับ

พ.ศ. 2548 การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2563 - เกียรติบัตรและเข็มเชิดชูเกียรติ รางวัลพระพหุหส์บดีประเภท
บุคคล กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
สวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา(สกสค.)

พ.ศ. 2562 - เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติศึกษานิเทศก์ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการ
ปฏิบัติหน้าที่ด้านการนิเทศการศึกษา

พ.ศ. 2558 - รางวัล MOE Awards ด้านการส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม
ดีเด่น

พ.ศ. 2558 - รางวัลทรงคุณค่าสพฐ. OBEC AWARDS ระดับชาติ
ศึกษานิเทศก์ยอดเยี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้าน
บริหารจัดการ เหรียญทอง

พ.ศ. 2558 - รางวัลทรงคุณค่าสพฐ. OBEC AWARDS ระดับภาค
ศึกษานิเทศก์ยอดเยี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาด้าน
บริหารจัดการ รองชนะเลิศเหรียญทองอันดับที่ 2

พ.ศ. 2558 - เกียรติบัตรรางวัลทรงคุณค่าสพฐ. (OBEC AWARDS) ระดับเขต
พื้นที่ ศึกษานิเทศก์ยอดเยี่ยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ด้านบริหารจัดการ ชนะเลิศเหรียญทอง

พ.ศ. 2557 - เกียรติบัตรเป็นศึกษานิเทศก์ ผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ในการนิเทศ
ติดตามและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต4 มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-
NET) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557 กลุ่มสาระ
ภาษาต่างประเทศ(ภาษาอังกฤษ) อยู่ในกลุ่มระดับดีมาก ลำดับที่ 21 ของ
ประเทศ

พ.ศ. 2556 - เกียรติบัตรผ่านการประเมินศึกษานิเทศก์ดีเด่น ระดับเหรียญทอง สาขาการนิเทศการพัฒนาคุณภาพคุณภาพการจัดการศึกษา ระดับเครือข่ายการนิเทศกลุ่มจังหวัด
กิจกรรมพัฒนาศึกษานิเทศก์เต็มพิกัด

พ.ศ. 2554 - เกียรติบัตรผ่านการประเมินวิธีปฏิบัติที่ดีด้านการนิเทศการศึกษา ในระดับดี ระดับเครือข่ายการนิเทศกลุ่มจังหวัด

พ.ศ. 2554 - เกียรติบัตรเป็นผู้ทำคุณประโยชน์แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากาญจนบุรี เขต 4

พ.ศ. 2553 - เกียรติบัตรได้รับการคัดเลือกผลงานการนิเทศเป็นวิธีปฏิบัติที่ดีระดับเครือข่ายการนิเทศระดับกลุ่มจังหวัด

